เล่มที่ 1

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่
ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ

พฤศจิกายน 2563

เสนอต่อ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

จัดทำโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

สารบัญ ..... **i**

สารบัญรูป ..... **iv**

สารบัญตาราง ..... **x**

1 บทนำ **1**

1.1 หลักการและเหตุผล 1

1.2 วัตถุประสงค์ 1

1.3 ขอบเขตของการดำเนินงาน 2

1.4 กิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา 4

1.5 สรุปผลงาน 7

2 หลักการสำคัญของการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ **8**

2.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ 8

2.2 การติดตามประเมินผลความสำเร็จของธนาคารโลก (World Bank) 11

2.3 แนวทางการประเมินผลของ United Nations Development Programme (UNDP) 14

2.4 หลักการประเมินผลของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) 15

2.5 ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) 16

2.6 โมเดลธุรกิจแบบแคนวาส (The Business Model Canvas) 18

2.7 วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) 22

2.8 ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สำนักงบประมาณ 23

3 องค์ประกอบของการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผล **27**

3.1.1 พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ 27

เรื่อง **หน้า**

3.2 การขับเคลื่อนงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ โดยใช้ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า 29

3.3 รูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model)..... 31

3.4 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของมูลนิธิปิดทองฯ เปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย.. 40

3.4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมูลนิธิปิดทองฯ 40

3.4.2 แผนงานของมูลนิธิปิดทองฯ และกรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ 40

3.4.3 ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย..... 42

3.5 การทบทวนเป้าหมายและตัวชี้วัดของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ 48

3.6 การออกแบบตัวชี้วัด เพื่อการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ 71

3.6.1 หลักการออกแบบตัวชี้วัด 71

3.6.2 โครงสร้างตัวชี้วัด เพื่อการประเมินและรายงานผลของปิดทองฯ 77

3.6.3 ตัวชี้วัดการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)..... 82

3.6.4 ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ชาติ/แผนของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ 87

3.7 การพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล.... 108

3.7.1 ความสำคัญของข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ 108

3.7.2 ระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล 110

3.7.3 โครงสร้างรหัสมาตรฐานเพื่อการพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิปิดทองฯ (Coding)..... 114

3.7.4 กระบวนการและความเชื่อมโยงในการปฏิบัติการของฝ่ายต่างๆ ภายในสถาบันฯ ในขั้นตอนการวางแผน จัดสรรงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน..... 128

3.8 การจัดการองค์ความรู้งานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ 130

3.8.1 ความสำคัญของการจัดการองค์ความรู้..... 130

3.8.2 การใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้องค์กร..... 143

3.8.3 แนวทางจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ 146

3.8.4 สรุปการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระดำริ 169

เรื่อง **หน้า**

4 ระบบการติดตามประเมินผล 176

4.1 หลักการวัดผลและรายงานผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) 176

4.2 หลักการติดตามประเมินผลของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ 180

4.3 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) 184

4.4 การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) 187

4.5 การประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report) 193

4.6 คู่มือการติดตามประเมินผล 200

4.7 ข้อเสนอแนะมาตรฐานการรายงานผล 202

5 เอกสารอ้างอิง 203

สารบัญรูป

รูป **หน้า**

รูปที่ 1.1 สรุปผลงาน 7

รูปที่ 2.1 เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ 8

รูปที่ 2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9

รูปที่ 2.3 โมเดลการปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ 10

รูปที่ 2.4 การประเมินผลความสำเร็จแผนงาน/โครงการของธนาคารโลก (World Bank) 11

รูปที่ 2.5 ขั้นตอนการประเมินผลความสำเร็จแผนงาน/โครงการของธนาคารโลก 13

รูปที่ 2.6 หลักในการประเมินผลของ UNDP 14

รูปที่ 2.7 หลักในการประเมินผลของ OECD 15

รูปที่ 2.8 ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) (Porter, 1985) 16

รูปที่ 2.9 The Business Model Canvas 18

รูปที่ 2.10 สรุป The Business Model Canvas 22

รูปที่ 2.11 วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) 22

รูปที่ 2.12 กรอบแนวคิดการติดตามประเมินผลตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ 24

รูปที่ 2.13 ความเชื่อมโยงค่าใช้จ่าย กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์เชิงงบประมาณ 25

รูปที่ 3.1 เป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์และการประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พ.ศ.2559-2563 28

รูปที่ 3.2 การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ 29

รูปที่ 3.3 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง 29

รูปที่ 3.4 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้ 30

รูปที่ 3.5 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก 30

รูปที่ 3.6 รูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) 31

รูปที่ 3.7 กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้นแบบ 32

รูป **หน้า**

รูปที่ 3.8 กิจกรรมที่ 1 พัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำ 33

รูปที่ 3.9 กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ 35

รูปที่ 3.10 กิจกรรมที่ 3 รวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ 36

รูปที่ 3.11 กิจกรรมที่ 4 พัฒนาตลาดและการขาย 37

รูปที่ 3.12 กิจกรรมส่งเสริมการสร้างเครือข่าย 39

รูปที่ 3.13 ตัวชี้วัดความสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบ 39

รูปที่ 3.14 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมูลนิธิปิดทองฯ และความคาดหวัง 40

รูปที่ 3.15 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนงานของมูลนิธิปิดทองฯ 41

รูปที่ 3.16 กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ 42

รูปที่ 3.17 กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พ.ศ.2559-2563 42

รูปที่ 3.18 กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ 43

รูปที่ 3.19 กรอบแนวคิดการประเมินต้นทุนทางสังคม 76

รูปที่ 3.20 กรอบการประเมินผลสำเร็จแบบบนลงล่าง (Top-Down) และล่างขึ้นบน (Bottom-Up) 77

รูปที่ 3.21 กรอบการวางโครงสร้างตัวชี้วัดของสถาบันฯ 80

รูปที่ 3.22 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านเศรษฐกิจ 80

รูปที่ 3.23 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านสังคม 80

รูปที่ 3.24 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านสิ่งแวดล้อม 81

รูปที่ 3.25 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านความมั่นคง 81

รูปที่ 3.26 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านการบริหาร 81

รูปที่ 3.27 แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ 83

รูปที่ 3.28 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) 85

รูปที่ 3.29 ยุทธศาสตร์ชาติ/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ 87

รูปที่ 3.30 ระดับของแผนตามมติคณะรัฐมนตรี 89

รูป **หน้า**

รูปที่ 3.31 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 90

รูปที่ 3.32 ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 99

รูปที่ 3.33 ภาพรวมยุทธศาสตร์/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ 104

รูปที่ 3.34 สรุปตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ 105

รูปที่ 3.35 สรุปตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลลัพธ์ 106

รูปที่ 3.36 สรุปตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลผลิต 107

รูปที่ 3.37 แบบทดลองรายงานในพื้นที่ต้นแบบ 7 แห่ง (ข้อมูล ปี 2561) 109

รูปที่ 3.38 ตัวอย่างการประมวลข้อมูลมาสรุปภาพรวมการพัฒนาเพื่อประกอบการตัดสินใจ 109

รูปที่ 3.39 ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 110

รูปที่ 3.40 กรอบแนวคิดของระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล 111

รูปที่ 3.41 แนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล 112

รูปที่ 3.42 ลักษณะของการมี Data Governance ที่ดี 113

รูปที่ 3.43 มิติของการบันทึกข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน 115

รูปที่ 3.44 โครงสร้างรหัสมาตรฐาน 116

รูปที่ 3.45 รหัสชุดที่ 2 - รหัสหน่วยงานตามโครงสร้างสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ 121

รูปที่ 3.46 รหัสชุดที่ 3 – รหัสพื้นที่ต้นแบบ 121

รูปที่ 3.47 รหัสชุดที่ 4 - รหัสมิติยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ 122

รูปที่ 3.48 โครงสร้างรหัสมาตรฐาน 127

รูปที่ 3.49 กระบวนการและความเชื่อมโยงในการปฏิบัติการของฝ่ายต่างๆ ภายในสถาบันฯ ในขั้นตอนการวางแผน จัดสรรงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 129

รูป **หน้า**

รูปที่ 3.50 การบริหารจัดการข้อมูล เพื่อประกอบการวางแผน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ....129

รูปที่ 3.51 แบบจำลองสแกนเดีย (Skandia Model/Navigator)....132

รูปที่ 3.52 แผนผัง Knowledge Asset Map....133

รูปที่ 3.53 แผนผัง Knowledge Asset Dashboard....134

รูปที่ 3.54 top-down และ Bottom-up approaches....135

รูปที่ 3.55 ตัวอย่าง Success map....136

รูปที่ 3.56 แนวคิด Top-down และ Skandia Model แบบย้อนกลับ....137

รูปที่ 3.57 แบบจำลอง PTF's Framework เพื่อการประเมินทรัพย์สินทางความรู้และขีดความสามารถหลักของปิดทอง....139

รูปที่ 3.58 กระบวนการการจัดการองค์ความรู้....139

รูปที่ 3.59 มาตรฐานของการเขียน Case....146

รูปที่ 3.60 การพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ....147

รูปที่ 3.61 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง....148

รูปที่ 3.62 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้....149

รูปที่ 3.63 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก....149

รูปที่ 3.64 การศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง)....150

รูปที่ 3.65 การศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้)....161

รูปที่ 3.66 การศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก)....166

รูปที่ 4.1 ลักษณะสำคัญของการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation)....179

รูปที่ 4.2 ภารกิจของมูลนิธิปิดทองฯ ในการส่งเสริมและสืบสานแนวพระราชดำริในระดับพื้นที่....180

รูปที่ 4.3 ปรัชญาของการติดตามประเมินผล....181

รูป **หน้า**

รูปที่ 4.4 แนวคิดในการติดตามประเมินผล.....183

รูปที่ 4.5 เป้าหมายของมูลนิธิฯ ในการวางแผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานใน 3 มิติ.....183

รูปที่ 4.6 ระบบข้อมูล เพื่อการวางแผน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (3 มิติ).....183

รูปที่ 4.7 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report).....184

รูปที่ 4.8 โครงสร้างของ Fiscal Report.....184

รูปที่ 4.9 องค์ประกอบการรายงานผลความคุ้มค่าในการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ (Fiscal Report)....185

รูปที่ 4.10 ตัวอย่างการรายงานผลการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ.....187

รูปที่ 4.11 กรอบการพิจารณาปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี.....189

รูปที่ 4.12 ตัวอย่างการพิจารณาปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี.....189

รูปที่ 4.13 สรุปสถานะครัวเรือน.....191

รูปที่ 4.14 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (การบริหารจัดการน้ำ).....192

รูปที่ 4.15 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (เกษตรกรมีผลผลิตพอกินตลอดปี) 192

รูปที่ 4.16 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (อาชีพหลัก).....192

รูปที่ 4.17 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ).....192

รูปที่ 4.18 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (หนี้สินครัวเรือน).....193

รูปที่ 4.19 การประเมินและรายงานผลความสำเร็จของการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ Project Financing Evaluation and Report.....194

รูปที่ 4.20 มิติของการติดตามและประเมินผลการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่.....194

รูปที่ 4.21 ขอบเขตการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของมูลนิธิปิดทองฯ.....195

รูปที่ 4.22 ภาพรวมโครงการ/กิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2563.....195

รูปที่ 4.23 การติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2563.196

รูปที่ 4.24 กรอบการวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ.....197

รูปที่ 4.25 ประเด็นการวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ.....197

รูปที่ 4.26 บริบทโครงการส่งเสริม/สนับสนุนอาชีพ.....198

รูป **หน้า**

รูปที่ 4.27 ข้อมูลโครงการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ 199

รูปที่ 4.28 โครงสร้างแบบฟอร์มข้อมูลเพื่อการวางแผน ติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรม.....200

รูปที่ 4.29 ตัวอย่างคู่มือการติดตามประเมินผล 201

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

ตารางที่ 1.1 สรุปกิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา 4
ตารางที่ 3.1 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 49
ตารางที่ 3.2 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 50
ตารางที่ 3.3 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมปศุสัตว์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 52
ตารางที่ 3.4 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมปศุสัตว์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 53
ตารางที่ 3.5 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 54
ตารางที่ 3.6 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 55
ตารางที่ 3.7 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมวิชาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 57
ตารางที่ 3.8 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมวิชาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 59
ตารางที่ 3.9 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมชลประทาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 61
ตารางที่ 3.10 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมชลประทาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 61
ตารางที่ 3.11 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 64
ตารางที่ 3.12 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 65
ตารางที่ 3.13 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 66
ตารางที่ 3.14 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 67
ตารางที่ 3.15 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 68
ตารางที่ 3.16 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 68
ตารางที่ 3.17 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมประชาสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 69
ตารางที่ 3.18 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมประชาสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 69
ตารางที่ 3.19 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 70
ตารางที่ 3.20 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 71
ตารางที่ 3.21 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) 86

ตาราง **หน้า**

ตารางที่ 3.22 สรุป (ตัวอย่าง) มาตรฐานกิจกรรมของสถาบันฯ.....117

ตารางที่ 3.23 สรุป (ตัวอย่าง) มาตรฐานตัวชี้วัดของสถาบันฯ.....125

ตารางที่ 3.24 จุดเด่นในการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ ในขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง.....150

ตารางที่ 3.25 จุดเด่นในการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ ในขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้.....162

ตารางที่ 3.26 จุดเด่นในการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ ในขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก.....166

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบระหว่างการประเมินผลแบบดั้งเดิมและการประเมินผลเพื่อการพัฒนา.....177

1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ พัฒนาต่อเนื่องมาจากโครงการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 โดยในเวลานั้น โครงการปิดทองหลังพระฯ มีพันธกิจตามมติคณะรัฐมนตรี คือ เพื่อฉลองพระชนมายุครบ 80 และ 84 พรรษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร เป็นพระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรีในขณะนั้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ตรงจากแนวทางโครงการพระราชดำริและน้อมนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่และส่งเสริมอาชีพประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมไทย

กว่า 10 ปี ในการดำเนินภารกิจของ "มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ" และ "สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ" ตั้งแต่การจดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2553 มุ่งหวังเพื่อสืบสานแนวพระราชดำริ ให้ยกระดับฐานะความเป็นอยู่และส่งเสริมอาชีพประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนขยายผลสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

เพื่อให้สามารถวัดผลสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับหลักวิชาการและแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ “การพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ” จึงมีความสำคัญ เพื่อให้องค์กรมีมาตรฐานในการติดตาม ประเมินและรายงานผล นำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นการวางรากฐานสู่การพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

(1) จัดทำ Business Model เพื่อสร้างมาตรฐานการวิเคราะห์รูปแบบ ลักษณะ และตัวชี้วัดความสำเร็จของงานพัฒนาพื้นที่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) ปรับปรุงโครงสร้างข้อมูลและการจัดการข้อมูล เพื่อการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ในมิติต่างๆ ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ

(3) ออกแบบเครื่องมือการติดตามและประเมินผล รวมทั้งตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของพื้นที่ต่างๆ ทั้งในระดับกิจกรรม ผลผลิตและผลลัพธ์

(4) สนับสนุนทีมงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ในการติดตามประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและสรุปองค์ความรู้ในการพัฒนาพื้นที่

(5) จัดทำคู่มือการติดตามประเมินผล และถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการติดตามประเมินผล ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

1.3 ขอบเขตของการดำเนินงาน

ขอบเขตการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ ประกอบไปด้วย 4 เรื่องสำคัญดังนี้

1.3.1 เรื่อง Business Model

(1) จัดทำ Business Model ของงานพัฒนาพื้นที่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในมิติที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. มิติโครงการ/กิจกรรม เช่น โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โครงการพัฒนาอาชีพ และ
2. มิติพื้นที่ เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและการเงิน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านคุณภาพชีวิตของพื้นที่ เป็นต้น

(2) ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จในระดับต่างๆ ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) เป็นต้น

1.3.2 เรื่องระบบข้อมูล

(3) ศึกษาและทบทวนข้อมูลและรูปแบบ/วิธีการรายงานผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในปัจจุบันของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ อาทิ โครงสร้างของข้อมูล รูปแบบและวิธีการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ตัวชี้วัดและวงรอบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ของข้อมูล การทำงานร่วมกันระหว่างส่วนงานพัฒนาในพื้นที่และส่วนกลาง เป็นต้น

(4) ออกแบบโครงสร้างข้อมูลเพื่อการติดตาม ประเมินและรายงานผล ที่ระบุกลุ่มและรายการของข้อมูลที่สำคัญต่อการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ

(5) จัดทำรหัสข้อมูล (coding) ที่สอดคล้องกับโครงสร้างข้อมูลที่ออกแบบข้างต้น และรหัสข้อมูลจะทำให้การจัดเก็บ ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินและรายงานผลเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(6) สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะวิธีการจัดเก็บข้อมูล เพื่อติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ

1.3.3 เรื่องการติดตามและประเมินผล

(7) ออกแบบเครื่องมือการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ ทั้งในมิติโครงการและมิติพื้นที่

(8) ทดสอบเครื่องมือการประเมินผล ในพื้นที่ต้นแบบที่คัดเลือกร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ โดยดำเนินการทดสอบทั้งในมิติโครงการและมิติพื้นที่

(9) สนับสนุนทีมงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ในการติดตามประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและสรุปองค์ความรู้ในการพัฒนาพื้นที่

(10) จัดทำมาตรฐานการรายงานผลและคู่มือการติดตามประเมินผล เพื่อให้องค์กรมีมาตรฐานในการติดตาม ประเมินและรายงานผล ตลอดจนเป็นการวางรากฐานสู่การพัฒนาในอนาคต

1.3.4 เรื่องขั้นตอน คู่มือและการถ่ายทอดความรู้

(11) ตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ ที่ปรึกษาจะต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างองค์ความรู้ประกอบด้วย

- Business Model และตัวชี้วัดในการพัฒนาพื้นที่
- โครงสร้างข้อมูล และรหัสข้อมูล
- เครื่องมือการประเมิน
- วิธีการจัดเก็บข้อมูล
- มาตรฐานการรายงานผลและคู่มือการติดตามประเมินผล

(12) สนับสนุนการรายงานผลของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ อาทิ รายงานประจำปี รายงานผลการดำเนินงาน 10 ปี เป็นต้น

1.4 กิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา

คณะที่ปรึกษาฯ ให้ความสำคัญกับกระบวนการร่วมคิดร่วมทำ จึงได้มีการประชุมหารือ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมของสถาบันฯ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทีมงานของสถาบันฯ อย่างต่อเนื่อง โดยสรุปกิจกรรมการดำเนินการที่ผ่านมาดังนี้

ตารางที่ 1.1 สรุปกิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา

วันที่	เรื่อง	ร่วมกับ
15 ก.ค. 2562	แนวคิด Business Model	ทีมงานส่วนกลาง
27 ส.ค. 2562	ความคืบหน้าของการพัฒนา Business Model	ทีมงานส่วนกลาง
18-19 ก.ย. 2562	ร่วมสังเกตการณ์ในงาน “เหลียวหลัง-แลหน้า พัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ จังหวัดน่าน”“การจัดทำแผนชุมชน” รวมทั้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกระบวนการติดตามประเมินและรายงานผลการดำเนินงานของพื้นที่ต้นแบบจังหวัดน่าน ณ จังหวัดน่าน	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดน่าน
9-10 ต.ค. 2562	ลงพื้นที่โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน อ่างเก็บน้ำห้วยคล้ายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ. อุดรธานี เพื่อสอบทานรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงาน (Business Model) เบื้องต้น	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุดรธานี
17 ต.ค. 2562	ร่วมสังเกตการณ์ในการประชุม “การดำเนินงานของพื้นที่ต้นแบบ สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ ปีงบประมาณ 2562”	ฝ่ายจัดการความรู้ สำนักผู้อำนวยการ และพื้นที่ต้นแบบ 9 จังหวัด
14 พ.ย. 2562	ร่วมหารือและบูรณาการเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามประเมินผล	ทีมงานส่วนกลาง
11 ธ.ค. 62	ร่วมหารือแนวทางการบูรณาการระบบและข้อมูลเพื่อการวางแผน จัดสรร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	ทีมงานส่วนกลาง
23 ธ.ค. 62	ร่วมหารือแนวทางการบูรณาการระบบและข้อมูลเพื่อการวางแผน จัดสรร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	ทีมงานส่วนกลาง และทีมข้อมูลจากพื้นที่ 9 จังหวัด
17-19 ม.ค. 63	ร่วมสังเกตการณ์การลงพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอุดรธานี	ประธานกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้บริหาร ทีมงานส่วนกลาง และพื้นที่ 9 จังหวัด
21 ม.ค. 63	สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ประจำปีงบประมาณ 2563	ที่ปรึกษา ผู้บริหาร ทีมงานส่วนกลางและพื้นที่ 9 จังหวัด

วันที่	เรื่อง	ร่วมกับ
28-29 ก.พ. 63	สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลของสถาบันฯ ณ พื้นที่ต้นแบบจังหวัดขอนแก่น	ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลาง และพื้นที่ 9 จังหวัด
26 มี.ค. 63	ประชุมหารือกรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผล	ทีมงานส่วนกลาง
21 เม.ย. 63	ประชุมหารือกรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผล	ทีมงานส่วนกลาง
4 มิ.ย. 63	ประชุมหารือกรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผล	ทีมงานส่วนกลาง
23-25 มิ.ย. 63	ลงพื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุดรธานี-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์ เพื่อทำความเข้าใจและสอบทานกรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผล	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุดรธานี-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์
14-15 ก.ค. 63	ประชุมเชิงปฏิบัติการ “การจัดทำตัวชี้วัด เครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน” ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ณ บางแสน จังหวัดชลบุรี	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในทุกพื้นที่ต้นแบบ
29-30 ก.ค. 63	ร่วมประชุมเพื่อหารือและจัดทำแผนพื้นที่ต้นแบบจังหวัดน่าน ปี 2564-2565 ณ พื้นที่ต้นแบบจังหวัดน่าน	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดน่าน
1 ส.ค. 63	ร่วมประชุมเพื่อหารือและจัดทำแผนพื้นที่ต้นแบบจังหวัดเพชรบุรีและอุทัยธานี ปี 2564-2565	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดเพชรบุรีและอุทัยธานี
5 ส.ค. 63	ร่วมประชุมเพื่อหารือและจัดทำแผนพื้นที่ ประจำปี 2564-2565	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในทุกพื้นที่ต้นแบบ
21 ส.ค. 63	นำเสนอผลการศึกษาแก่ หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนว พระราชดำริ	
11 ก.ย. 63	ประชุมเชิงปฏิบัติการ “หลักคิดและวิธีการจัดทำตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน” ณ จังหวัดเพชรบุรี	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในทุกพื้นที่ต้นแบบ
2-3 ต.ค. 63	ร่วมลงพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลกับ เอกอัครราชทูตราชอาณาจักรภูฏาน (ฯพณฯ เชวัง โชเพล ดอร์จิ) เพื่อดูงานพื้นที่นำร่องการดำเนินงานโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานรากเพื่อบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 ณ จังหวัดขอนแก่นและกาฬสินธุ์	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดขอนแก่นและกาฬสินธุ์

วันที่	เรื่อง	ร่วมกับ
8 ต.ค. 63	ร่วมสังเกตการณ์เวทีสาธารณะภาคตะวันออก “คิดใหม่ไทยก้าวต่อ” ณ เมืองพัทยา	มูลนิธิปิดทองฯ และความร่วมมือภาคี 7 องค์กร ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และสำนักข่าวไทยพับลิก้า
12 ต.ค. 63	ร่วมนำเสนอผลการศึกษา “ก้าวใหม่การพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ” ในงานเสวนาเรื่อง “พระราชดำริค้ำจุนสังคม” ที่จัดขึ้นขึ้น เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสวรรคตวันที่ 13 ตุลาคม	ภาคีพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
13 ต.ค. 63	ประชุมเชิงปฏิบัติการ “การวิเคราะห์โมเดลธุรกิจ (Business Model)”	ทีมงานส่วนกลาง และทีมงานในทุกพื้นที่ต้นแบบ

1.5 สรุปผลงาน

คณะที่ปรึกษาฯ ได้ส่งมอบผลงานโครงการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ จำนวน 3 เล่ม ประกอบด้วย

เล่มที่ 1 รายงานฉบับสมบูรณ์

เป็นรายงานที่ระบุสาระสำคัญ หลักการ บทวิเคราะห์ ผลงานและข้อเสนอแนะทั้งหมดของโครงการ ประกอบด้วย 4 บท คือ บทนำ หลักการสำคัญของการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ องค์ประกอบของการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และ ระบบการติดตามประเมินผล

เล่มที่ 2 คู่มือการติดตามประเมินผล

เป็นคู่มือเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล ที่แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) และการประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report) โดยแต่ละมิตินั้น จะมีเนื้อหาของเกณฑ์การประเมิน วัตถุประสงค์ แนวทางการประเมิน และแบบฟอร์มเพื่อใช้ประกอบการติดตามและประเมินผลในแต่ละมิติ

เล่มที่ 3 สรุปการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

เป็นเล่มที่สรุปการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ โดยระบุกิจกรรมการประชุม การฝึกอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ อย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาโครงการ รวมทั้งองค์ความรู้ เนื้อหาสาระ เอกสาร แบบฟอร์ม และผลการสัมมนาที่แต่ละพื้นที่ร่วมกันวิเคราะห์และจัดทำขึ้น

รูปที่ 1.1 สรุปผลงาน

2.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร หรือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ที่พระราชทานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 หรือ 40 กว่าปีที่ผ่านมา โดยที่แนวคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนรากฐานของภูมิสังคมของไทยเป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550)

เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ (มูลนิธิชัยพัฒนา)

ทฤษฎีใหม่ หลักการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน (กปร.)

จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา ทฤษฎีใหม่ (กปร.)

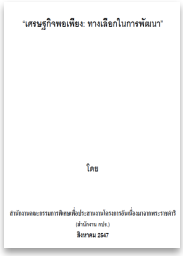

เศรษฐกิจพอเพียง : ทางเลือกในการพัฒนา (กปร.)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สศช.)

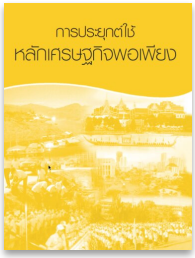

การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง (สศช.)

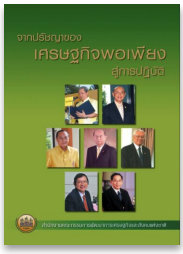

จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ (สศช.)

แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557 - 2560)

รูปที่ 2.1 เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ ดังนี้

- *ความพอประมาณ* หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- *ความมีเหตุผล* หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

- *ภูมิคุ้มกัน* หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ได้แก่

- *เงื่อนไขความรู้* ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
- *เงื่อนไขคุณธรรม* ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตแลมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

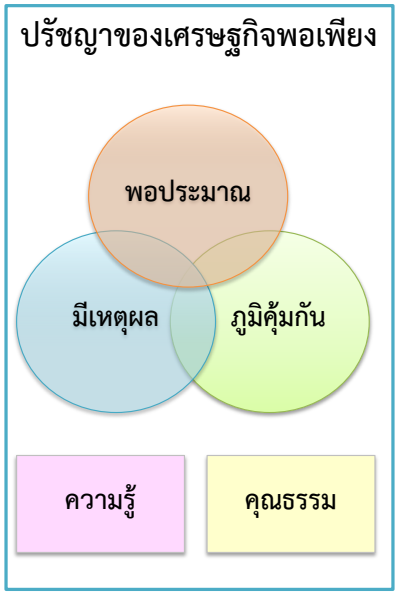

ที่มา : เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่
(มูลนิธิชัยพัฒนา, 19 กันยายน 2550)

1. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดบังตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. **ภูมิคุ้มกัน** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี "เงื่อนไข" ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้นั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

รูปที่ 2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีที่เป็นตัวอย่างของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่เด่นชัดที่สุด คือ **ทฤษฎีใหม่** ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถตอบรับกับความเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ (1) ความเสี่ยงด้านราคาสินค้าเกษตร (2) ความเสี่ยงในราคาและการพึ่งพาปัจจัยการผลิตสมัยใหม่จากต่างประเทศ (3) ความเสี่ยงด้านแผนการผลิต (4) ความเสี่ยงด้านน้ำ ฝนทิ้งช่วง ฝนแล้งและ (5) ภัยธรรมชาติอื่นๆ และโรคระบาดโดยแสดงความเชื่อมโยงของความเสี่ยงด้านต่างๆ ที่สำคัญในการทำเกษตรกรรม สาระสำคัญของทฤษฎีใหม่ สามารถสรุปได้ใน 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.3 โมเดลการปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ ตลอดจนจัดการผลิตด้านการเกษตรภายในครัวเรือน อันเป็นการผลิตเพื่อพออยู่พอกินและพึ่งตนเอง มีเป้าหมาย คือ เพื่อให้ครัวเรือนเข้มแข็ง เกษตรกรผลิตได้และมีผลผลิตพอกินตลอดปี มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือ รายจ่ายลดลง หรือหนี้ลดลง โดยแบ่งเป็น (1.1) บริหารจัดการน้ำและป่าให้ได้ประโยชน์ตลอดปี (1.2) ทำกิจกรรมการเกษตรพออยู่พอกิน และ (1.3) บริหารจัดการที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้ เป็นการรวมพลังกันภายในชุมชนในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อร่วมแรงดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา เป้าหมาย คือ เพื่อให้ชุมชนแข็งแรง ชุมชนเข้มแข็ง ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันและใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต สามารถรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจการได้ มีอำนาจต่อรองและสามารถบริหารจัดการกันเองได้ โดยแบ่งเป็น (2.1) รวมกลุ่มและดูแลความเป็นอยู่สมาชิก (2.2) พัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และ (2.3) ส่งเสริมการเกษตร

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 การเชื่อมโยงสู่ภายนอก เป็นการเชื่อมโยงติดต่อประสานกับชุมชนภายนอก เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้านเอกชน เพื่อจัดหาแหล่งทุนหรือแหล่งเงินมาช่วยในการลงทุนพัฒนาในด้านต่าง ๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้นสามารถพึ่งพาตนเอง เป้าหมาย คือ ชุมชนยั่งยืนขยายผล เป็นเครือข่ายสังคมใหญ่ที่เข้มแข็ง รูปแบบชุมชน/องค์กร/ธุรกิจ แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน สามารถเชื่อมโยงและถ่ายทอดภูมิปัญญา เงินทุน/เทคโนโลยี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน โดย

แบ่งเป็น (3.1) สร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างแบรนด์ และ (3.2) เชื่อมโยงหน่วยงานด้านเทคโนโลยี องค์ความรู้และเงินทุน

2.2 การติดตามประเมินผลความสำเร็จของธนาคารโลก (World Bank)

การติดตามประเมินผลความสำเร็จของธนาคารโลก (World Bank) ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ วางแผน และดำเนินการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เพื่อเผยแพร่ให้กับนักพัฒนา/นักปฏิบัติทั่วโลก มีสาระสำคัญดังนี้

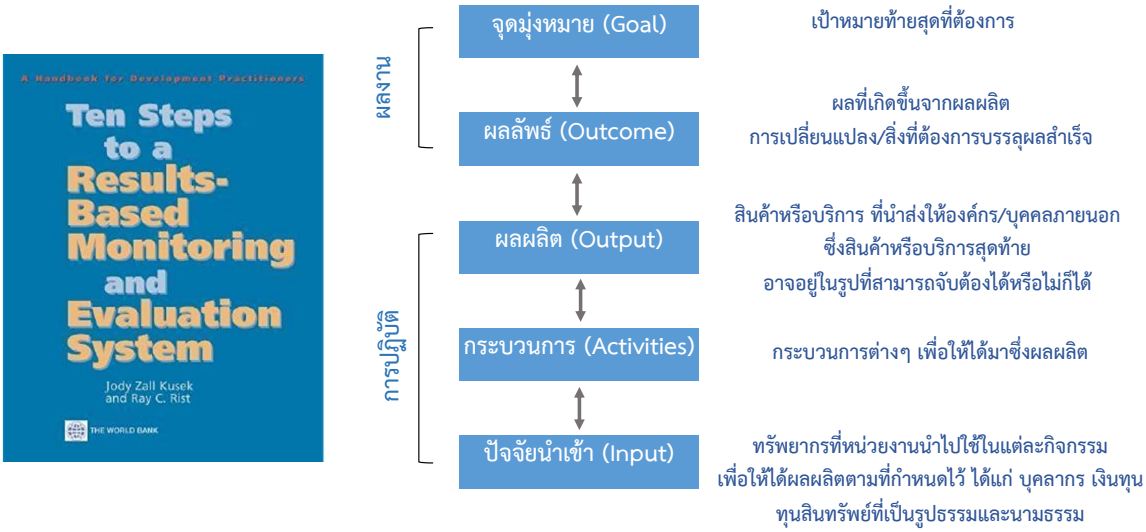

รูปที่ 2.4 การประเมินผลความสำเร็จแผนงาน/โครงการของธนาคารโลก (World Bank)[1]

<u>ธนาคารโลกได้กล่าวถึงพลังในการวัดผลไว้ว่า</u>
หากคุณไม่วัดผลการดำเนินงาน คุณจะไม่สามารถบอกได้ว่าสำเร็จหรือล้มเหลว
หากคุณไม่สามารถเห็นความสำเร็จ คุณจะไม่สามารถให้รางวัลได้
หากคุณไม่สามารถให้รางวัลความสำเร็จ คุณอาจจะให้รางวัลกับความล้มเหลวแทน
หากคุณไม่สามารถรู้ถึงความล้มเหลว คุณจะไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้
หากคุณสามารถแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน คุณจะสามารถได้รับแรงสนับสนุนจากสาธารณชน

ธนาคารโลกได้จำแนกความแตกต่างกันระหว่าง “การติดตามการดำเนินงาน” (Implementation Monitoring) และ “การติดตามผลการดำเนินงาน” (Results Monitoring) ไว้ดังนี้

[1] ที่มา : A Handbook for Development Practitioners “Ten Steps to a Results-Based Monitioring and Evaluation System” Jody Zall Kusek and Ray C. Rist, World Bank, 2004

<u>องค์ประกอบของ “การติดตามการดำเนินงาน” (Implementation Monitoring)</u>

ที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการดำเนินแผนงาน/โครงการ

- อธิบายปัญหาหรือสถานการณ์ก่อนการตัดสินใจ
- เปรียบเทียบจากกิจกรรมหรือผลผลิตขั้นต้น
- จัดเก็บข้อมูลบนปัจจัยนำเข้า กิจกรรมและผลผลิตขั้นต้น
- รายงานตามวงรอบ บนปัจจัยนำเข้าที่กำหนด
- รายงานตามวงรอบ บนผลผลิตที่กำหนด
- เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจ
- นำเสนอข้อมูลและประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติและฝ่ายจัดการ

<u>องค์ประกอบของ “การติดตามผลการดำเนินงาน” (Results Monitoring)</u>

ที่ใช้เพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

- ใช้ข้อมูลปัญหาหรือสถานการณ์อ้างอิงก่อนการตัดสินใจ
- ตัวชี้วัดเพื่อผลลัพธ์
- จัดเก็บข้อมูลบนผลผลิต และการส่งต่อความสำเร็จสู่ผลลัพธ์
- ให้ความสำคัญกับการการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- รายงานตามวงรอบ ถึงความก้าวหน้าของผลลัพธ์ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
- บรรลุผลสำเร็จในการเชื่อมโยงกับพันธมิตรทางยุทธศาสตร์
- รวบรวมข้อมูลความสำเร็จและความล้มเหลวของพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ เพื่อบรรลุผลลัพธ์

บทบาทของ “การติดตาม” และ “การประเมินผล” เพื่อการติดตามประเมินผลโดยมุ่งเน้นผลงานไว้ในมุมมองของธนาคารโลก มีความแตกต่างกันดังนี้

การติดตาม (Monitoring)	**การประเมินผล (Evaluation)**
⇒ ระบุวัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการที่เข้าใจง่าย ⇒ เชื่อมโยงกิจกรรมและทรัพยากรตามวัตถุประสงค์	⇒ วิเคราะห์เหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้ ⇒ ประเมินเหตุผลสำคัญที่ทำให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมายได้ ⇒ พิจารณากระบวนการปฏิบัติงาน ⇒ สำรวจผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดหวัง

⇒ แปลงวัตถุประสงค์ไปสู่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน ⇒ จัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องตามตัวชี้วัด โดยเปรียบเทียบแผนและผล ⇒ รายงานความก้าวหน้าแก่ผู้จัดการ พร้อมแจ้งเตือนปัญหาที่พบ	⇒ จัดทำบทเรียนและจุดสำคัญในการบรรลุแผนงาน/โครงการ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

นอกจากนี้ ธนาคารโลกยังได้ออกแบบขั้นตอนการประเมินผลความสำเร็จโครงการแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอนหลักดังนี้

รูปที่ 2.5 ขั้นตอนการประเมินผลความสำเร็จแผนงาน/โครงการของธนาคารโลก

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการประเมินผล โดยการสร้างความเข้าใจร่วมกันของพื้นฐานการประเมิน การใช้ประโยชน์จากการประเมินเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การร่วมตกลงถึงผลลัพธ์ของการติดตามและประเมินผล โดยเป็นการตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสียหลัก (key stakeholders) ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 3 การระบุตัวชี้วัดในการติดตามผลลัพธ์ เพื่อใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ ทั้งนี้ ข้อมูลจากตัวชี้วัดจะทำให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การกำหนดตัวชี้วัดต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์สถานภาพตัวชี้วัดในปัจจุบัน (Baseline) ทั้งตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงจุดเริ่มต้นของโครงการ

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนและระบุเป้าหมาย เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน โดยการกำหนดค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดในแต่ละระยะทั้งระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว เพื่อให้มั่นใจว่าจะนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ อันจะสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง

ขั้นตอนที่ 7 บทบาทในการประเมินผล ซึ่งต้องพิจารณาถึงรูปแบบและเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 8 การรายงานผลการติดตาม ที่ต้องมีการวิเคราะห์และรายงานผลให้กับผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อพิจารณาปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนที่ 9 การประยุกต์ใช้ผลการติดตามและประเมิน เพื่อเป็นแนวทางและบทเรียนให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในการปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนที่ 10 ความยั่งยืนของระบบการติดตามและประเมินผลในองค์กร ซึ่งเกี่ยวข้องกับความชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบ และความเชื่อถือได้ของข้อมูล เป็นต้น

2.3 แนวทางการประเมินผลของ United Nations Development Programme (UNDP)

United Nations Development Programme (UNDP) ในฐานะหน่วยงานด้านการพัฒนาระดับสากล ได้จัดทำแนวทางการประเมินผลไว้ โดยหัวใจของการประเมินผลที่ UNDP ให้ความสำคัญ คือ ความรับผิดชอบ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparancy) และการเรียนรู้ (Learning) ที่จะต้องยึดและปฏิบัติควบคู่กันไป

UNDP อธิบายถึงความสำคัญว่า การประเมินผลเป็นวิธีการเสริมสร้างการเรียนรู้ (Learning) ภายในองค์กรเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่ดีขึ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ภายในองค์กรและกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการประเมินผลบนพื้นฐานของความโปร่งใส (Transparancy) และความรับผิดชอบต่อภารกิจขององค์กร (Accountability) จะช่วยเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและความมั่นใจที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีกับองค์กรได้

รูปที่ 2.6 หลักในการประเมินผลของ UNDP[2]

[2] ที่มา : UNDP Evaluation Guidelines, UNDP, 2019

2.4 หลักการประเมินผลของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ได้เผยแพร่แนวทางการประเมินผลจากรายงาน “Better Criteria for Better Evaluation” Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use โดยให้หลักในการประเมินผลใน 6 เรื่อง ซึ่งได้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย

รูปที่ 2.7 หลักในการประเมินผลของ OECD[3]

1. **ประสิทธิผล (Effectiveness)**
   ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ อย่างไร
2. **ผลกระทบ (Impact)**
   ผลกระทบของโครงการ/กิจกรรมที่ได้พัฒนาในมิติต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
3. **ความสำเร็จตามแนวทางที่ถูกต้อง (Relevance)**
   ความสำเร็จสอดคล้องกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
4. **ความเชื่อมโยง (Coherence)**
   การดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายขององค์กร
5. **ความยั่งยืน (Sustainability)**
   ความยั่งยืนของโครงการ/กิจกรรมที่ได้พัฒนา
6. **ประสิทธิภาพ (Efficiency)**
   ความคุ้มค่าของโครงการ/กิจกรรม ในการใช้ทรัพยากร

[3] ที่มา : Better Criteria for Better Evaluation Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use, OECD/DAC Network on Development Evaluation (November 2019)

2.5 ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain)

Value Chain หรือ ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า คือ ทฤษฎีที่คิดค้นขึ้นโดย Michael Porter (ไมเคิล พอร์เตอร์) ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยหลักการนี้ถูกเขียนลงในหนังสือที่ชื่อว่า Competitive Advantage ในปี 1985 ซึ่งแนวคิดห่วงโซ่แห่งคุณค่านั้น สามารถวัดได้จากคุณค่าที่ลูกค้าได้รับและยอมจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการมากน้อยเพียงใด โดยแนวคิดนี้ถูกแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และ กิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) โดยแต่ละกิจกรรมจะเน้นไปที่การเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการ

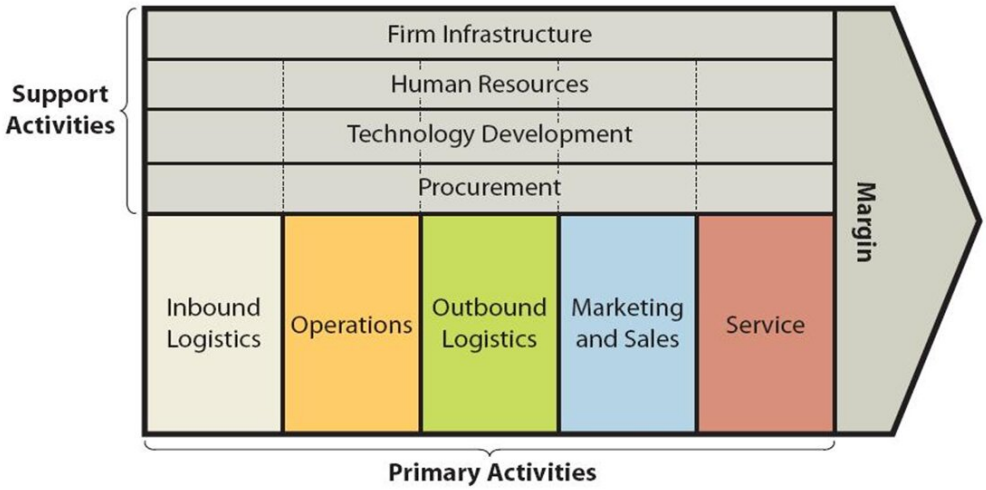

รูปที่ 2.8 ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) (Porter, 1985)

Primary Activities (กิจกรรมหลัก) คือ กิจกรรมที่มีส่วนสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและสินค้าโดยตรง ประกอบด้วย

<u>การขนส่งและจัดเก็บวัถุดิบ</u> (Inbound Logistics) ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับผู้ส่งมอบ เช่น การรับ การจัดเก็บ การควบคุมระดับของวัตถุดิบ รวมถึงการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบ โดยเทคโนโลยีในกิจกรรมนี้ประกอบไปด้วย การขนส่ง การส่งถ่ายวัสดุ การจัดเก็บวัสดุ การสื่อสาร การทดสอบและระบบข้อมูล

<u>การผลิตสินค้าหรือบริการ</u> (Operations) กิจกรรมที่ก่อให้เกิดคุณค่าโดยการแปลงสภาพวัตถุดิบจนกลายเป็นสินค้าหรือบริการ โดยเทคโนโลยีที่ใช้ในกิจกรรมนี้จะประกอบไปด้วย กระบวนการผลิตวัตถุดิบ เครื่องจักรและเครื่องมือ การขนถ่ายวัสดุ การบรรจุหีบห่อ การรักษาสภาพ การทดสอบ การออกแบบและจัดการสิ่งปลูกสร้างและระบบข้อมูล

<u>การขนส่งและจัดเก็บสินค้า</u> (Outbound Logistics) กิจกรรมที่ดำเนินการส่งมอบสินค้าไปยังลูกค้า รวมถึงการจัดเก็บสินค้า การเติมเต็มความต้องการของลูกค้า โดยเทคโนโลยีที่ใช้ในกิจกรรมนี้ประกอบไปด้วย การขนส่ง การขนถ่ายวัสดุ การสื่อสาร ระบบข้อมูล และการบรรจุหีบห่อ

การตลาดและการขาย (Marketing and Sales) กิจกรรมใดๆที่ทำให้ผู้ซื้อดำเนินการจัดหาสินค้า รวมไปถึงการเลือกช่องทางโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และการกำหนดราคาสินค้า

การบริการทั้งก่อนและหลังการขาย (Service) กิจกรรมในการรักษาสภาพของสินค้าหลังการขาย รวมถึงการซ่อมและให้บริการกับลูกค้า โดยเทคโนโลยีที่ใช้ในกิจกรรมนี้ประกอบไปด้วย การบริการ การทดสอบ การสื่อสาร และระบบข้อมูล

Support Activities (กิจกรรมสนับสนุน) คือ กิจกรรมอื่นๆซึ่งสนับสนุนกิจกรรมหลักให้สามารถดำเนินไปได้ แต่ไม่มีส่วนโดยตรงในการเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า ประกอบด้วย

โครงสร้างพื้นฐานองค์กร (Firm Infrastructure) เช่น การเงิน การบัญชี ระบบสารสนเทศ การจัดการองค์กร

การบริหารบุคลากร (Human Resource Management) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่วิเคราะห์ความต้องการ สรรหา คัดเลือก ประเมินผล พัฒนาฝึกอบรม ระบบเงินเดือนค่าจ้าง และแรงงานสัมพันธ์

การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยในการเพิ่มคุณค่าให้สินค้าและบริการ หรือกระบวนการผลิต

การจัดซื้อ (Procurement) กิจกรรมในการจัดซื้อ-จัดหาปัจจัยนำเข้าเพื่อมาใช้ในกิจกรรมหลัก

เมื่อนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ มาผนวกกับทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) และรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) จะพบว่าสิ่งที่ได้ คือ การขับเคลื่อนแนวพระราชดำริในแต่ละขั้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการยึดแนวพระราชดำริเป็นหลักในการพัฒนาพื้นที่ และช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นลำดับขั้นแล้ว ยังสามารถใช้เป็นแนวทางจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในแต่ละเรื่องได้ ดังนี้

ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) ในรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) จะแบ่งเป็นกลุ่มต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ โดยมีกิจกรรมการผลิตของประชาชนได้ดังนี้

ต้นน้ำ
- น้ำ/ดิน
- คัดเลือกพืช/สัตว์เศรษฐกิจ
- จัดหาวัตถุดิบ

กลางน้ำ
- กิจกรรมการผลิต
- ทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลผลิตการเกษตร
- สินค้าแปรรูป

<u>ปลายน้ำ</u> - ลูกค้าและช่องทางจำหน่าย

- รายได้และผลสำเร็จ

2.6 โมเดลธุรกิจแบบแคนวาส (The Business Model Canvas)

โมเดลธุรกิจแบบแคนวาส (Business Model Canvas) เป็นแนวคิดที่พัฒนารูปแบบโดย Alexander Osterwalder ซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำธุรกิจที่ทำให้เรามองธุรกิจของตนเองได้อย่างปรุโปร่ง และทำให้ทีมงานรับรู้รูปแบบและปัญหาของธุรกิจไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความรวดเร็วในการแก้ปัญหาและระดมความคิด เพราะเรามองเห็นจุดเด่นจุดด้อยของตัวเองได้ผ่านโมเดลนี้ ที่จบทุกอย่างไว้ในแผ่นผืนผ้าแผ่นเดียว

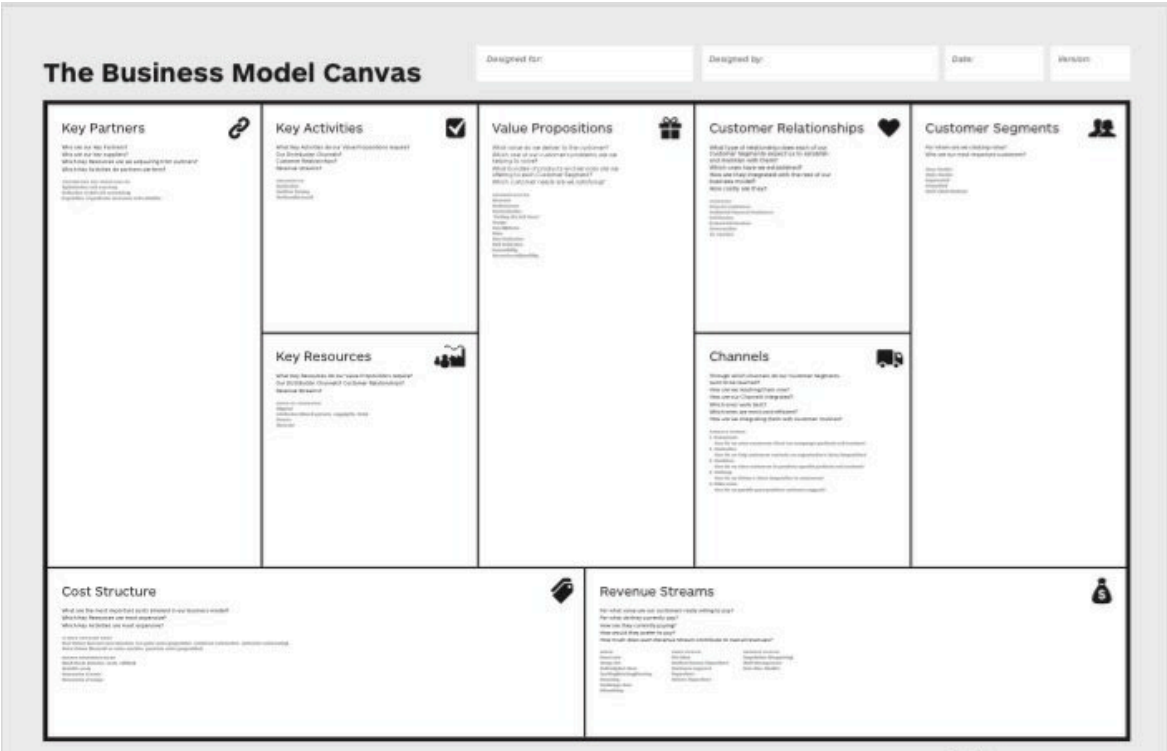

รูปที่ 2.9 The Business Model Canvas

The Business Model Canvas เป็นผืนผ้าสี่เหลี่ยม แบ่งหัวข้อหลักออกเป็น 9 ช่อง แต่ละช่องจะช่วยให้เรามองเห็นรายละเอียดในธุรกิจของตัวเอง รวมทั้งจุดเด่นจุดด้อย โดยจะช่วยให้ทีมมองเห็นภาพรวมของธุรกิจในทิศทางเดียวกัน เราจะรับรู้และเข้าใจได้พร้อมๆกันว่า ตอนนี้ปัญหาคืออะไร ตรงไหนต้องลด ตรงไหนต้องเพิ่ม การระดมความคิด (brainstorm) จะไม่สะเปะสะปะหรือหลงประเด็นซึ่งเป็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ง่าย หากแต่ละคนในทีม มีภาพรวม business model ในหัวที่แตกต่างกัน โดยหัวข้อหลักทั้ง 9 หัวข้อ ประกอบด้วย

1. <u>กลุ่มลูกค้า (Customer Segment)</u>

ใครเป็นลูกค้าเรา กลุ่มลูกค้าเราเป็นกลุ่มใหญ่ (mass) หรือกลุ่มเฉพาะ (niche) ปัญหาของลูกค้าเราคืออะไร ซึ่งต้องแยกระหว่างคนซื้อและคนใช้ เพราะสินค้าบางอย่างคนซื้อไม่ได้ใช้ และคนใช้ไม่ได้ซื้อเช่น ของใช้เด็ก พ่อแม่จะเป็นผู้ซื้อ ผลิตภัณฑ์ต้องตอบโจทย์ผู้ใช้ แต่การสื่อสารเราจะสื่อสารกับผู้ซื้อ รวมไปถึงลูกค้าของเรามีพฤติกรรมแบบไหน อยู่กับสื่ออะไร เป็นเรื่องสำคัญที่เราต้องรู้

<u>2. ผลผลิตและคุณค่าที่มอบให้ (Product and Value Proposition)</u>

อะไรที่ทำให้ลูกค้าต้องเลือกสินค้าและบริการของเรา ในส่วนนี้สำคัญมาก เราต้องตอบตัวเองให้ได้ว่าอะไรคือคุณค่าในสินค้าและบริการที่เราเลือกนำเสนอให้ลูกค้า ลูกค้าจะได้คุณค่าอะไรจากการยอมจ่ายให้เรา คุณค่าในสินค้าและบริการของเราเข้าไปแก้ปัญหา หรือตอบโจทย์ หรือส่งเสริมอะไรให้ลูกค้า เช่น ร้านกาแฟร้านหนึ่ง ขายแพงกว่าคู่แข่งในระแวกเดียวกัน แต่มีบางสิ่งที่แตกต่างซึ่งทำให้ลูกค้ายอมจ่ายแพงกว่าคือ มีที่จอดรถเพียงพอ ในร้านมีกลิ่นหอมผ่อนคลายตลอดเวลา มีกาแฟชนิดพิเศษที่หาดื่มยาก เครื่องชงกาแฟที่สั่งทำพิเศษไม่เหมือนร้านไหนในประเทศไทย และทั้งหมดนี้คือคุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับหากเลือกร้านกาแฟร้านนี้

<u>3. สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships)</u>

การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นหนึ่งเรื่องที่อาจมองข้ามกันได้ง่าย แต่เชื่อไหมว่านี่เป็นอีกหนึ่งเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการบอกต่อ (word of mouth) การซื้อซ้ำ จนนำไปสู่การเป็นลูกค้าที่จงรักภักดีต่อแบรนด์ ความสัมพันธ์กับลูกค้าในแต่ธุรกิจจะแตกต่างกันไปซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบความสัมพันธ์ได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ – การให้ความช่วยเหลือส่วนบุคคล เช่น call center, ช่างประจำศูนย์รถยนต์, พนักงานคอยโทรสอบถามความพึงพอใจของสินค้าและบริการ – การบริการตนเอง เช่น ตู้ ATM, ตู้ จ่ายค่าบริการต่างๆของ True, แอพลิเคชันธุรกรรมทางการเงิน – การบริการด้วยระบบอัตโนมัติ คล้ายกันกับการบริการตนเอง คือการที่ลูกค้าสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับธุรกิจของเราด้วยตัวเอง ผ่านระบบอัตโนมัติที่เราสร้างขึ้น – การให้บริการแบบเชื่อมต่อถึงกันเป็นชุมชน (community) เช่น Fanpage บนเฟสบุ๊ค

<u>4. ช่องทางเข้าถึงลูกค้า (Channel)</u>

ช่องทางในซื้อขาย และช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า ลูกค้าเราเป็นแบบไหน ลักษณะธุรกิจเราเป็นอย่างไร การซื้อขายผ่านช่องทางใดจึงจะสะดวกมากที่สุด นอกจากนี้ช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าก็ต้องเลือกให้ถูกต้องตรงจุด ลูกค้าเราอยู่กับสื่อชนิดใด เราจะแจ้งข้อมูลสินค้า หรือบอกโปรโมชั่นกับลูกค้าผ่านสื่อใดจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นอีกหนึ่ง

เรื่องที่คนทำธุรกิจจำเป็นต้องรู้ ซึ่งช่องทางเหล่านี้มันเกิดขึ้นตั้งแต่กระบวนการก่อนการขาย ไปจนถึงหลังการขาย กระบวนการขายแบบเบสิคจะมีด้วยกันทั้งหมด 5 ระยะคือ

- Awareness ลูกค้าจะรับรู้ถึงสินค้าและบริการของเราได้อย่างไร?
- Evaluation ลูกค้าจะมองเห็นคุณค่าในสินค้าและบริการของเราได้ทางใดบ้าง
- Purchase ช่องทางใดบ้างที่ลูกค้าจะสามารถซื้อสินค้าและบริการจากเราได้
- Delivery ช่องทางใดบ้างที่เราสามารถส่งมอบสินค้าและบริการของเราให้ลูกค้าได้
- After-sale เราดูแลลูกค้าหลังการขายอย่างไร

5. รายได้หลัก (Revenue Stream)

ช่องทางการเข้ามาของรายได้จะเข้ามาทางใดบ้าง เราจำเป็นต้องรู้ โดยมากจะมี 4 ประเภท ได้แก่ จากค่าบริการ จากการขายสินค้า จากค่าเช่า และ จากค่าอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธ์ โดยควรจะมองให้ลึกลงไปถึงขั้นว่าลูกค้าเราจะสะดวกจ่ายในรูปแบบใด เครดิตหรือเงินสด จ่ายผ่านช่องทางใด โอนผ่านธนาคาร เคาท์เตอร์เซอร์วิส หรือแคชเชียร์ ต้องสอดประสานกับสินค้าและบริการของเรา และเชื่อมโยงกับลูกค้า

6. กิจกรรมหลัก (Key Activity)

กิจกรรมหลักที่ช่วยขับเคลื่อนธุรกิจ พูดง่ายๆว่าในธุรกิจของเรา อะไรคือหน้าที่ที่เราต้องทำบ้าง ซึ่งแต่ละธุรกิจก็จะมีหน้าที่หลักแตกต่างกันไป เช่น ธุรกิจ ซัก อบ รีด หน้าที่หลักที่เราจะเขียนลงไปในช่องกิจกรรมหลัก คือ การทำความสะอาดเสื้อผ้า การรีดเสื้อผ้า เป็นต้น

7. ทรัพยากรหลัก (Key Resource)

ทรัพยากรที่สำคัญกับธุรกิจเรา ทรัพยากรในที่นี้หมายรวมทั้ง คน เครื่องจักร เงินทุน ทรัพย์สินทางปัญญา ที่ดิน ฯลฯ สิ่งที่ควรเขียนในช่องนี้ควรจะแยกเป็น 2 ส่วนคือ ทรัพยากรส่วนที่เรามีอยู่ และ ทรัพยากรส่วนที่เราต้องมี การมองหาทรัพยากรเราต้องย้อนกลับไปดูว่าลูกค้าของเราคือใคร อะไรคือคุณค่าที่เราจะนำเสนอแก่ลูกค้า และทรัพยากรของเราจะสามารถสร้างคุณค่านั้นๆได้หรือไม่ อย่างไร

8. พันธมิตรหลัก (Key Partners)

มีหลายสิ่งในกระบวนการทำธุรกิจที่เราจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่น เพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างลุล่วง พันธมิตรคือกลุ่มคนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของเรา อาจจะเรียกว่าคู่ค้า ข้อดีของการมีพันธมิตรคือ กลุ่มคนเรานี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำธุรกิจ ช่วยกระจายความเสี่ยง และทำให้เราไม่ต้องดำเนินการทุกอย่างด้วยตัวเองซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาให้เรามาโฟกัสเรื่องสำคัญๆได้

9. ต้นทุนหลัก (Cost Structure)

ต้นทุนมีหลายประเภท ต้นทุนที่แบ่งตามวัตถุประสงค์จะมี 2 ประเภทคือ ทุนเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ เช่น ค่าจ้างพนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมัน ค่าบำรุงรักษาเรื่องจักร ค่าเช่าสำนักงาน ฯลฯ และอีกประเภทหนึ่งคือ ต้นทุนเพื่อเพิ่มคุณค่าให้ธุรกิจ เช่น งบโฆษณา งบเช่าพื้นที่พิเศษเพื่อลูกค้าของตนเองตามห้างสรรพสินค้า งบลงข่าวประชาสัมพันธ์ ฯลฯ แต่ถ้าแยกตามประเภทของต้นทุน จะมี 4 ประเภท

1) ต้นทุนคงที่ (fixed cost) เป็นรายจ่ายคงที่ จ่ายประจำ เช่น ค่าจ้างพนักงาน ค่าเช่า

2) ต้นทุนผันแปร (variable cost) จ่ายมากจ่ายน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมัน

3) ต้นทุนผลิตมากแล้วราคาถูกลง (economy of scale) เช่น สั่งผลิตขวดโหลใส่อาหารจำนวน 1,000 ใบขึ้นไป จะได้ราคาต่อชิ้นถูกกว่าปกติ

4) ต้นทุนซื้อรวมกันแล้วถูกลง (economy of scope) เช่น ซื้อเครื่องใช้สำนักงานพร้อมกันและจัดส่งทีเดียวจะได้ส่วนลดมากกว่า และได้รับบริการส่งฟรี

หากพิจารณา The Business Model Canvas ทั้ง 9 หัวข้อ สามารถแบ่งออกเป็นก้อนใหญ่ 4 ส่วน ตามภาพด้านล่าง ซึ่งแต่ละก้อนจะมีหน้าที่หลักแตกต่างกันไป

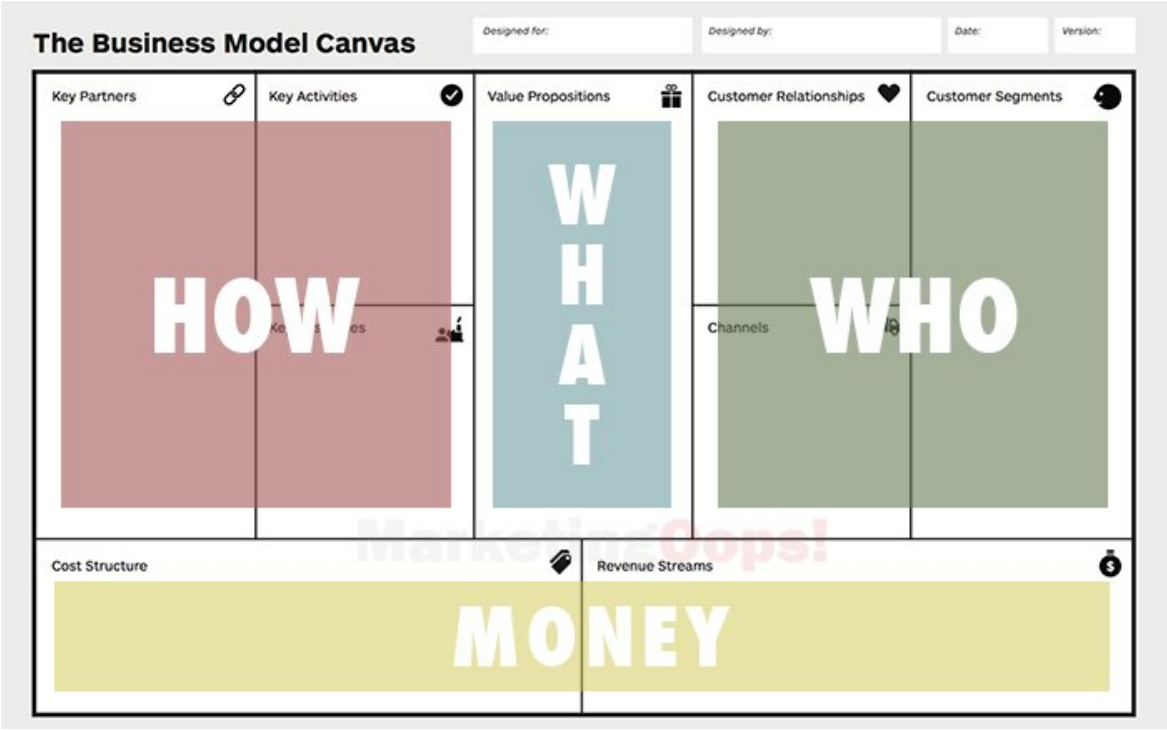

รูปที่ 2.10 สรุป The Business Model Canvas

2.7 วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act)

วงจร PDCA เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญสำหรับการวางแผนและแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการที่ครบวงจรตั้งแต่การวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และย้อนกลับมาปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งๆขึ้นไป ซึ่งเป็นที่นิยมใช้เป็นอย่างมากในประเทศญี่ปุ่น โดยบริษัทโตโยต้า ที่ถือเป็นองค์กรขนาดใหญ่ระดับโลกยังมีการนำหลักการ PDCA นี้มาใช้ในกระบวนการผลิตรถยนต์ และพัฒนาจนกลายเป็น TOYOTA WAY อย่างที่รู้จักกันในปัจจุบัน จึงเป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่าหลักการ PDCA สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้นได้ ถึงแม้ว่าองค์กรนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการผลิตในอุตสาหกรรม เพราะหลักการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกงานแม้กระทั่งการดำเนินชีวิตประจำวัน

รูปที่ 2.11 วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act)

การวางแผนงาน (Planning) เป็นการกำหนดรายละเอียดสิ่งที่ต้องทำให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ รายละเอียดขั้นตอน ปัจจัยต่างๆที่ต้องใช้ ระยะเวลาเริ่ม-สิ้นสุด บุคคลหรือทีมงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน และที่สำคัญที่สุดคือ ตัวชี้วัดผล (KPI) เนื่องจากแผนงานหมายถึง เราจะเดินทางไปสถานที่นั้นด้วยวิธีไหน ไปถึงเมื่อไหร่ ดังนั้น ตัวชี้วัดจึงเป็นตัวที่จะคอยบอกว่าวิธีการที่เราเลือกใช้นั้นถูกต้องหรือไม่ เร็ว-ช้าอย่างไร ทรัพยากรที่ใช้ไปเป็นไปตามแผนหรือเกินกว่าที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะได้ปรับแผนหรือวิธีได้อย่างทันท่วงที

การลงมือปฏิบัติ (Do) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนงานและวิธีการที่เรากำหนดไว้อย่างมีวินัย ทักษะการบริหารต่างๆจะถูกหยิบมาใช้ในระยะการลงมือปฏิบัตินี้ เช่น การบริหารเวลาให้ได้ตามแผน การประชุมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้า การมอบหมายงานเพื่อแบ่งเบาภาระ เป็นต้น ในเรื่องที่นอกเหนือจากการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตัวเอง การออกกำลังกาย หรือการบริหารการเงินส่วนบุคคล ย่อมต้องใช้วินัยและการบริหารด้านต่างๆด้วยเช่นกัน

การตรวจสอบ (Check) เป็นการตรวจสอบความคืบหน้าของสิ่งที่เราได้ลงมือปฏิบัติไปนั้นว่าเป็นไปตามแผนงานหรือไม่ ซึ่งสิ่งที่จะบ่งบอกได้ก็คือตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ถ้าจุดที่เราตรวจสอบได้ผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดที่เราตั้งไว้หรือดีกว่าแสดงว่าวิธีการที่เราเลือกใช้นั้นยังคงถูกต้อง แต่ถ้าตรวจสอบออกมาแล้วผลปรากฏว่าต่ำกว่าตัวชี้วัดที่ตั้ง ถือเป็นสัญญาณเตือนว่ามีความผิดปกติบางอย่างเกี่ยวกับแผนงานหรือวิธีการที่เรากำหนดไว้ในตอนแรก

การปรับปรุง (Act) เป็นการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการหรือทรัพยากรบางอย่าง เพื่อทำให้ผลลัพธ์กลับมาอยู่ในแผนงานหรือเส้นทางสู่เป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในครั้งแรก ซึ่งกระบวนการปรับปรุงเริ่มจากการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่เราวางแผนหรือกำหนดไว้ ว่าเกิดจากองค์ประกอบหรือปัจจัยภายใน/ภายนอกใดบ้าง แล้วจึงมากำหนดมาตรการแก้ไข ปรับปรุงต่อไป

P-D-C-A อย่างต่อเนื่อง หลังจากเรากำหนดมาตรการแก้ไขแล้วจึงนำมาปรับเปลี่ยนแผนงานให้สอดคล้องกับวิธีการและทรัพยากรที่กำหนดขึ้นมาใหม่โดยยังคงคำนึงถึงการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม แล้วจึงเริ่มลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ตามวงจร P-D-C-A อย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.8 ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สำนักงบประมาณ

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Stategic Performance Based Budgeting หรือ SPBB) เปลี่ยนจุดเน้นจากการจัดการงบประมาณ ที่เน้นการควบคุมทรัพยากร (Input Oriented) ที่ใช้ในการดำเนินงาน (Process Oriented) มาเป็นการมุ่งเน้นผลการดำเนินงาน (Performance Based) หรือผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวัดผลสำเร็จของผลงาน (Performance Measures) ด้วยการติดตามผลและประเมินผล ผ่าน

การวิเคราะห์จากผลสำเร็จตามตัวชี้วัด (เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลา และเชิงต้นทุน/ค่าใช้จ่าย) ที่กำหนดไว้อย่างสมบูรณ์ชัดเจน มีหน่วยนับที่มีค่าหรือเกณฑ์การวัดที่ใช้ได้จริงและเหมาะสมกับเวลา[4]

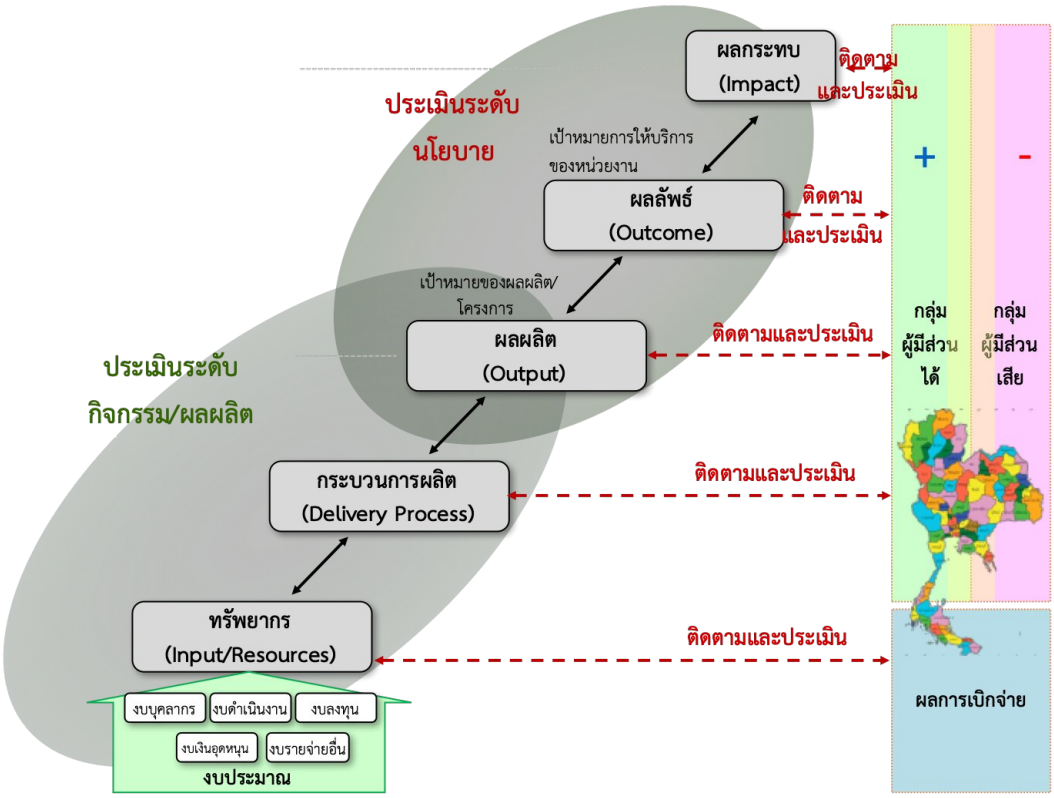

รูปที่ 2.12 กรอบแนวคิดการติดตามประเมินผลตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) มีแนวคิดสำคัญในการความเชื่อมโยงกิจกรรม/โครงการ ผลผลิตและผลลัพธ์ เพื่อใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผล โดยมีองค์ประกอบและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมือนกัน คือ ค่าใช้จ่าย (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามลำดับตามคำนิยามดังนี้

<u>ผลลัพธ์ (Outcomes)</u> คือ สิ่งซึ่งรัฐบาลมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ผ่านการดำเนินนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเป้าหมายโดยรวมของรัฐบาล คือ การบริหารราชการเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ตามที่รัฐบาลมุ่งหวังไว้ เช่น การยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิต การยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ การลดปัญหาอาชญากรรม และการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน เป็นต้น ซึ่งการให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่กำหนดไว้รัฐบาลต้องจัดสรรเงินผ่านผลผลิต

[4] ที่มา : สำนักงบประมาณ

ผลผลิต (Outputs) คือ สินค้าหรือบริการซึ่งผลิตโดยองค์กรเพื่อให้กับผู้บริโภคภายนอกองค์กร หรืออีกนัยหนึ่ง ผลผลิต คือ สินค้าหรือบริการสุดท้ายซึ่งผลิตโดยองค์กรเพื่อนำส่งให้องค์กรภายนอกหรือบุคคลอื่นๆ ซึ่งสินค้าหรือบริการสุดท้ายอาจอยู่ในรูปที่สามารถจับต้องได้หรือไม่ก็ได้

กิจกรรม (Activities) คือ กระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต เช่น หากตั้งเป้าหมายผลลัพธ์ว่าต้องการสร้างความปลอดภัยบนท้องถนน ผลผลิตที่สามารถส่งผลให้ถึงผลลัพธ์ดังกล่าว คือ การจัดทำสื่อโฆษณา และกิจกรรมจะประกอบด้วย การออกแบบ การพิมพ์ และการติดโปสเตอร์ เป็นต้น

ปัจจัยนำเข้า (Inputs) คือ ทรัพยากรที่หน่วยงานนำไปใช้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ โดยปัจจัยนำเข้า ได้แก่ (1) แรงงาน ซึ่งรวมทั้งแรงงานที่ใช้ทักษะ ใช้ความเชี่ยวชาญ และใช้องค์ความรู้ เป็นต้น (2) ทุนสินทรัพย์อื่นๆ เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรกล และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (3) เงินทุนและสินทรัพย์อื่นๆ ที่ไม่เป็นรูปธรรม เช่น ทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งต้องใช้ในการนำส่งผลผลิต เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย (Costs) คือ งบประมาณหรือค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยนำเข้า

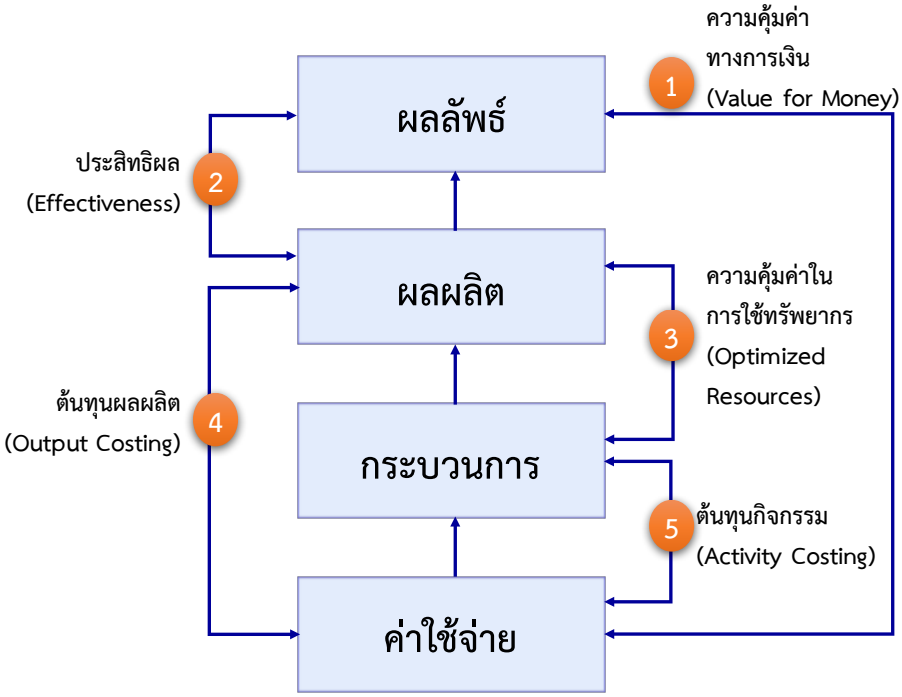

รูปที่ 2.13 ความเชื่อมโยงค่าใช้จ่าย กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์เชิงงบประมาณ

1) ความคุ้มค่าทางการเงิน (Value for money)

เป็นการวัดและติดตามผลในระดับภาพรวมของโครงการ ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้บริหารและผู้รับผิดชอบหลักในฐานะผู้พิจารณาว่า วิถีทางที่ทำให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์เริ่มตั้งแต่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการต่างๆ และผลผลิตนั้น มีต้นทุนในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คุ้มค่ามากน้อยเพียงใด

2) ประสิทธิผล (Effectiveness)

เป็นการวัดและติดตามผลในระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการหรือแผนงานเท่านั้น โดยจะพิจารณาเกี่ยวกับการบรรลุสำเร็จตามเป้าหมายของผลผลิตและเป้าหมายของผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

3) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร (Optimized Resources)

เป็นการวัดและติดตามผลในระดับภาพรวมของกระบวนการ โดยพิจารณาว่าต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ทั้งในด้านขั้นตอน กิจกรรม และระยะเวลา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่กำหนดไว้นั้น มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

4) ต้นทุนผลผลิต (Output Costing)

เป็นการวัดและติดตามผลในระดับภาพรวมของผลผลิต โดยพิจารณาว่าต้นทุนของปัจจัยนำเข้า รวมทั้งกระบวนการต่างๆ ทั้งในเชิงขั้นตอน กิจกรรม และระยะเวลา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่กำหนดไว้นั้น มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

5) ต้นทุนกิจกรรม (Activity Costing)

เป็นการวัดและติดตามผลในระดับภาพรวมของกิจกรรมโดยพิจารณาว่าต้นทุนที่ใช้ในการจัดหาปัจจัยนำเข้าทั้งหมดเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่ต้องการนั้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ต้นทุนในที่นี้อาจแตกย่อยได้เป็น ต้นทุนของระบบ ต้นทุนการดำเนินการ และต้นทุนการบำรุงรักษา เป็นต้น

OECD[5] ให้นิยามเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังนี้

<u>การติดตาม (monitoring)</u> หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูลของตัวชี้วัดสำคัญของโครงการอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ความคืบหน้าและระดับความสาเร็จของโครงการให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ พร้อมความคืบหน้าของการใช้จ่ายงบประมาณ

<u>การประเมินผล (evaluation)</u> หมายถึง กระบวนการประเมิน/ตัดสินคุณค่าของโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ โครงการที่แล้วเสร็จ แผนงาน หรือนโยบาย อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบ ซึ่งการประเมินผลมีจุดมุ่งหมายคือการประเมินความสอดคล้อง (relevance) และการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนงาน หรือนโยบายนั้นๆ ตลอดจนประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบ และความยั่งยืน ผลการประเมินจะต้องมีความน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีขึ้นในอนาคต

---

[5] ที่มา : OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2002. “Glossary of Key Terms in Evaluation and Results-Based Management” Paris: OECD/DAC

3.1.1 พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ

"มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ" และ **"สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ"** มีพันธกิจคือ การจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอย่างเป็นระบบกว้างขวางจนกระทั่งเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้การจัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติของมูลนิธิ ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งการจัดตั้ง ให้สถาบัน โดยมีมูลนิธิสนับสนุนให้ทุนดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) สนับสนุนส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือใน**การแก้ไขปัญหาและพัฒนา แก่องค์กร ชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ** ในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2) สนับสนุนการจัดการความรู้ตามแนวพระราชดำริ โดยประสานความร่วมมือกับ**ศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการส่วนพระองค์ โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์กรชุมชน ประชา สังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ** เพื่อให้เกิดคลังความรู้ การยกระดับความรู้ การต่อยอดชุดความรู้ใหม่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในและนอกระบบ ตลอดจนการ ขยายผลเชื่อมโยงสู่การนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

(3) ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ ภารกิจและกิจกรรมของสถาบันกับ**แผนชุมชน แผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผน พัฒนาจังหวัด แผนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และนโยบายรัฐบาล**

(4) **สนับสนุน ส่งเสริม แนะนำ และช่วยเหลือ องค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อให้น้อมนำแนวพระราชดำริไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาทุกระดับของประเทศ

(5) **สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือดำเนินการตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง** เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา และทัศนศึกษาที่เกี่ยวกับการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้และขยายผลสู่ชุมชน เพื่อส่งเสริมการประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อกิจกรรมพัฒนาและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวัตถุประสงค์ "มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ" และ "สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ" ปฏิบัติภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พ.ศ.2559-2563 โดยแบ่งออกเป็น 5 แผนงาน ประกอบด้วย

แผนงานที่ 1 การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

แผนงานที่ 2 การจัดตั้งสถาบันอบรม

แผนงานที่ 3 ส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจแนวพระราชดำริ

แผนงานที่ 4 สื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์

แผนงานที่ 5 การบริหารจัดการ

พร้อมระบุตัวชี้วัดในแต่ละแผนงานดังนี้

รูปที่ 3.1 เป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์และการประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พ.ศ.2559-2563

3.2 การขับเคลื่อนงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ โดยใช้ทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า

จากการผนวกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ เข้ากับกับทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) และรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) พบการขับเคลื่อนแนวพระราชดำริในแต่ละขั้น ดังต่อไปนี้

รูปที่ 3.2 การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ขั้นที่ 1: ครัวเรือนพึ่งตนเอง

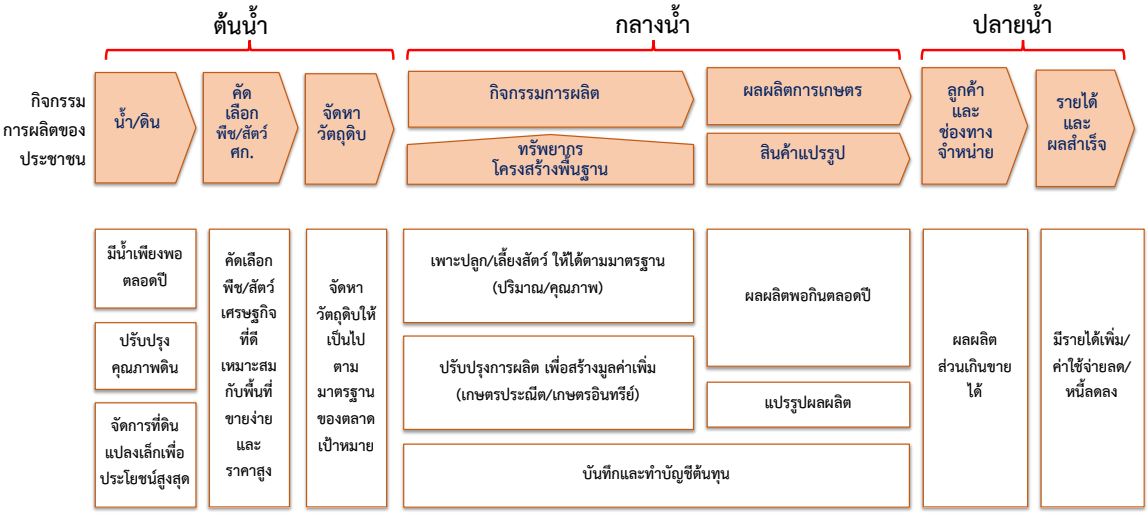

รูปที่ 3.3 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง

ขั้นที่ 2: ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้

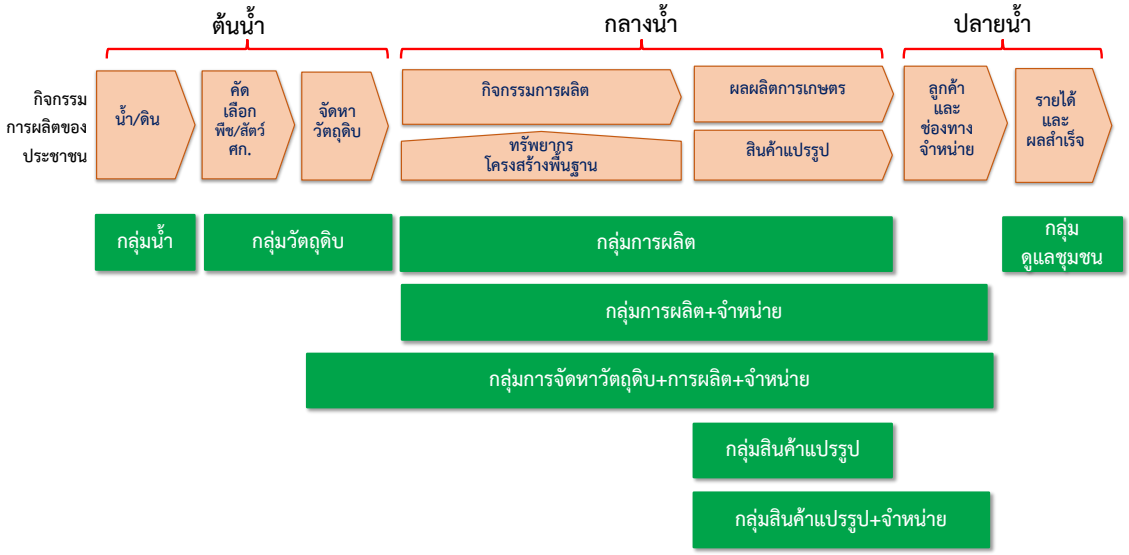

รูปที่ 3.4 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้

ขั้นที่ 3: ออกสู่ภายนอก

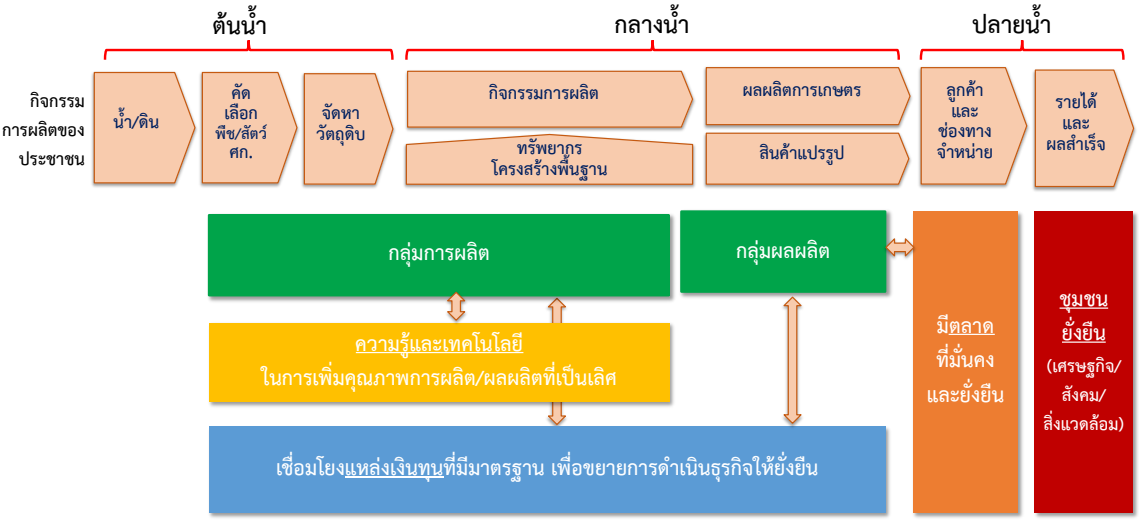

รูปที่ 3.5 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก

3.3 รูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model)

จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมหลักที่นักพัฒนาของสถาบันปิดทองฯ ดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบมีทั้งหมด 5 กิจกรรม ได้แก่

1) การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อให้มีพื้นที่รับประโยชน์จากแหล่งน้ำมากขึ้น ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่ดินได้ประโยชน์สูงสุด และเกิดการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสม
2) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้และทักษะในการทำการเกษตร (พืช ปศุสัตว์ ประมง) และการผลิต ตลอดจนการประกอบอาชีพเสริมนอกการเกษตร
3) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ เป็นการรวมกลุ่ม จัดตั้งกองทุน วิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพิ่มโอกาสในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรและกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง รวมทั้งสร้างทักษะในการบริหารจัดการด้วยตนเอง
4) การพัฒนาการตลาดและการขาย เป็นการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดและการขาย เช่น การประสานร้านค้าปลีกส่งสมัยใหม่ (Modern Trade) เพื่อให้รับซื้อผลผลิตการเกษตรและการผลิตจากพื้นที่โดยตรง เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน
5) การส่งเสริมการสร้างเครือข่าย เป็นการส่งเสริมการสร้างความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกที่จะร่วมดำเนินงานให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

นักพัฒนาของสถาบันมีภารกิจในการดำเนินงานตามกิจกรรมหลักทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าวอย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบอย่างถูกต้อง เหมาะสมและยั่งยืน

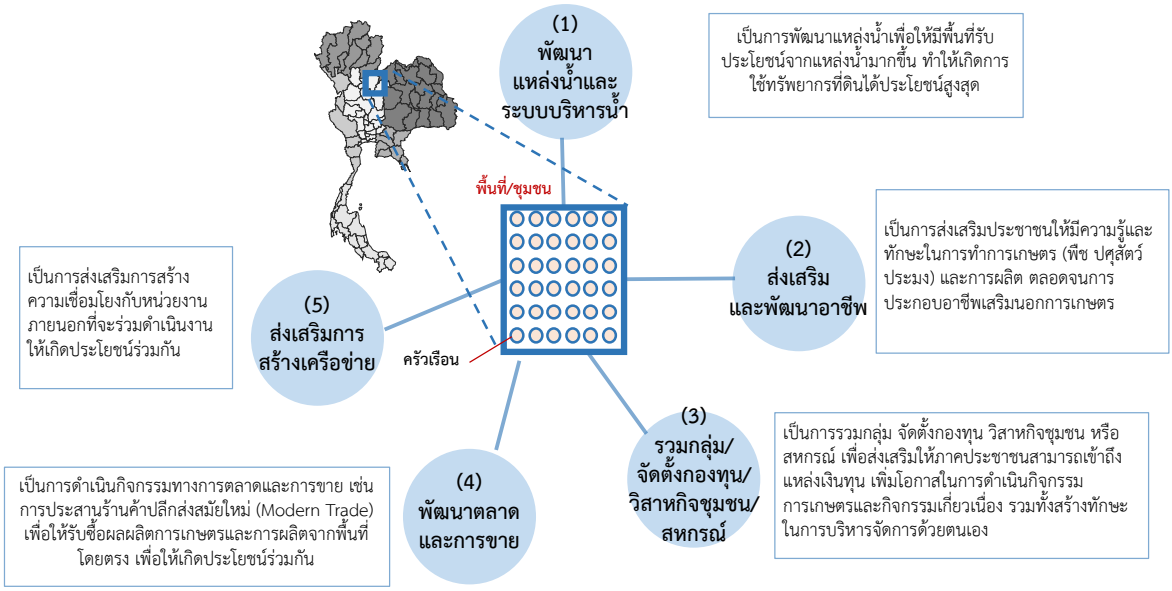

รูปที่ 3.6 รูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model)

เมื่อนำกิจกรรมของนักพัฒนาของสถาบันฯ มาวิเคราะห์เทียบกับกิจกรรมการผลิตของประชาชนในพื้นที่ต้นแบบ พบว่า กิจกรรมการผลิตของประชาชนนั้นมักจะประกอบไปด้วย

- กิจกรรมต้นน้ำ ได้แก่ การจัดหาวัตถุดิบ การรวมกลุ่ม/การจัดตั้งกองทุน
- กิจกรรมกลางน้ำได้แก่ กิจกรรมการผลิต ผลแปรรูปผลิตผลการเกษตร สินค้าแปรรูป การจัดหาทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน (ด้านการเงิน) และการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ (ด้านกิจกรรมการเกษตร)
- กิจกรรมปลายน้ำ ได้แก่ การแสวงหาผู้รับบริการ (ลูกค้า) ช่องทางจำหน่าย การหารายได้และเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

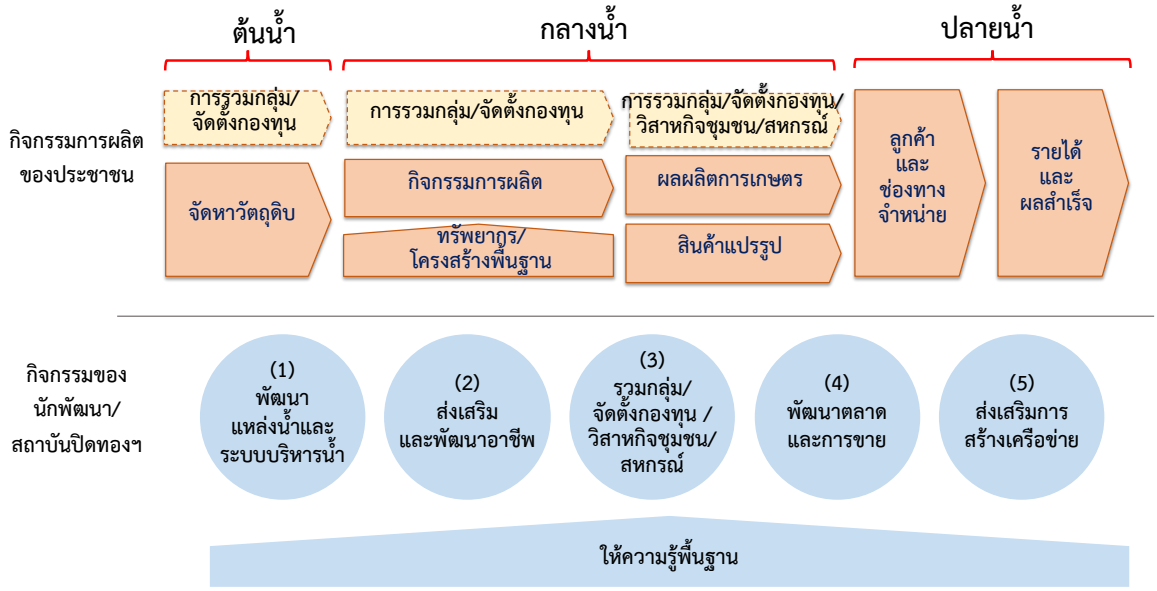

รูปที่ 3.7 กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้นแบบ

กิจกรรมที่ 1: พัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำ

การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักของนักพัฒนา/สถาบันปิดทองฯที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้นแบบ เมื่อพิจารณาห่วงโซ่คุณค่าของกิจกรรมการผลิตของประชาชนกิจกรรมหลัก (Primary Activities) ในการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำนั้นจะดำเนินการด้านทรัพยากร/โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักที่นักพัฒนา/สถาบันปิดทองฯได้ดำเนินการ 4 กิจกรรมดังนี้

1. เพิ่มน้ำต้นทุน/เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำ ตัวอย่างเช่น
    - การขุดสระ
    - ระบบสูบน้ำ
    - ซ่อมแซม เสริมฝาย
    - ลดการพลังทลายของฝาย
    - การขุดลอกคลอง

- จัดทำแก้มลิงเก็บน้ำ
- การทำบ่อพวง

2. พัฒนาระบบกระจายน้ำ ตัวอย่างเช่น
    - สร้างท่อส่งน้ำไปสู่แปลงเกษตร
    - ซ่อมแซมบำรุงรักษาระบบท่อส่งน้ำ
3. พัฒนาระบบจัดการน้ำภายในแปลง ตัวอย่างเช่น
    - การติดตั้งระบบกระจายน้ำในแปลงของแต่ละครัวเรือน
4. การบริหารจัดการน้ำ
    - กำหนดตารางเวลาการปล่อยน้ำไปในแต่ละพื้นที่
    - กำหนดความรับผิดชอบดำเนินการแก่สมาชิก

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำ มีดังนี้

1) ปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้น
2) การมีน้ำใช้เพียงพอตลอดหน้าแล้ง
3) การเก็บกักน้ำ/ปริมาณน้ำใช้สอยภายในครัวเรือน
4) จำนวนครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้รับประโยชน์จากน้ำ
5) พื้นที่รับประโยชน์เมื่อเทียบกับพื้นที่รับประโยชน์ตามแผน

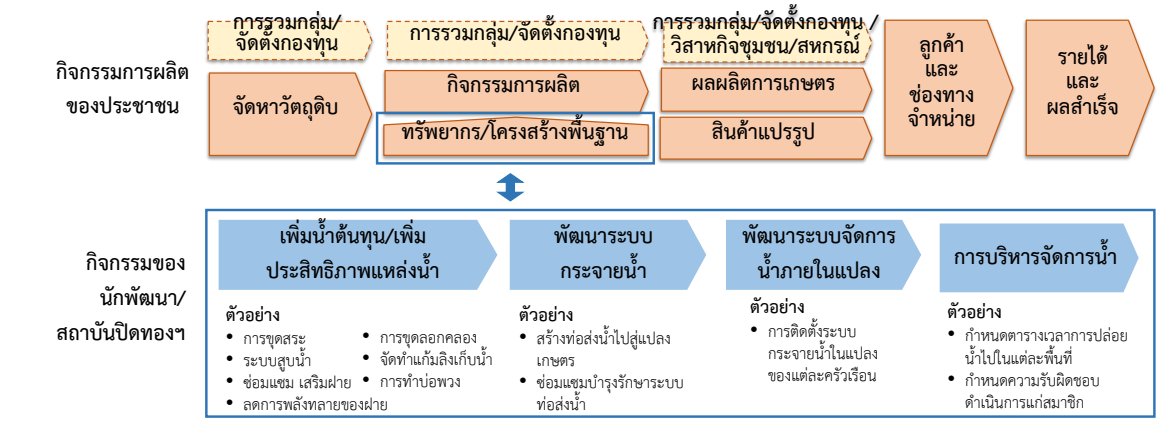

(1) พัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	หน่วย	ค่าเป้าหมาย	หมายเหตุ
ปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้น	ลบ.ม.		
การมีน้ำใช้เพียงพอตลอดหน้าแล้ง			
การเก็บกักน้ำ/ปริมาณน้ำใช้สอยภายในครัวเรือน	ลบ.ม.		
จำนวนครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้รับประโยชน์จากน้ำ	ครัวเรือน	-	
พื้นที่รับประโยชน์เมื่อเทียบกับพื้นที่รับประโยชน์ตามแผน	ไร่	100	**

รูปที่ 3.8 กิจกรรมที่ 1 พัฒนาแหล่งน้ำและระบบบริหารน้ำ

กิจกรรมที่ 2: การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

จากห่วงโซ่คุณค่ากิจกรรมการผลิตของประชาชนเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพมีกิจกรรมหลัก (Primary Activities) ในการดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบ 5 กิจกรรม คือ 1) การจัดหาวัตถุดิบ 2) กิจกรรมการผลิต 3) ทรัพยากร/โครงสร้างพื้นฐาน 4) ผลผลิตการเกษตร และ 5) สินค้าแปรรูป ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักที่นักพัฒนา/สถาบันปิดทองฯได้ดำเนินการอยู่ 4 กิจกรรมดังนี้

1. เสริมการปลูกพืช ตัวอย่างเช่น
    - การปลูกพืชเศรษฐกิจ
    - การบำรุงดิน
    - เกษตรอินทรีย์
    - เกษตรประณีต
2. ส่งเสริมปศุสัตว์/ประมง ตัวอย่างเช่น
    - การเลี้ยงสัตว์
    - อาหารสัตว์ ยาสัตว์
    - การประมงน้ำจืด
    - การเลี้ยงสัตว์ในกระชัง
3. ส่งเสริมการผลิต/แปรรูป ตัวอย่างเช่น
    - เกษตรประณีต (Precision Farming)
    - เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming)
4. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
    - มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practice - GAP)
    - มาตรฐานการกระบวนการผลิตที่ดี (Good Manufacturing Practice – GMP)
    - มาตรฐานผลิตภัณฑ์ (อย.)

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ มีดังนี้

1) ผลผลิตต่อไร่ของผลผลิตการเกษตร (สำหรับผลผลิตที่ส่งเสริม)
2) อัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตการเกษตรต่อปี (สำหรับผลผลิตที่ส่งเสริม)
3) ผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่ที่เกิดขึ้น
4) สัดส่วนของผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่ต่อจำนวนผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งหมดของพื้นที่
5) จำนวนผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปได้รับมาตรฐาน GAP/GMP
6) สัดส่วนของผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปของพื้นที่ได้รับมาตรฐาน GAP/GMP ต่อจำนวนผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งหมดของพื้นที่

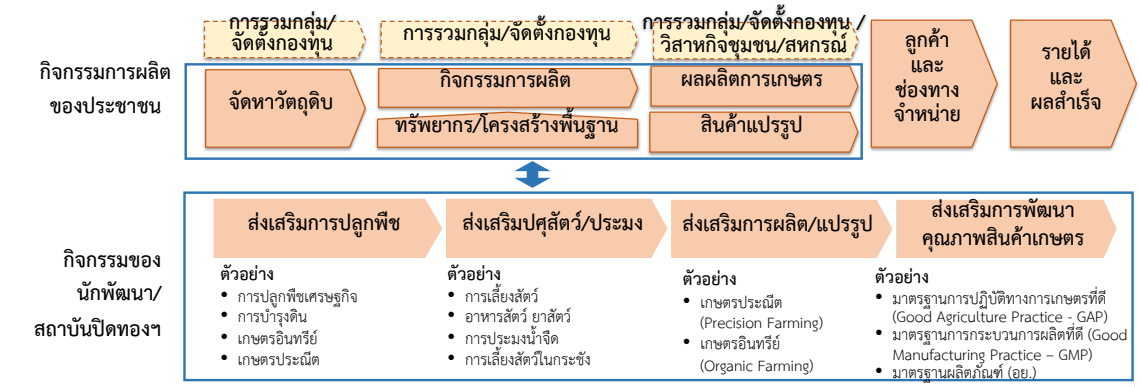

ตัวชี้วัด	หน่วย	ค่าเป้าหมาย	หมายเหตุ
ผลผลิตต่อไร่ของผลผลิตการเกษตร (สำหรับผลผลิตที่ส่งเสริม)	กิโลกรัมต่อไร่	-	
อัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตการเกษตรต่อปี (สำหรับผลผลิตที่ส่งเสริม)	ร้อยละต่อปี	ต้องกำหนด	
ผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่ที่เกิดขึ้น	ชนิด		
สัดส่วนของผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่ต่อจำนวนผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งหมดของพื้นที่	ร้อยละ		
จำนวนผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปได้รับมาตรฐาน GAP/GMP	ผลผลิต/ครัวเรือน	-	**
สัดส่วนของผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปของพื้นที่ได้รับมาตรฐาน GAP/GMP ต่อจำนวนผลผลิตการเกษตร/ผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งหมดของพื้นที่	ร้อยละ	70	**

รูปที่ 3.9 กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

กิจกรรมที่ 3: การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์

จากห่วงโซ่คุณค่ากิจกรรมการผลิตของประชาชนเรื่องการรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) ในการดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบมี 3 กิจกรรม คือ 1) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน 2) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน และ 3) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักที่นักพัฒนา/สถาบันปิดทองฯได้ดำเนินการอยู่ 4 กิจกรรมดังนี้

1. กลุ่มจัดหาวัตถุดิบรองรับการผลิต ตัวอย่างเช่น
    - กองทุนเมล็ดพันธุ์
    - กองทุนปุ๋ยอินทรีย์
    - กลุ่มปุ๋ยพอเพียง
2. กลุ่มการเกษตร (ปลูกพืช/ปศุสัตว์/ประมง) ตัวอย่างเช่น
    - กองทุนปศุสัตว์
    - กองทุนประมง
    - กองทุนผู้ใช้น้ำ
    - กองทุนเป็ดไข่
    - กองทุนข้าวปลอดภัย
    - กองทุนผักปลดภัย
    - กลุ่มพืชหลังนา

3. กลุ่มการผลิต/แปรรูป ตัวอย่างเช่น
    - กองทุนตลาด
    - วิสาหกิจชุมชนโรงสีชุมชน
    - กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตมะนาวบ้านยอด
4. กลุ่มอื่นๆ
    - กองทุนอนุรักษ์ป่า
    - กองทุนยาและเวชภัณฑ์
    - กองทุนศึกษาดูงาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ มีดังนี้

1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมกองทุน
2) ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าร่วมกองทุนเมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
3) จำนวนกองทุนที่ยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์
4) มูลค่าเงินทุนหมุนเวียน
5) การเติบโตของเงินทุนหมุนเวียนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว

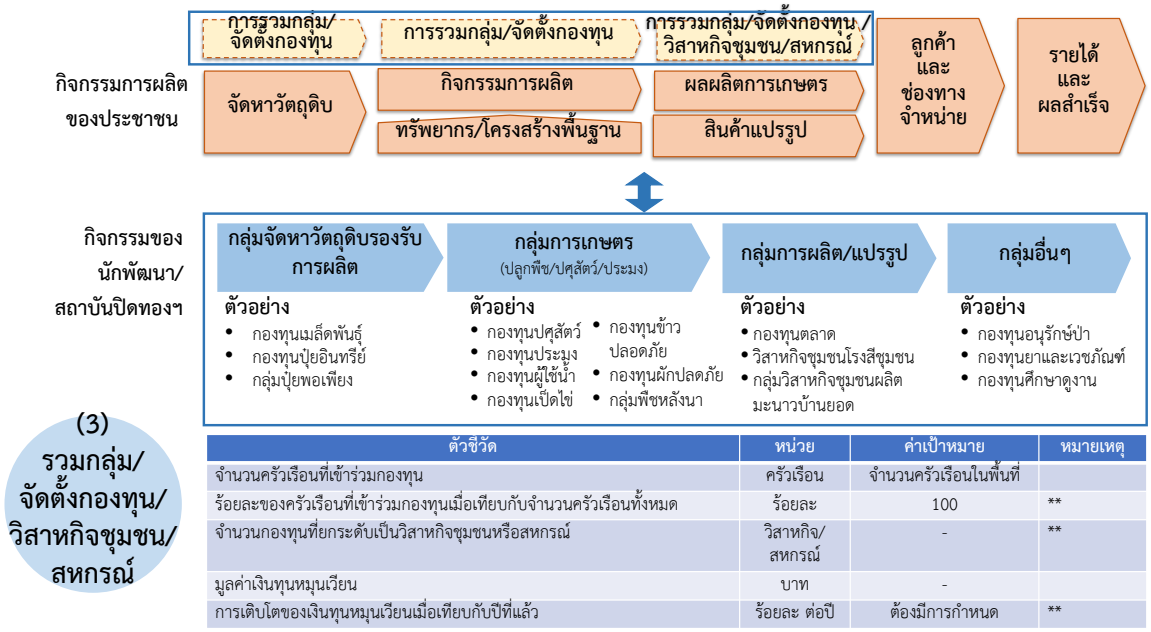

ตัวชี้วัด	หน่วย	ค่าเป้าหมาย	หมายเหตุ
จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมกองทุน	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนในพื้นที่	
ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าร่วมกองทุนเมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนทั้งหมด	ร้อยละ	100	**
จำนวนกองทุนที่ยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์	วิสาหกิจ/สหกรณ์	-	**
มูลค่าเงินทุนหมุนเวียน	บาท	-	
การเติบโตของเงินทุนหมุนเวียนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	ร้อยละ ต่อปี	ต้องมีการกำหนด	**

รูปที่ 3.10 กิจกรรมที่ 3 รวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์

กิจกรรมที่ 4: การพัฒนาการตลาดและการขาย

จากห่วงโซ่คุณค่ากิจกรรมการผลิตของประชาชนเรื่องการพัฒนาการตลาดและการขาย กิจกรรมหลัก (Primary Activities) ในการดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบมี 5 กิจกรรม คือ 1) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ 2) ผลผลิตการเกษตร 3) สินค้าแปรรูป 4) ลูกค้าและช่องทางจำหน่าย และ 5)

รายได้และผลสำเร็จ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักที่นักพัฒนา/สถาบันปิดทองฯได้ดำเนินการอยู่ 4 กิจกรรมดังนี้

1. การพัฒนา Brand ตัวอย่างเช่น
    - พัฒนา Brand ผลิตภัณฑ์ของพื้นที่ สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
    - พัฒนารูปแบบหีบห่อบรรจุภัณฑ์
2. การหาตลาด ตัวอย่างเช่น
    - ตลาดค้าส่ง/ปลีกสำคัญภายในจังหวัด
    - ออกร้านในเทศกาลขนาดใหญ่
    - การพัฒนา Business Model ใหม่
3. การขายตรงกับองค์กรภายนอก ตัวอย่างเช่น
    - Modern Trade โรงเรียน/สถานศึกษา (อาหารกลางวัน)
    - สถานที่ราชการ
4. การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์
    - การสื่อสารในช่องทางสื่อมวลชน
    - การสื่อสารโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Online Social Media)

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ มีดังนี้

1) จำนวนช่องทางการขายที่เพิ่มขึ้น
2) กำไร/ขาดทุนจากช่องทางการขายที่เพิ่มขึ้น
3) จำนวนประเภทสินค้าที่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด

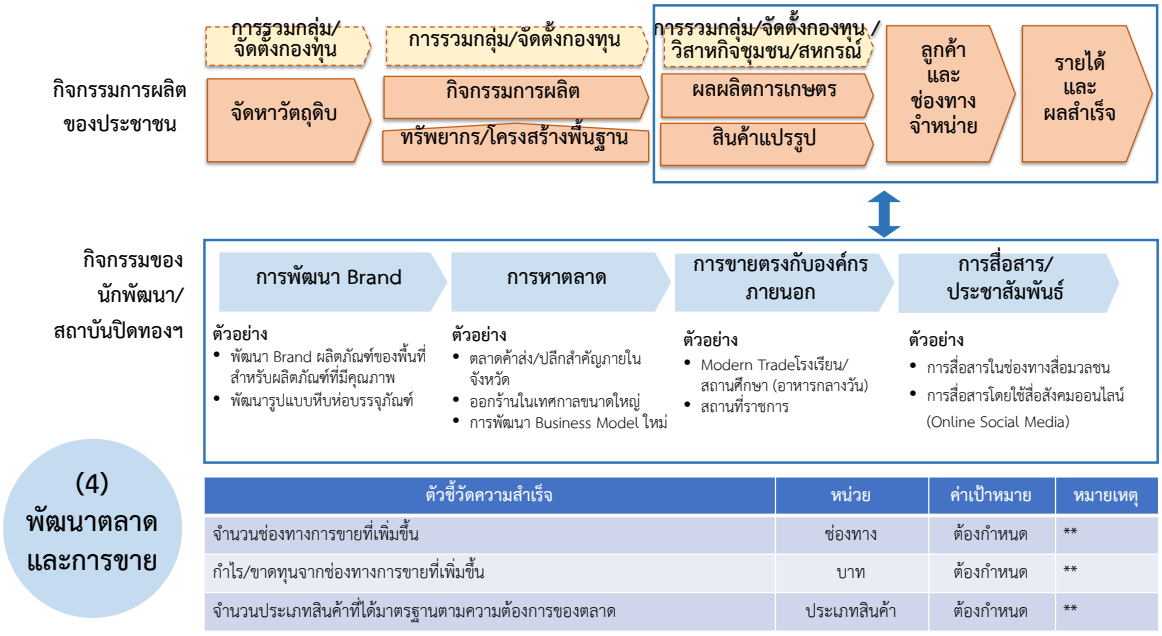

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	หน่วย	ค่าเป้าหมาย	หมายเหตุ
จำนวนช่องทางการขายที่เพิ่มขึ้น	ช่องทาง	ต้องกำหนด	**
กำไร/ขาดทุนจากช่องทางการขายที่เพิ่มขึ้น	บาท	ต้องกำหนด	**
จำนวนประเภทสินค้าที่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด	ประเภทสินค้า	ต้องกำหนด	**

รูปที่ 3.11 กิจกรรมที่ 4 พัฒนาตลาดและการขาย

กิจกรรมที่ 5: การส่งเสริมการสร้างเครือข่าย

จากห่วงโซ่คุณค่ากิจกรรมการผลิตของประชาชนเรื่องการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย กิจกรรมหลัก (Primary Activities) ในการดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบมี 9 กิจกรรม คือ 1) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน 2) จัดหาวัตถุดิบ 3) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน 4) กิจกรรมการผลิต 5) ทรัพยากร/โครงสร้างพื้นฐาน 6) การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ 7) ผลผลิตการเกษตร 8) สินค้าแปรรูป และ 9) ลูกค้าและช่องทางจำหน่าย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักที่นักพัฒนา/สถาบันปิดทองฯได้ดำเนินการอยู่ 3 กิจกรรมดังนี้

1. หน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ ตัวอย่างเช่น
    - สถาบันการศึกษา
    - หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง
2. หน่วยงานที่มีศักยภาพซื้อ ตัวอย่างเช่น
    - องค์กรธุรกิจค้าปลีก-ส่งเอกชน
    - สถาบันการศึกษา
    - โรงพยาบาล
    - ผู้ผลิต/แปรรูปสินค้าเกษตร
3. หน่วยงานพันธมิตรอื่นๆ ตัวอย่างเช่น
    - มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา
    - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
    - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ
    - กรมชลประทาน
    - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
    - มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
    - ธนาคาร สถาบันการเงิน
    - หน่วยงานเอกชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการรวมกลุ่ม/จัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ มีดังนี้

1) จำนวนองค์กรเครือข่าย
2) จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ได้ทำงานร่วมกัน (แบบ Project Base)
3) จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ได้ทำงานร่วมกัน (แบบ Partnership)

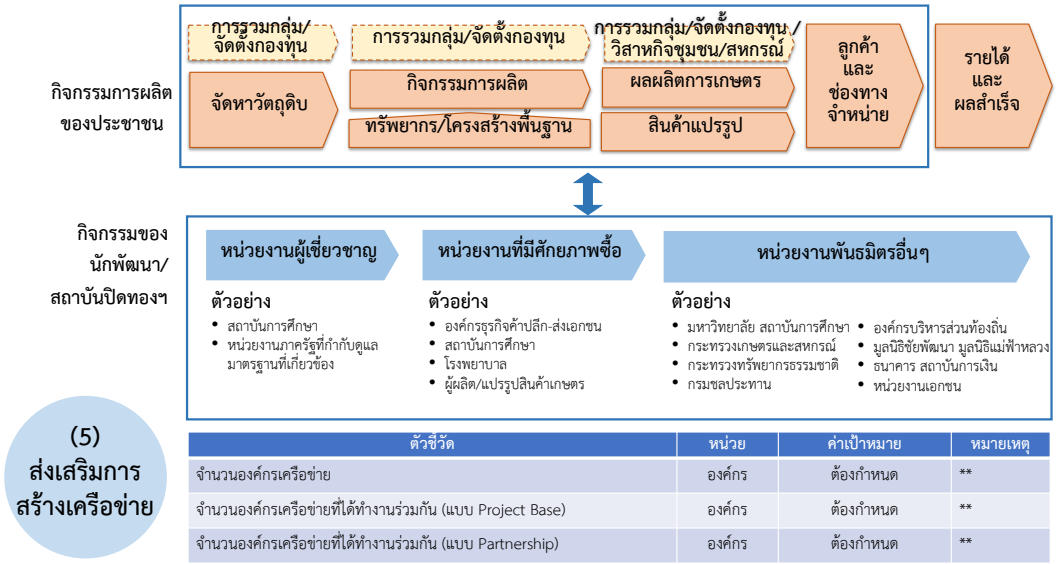

ตัวชี้วัด	หน่วย	ค่าเป้าหมาย	หมายเหตุ
จำนวนองค์กรเครือข่าย	องค์กร	ต้องกำหนด	**
จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ได้ทำงานร่วมกัน (แบบ Project Base)	องค์กร	ต้องกำหนด	**
จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ได้ทำงานร่วมกัน (แบบ Partnership)	องค์กร	ต้องกำหนด	**

รูปที่ 3.12 กิจกรรมส่งเสริมการสร้างเครือข่าย

การวัดความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในพื้นที่ต้นแบบในแต่ละพื้นที่ ซึ่งนักพัฒนาของสถาบันฯเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาในกิจกรรมหลักทั้ง 5 กิจกรรมดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้น การวัดความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบนั้นอาจประกอบไปด้วยการวัดผลตามตัวชี้วัด 5 ประการดังนี้

1) รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน
2) ครัวเรือนมีรายได้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (บาทต่อคนต่อปี)
3) จำนวนครัวเรือนปลอดหนี้เพิ่มขึ้น
4) จำนวนครัวเรือนที่รายได้ผ่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ต่อครัวเรือนทั้งหมด
5) จำนวนครัวเรือนที่ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

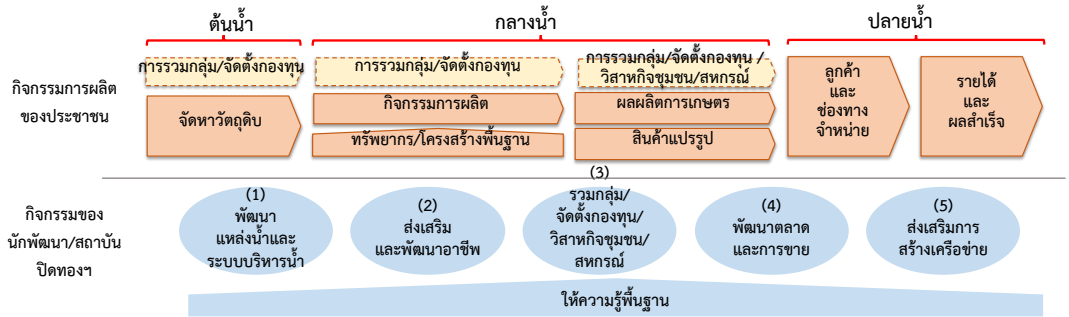

ตัวชี้วัด	หน่วย	ค่าเป้าหมาย	หมายเหตุ
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน	บาทต่อปี	ต้องกำหนด	
ครัวเรือนที่มีรายได้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่อ 30,000 บาทต่อคนต่อปี	ครัวเรือน	ต้องกำหนด	
จำนวนครัวเรือนปลอดหนี้เพิ่มขึ้น	ครัวเรือน		
จำนวนครัวเรือนที่รายได้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่อ ต่อครัวเรือนทั้งหมด	ร้อยละ	ต้องกำหนด	**
จำนวนครัวเรือนที่ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	ครัวเรือน	ต้องกำหนด	**

รูปที่ 3.13 ตัวชี้วัดความสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบ

3.4 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของมูลนิธิปิดทองฯ เปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมูลนิธิปิดทองฯ

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริพัฒนาต่อเนื่องจากโครงการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ในเวลานั้นมีพันธกิจสำคัญ คือ เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ตรงจากแนวทางโครงการพระราชดำริและน้อมนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่และส่งเสริมอาชีพ ประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมไทย ต่อมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2552 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการจัดตั้ง **"มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ"** และ **"สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ"** โดยมีพันธกิจในการจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอย่างเป็นระบบกว้างขวางจนกระทั่งเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของมูลนิธิปิดทองฯ จึงต้องคำนึงถึงความสำเร็จในการดำเนินงานตามพันธกิจของมูลนิธิปิดทองฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาทุกระดับของประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญได้แก่ รัฐบาล สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ คณะกรรมการมูลนิธิ ส่วนราชการต่าง ๆ ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจและประชาชนในพื้นที่ปิดทอง ซึ่งแต่ละกลุ่มมีความคาดหวังที่แตกต่างกันไปดังภาพ

รูปที่ 3.14 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมูลนิธิปิดทองฯ และความคาดหวัง

3.4.2 แผนงานของมูลนิธิปิดทองฯ และกรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์

มูลนิธิปิดทองฯ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนงานของมูลนิธิปิดทองฯ ตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พ.ศ.2559-2563 ของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทอง

หลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ โดยแบ่งเป็น 5 แผนงานซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ประกอบด้วย (1) การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (2) การจัดตั้งสถาบันอบรม (3) การส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจแนวพระราชดำริ (4) การสื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์ และ (5) การบริหารจัดการดังภาพ ซึ่งแผนงานทั้ง 5 ที่กำหนดขึ้นนำไปสู่การนำส่งผลผลิตของมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่

- เกิดแนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศตามภูมิสังคมอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ
- เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคนส่วนในการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์สาขาตามแนวพระราชดำริ
- เกิดการรับรู้ เข้าใจ และ ความร่วมมือสนับสนุนจากภาครัฐ วิชาการ เอกชนท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคม และ นานาชาติ ในการร่วมสร้างภูมิคุ้มกันและร่วมแก้ไขปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของประเทศตามแนวพระราชดำริ

รูปที่ 3.15 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนงานของมูลนิธิปิดทองฯ

การกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามหลักการประเมินผลตามแนวคิดเชิงระบบ (System Concept) โดยเป้าหมายสุดท้าย (Goal) และผลลัพธ์ (Outcome) ของมูลนิธิปิดทองฯ คือ ความสำเร็จของพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่ผลผลิต (Output) กระบวนการ (Process/Activities) และปัจจัยนำเข้า (Input) ของมูลนิธิปิดทองฯ คือ การจัดการความรู้ในการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังภาพ

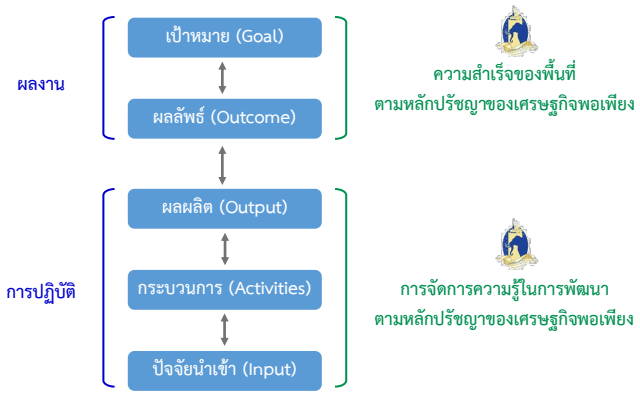

รูปที่ 3.16 กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์

การกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นการประเมินทั้งในมิติผลผลิตและผลลัพธ์ ทั้งนี้ การประเมินผลลัพธ์ให้ครบถ้วนและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผู้นำผลผลิตของมูลนิธิปิดทองฯ ไปประยุกต์ใช้หรือนำไปขยายผล หรือเป็นกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากผลผลิตดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มูลนิธิปิดทองฯ ต้องทบทวนและวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การประเมินผลสัมฤทธิ์เกิดประโยชน์สูงสุด

3.4.3 ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การทบทวนและวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแผนงานและตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการฯ ทั้ง 5 แผนงาน ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มจะมีความคาดหวังต่อผลการดำเนินงานตามแผนงานแต่ละแผนงานแตกต่างกันไป เช่น รัฐบาลมีความคาดหวังต่อแผนงานการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ โดยต้องการได้ต้นแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงซึ่งสามารถขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น รายละเอียดของความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มแสดงดังภาพ

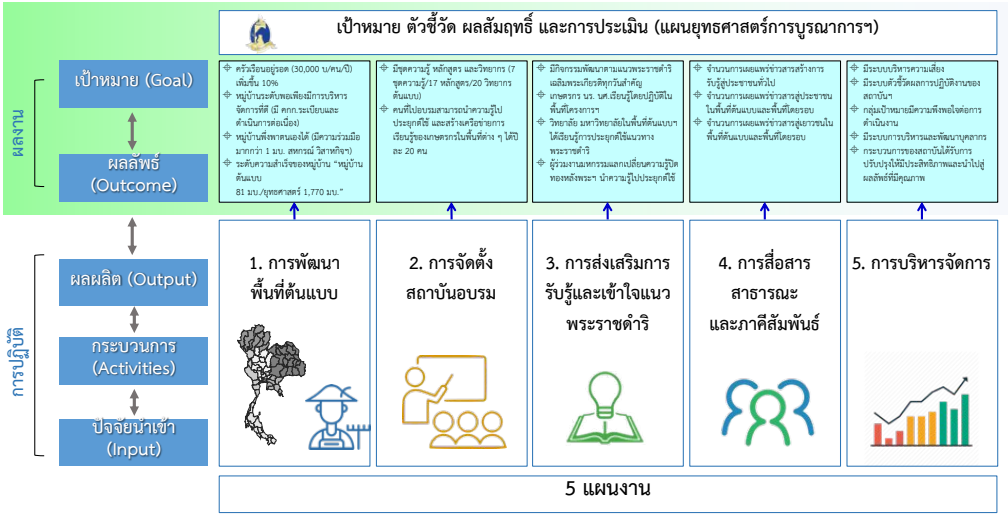

รูปที่ 3.17 กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พ.ศ.2559-2563

มูลนิธิปิดทองฯ

แผนงาน	ผลลัพธ์ (Outcome)	เป้าหมาย (Goal)
1. การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ	ครัวเรือนอยู่รอด (30,000 บ/คน/ปี) เพิ่มขึ้น 10% หมู่บ้านระดับพอเพียงมีการบริหารจัดการที่ดี (มี คกก. ระเบียบและดำเนินการต่อเนื่อง) หมู่บ้านพึ่งพาตนเองได้ (มีความร่วมมือมากกว่า 1 มบ. สหกรณ์ วิสาหกิจฯ) ระดับความสำเร็จของหมู่บ้าน "หมู่บ้านต้นแบบ 81 มบ./ยุทธศาสตร์ 1,770 มบ."	
2. การจัดตั้งสถาบันอบรม	มีชุดความรู้ หลักสูตร และวิทยากร (7 ชุดความรู้/17 หลักสูตร/20 วิทยากรต้นแบบ) คนที่ไปอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ปีละ 20 คน	
3. การส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจแนวพระราชดำริ	มีกิจกรรมพัฒนาตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติทุกวันสำคัญ เกษตรกร นร. นศ.เรียนรู้โดยปฏิบัติในพื้นที่โครงการฯ วิทยาลัย มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต้นแบบฯ ได้เรียนรู้การประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริ ผู้ร่วมงานมหกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ปิดทองหลังพระฯ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้	
4. การสื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์	จำนวนการเผยแพร่ข่าวสารสร้างการรับรู้สู่ประชาชนทั่วไป จำนวนการเผยแพร่ข่าวสารสู่ประชาชนในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่โดยรอบ จำนวนการเผยแพร่ข่าวสารสู่เยาวชนในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่โดยรอบ	
5. การบริหารจัดการ	มีระบบบริหารความเสี่ยง มีระบบตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของสถาบันฯ กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน มีระบบการบริหารและพัฒนาบุคลากร กระบวนการของสถาบันได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ	

ความคาดหวังที่มีกับมูลนิธิปิดทองฯ ในการพัฒนาตามเศรษฐกิจพอเพียง

รัฐบาล	สำนักนายกรัฐมนตรี	สำนักงบประมาณ	คณะกรรมการมูลนิธิฯ	ส่วนราชการ	เอกชน	ประชาชนในพื้นที่ปิดทอง
ต้นแบบการพัฒนา (สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง) ซึ่งสามารถขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม			มูลนิธิปิดทองฯ บริหารงานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง/ภารกิจ/พันธกิจ *"การจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอย่างเป็นระบบกว้างขวางจนกระทั่งเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ"*	มีแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ (แนวทาง/คู่มือ/ขั้นตอน/คำแนะนำ/ตัวอย่าง) มีชุมชนต้นแบบที่เป็นตัวอย่างและสามารถประยุกต์ใช้กับชุมชนในพื้นที่ซึ่งส่วนราชการรับผิดชอบ		ประชาชน/ครัวเรือนมีอาชีพ มีรายได้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ประชาชน/ครัวเรือนมีผลผลิตที่มีคุณภาพ เพียงพอ สม่ำเสมอ และราคาที่สามารถรับซื้อได้จากชุมชน/พื้นที่
ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและสามารถขยายผลต้นแบบถูกนำไปขยายผลและเกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจ และประยุกต์ใช้/ขยายผลไปสู่ชุมชน	มูลนิธิปิดทองฯ มีผลงานตามเป้าหมาย และสามารถขยายผลได้อย่างเป็นรูปธรรม	การใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบมีความคุ้มค่า ผลที่ได้รับเป็นไปตามตัวชี้วัด	มูลนิธิปิดทองฯ ดำเนินการครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง	ข้าราชการที่ผ่านการฝึกอบรมกับมูลนิธิปิดทองฯ มีความเข้าใจและสามารถขยายผลการพัฒนาได้	ประชาชน/ครัวเรือนผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และตามความต้องการของตลาด ผลผลิตมีศักยภาพ/สม่ำเสมอ ดึงดูดให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจ	ประชาชนในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่โดยรอบมีความเข้าใจและประยุกต์ใช้/ขยายผลไปสู่ชุมชน
	มูลนิธิปิดทองฯ บริหารจัดการภายในอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน		มูลนิธิปิดทองฯ บริหารจัดการภายในอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน			

รูปที่ 3.18 กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์

3.4.3.1 รัฐบาล

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) กำหนดวิสัยทัศน์ **"ประเทศไทย ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"** ซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารประเทศเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ทั้งนี้ มูลนิธิปิดทองฯ เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักภายใต้กำกับของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งสนับสนุนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ดังนั้นรัฐบาลคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) มีต้นแบบการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่รองรับความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ (2) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและสามารถขยายผลต้นแบบถูกนำไปขยายผลและเกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม และ (3) ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้/ขยายผลไปสู่ชุมชน ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังดังกล่าว เช่น

- จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่นำต้นแบบการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจไปใช้ (Outcome Indicator)
- จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จตามตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Outcome Indicator)
- จำนวนการเผยแพร่ข่าวสารสร้างการรับรู้สู่ประชาชนทั่วไป (Output Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของรัฐบาล หรือบรรลุตัวชี้วัดตามที่รัฐบาลกำหนด รัฐบาลสามารถสนับสนุนเชิงนโยบายและทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่มูลนิธิปิดทองฯ เช่น (1) การสนับสนุน บูรณาการ และกำกับการใช้ทรัพยากรของส่วนราชการ (2) การปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนา และ (3) การกำหนดพื้นที่ในการขยายผลการพัฒนา เป็นต้น

3.4.3.2 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีมีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 เห็นชอบให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการจัดตั้ง **"มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ"** และ **"สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ"** ซึ่งมีพันธกิจในการจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอย่างเป็นระบบกว้างขวางจนกระทั่งเป็นแนวทางหลักในการ พัฒนาประเทศ ดังนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) มูลนิธิปิดทองฯ มีผลงานตามเป้าหมาย และสามารถขยายผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และ (2) มูลนิธิปิดทองฯ บริหารจัดการภายในอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังดังกล่าว เช่น

- มูลนิธิปิดทองฯ บรรลุผลการดำเนินงานตามพันธกิจและวัตถุประสงค์การจัดตั้งหน่วย (Organization Indicator)

- มูลนิธิปิดทองฯ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนปฏิบัติราชการ (Organization Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือบรรลุตัวชี้วัดตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีสามารถสนับสนุนเชิงนโยบายและทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่มูลนิธิปิดทองฯ เช่น (1) การสนับสนุนแผนการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ และ (2) การส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจให้ส่วนราชการ/เอกสาร/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.4.3.3 สำนักงบประมาณ

สำนักงบประมาณเป็นหน่วยงานหลักในการพิจารณาการจัดทำงบประมาณที่สนองต่อนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล และการบริหารจัดการงบประมาณ ทั้งในส่วนของการวางแผน การจัดสรร การติดตามและการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยรับงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้น สำนักงบประมาณคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) การใช้จ่ายงบประมาณของมูลนิธิปิดทองฯ มีความคุ้มค่าสามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณะได้ และ (2) ผลการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามตัวชี้วัดงบประมาณที่กำหนด ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังดังกล่าว เช่น

- มูลนิธิปิดทองฯ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในเอกสารงบประมาณ (Organization Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของสำนักงบประมาณ หรือบรรลุตัวชี้วัดตามที่สำนักงบประมาณกำหนด สำนักงบประมาณสามารถสนับสนุนเชิงนโยบายและทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่มูลนิธิปิดทองฯ เช่น (1) การสนับสนุนงบประมาณตามแผนการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ และ (2) การขยายพื้นที่ในการสร้างการรับรู้และเข้าใจแนวพระราชดำริ เป็นต้น

3.4.3.4 คณะกรรมการมูลนิธิ

คณะกรรมการมูลนิธิมีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการบริหารมูลนิธิปิดทองฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติของมูลนิธิ ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งการจัดตั้ง ตลอดจนมูลนิธิสนับสนุนให้ทุนดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้และขยายผลสู่ชุมชน ดังนั้น คณะกรรมการมูลนิธิคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) มูลนิธิปิดทองฯ บริหารงานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง/ภารกิจ/พันธกิจ (2) มูลนิธิปิดทองฯ ดำเนินการครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งและ (3) มูลนิธิปิดทองฯ บริหารจัดการภายในอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังของคณะกรรมการมูลนิธิ เช่น

- มูลนิธิปิดทองฯ บรรลุผลการดำเนินงานตามพันธกิจและวัตถุประสงค์การจัดตั้งมูลนิธิ (Organization Indicator)
- มูลนิธิปิดทองฯ มีผลการดำเนินงานครบถ้วนตามขอบเขตการจัดตั้งมูลนิธิ (Organization Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของคณะกรรมการมูลนิธิ หรือบรรลุตัวชี้วัดตามที่คณะกรรมการมูลนิธิกำหนด คณะกรรมการมูลนิธิสามารถสนับสนุนเชิงนโยบายและทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่มูลนิธิปิดทองฯ เช่น (1) การสนับสนุนให้ทุนดำเนินงานต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อขยายผล (2) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมขยายผลเพื่อให้การพัฒนาตามแนวพระราชดำริเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

3.4.3.5 ส่วนราชการ

ส่วนราชการต่าง ๆ เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) นโยบายรัฐบาล และแผนการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งหลายรวมถึง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ **“ประเทศไทย ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยทุกส่วนราชการต้องดำเนินการและ/หรือบูรณาการการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น ส่วนราชการคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) มีแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ (แนวทาง/คู่มือ/ขั้นตอน/คำแนะนำ/ตัวอย่าง (2) มีชุมชนต้นแบบที่เป็นตัวอย่าง และสามารถประยุกต์ใช้กับชุมชนในพื้นที่ซึ่งส่วนราชการรับผิดชอบ และ (3) ข้าราชการที่ผ่านการฝึกอบรมกับมูลนิธิปิดทองฯ มีความเข้าใจและสามารถขยายผลการพัฒนาได้ ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังดังกล่าว เช่น

- จำนวนหมู่บ้านต้นแบบที่เป็นตัวอย่างให้ส่วนราชการ (หมู่บ้านต้นแบบ 81 หมู่บ้าน/ยุทธศาสตร์ 1,770 หมู่บ้าน) (Output Indicator)
- แนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจ (Output Indicator)
- จำนวนชุดความรู้ หลักสูตร และวิทยากร (7 ชุดความรู้/17 หลักสูตร/20 วิทยากรต้นแบบ) (Output Indicator)
- สถาบันการศึกษาได้เรียนรู้การประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริ (Output Indicator)
- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ปีละ 20 คน (Outcome Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของส่วนราชการ หรือบรรลุตัวชี้วัดตามที่ส่วนราชการกำหนด ส่วนราชการสามารถสนับสนุนเชิงนโยบายและทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่มูลนิธิปิดทองฯ เช่น (1) การส่งเสริมการจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และ (2) การสนับสนุนมูลนิธิปิดทองฯ ในการขยายผลเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือดำเนินการตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

3.4.3.6 ภาคเอกชน

ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเป็นภาคส่วนที่สนับสนุนการขับเคลื่อนและต่อยอดการพัฒนาธุรกิจอันเกิดจากความพร้อมของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตของของหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และตามความต้องการของตลาด มีส่วนสำคัญในการจูงใจให้เกิดความร่วมมือหรือร่วมลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ของภาคเอกชน ดังนั้น ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) ประชาชน/ครัวเรือนผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และตามความต้องการของตลาด (2) ผลผลิตมีศักยภาพ/สม่ำเสมอดึงดูดให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจ ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังดังกล่าว เช่น

- จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนซึ่งมีภาคเอกชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจ (Outcome Indicator)
- จำนวนหมู่บ้านพึ่งพาตนเองได้ (มีความร่วมมือมากกว่า 1 หมู่บ้าน สหกรณ์ วิสาหกิจฯ) (Outcome Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจในแต่ละพื้นที่ จะดึงดูดให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน

3.4.3.7 ประชาชนในพื้นที่ปิดทอง

มูลนิธิปิดทองฯ กำหนดแผนงานการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ โดยคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย เพื่อการส่งเสริมการพัฒนาควบคู่ไปกับการจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอย่างซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่ปิดทอง ซึ่ง ประชาชนในพื้นที่ปิดทองคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากมูลนิธิปิดทองฯ ได้แก่ (1) ประชาชน/ครัวเรือนมีอาชีพ มีรายได้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (2) ประชาชน/ครัวเรือนมีผลผลิตที่มีคุณภาพ เพียงพอ สม่ำเสมอ และราคาที่สามารถรับซื้อได้จากชุมชน/พื้นที่ และ (3) ประชาชนในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่โดยรอบมีความเข้าใจและประยุกต์ใช้/ขยายผลไปสู่ชุมชน ซึ่งมูลนิธิปิดทองฯ ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนต่อความคาดหวังดังกล่าว เช่น

- ครัวเรือนในพื้นที่ปิดทองอยู่รอด (30,000 บาท/คน/ปี) (Outcome Indicator)
- จำนวนการเผยแพร่ข่าวสารสู่ประชาชน/เยาวชนในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่โดยรอบ (Output Indicator)

อนึ่ง หากการดำเนินการของมูลนิธิปิดทองฯ เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ปิดทองในแต่ละพื้นที่ จะเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าต้นแบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นตามแนวพระราชดำริจากมูลนิธิปิดทองฯ สามารถนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลสู่ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.5 การทบทวนเป้าหมายและตัวชี้วัดของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่

นอกเหนือจากการวางโครงสร้างมาตรฐานกิจกรรมและตัวชี้วัดการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายของมูลนิธิและสถาบันสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริแล้ว คณะที่ปรึกษาฯ ยังได้ทบทวนเป้าหมายการให้บริการ ตลอดจนกิจกรรมและตัวชี้วัดของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ เพื่อศึกษา เทียบเคียงและนำไปสู่การออกแบบการวัดผลความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้ คณะที่ปรึษาฯ ได้ทบทวนส่วนราชการทั้งสิ้น 10 กรม ภายใต้ 4 กระทรวงประกอบด้วย

<u>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</u>

1. กรมส่งเสริมการเกษตร
2. กรมปศุสัตว์
3. กรมพัฒนาที่ดิน
4. กรมวิชาการเกษตร
5. กรมชลประทาน
6. กรมส่งเสริมสหกรณ์
7. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

<u>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>

8. กรมทรัพยากรน้ำ

<u>สำนักนายกรัฐมนตรี</u>

9. กรมประชาสัมพันธ์

<u>กระทรวงมหาดไทย</u>

10. กรมการพัฒนาชุมชน

ผลการทบทวนเป้าหมาย กิจกรรมและตัวชี้วัดของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้ง 7 หน่วยงาน ประกอบด้วย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้[6]

---

[6] ข้อความในตารางที่เน้นเป็นตัวหนา คือ เป้าหมาย กิจกรรมและตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่

ตารางที่ 3.1 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและองค์กรเกษตร มีความมั่นคงในอาชีพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	• จำนวนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพของตนและมีรายได้เพิ่มขึ้น (ราย) • จำนวนเกษตรกรได้รับการบริการทางการเกษตรและพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืชในพื้นที่โครงการหลวงและเหมาะสมกับศักยภาพชุมชน (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมีเครือข่ายที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมีเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาในพื้นที่ (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรนำไปปฏิบัติและสามารถลดรายได้/สร้างรายได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาอาชีพ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำเกษตรของตนเอง (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการผลิตของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรได้รับความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อความเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติส่งผลให้เกิดพื้นที่การเกษตรปลอดการเผา (ร้อยละ)
2. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน	• จำนวนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการมะพร้าวตลอดห่วงโซ่อุปทาน (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่สินค้าใหม่ตามศักยภาพพื้นที่ (ไม้ดอกไม้ประดับ) (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตพืชอื่นเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพการผลิตไม้ผลสู่มาตรฐานการส่งออก (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลไม้เพื่อเพิ่มมูลค่า (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพการผลิตไม้ผลสู่มาตรฐานการส่งออก (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลไม้เพื่อเพิ่มมูลค่า (ราย) • วิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป (แห่ง) • จำนวนครัวเรือนเกษตรกรได้รับการปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (ครัวเรือน) • จำนวนแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรได้รับการพัฒนา (แหล่ง) • จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังลดลง (ไร่) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้สามารถผลิตสินค้าได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรมความรู้ทางเทคนิคเครื่องจักรกลเกษตรที่รองรับการบริการซ่อมดูแล (ราย) • จำนวนเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการจัดการคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรตามระบบมาตรฐาน GAP (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย (ราย) • พื้นที่เกษตรแปลงใหญ่ได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า (แปลง)	• ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้า สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนา สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูป ให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูป สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • วิสาหกิจชุมชนสามารถต่อยอดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพปลอดภัยต่อผู้บริโภคไม่น้อยกว่า (ร้อยละ) • มีระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรที่สามารถใช้เป็นระบบตรวจสอบได้ (ระบบ) • แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมจากรายได้ภาคเกษตรไม่น้อยกว่า (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับความรู้มีการนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของช่างเกษตรท้องถิ่นที่สามารถให้บริการซ่อมแซมเครื่องจักรกลการเกษตรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง (ร้อยละ) • เกษตรกรเป้าหมายผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้นเพื่อยื่นขอรับรองตามระบบมาตรฐาน GAP (ร้อยละ)

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
	• จำนวนตลาดเกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรได้ (จังหวัด) • จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการยกระดับเป็น Smart Farmer (ราย) • จำนวน ศพก. ที่ได้รับการพัฒนาและเครือข่ายที่มีความพร้อมให้บริการแก่เกษตรกร (ศูนย์) • **จำนวนพื้นที่ปรับเปลี่ยนจากการผลิตพืชในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตพืชอื่น (ไร่)** • **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ครัวเรือน)** • จำนวนพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับเปลี่ยนไปทำเกษตรกรรมทางเลือก (ไร่) • **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ราย)**	• **ร้อยละของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีและนำความรู้ไปปฏิบัติ มีต้นทุนการผลิตด้านสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชลดลง (ร้อยละ)** • เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่มีต้นทุนลดลง และผลผลิตเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า (ร้อยละ) • ร้อยละของตลาดเกษตรกรได้รับการพัฒนาจนเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ) • ร้อยละของ Smart Farmer ที่มีทักษะทางวิชาการ เป็นผู้นำด้านการเกษตรและเป็นต้นแบบได้ (ร้อยละ) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. และศูนย์เครือข่ายสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ) • **ร้อยละของพื้นที่การเกษตรได้รับการปรับเปลี่ยนเพื่อการผลิตที่เหมาะสมกับศักยภาพ (ร้อยละ)** • **ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ (ร้อยละ)** • ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับเปลี่ยนไปทำเกษตรกรรมทางเลือก (ร้อยละ) • **ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้นำไปปฏิบัติ (ร้อยละ)**

ตารางที่ 3.2 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ	**1. การพัฒนาเกษตรกร** **2. การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร** **3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์**	• **จำนวนเกษตรกรได้รับการบริการทางการเกษตรและพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง (ราย)**	• **ร้อยละของเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	1. พัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืชในพื้นที่โครงการหลวงและเหมาะสมกับศักยภาพชุมชน (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการผลิตของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	1. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรได้รับความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อความเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	**1. สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง (ราย)**	• **ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาอาชีพ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำเกษตรของตนเอง (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตร	**1. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร**	• **จำนวนแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรได้รับการพัฒนา (แหล่ง)**	• **แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมจากรายได้ภาคเกษตรไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	1. บริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (zoning)	• จำนวนพื้นที่ปรับเปลี่ยนจากการผลิตพืชในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตพืชอื่น (ไร่)	• ร้อยละของพื้นที่การเกษตรได้รับการปรับเปลี่ยนเพื่อการผลิตที่เหมาะสมกับศักยภาพ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	**1. ส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร**	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย (ราย)**	• **ร้อยละของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีและนำความรู้ไปปฏิบัติ มี**

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
	2. พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน	• จำนวนเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการจัดการคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรตามระบบมาตรฐาน GAP (ราย)	ต้นทุนการผลิตด้านสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชลดลง (ร้อยละ) • เกษตรกรเป้าหมายผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้นเพื่อยื่นขอรับรองตามระบบมาตรฐาน GAP (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร	1. ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรมความรู้ทางเทคนิคเครื่องจักรกลเกษตรที่รองรับการบริการซ่อมดูแล (ราย)	• ร้อยละของช่างเกษตรท้องถิ่นที่สามารถให้บริการซ่อมแซมเครื่องจักรกลการเกษตรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	1. พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	• จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการยกระดับเป็น Smart Farmer (ราย)	• ร้อยละของ Smart Farmer ที่มีทักษะทางวิชาการ เป็นผู้นำด้านการเกษตรและเป็นต้นแบบได้ (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร	1. ตลาดเกษตรกร	• จำนวนตลาดเกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรได้ (จังหวัด)	• ร้อยละของตลาดเกษตรกรได้รับการพัฒนาจนเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ)
โครงการที่ 6 : โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	1. ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	• พื้นที่เกษตรแปลงใหญ่ได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า (แปลง)	• เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่มีต้นทุนลดลงและผลผลิตเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 7 : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	• จำนวน ศพก. ที่ได้รับการพัฒนาและเครือข่ายที่มีความพร้อมให้บริการแก่เกษตรกร (ศูนย์)	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. และศูนย์เครือข่ายสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ)
โครงการที่ 8 : โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	1. ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง 2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมันสำปะหลัง 3. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรปาล์มน้ำมัน 4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรสับปะรด	• จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังลดลง (ไร่) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้สามารถผลิตสินค้าได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับความรู้มีการนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ)
โครงการที่ 9 : โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	1. พัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ 2. ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ราย) • จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ครัวเรือน) • จำนวนพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับเปลี่ยนไปทำเกษตรกรรมทางเลือก (ไร่)	• ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้นำไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับเปลี่ยนไปทำเกษตรกรรมทางเลือก (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรแปรรูป	1. พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรแปรรูป	• วิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป (แห่ง)	• วิสาหกิจชุมชนสามารถต่อยอดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพปลอดภัยต่อผู้บริโภคไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร	1. ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร	• จำนวนครัวเรือนเกษตรกรได้รับการปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (ครัวเรือน)	• มีระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรที่สามารถใช้เป็นระบบตรวจสอบได้ (ระบบ)
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาการผลิตสินค้า	1. พัฒนาคุณภาพการผลิตไม้ผลสู่มาตรฐานการส่งออกภาคตะวันออก	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพการผลิตไม้ผลสู่มาตรฐานการส่งออก (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพ

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
เกษตรและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก	2. แปรรูปผลไม้เพื่อเพิ่มมูลค่าภาคตะวันออก	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลไม้เพื่อเพิ่มมูลค่า (ราย)	สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่สินค้าชนิดใหม่ตามศักยภาพพื้นที่	1. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่สินค้าใหม่ 2. พัฒนาและส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตพืชอื่นเป็นไม้ผล	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่สินค้าใหม่ตามศักยภาพพื้นที่ (ไม้ดอกไม้ประดับ) (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตพืชอื่นเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้า สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน	1. ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการมะพร้าวตลอดห่วงโซ่อุปทานภาคใต้	• จำนวนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการมะพร้าวตลอดห่วงโซ่อุปทาน (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์และเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ของภาค	1. พัฒนาคุณภาพการผลิตไม้ผลสู่มาตรฐานการส่งออกภาคใต้ 2. แปรรูปผลไม้เพื่อเพิ่มมูลค่าภาคใต้	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพการผลิตไม้ผลสู่มาตรฐานการส่งออก (ราย) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลไม้เพื่อเพิ่มมูลค่า (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนา สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูป ให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมการหยุดการเผาในพื้นที่การเกษตร	1. ส่งเสริมการหยุดการเผาในพื้นที่การเกษตร	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมีเครือข่ายที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมีเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาในพื้นที่ (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติส่งผลให้เกิดพื้นที่การเกษตรปลอดการเผา (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.3 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมปศุสัตว์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1 เสริมสร้างความมั่นคงด้านการปศุสัตว์	• จำนวนเกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมด้านปศุสัตว์ (ราย)	• N/A
2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการปศุสัตว์	• พื้นที่การผลิตไม่เหมาะสมได้รับการปรับเปลี่ยนมาทำการปศุสัตว์ (ไร่) • สถานประกอบการสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับบริการตรวจประเมินมาตรฐาน (แห่ง) • จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้เข้าสู่ระบบ Smart Farmer (ราย) • พื้นที่การเกษตรแปลงใหญ่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านปศุสัตว์ (แปลง)	• ผลผลิตต่อหน่วยสินค้าปศุสัตว์เพิ่มขึ้น (ร้อยละ) • ความสำเร็จของการดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายตามแผนรายปีไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ (ราย)	• เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปศุสัตว์สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
4. ส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ราย) • จำนวนสัตว์ที่ได้รับการผ่าตัดทำหมันภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า (ตัว) • จำนวนผู้ยากไร้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ (ราย)	• เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
5. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์พื้นที่ระดับภาค	• พัฒนาพื้นที่ระดับภาคด้านการเพิ่มศักยภาพภาคการเกษตร (ภาค)	• N/A

ตารางที่ 3.4 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมปศุสัตว์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : พัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์	1. เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม บำบัดและชันสูตรโรคสัตว์ **2. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์** 3. พัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ 4. พัฒนาอาหารสัตว์ **5. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร** 6. ความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ (ราย)** • จำนวนสัตว์ที่ได้รับบริการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคสัตว์ (ล้านตัว) • จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้ (ล้านตัว) • จำนวนผลผลิตพืชอาหารสัตว์ (ตัน) • ขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ อนุรักษ์พันธุ์พืชอาหารสัตว์และครอบครองเชื้อจุลินทรีย์ด้านปศุสัตว์ (สายพันธุ์)	• **เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปศุสัตว์สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)** • สัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	**1. พัฒนาพื้นที่โครงการหลวง**	• **เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์ (ราย)**	• **เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	**1. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร**	• **จำนวนผู้ยากไร้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ (ราย)**	• **เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ไม่น้อยกว่า (น้อยละ)**
โครงการที่ 3 : โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	**1. สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับบริการภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ราย)** • จำนวนสัตว์ที่ได้รับบริการผ่าตัดทำหมันภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า (ตัว)	• **เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการธนาคารแพะตำบลสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้	1. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการปศุสัตว์	• จำนวนเกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมด้านปศุสัตว์ (ราย)	• เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	1. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม 2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม 3. ปรับโครงสร้างการผลิตปศุสัตว์	• พื้นที่การผลิตไม่เหมาะสมได้รับการปรับเปลี่ยนมาทำการปศุสัตว์ (ไร่) • จำนวนเกษตรกรได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ราย)	• ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	1. ตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ 2. พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์	• สถานประกอบการสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับบริการตรวจประเมินมาตรฐาน (แห่ง) • จำนวนตัวอย่างที่ได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด (ตัวอย่าง)	• ผู้ประกอบการสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับบริการตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	1. สร้างเกษตรกรปราดเปรื่อง	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้เข้าสู่ระบบ Smart Farmer (ราย)	• เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนามีความเป็น Smart Farmer (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	1. ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่	• พื้นที่การเกษตรแปลงใหญ่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านปศุสัตว์ (แปลง)	• ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1. พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	• ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ได้รับการส่งเสริม (แห่ง)	• ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ได้รับการพัฒนาความพร้อมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 6 : โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	1. การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ 2. การพัฒนาสุขภาพสัตว์	• จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้จากการผสมเทียม (ล้านตัว) • จำนวนสัตว์ที่ได้รับบริการพัฒนาสุขภาพสัตว์ (ล้านตัว)	• การเกิดโรคที่สำคัญลดลงจากปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 7 : โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	**1. ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ 2. ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่**	• **พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน (ไร่)**	• **จำนวนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ที่ผ่านการรับรอง สามารถรักษาสถานภาพได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	1. เพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน	• โครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจได้รับการพัฒนา (รายการ)	• เกษตรกรและผู้ประกอบการที่รับบริการมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร	1. ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร	• จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ราย)	• N/A
โครงการที่ 1 : โครงการวิจัยและนวัตกรรมด้านปศุสัตว์	1. โครงการวิจัยและนวัตกรรม	• จำนวนโครงการวิจัย (โครงการ)	• ความสำเร็จของการดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายตามแผนรายปีไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยภาคเหนือ	1. เพิ่มศักยภาพภาคการเกษตรภาคเหนือ	• เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ภาคเหนือได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ราย) • จำนวนศูนย์บริการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ภาคเหนือ (แห่ง)	• ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้รับบริการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์	1. ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน	• เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ราย) • จำนวนศูนย์บริการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน (แห่ง)	• ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้รับบริการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตโคเนื้อและโคนมคุณภาพสูง	1. เพิ่มศักยภาพการผลิตปศุสัตว์คุณภาพสูง	• เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ราย) • จำนวนศูนย์บริการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน (แห่ง)	• ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้รับบริการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ	1. เพิ่มมูลค่าปศุสัตว์	• • เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ภาคใต้ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ราย) • จำนวนศูนย์บริการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน (แห่ง)	• ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้รับบริการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.5 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. ความเข้มแข็งของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดินและประยุกต์ใช้นวัตกรรมการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่	• **จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาที่ดินและประยุกต์ใช้นวัตกรรมการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ (ไร่)** • **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและบริการด้านการพัฒนาที่ดิน (ราย)**	• **เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟูนำความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ)**
2. เขตการใช้ที่ดินจากฐานข้อมูลทรัพยากรดินที่เหมาะสมเพื่อการผลิตในพื้นที่ทำการเกษตร	• จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูล (ไร่)	• ผู้รับบริการของกรมพัฒนาที่ดินมีความพึงพอใจต่อการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรดินไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
3. ทรัพยากรที่ดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	• **จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู (ไร่)** • **จำนวนฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำได้รับการก่อสร้าง (แห่ง)**	• **ร้อยละของต้นทุนการผลิตในพื้นที่ที่ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟูลดลงจากการนำความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ)**
4. ลดการเผาวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ	• จำนวนพื้นที่ลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ไร่)	• เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือมีความพึงพอใจในมาตรการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
5. บริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและรักษาความชุมชื้นแก่ทรัพยากรดินอย่างสมดุล	• **จำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการก่อสร้างและพัฒนา (แห่ง)**	• **พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
6. ฐานข้อมูลเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ	• จำนวนฐานข้อมูลเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (ชนิดพืช) • จำนวนพื้นที่ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map (ไร่)	• ฐานข้อมูลเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ ถูกต้องตามหลักวิชาการ (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.6 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : ฐานข้อมูลทรัพยากรที่ดินได้รับการปรับปรุงและพัฒนา	1. ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน 2. ปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศ	• จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูล (ไร่)	• ผู้รับบริการของกรมพัฒนาที่ดินมีความพึงพอใจต่อการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรดินไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
ผลผลิตที่ 2 : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน	1. คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ 2. การพัฒนาหมอดินอาสาและหมอดินน้อย 3. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและบริการด้านการพัฒนาที่ดิน (ราย)	• เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู นำความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ)
ผลผลิตที่ 3 : ทรัพยากรที่ดินและน้ำได้รับการพัฒนา	**1. ปรับปรุงคุณภาพดิน** **2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน** **3. การพัฒนาที่ดินในพื้นที่เฉพาะ** **4. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร** 2. สร้างนิคมการเกษตร 3. การรับรองการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน	• **จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู (ไร่)**	• **ต้นทุนการผลิตในพื้นที่ที่ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู ลดลงจากการนำความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	1. การพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	• จำนวนพื้นที่โครงการหลวงได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู (ไร่)	• พื้นที่โครงการหลวงได้รับการพัฒนาตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	1. พัฒนาคุณภาพดินในพื้นที่จัดการปัญหาที่ดินทำกิน	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินได้รับการพัฒนาคุณภาพดิน (ราย)	• พื้นที่ได้จัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1. ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	• จำนวนพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้รับการพัฒนา (ไร่)	• พื้นที่โครงการพระราชดำริได้รับการพัฒนาตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	1. ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	• จำนวนพื้นที่นาร้างได้รับการพัฒนาและฟื้นฟู (ไร่)	• เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูที่ดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว มีความพึงพอใจไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 1 : โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	1. การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับเขตเกษตรเศรษฐกิจ 2. พัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	• จำนวนฐานข้อมูลเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (ชนิดพืช) • จำนวนพื้นที่ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map (ไร่)	• ฐานข้อมูลเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ ถูกต้องตามหลักวิชาการ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่	1. พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	• จำนวนพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้รับการพัฒนาที่ดิน (ไร่)	• เกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่ที่ได้รับการพัฒนาที่ดิน สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการธนาคารสินค้าเกษตร	1. ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	• จำนวนธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ของกรมพัฒนาที่ดิน (แห่ง)	• สมาชิกธนาคารปุ๋ยอินทรีย์สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1. พัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	• จำนวนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินร่วมดำเนินการ (ศูนย์)	• ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลงจากการนำความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	**1. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์** **2. สนับสนุนงานพัฒนาที่ดินเพื่อส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่**	• **จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู (ไร่)**	• **ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลงจากการนำความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการวิจัยและพัฒนาที่ดินอย่างยั่งยืน	1. วิจัยและพัฒนาที่ดินอย่างยั่งยืน	• จำนวนโครงการวิจัยด้านการพัฒนาที่ดินอย่างยั่งยืนได้รับการสนับสนุน (เรื่อง)	• ผลงานวิจัยที่นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสังคม ชุมชนไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางด้านดิน	1. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางด้านดินสำหรับพื้นดินมีปัญหา 2. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางด้านดินเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ	• จำนวนโครงการวิจัยด้านการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพได้รับการสนับสนุน (เรื่อง)	• ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนาที่ดิน	1. วิจัยพื้นฐานเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการดิน 2. วิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนาที่ดิน	• จำนวนโครงการวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนาที่ดินได้รับการสนับสนุน (เรื่อง)	• ผลงานวิจัยพื้นฐานที่ได้เป็นองค์ความรู้เพื่อประยุกต์ใช้กำหนดเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการวิจัยประยุกต์และต่อยอดงานวิชาการด้านพัฒนาที่ดินเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร	1. วิจัยประยุกต์และต่อยอดงานวิชาการด้านพัฒนาที่ดินเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร	• จำนวนโครงการวิจัยประยุกต์และต่อยอดงานวิชาการด้านพัฒนาที่ดินเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรได้รับการสนับสนุน (เรื่อง)	• ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ	1. ส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อป้องกันปัญหาหมอกและควันไฟในพื้นที่เกษตรภาคเหนือ ในจังหวัดภาคเหนือ	• จำนวนพื้นที่ลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ไร่)	• เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ มีความพึงพอใจในมาตรการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยภาคเหนือ	1. พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดภาคเหนือ	• จำนวนพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 9 จังหวัดภาคเหนือได้รับการพัฒนาที่ดิน (ไร่)	• เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือได้รับปัจจัยการผลิตสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ	1. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดภาคเหนือ	• จำนวนพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือที่ทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ (ไร่)	• กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือที่เข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ ได้รับการ

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
			พัฒนาเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร	1. พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในจังหวัดภาคใต้ชายแดน **2. สนับสนุนงานพัฒนาที่ดินเพื่อส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดภาคใต้ชายแดน**	• **จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรใน 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดน ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู (ไร่)**	• **พื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดนได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู มีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรลดลง (ร้อยละ)**
โครงการที่ 5 : โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1. การพัฒนาที่ดินพื้นที่เฉาพะในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	• จำนวนพื้นที่การผลิตข้ามหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ได้รับการพัฒนาที่ดิน (ไร่)	• พื้นที่การผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ที่ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู มีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรลดลง (ร้อยละ)
โครงการที่ 6 : โครงการส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน	**1. สนับสนุนงานพัฒนาที่ดินเพื่อส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดภาคใต้**	• **จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรใน 9 จังหวัดภาคใต้ ได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟู (ไร่)**	• **เกษตรในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคใต้ สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 7 : โครงการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์และเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ของภาค	1. พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดภาคใต้	• จำนวนพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 4 จังหวัดภาคใต้ได้รับการพัฒนาที่ดิน (ไร่)	• เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่ในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้ สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน	**1. การก่อสร้างแหล่งน้ำชุมชน**	• **จำนวนแหล่งน้ำชุมชนได้รับการพัฒนาและฟื้นฟู (แห่ง)**	• **พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 2 : โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	• จำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้าง (บ่อ)	• พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	**1. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ**	• **จำนวนแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำได้รับการก่อสร้าง (แห่ง)**	• **พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**

ตารางที่ 3.7 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมวิชาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. แหล่งผลิต ปัจจัยการผลิต ผลผลิต และผลิตภัณฑ์เกษตรมีคุณภาพปลอดภัยต่อผู้บริโภคภามมาตรฐานและสอดคล้อง ตาม พ.ร.บ.ที่กรมวิชาการเกษตร กำกับดูแล	• จำนวนปัจจัยการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ตรวจรับรองตามมาตรฐานที่กรมวิชาการเกษตรกำกับ (ตัวอย่าง/ราย/ฉบับ)	• ร้อยละจำนวนปัจจัยการผลิตที่สุ่มตรวจจากร้านค้าผ่านมาตรฐาน (ร้อยละ)
2. เกษตรกรมีความรู้มีความเข้าใจในการผลิตพืชและทักษะด้านพืช	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการให้บริการวิชาการด้านพืช (ราย)** • **จำนวนหน่วยงานของกรมร่วมดูแล ปกป้อง ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช ในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพฯ (แห่ง)**	• **ร้อยละเกษตรกรผู้ได้รับบริการได้รับการพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)**
3. เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตพืช	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร (ราย)**	• **ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมและนำความรู้ไปใช้เพิ่มเติม (ร้อยละ)** • **ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)**
4. เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ดี มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยตามระบบ การจัดการคุณภาพพืชที่เหมาะสม	• **จำนวนแหล่งผลิตที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐาน ตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช (ฟาร์ม)** • **จำนวนโรงคัดบรรจุ โรงแปรรูปที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GMP พืช (โรงงาน)**	• **ร้อยละของจำนวนสินค้าด้านพืชที่ผ่านการตรวจสอบรับรองไม่ถูกแจ้งเตือนจากต่างประเทศ (ร้อยละ)**

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
5. เกษตรกรได้พันธุ์พืชคุณภาพดี	• จำนวนพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผลิต (ตัน) • จำนวนพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ผลิต (ต้น/เมล็ดงอก) • จำนวนพันธุ์มะพร้าวที่ผลิต (ต้น/ผล) • จำนวนพันธุ์มันสำปะหลังที่ผลิต (ท่อน) • จำนวนพันธุ์สับปะรดที่ผลิต (หน่อ)	• N/A
6. เกษตรกรได้พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ	• จำนวนชนิดพืชและปัจจัยการผลิตที่ดำเนินการผลิต (ชนิด) • จำนวนเมล็ดพันธุ์ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานเพื่อออกใบรับรอง (ตัวอย่าง) • จำนวนศูนย์แปรรูปสมุนไพรที่ได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• ร้อยละของพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้มีคุณภาพมาตรฐานการผลิตและพร้อมที่จะนำไปขยายผลได้ (ร้อยละ)
7. อำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการนำเข้า ส่งออกพืช ผลผลิตพืชและปัจจัยการผลิตผ่านระบบ NSW	• พัฒนาระบบการรับชำระค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต/ใบรับรอง/ใบผ่านด่านยางให้เป็นมาตรฐานสากล (ระบบ) • พัฒนาระบบการตรวจสอบคุณภาพยางและสถานที่เก็บยางเพื่อ ประกอบการออกใบผ่านด่านให้เป็นมาตรฐานสากล (ระบบ) • พัฒนาระบบขอใบอนุญาต ใบรับรอง การนำเข้า นำผ่าน และ ส่งออกพืช ผลผลิตพืชและปัจจัยการผลิต ให้เป็นมาตรฐานสากลชื่อมโยงระบบNSW (ระบบ)	• N/A
8. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตพืช ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	• **จำนวนแหล่งผลิตที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์ (ฟาร์ม)** • **จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตพืชในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ครัวเรือน)** • **จำนวนแปลงต้นแบบ/แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสานในพื้นที่เกษตรกร (ไร่)**	• N/A
9. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช	• **จำนวนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช เพื่อใช้ประโยชน์พัฒนาสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการ (ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยว)** • **จำนวนงานวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้พื้นฐานการเกษตรด้านพืชที่ดำเนินการ (ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยว)**	• **ผลงานวิจัย องค์ความรู้และเทคโนโลยีนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชและนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กลุ่มเป้าหมายพร้อมนำไปใช้ประโยชน์ถ่ายทอดหรือกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงานของหน่วยงาน (ร้อยละของชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยวที่สิ้นสุดปี 62)**
10. พื้นที่เกษตรพืชเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ	• จำนวนพื้นที่เกษตรพืชเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (แห่ง) • ศูนย์ทดสอบเครื่องจักรกลการเกษตรตามมาตรฐานที่เกษตรกรและผู้ประกอบการมาใช้บริการ (ศูนย์)	• N/A
11. เกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	• จำนวนพื้นที่จัดทำแปลงต้นแบบการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมให้เป็นพื้นที่เหมาะสมกับพืชในพื้นที่ (ไร่)	• ร้อยละของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้รับการอบรมและมีความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
12. พัฒนาด่านตรวจพืชและการตรวจสอบสินค้าเกษตรชายแดน	• จำนวนด่านตรวจพืชด้านการเกษตรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพการบริการที่ดีขึ้น (รายการ)	• N/A
13. งานวิจัยพืชได้รับการสนับสนุน	• จำนวนแผนบูรณาการ/ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยวที่ดำเนินการ (ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยว) • จำนวนผลงานวิจัยและเทคโนโลยีที่นำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชให้กับเกษตรกร (เรื่อง) • จำนวนพันธุกรรมพืช จุลินทรีย์ เห็ด แมลงที่อนุรักษ์ไว้ใช้ประโยชน์ (สายพันธุ์)	• N/A
14. สนับสนุนข้อมูลวิชาการในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืช	• **จำนวนเกษตรกรผู้นำในศูนย์เรียนรู้ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรด้านพืช (ราย)**	• ร้อยละของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ศพก. ที่ได้รับการอบรมและมีความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
	• จำนวนศูนย์การเรียนรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกรมวิชาการเกษตร (ศูนย์)	
15. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชในพื้นที่แปลงใหญ่	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่ (ราย) • จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชในพื้นที่แปลงใหญ่ (แปลง)	• ร้อยละของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่แปลงใหญ่ได้รับการอบรมและมีความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.8 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมวิชาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : งานวิจัยด้านพืชและเทคโนโลยีการเกษตร	1. การบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ 2. วิจัยและพัฒนา 3. การขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์	• จำนวนชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเชิงเดี่ยวที่ดำเนินการ (ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเชิงเดี่ยวที่ดำเนินการ) • จำนวนผลงานวิจัยและเทคโนโลยีที่นำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช (เรื่อง) • จำนวนพันธุกรรมพืชจุลินทรีย์ เห็ด แมงที่อนุรักษ์ไว้ใช้ประโยชน์ (สายพันธุ์)	• N/A
ผลผลิตที่ 2 : พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต	1. ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตอื่นๆ 2. พัฒนาการเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 3. แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน	• จำนวนชนิดพืชและปัจจัยการผลิตที่ดำเนินการผลิต (ชนิด) • จำนวนเมล็ดพันธุ์ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานเพื่อออกใบรับรอง (ตัวอย่าง) • จำนวนศูนย์แปรรูปสมุนไพรที่ได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• ร้อยละของพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้มีคุณภาพมาตรฐานการผลิตและพร้อมที่จะนำไปขยายผลได้ (ร้อยละ)
ผลผลิตที่ 3 : สินค้าเกษตรมีคุณภาพได้มาตรฐาน	1. การตรวจปัจจัยการผลิต / ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ.	• จำนวนปัจจัยการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ตรวจรับรองตามมาตรฐานที่กรมวิชาการเกษตรกำกับ (ตัวอย่าง/ราย/ฉบับ)	• ร้อยละจำนวนปัจจัยการผลิตที่สุ่มตรวจจากร้านค้าผ่านมาตรฐาน (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	**1. อนุรักษ์พันธุกรรมพืช** **2. สนับสนุนวิชาการเกษตรด้านพืชในโครงการพระราชดำริ**	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการให้บริการวิชาการด้านพืช (ราย)** • **จำนวนหน่วยงานของกรมร่วมดูแลปกป้อง ปลูกรักษา พันธุกรรมพืช ในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพฯ (แห่ง)**	• **ร้อยละเกษตรกรผู้ได้รับบริการได้รับการพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	**1. ส่งเสริมอาชีพด้านเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้**	• **จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร (ราย)**	• **ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมและนำความรู้ไปใช้เพิ่มเติม (ร้อยละ)** • **ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	1. บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร Agri Map	• จำนวนพื้นที่จัดทำแปลงต้นแบบการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมให้เป็นพื้นที่เหมาะสมกับพืชในพื้นที่ (ไร่)	• ร้อยละของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้รับการอบรมและมีความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร	**1. ยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน**	• **จำนวนแหล่งผลิตที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐาน ตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช (ฟาร์ม)** • **จำนวนโรงคัดบรรจุ โรงแปรรูปที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐาน**	• **ร้อยละของจำนวนสินค้าด้านพืชที่ผ่านการตรวจสอบรับรองไม่ถูกแจ้งเตือนจากต่างประเทศ (ร้อยละ)**

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
		ตามระบบการจัดการคุณภาพ GMP พืช (โรงงาน)	
โครงการที่ 3 : โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	1. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรการเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่	• จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่ (ราย) • จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่ (แปลง)	• ร้อยละของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่แปลงใหญ่ที่ได้รับการอบรมและมีความรู้มากขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1. สนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชในศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	• จำนวนเกษตรกรผู้นำในศูนย์เรียนรู้ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรด้านพืช (ราย) • จำนวนศูนย์การเรียนรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกรมวิชาการเกษตร (ศูนย์)	• ร้อยละของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ศพก. ที่ได้รับการอบรมและมีความรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	1. ผลิตพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คุณภาพดี (ต้น) 2. ผลิตพันธุ์ปาล์มน้ำมันคุณภาพดี (ต้น/เมล็ดงอก) 3. ผลิตพันธุ์มะพร้าวคุณภาพดี (ต้น/ผล) 2. ผลิตพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี (ท่อน) 3. ผลิตพันธุ์สับปะรดคุณภาพดี (หน่อ)	• จำนวนพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผลิต (ต้น) • จำนวนพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ผลิต (ต้น/เมล็ดงอก) • จำนวนพันธุ์มะพร้าวที่ผลิต (ต้น/ผล) • จำนวนพันธุ์มันสำปะหลังที่ผลิต (ท่อน) • จำนวนพันธุ์สับปะรดที่ผลิต (หน่อ)	• N/A
โครงการที่ 6 : โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	1. ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ **2. เกษตรทฤษฎีใหม่** **3. เกษตรผสมผสาน**	• **จำนวนแหล่งผลิตที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์ (ฟาร์ม)** • **จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตพืชในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ครัวเรือน)** • **จำนวนแปลงต้นแบบ/แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสานในพื้นที่เกษตรกร (ไร่)**	• N/A
โครงการที่ 7 : โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ	1. พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การเกษตรอัจฉริยะ	• จำนวนพื้นที่เกษตรพืชเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (แห่ง) • ศูนย์ทดสอบเครื่องจักรกลการเกษตรตามมาตรฐานที่เกษตรกรและผู้ประกอบการมาใช้บริการ (ศูนย์)	• N/A
โครงการที่ 8 : โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	1. เพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	• จำนวนด่านตรวจพืชด้านการเกษตรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพการบริการที่ดีขึ้น (รายการ)	• N/A
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาระบบการรับชำระเงินค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต/ใบรับรองและใบผ่านด่านยาง	1. พัฒนาระบบการชำระเงินค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตผ่าน NSW	• พัฒนาระบบการรับชำระค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต/ใบรับรอง/ใบผ่านด่านยาง (ระบบ)	• N/A
โครงการที่ 2 : โครงการพัฒนาโปรแกรมปฏิบัติการ	1. พัฒนาโปรแกรมปฏิบัติการ (Application) สำหรับตรวจสอบคุณภาพยางผ่านระบบ NSW	• พัฒนาระบบการตรวจสอบคุณภาพยางและสถานที่เก็บยาง เพื่อ ประกอบการ	• N/A

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
(Application) สำหรับตรวจสอบคุณภาพยาง		ออกใบผ่านด่านให้เป็นมาตรฐานสากล (ระบบ)	
โครงการที่ 3 : โครงการพัฒนาระบบและปรับปรุงประสิทธิภาพการเชื่อมโยงข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์	1. พัฒนาระบบบูรณาการและปรับปรุงการเชื่อมโยงข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ NSW	• พัฒนาระบบขอใบอนุญาต ใบรับรองการนำเข้า นำผ่าน และ ส่งออกพืชผลผลิตพืชและปัจจัยการผลิต ให้เป็นมาตรฐานสากลชื่อมโยงระบบNSW (ระบบ)	• N/A
โครงการที่ 1 : โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช เพื่อใช้ประโยชน์พัฒนาสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม	1. วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้พืชพื้นฐานการเกษตรด้านพืช 2. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเฉพาะพื้นที่	• จำนวนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช เพื่อใช้ประโยชน์พัฒนาสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการ (ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยว) • จำนวนงานวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้พื้นฐานการเกษตรด้านพืชที่ดำเนินการ (ชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยว)	• ผลงานวิจัย องค์ความรู้และเทคโนโลยีนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชและนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กลุ่มเป้าหมายพร้อมนำไปใช้ประโยชน์ถ่ายทอดหรือกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงานของหน่วยงาน (ร้อยละของชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยวที่สิ้นสุดปี 62)

ตารางที่ 3.9 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมชลประทาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. มีแหล่งกักเก็บน้ำและมีปริมาณน้ำที่จัดการได้เพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทาน	• N/A	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ปริมาณการกักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • จำนวนปริมาณน้ำต้นทุนที่เพิ่มให้อ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม. ต่อปี)
2. ความสูญเสียที่ลดลงอันเนื่องมาจากอุทักภัยและภัยแล้ง	• จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการป้องกันความเสียหายจากอุทกภัย (ล้านไร่)	• N/A
3. ดำเนินโครงการพระราชดำริให้ครบทั้งระบบ	• จำนวนคนที่ได้รับประโยชน์จากศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (คน)	• จำนวนแหล่งน้ำที่สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (แห่ง)
4. การบริหารจัดการน้ำโดยให้ทุกภาคส่วนได้รับน้ำที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตามปริมาณน้ำต้นทุนที่มีในแต่ละปี (อุปโภค บริโภค เกษตร อุตสาหกรรม)	• N/A	• จำนวนพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่) • จำนวนพื้นที่ชลประทานที่บริหารจัดการน้ำ (ล้านไร่) • จำนวนพื้นที่ชลประทานเดิมที่ได้รับการปรับปรุง (ไร่)
5. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบชลประทานเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและปัญหาอุทกภัย	• จำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• จำนวนพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่) • จำนวนพื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น (ไร่)
6. เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจทางการเกษตรในงานชลประทาน	• ปริมาณการใช้ยางข้น (ตัน) • จำนวนคนที่ได้รับการจ้างแรงงาน (คน)	• N/A

ตารางที่ 3.10 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมชลประทาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : การจัดการน้ำชลประทาน	1. การจัดการงานชลประทาน	• จำนวนพื้นที่ชลประทานที่บริหารจัดการน้ำ (ล้านไร่)	• ร้อยละของพื้นที่ชลประทานที่ได้รับน้ำต่อพื้นที่เป้าหมาย (ร้อยละ) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	**1. ก่อสร้างแหล่งน้ำสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** **2. การสนับสนุนโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**	• จำนวนที่ได้รับประโยชน์จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (คน) • **จำนวนแหล่งน้ำที่สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (แห่ง)**	• ระยะเวลาการดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมการใช้ยางในหน่วยงานภาครัฐ	1. ส่งเสริมการใช้ยางในหน่วยงานภาครัฐ	• ปริมาณการใช้ยางข้น (ตัน)	• ระยะเวลาการดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ	1. บริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำหลักอย่างเป็นระบบภาคเหนือ	• จำนวนแหล่งน้ำได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. บริหารจัดการน้ำภาคใต้	• จำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • จำนวนพื้นที่รับประโยชน์เพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก	1. บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ภาคตะวันออก	• จำนวนแหล่งน้ำได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร	**1. จัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานภาคใต้ชายแดน** 2. ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เขตเศรษฐกิจภาคใต้ชายแดน	• **จำนวนแหล่งน้ำได้รับการพัฒนา (แห่ง)**	• **จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่)** • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. จัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	• จำนวนแหล่งน้ำได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 6 : โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	1. พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำภาคกลาง	• จำนวนแหล่งน้ำได้รับการพัฒนา (แห่ง)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการเพิ่มประมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่	**1. ก่อสร้างโครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่**	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• **จำนวนปริมาณน้ำต้นทุนที่เพิ่มให้อ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม. ต่อปี)** • **จำนวนพื้นที่รับประโยชน์เพิ่มขึ้น (ไร่)** • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี – พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	1. ก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี – พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการเขื่อนทดน้ำผาจุก จังหวัดอุตรดิตถ์	1. ก่อสร้างโครงการเขื่อนทดน้ำผาจุก จังหวัดอุตรดิตถ์	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • จำนวนพื้นที่รับประโยชน์เพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 4 : โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง จังหวัดชลบุรี	1. ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง จังหวัดชลบุรี	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการห้วยโสมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี	1. ก่อสร้างโครงการห้วยโสมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 6 : โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุตรดิตถ์	1. ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุตรดิตถ์	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 7 : โครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา	1. ก่อสร้างโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 8 : โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช	1. ก่อสร้างโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 9 : โครงการปรับปรุงงานชลประทาน	1. การปรับปรุงงานชลประทาน	• จำนวนรายการปรับปรุงชลประทาน (รายการ) • จำนวนพื้นที่ชลประทานที่ได้รับการปรับปรุง (ไร่)	• ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 10 : โครงการจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มพื้นที่ชลประทาน	**1. ก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเพื่อชุมชน/ชนบท** **2. ก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่รับน้ำ** **3. การจัดการงานก่อสร้างโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทาน**	• **จำนวนแหล่งน้ำชุมชน/ชนบทเพิ่มขึ้น (แห่ง)** • **จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.)** • **จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่)**	• **ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ)** • **ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)**
โครงการที่ 11 : โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ	1. ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เขตเศรษฐกิจ	• จำนวนรายการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากน้ำ (รายการ) • จำนวนพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ล้านไร่)	• ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 12 : โครงการจัดการคุณภาพน้ำ	1. การจัดการคุณภาพน้ำ	• จำนวนรายการงานจัดการคุณภาพน้ำ (รายการ) • จำนวนพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ล้านไร่)	• ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 13 : โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำปี้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพะเยา	**1. ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำน้ำปี้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพะเยา**	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• **จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.)** • **จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่)** • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 14 : โครงการประตูระบายน้ำศรีสองรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	1. ก่อสร้างโครงการประตูระบายน้ำศรีสองรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 15 : โครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง จังหวัดหนองคาย	1. ก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง จังหวัดหนองคาย	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 16 : โครงการคลองระบายน้ำหลาก บางบาล-บาลไทร	1. ก่อสร้างโครงการคลองระบายน้ำหลาก บางบาล-บาลไทร	• จำนวนพื้นที่รับประโยชน์เพิ่มขึ้น (ไร่)	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ) • จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 17 : โครงการอ่างเก็บน้ำลำสะพุง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ	1. ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำลำสะพุง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ	• จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่)	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ) • จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 18 : โครงการอ่างเก็บน้ำลำน้ำชี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ	1. ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำลำน้ำชี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 19 : โครงการบรรเทาจังหวัดอุทกภัยเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ	1. ก่อสร้างโครงการบรรเทาจังหวัดอุทกภัยเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ (ระยะที่ 1)	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ (ไร่) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)
โครงการที่ 20 : โครงการวังหีบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช	1. ก่อสร้างโครงการวังหีบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช	• ร้อยละของผลการดำเนินงานโครงการ (ร้อยละ)	• จำนวนปริมาณเก็บกักที่เพิ่มขึ้น (ล้าน ลบ.ม.) • ระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ร้อยละ) • ค่าใช้จ่ายอยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.11 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	• จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ (แห่ง)	• สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีฐานข้อมูลระบบ online เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายของรัฐ (ร้อยละ)
2. สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือด้านหนี้สิน	• จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือด้านหนี้สิน (ราย)	• ต้นทุนการผลิตของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือด้านหนี้สินลดลง (ร้อยละ)
3. สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนแก่สมาชิก	• จำนวนพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ได้รับการพัฒนาไปสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน (ไร่)	• สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย (ร้อยละ)
4. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถบริหารจัดการสินค้าเกษตรได้ครบวงจรตลอดห่วงโซ่การผลิต	• **จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย (แห่ง)**	• N/A
5. สมาชิกสถาบันเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาศักยภาพ	• จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ (ราย)	• N/A
6. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็ง พัฒนาสู่มาตรฐานและยกระดับรายได้แก่สมาชิก	• จำนวนศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์) • จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาให้เป็นสมาชิกปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (ราย)	• เครือข่ายสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีกิจกรรมเชื่อมโยงร่วมกันอย่างน้อย 1 กิจกรรม ไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)
7. ระบบสหกรณ์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นกลไกการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชน	• จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา (แห่ง)	• อัตราการขยายตัวปริมาณธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในงาน/โครงการที่เข้าร่วมขับเคลื่อนงานนโยบายรัฐบาลเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)
8. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดเพื่อสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิตแก่สมาชิกเกษตรกร	• **จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิต การตลาดและการบริหารจัดการสินค้าเกษตร (แห่ง)**	• **ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)** • สินค้าเกษตรแปลงใหญ่มีตลาดรองรับไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
	• **จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการให้บริการทางด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร (ราย)** • จำนวนแปลงของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อลดต้นทุนการผลิต (แปลง)	• **สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 (ร้อยละ)**
9. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการมีศักยภาพในการให้บริการสมาชิก	• **จำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้รับการพัฒนา (แห่ง)**	• **สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)**
10. เกษตรกรได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินและพัฒนาอาชีพ	• จำนวนเกษตรกรในพื้นที่ตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มและจัดตั้งสถาบันเกษตรกร (ราย)	• มีการจัดตั้งกลุ่มเตรียมสหกรณ์ในพื้นที่โครงการไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.12 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นกลไกการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชน	1. การจัดงานแสดงสินค้าสหกรณ์ 2. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร **3. ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร**	• จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้น (ราย) • **จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิต การตลาดและการบริหารจัดการ (แห่ง)** • จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่มีส่วนร่วมขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล (แห่ง)	• **อัตราส่วนเงินออมต่อหนี้สินของสมาชิกในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)** • อัตราการขยายตัวปริมาณธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในงาน/โครงการที่เข้าร่วมขับเคลื่อนงานนโยบายรัฐบาล ไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	1. พักชำระหนี้เงินต้นและลดดอกเบี้ยให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลัง ปีการผลิต 2560-2561	• จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนา ได้รับการช่วยเหลือด้านหนี้สิน (ราย) • จำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่ประสบอุทกภัยปี 2559-2560 ได้รับความช่วยเหลือเงินอุดหนุนเพื่อชดเชยดอกเบี้ย (ราย) • จำนวนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลังได้รับการช่วยเหลือด้านหนี้สิน (ราย)	• ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรตามแนวทางการบริหารจัดการมันสำปะหลัง ปีการผลิต 2560-61 ลดลง (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	1. พัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง	• จำนวนสถาบันเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงได้รับการส่งเสริมและพัฒนา (แห่ง)	• สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง มีปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	1. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพภายใต้โครงการจัดที่ดินตามนโยบายรัฐบาล	• จำนวนเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มและจัดตั้งสถาบันเกษตรกร (ราย) • ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ในพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐ (ราย) • สหกรณ์ในพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐได้รับการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน (แห่ง)	• มีการจัดตั้งกลุ่มเตรียมสหกรณ์ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	**1. พัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**	• **จำนวนสถาบันเกษตรกร/โรงเรียน/กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่โครงการพระราชดำริได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการสหกรณ์ (แห่ง)**	• **สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	1. พัฒนาสมาชิกสหกรณ์เป็นสมาชิกปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	• **จำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี (ราย)**	• เกษตรกรสมาชิกกลุ่มเป้าหมายได้รับการยกระดับเป็น Smart Farmer ไม่น้อยกว่า (ราย)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร	1. ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร	• จำนวนสหกรณ์ได้รับการส่งเสริมการบริหารจัดการด้านเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อบริการสมาชิก (แห่ง) • เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ได้รับประโยชน์จากการให้บริการด้านเครื่องจักรกลทางการเกษตร (ราย)	• การให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรสามารถลดต้นทุนการผลิตของสมาชิก (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร	**1. สนับสนุนการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร**	• **สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป็นช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรของสมาชิก (แห่ง)** • จำนวนเกษตรกรนำสินค้ามาจำหน่ายในตลาด (ราย)	• **สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)**
โครงการที่ 4 : โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	1. สนับสนุนการดำเนินการบริหารจัดการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในรูปแบบสหกรณ์	• จำนวนแปลงเกษตรแปลงใหญ่มีการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ (แปลง)	• สินค้าเกษตรจากพื้นที่แกษตรแปลงใหญ่มีตลาดรองรับ ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	1. ส่งเสริมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีแก่เกษตรกรในสถาบันเกษตรกร	• ประมาณการรวบรวมเมล็ดพันธุ์ดีของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (ตัน)	• สมาชิกมีต้นทุนการผลิตลดลงจากการใช้เมล็ดพันธ์ดีของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (ร้อยละ)
โครงการที่ 6 : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1. สนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	• จำนวนศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสหกรณ์ (ศูนย์) • เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มภายใต้ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และสหกรณ์ไม่น้อยกว่า (เครือข่าย)	• เครือข่ายสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีกิจกรรมเชื่อมโยงร่วมกันอย่างน้อย 1 กิจกรรม ไม่ต่ำกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 8 : โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ	1. สนับสนุนการพัฒนาสถาบันเกษตรกรตามรูปแบบประชารัฐ	• จำนวนสหกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิต การตลาด การบริการและการบริหารจัดการตามรูปแบบประชารัฐ (แห่ง) • สหกรณ์ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านการเกษตรแก่สมาชิกและชุมชน (แห่ง)	• ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เป้าหมายโครงการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 9 : โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	**1. พัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร**	• **จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิต การตลาด การบริการและการบริหารจัดการ (แห่ง)**	• **ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)**
โครงการที่ 10 : โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	**1. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในสหกรณ์ในพื้นที่นิคมสหกรณ์** **2. ส่งเสริมการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่ในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร** **3. ส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร**	• **จำนวนพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ได้รับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (ไร่)** • **จำนวนพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ได้รับการเกษตรผสมผสาน (ไร่)** • **จำนวนพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ได้รับการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ราย)**	• **สมาชิกเข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล	**1. พัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร**	• **มีโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลสมาชิกสหกรณ์ที่สามารถใช้ได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด (ระบบ)** • กรมส่งเสริมสหกรณ์มีฐานข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาสมาชิกของสถาบันเกษตรกร เมื่อประสบปัญหาภัยพิบัติต่างๆ (ราย)	• สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีฐานข้อมูลระบบ online เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายของรัฐ (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.13 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. เกษตรกรเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	• **จำนวนเกษตรกรเป้าหมายผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ราย)**	• **ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ร้อยละ)**

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
2. วิสาหกิจชุมชนได้รับการเพิ่มทักษะให้มีความรู้การจัดทำบัญชีและการควบคุมภายใน	• จำนวนวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายได้รับการสอนแนะการจัดทำบัญชี (แห่ง)	• ร้อยละของวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายที่ผ่านการสอนแนะสามารถจัดทำบัญชีได้ (ร้อยละ)
3. สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการฝึกอบรมการบริหารการเงิน	• จำนวนสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการฝึกอบรมการบริหารการเงิน (ราย)	• ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)
4. สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็งด้านการเงินและการบัญชี	• จำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการตรวจสอบบัญชี (แห่ง) • จำนวนเกษตรกรเป้าหมายได้รับการพัฒนาด้านการเงินและการบัญชี (ราย)	• ร้อยละของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการตรวจสอบบัญชีภายในมาตรฐานเวลาที่กำหนด (ร้อยละ)
5. กลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการบัญชี	• **จำนวนกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ ได้รับการสอนแนะการจัดทำบัญชี (ราย)**	• **ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี (ร้อยละ)**

ตารางที่ 3.14 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : สหกรณ์และสถาบันเกษตรกรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง	1. พัฒนาศักยภาพด้านการบัญชีแก่สมาชิกสหกรณ์และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย 2. ตรวจสอบบัญชีประจำปีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 3. พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 4. ฝึกอบรมเศรษฐกิจการเงินขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสหกรณ์ 5. ตรวจสอบความถูกต้องในการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างสหกรณ์และสมาชิก	• จำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการตรวจสอบบัญชี (แห่ง) • จำนวนเกษตรกรเป้าหมายได้รับการพัฒนาด้านการเงินและการบัญชี (ราย)	• ร้อยละของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการตรวจสอบบัญชีภายในมาตรฐานเวลาที่กำหนด (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	**1. สอนแนะการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ**	• **จำนวนกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ ได้รับการสอนแนะการจัดทำบัญชี (ราย)**	• **ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการเสริมสร้างการบริหารการเงินแก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	1. ฝึกอบรมการบริหารการเงินก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	• จำนวนสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการฝึกอบรมการบริหารการเงิน (ราย)	• ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแหลงใหญ่	1. ฝึกอบรมการจัดทำบัญชรต้นทุนรายอาชีพ	• จำนวนเกษตรกรเป้าหมายผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1. พัฒนาศักยภาพครูบัญชีประจำศูนย์เรียนรู้	• จำนวนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีประจำศูนย์เรียนรู้ (ศูนย์)	• ร้อยละของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีประจำศูนย์เรียนรู้ สามารถให้บริการความรู้ด้านการจัดทำบัญชีแก่เกษตรกรที่ขอรับบริการได้ (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	**1. เสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่กลุ่มเกษตรกรในโครงการเกษตรอินทรีย์** **2. สอนแนะการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกรที่น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่**	• **จำนวนเกษตรกรเป้าหมายผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ราย)**	• **ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ร้อยละ)**
โครงการที่ 4 : โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	1. อบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกรในพื้นที่ปรับเปลี่ยนการผลิต (พื้นที่ N)	• จำนวนเกษตรกรเป้าหมายผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ราย)	• ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	1. พัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบัญชี	• จำนวนวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายได้รับการสอนแนะการจัดทำบัญชี (แห่ง)	• ร้อยละของวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายที่ผ่านการสอนแนะการจัดทำบัญชีได้ (ร้อยละ)

ผลการทบทวนเป้าหมาย กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.15 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข	• ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ครัวเรือน)	• ร้อยละของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพมีรายได้เฉลี่ยสูงขึ้น (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.16 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน	1. บริหารการจัดเก็บและใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน 2. ส่งเสริมการบริหารงานพัฒนาชุมชน	• ครัวเรือนที่มีข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) (ครัวเรือน) • หมู่บ้านที่มีข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) (หมู่บ้าน)	• ร้อยละของครัวเรือนที่มีข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่เชื่อถือได้ (ร้อยละ) • ร้อยละของหมู่บ้านที่มีข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ที่เชื่อถือได้ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. สร้างและพัฒนาผู้นำสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. บูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล	• ตำบลที่มีการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล (ตำบล) • จำนวนประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ครัวเรือน)	• ร้อยละของตำบลที่มีการบูรณาการแผนชุมชนสร้างสัมมาชีพและนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการชุมชน (ร้อยละ) • ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพประกอบอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพ (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการการเงินชุมชน	1. ส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน	• จำนวนครัวเรือนที่สมารถแก้ปัญหาหนี้สิน 1 ครัวเรือน 1 สัญญา (ครัวเรือน)	• ร้อยละของศูนย์จัดการกองทุนชุมชน สามารบริหารจัดการหนี้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	1. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. พัฒนาผู้ประกอบการชุมชน	• ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน (ผลิตภัณฑ์) • ผู้ประกอบการชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพ (คน/กลุ่ม)	• ร้อยละของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีคุณภาพและมูลค่าเพิ่มขึ้น (ร้อยละ) • ร้อยละของผู้ประกอบการชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด (ร้อยละ)
โครงการที่ 4 : โครงการส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน	1. ส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน	• จำนวนช่องทางการตลาด (ครั้ง)	• ร้อยละของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนปีที่ผ่านมา (ร้อยละ)
โครงการที่ 5 : โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	1. พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	• หมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หมู่บ้าน)	• ร้อยละของหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสุขมวลรวมตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน	2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน	• ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด (หมู่บ้าน)	• ร้อยละของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีกลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพเฉพาะและประชาสัมพันธ์ภาคเหนือ	1. เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวและบริการภาคเหนือ	• หมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (หมู่บ้าน)	• รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 2 : โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม	1. ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	• หมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (หมู่บ้าน)	• รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
โครงการที่ 3 : โครงการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม	1. กองทุนชุมชนหนุนเสริมอาชีพผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ	• หมู่บ้านที่กองทุนชุมชนสามารถหนุนเสริมอาชีพผู้มีรายได้น้อย (หมู่บ้าน)	• ร้อยละของผู้มีรายได้น้อยสมารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
	ทางสังคม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)		

ผลการทบทวนเป้าหมาย กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.17 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมประชาสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นและนำข้อมูลข่าวสารยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์	• N/A	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลต่อข่าวสารยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลข่าวสารยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)
2. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นและนำข้อมูลข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์	• N/A	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลต่อข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)
3. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นและนำข้อมูลข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์	• N/A	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลต่อข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)
4. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นและนำข้อมูลข่าวสารนโยบาย และการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม **ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์**	• N/A	• **ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลต่อข่าวสาร**นโยบาย และการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ที่**เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)** • **ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลข่าวสาร**นโยบาย และการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม **ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)**
5. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นและนำข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์	• N/A	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลต่อข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.18 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมประชาสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : ข้อมูลข่าวสารยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่สู่สาธารณะ	1. พัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ 2. ขยายบทบาททางวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารมวลชน 3. พัฒนาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและนโยบายของรัฐในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 4. พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพเทคโนโลยีสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ 5. พัฒนาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและนโยบายของรัฐให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ	• ข้อมูลข่าวสารยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ครั้ง)	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายรับรู้ในเนื้อหายุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจในเนื้อหายุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายชาวต่างประเทศรับรู้ในเนื้อหายุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : ข้อมูลข่าวสารนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติที่เผยแพร่สู่สาธารณะ	1. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ 2. เพิ่มประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์	• ข้อมูลข่าวสารนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ครั้ง)	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายรับรู้ในเนื้อหานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
			• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจในเนื้อหานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายชาวต่างประเทศรับรู้ในเนื้อหานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : **โครงการประชาสัมพันธ์**การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	1. **ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร**การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	• **ข้อมูลข่าวสาร**นโยบายและการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ครั้ง)	• **ประชาชนกลุ่มเป้าหมายรับรู้ข้อมูลข่าวสาร**นโยบายและการดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ **เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)** • **ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจข้อมูลข่าวสาร**นโยบายและการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ **ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)**
โครงการที่ 1 : โครงการประชาสัมพันธ์การจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว	1. ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์	• ข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ครั้ง)	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายรับรู้ข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม	1. ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม	• ข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ครั้ง)	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายรับรู้ข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการประชาสัมพันธ์การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	1. ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	• ข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ครั้ง)	• ประชาชนกลุ่มเป้าหมายรับรู้ข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ) • ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจข้อมูลข่าวสารนโยบายและการดำเนินงานการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เผยแพร่ผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)

ตารางที่ 3.19 เป้าหมายและตัวชี้วัดของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำ	• จำนวนผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จพร้อมนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (เรื่อง)	• N/A
2. เกิดกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการทุกระดับ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน	• จำนวนกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (เรื่อง)	• N/A
3. เพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติและปรับปรุงอาคารสิ่งก่อสร้างแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	• **จำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ (แห่ง)**	• N/A
4. องค์กรลุ่มน้ำได้รับการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพรวมถึงมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำที่สำคัญ	• มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ลุ่มน้ำ)	• N/A
5. อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง	• **แหล่งน้ำได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ (แห่ง)**	• **จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ขาดแคลนแหล่งน้ำได้รับประโยชน์ (ครัวเรือน)**

เป้าหมายการให้บริการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
6. เฝ้าระวังและเตือนภัยน้ำท่วมดินถล่ม	• จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาระบบเตือนภัยด้านน้ำ (หมู่บ้าน)	• ประชาชนได้รับข้อมูลแจ้งเตือนล่วงหน้าได้ตรงต่อเหตุการณ์น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)

ผลการทบทวนเป้าหมาย กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมทรัพยากรน้ำ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.20 กิจกรรมและตัวชี้วัดของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ผลผลิต/โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ 1 : การเพิ่มศักยภาพกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	1. จัดทำข้อเสนอแนะ นโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผน มาตรการและติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 2. พัฒนาเครื่องมือและกลไกบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 3. พัฒนาและสนับสนุนระบบงานโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำอุปโภค 4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านน้ำ 5. เพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 6. การสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	• จำนวนกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	• N/A
ผลผลิตที่ 2 : การปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ	**1. ปรับปรุง ซ่อมแซมและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ**	• **จำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ (แห่ง)**	• **จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ (ครัวเรือน)**
ผลผลิตที่ 3 : การเพิ่มศักยภาพระบบพยากรณ์และเตือนภัยด้านน้ำ	1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการพยากรณ์และเตือนภัยด้านน้ำ	• จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาระบบเตือนภัยด้านน้ำ (หมู่บ้าน)	• ประชาชนได้รับข้อมูลแจ้งเตือนล่วงหน้าได้ตรงต่อเหตุการณ์น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก ไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำ	1. วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำ	• จำนวนงานวิจัยที่นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (เรื่อง)	• องค์ความรู้จากผลงานวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการน้ำ (ร้อยละ)
โครงการที่ 1 : โครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ	**1. อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ**	• **แหล่งน้ำได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ (แห่ง)**	• **จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ขาดแคลนแหล่งน้ำได้รับประโยชน์ (ครัวเรือน)**
โครงการที่ 2 : โครงการพัฒนากลไกองค์กรบริหารจัดการน้ำทุกระดับ	1. พัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรทุกระดับในการบริหารจัดการน้ำทุกลุ่มน้ำ	• มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ลุ่มน้ำ)	• N/A

3.6 การออกแบบตัวชี้วัด เพื่อการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

3.6.1 หลักการออกแบบตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด (KPIs) เป็นดัชนีหรือหน่วยวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น โดยเป็นหน่วยวัดที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงาน/โครงการ/งาน รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานได้ การกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดว่าจะ

ได้รับ จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน หากตัวชี้วัดไม่สอดรับกับเป้าหมาย หรือมีความท้าทายที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับความสำเร็จ ก็อาจส่งผลให้การประเมินนั้นๆ มีคุณค่าที่น้อยลง ไม่เกิดแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาในปีต่อไป หรือหากกำหนดตัวชี้วัดที่สูงเกินไป โดยอาจเกิดจากความคาดหวังที่เกินกว่าเป้าหมาย เป็นต้น ผลที่ได้รับก็มีความเสี่ยงที่จะทำให้หน่วยงานนั้นๆ มีผลการประเมินที่ตกต่ำกว่าที่ตั้งเป้าไว้ได้

รายละเอียดต่อไปนี้ประกอบด้วย การทบทวนหลักการกำหนดตัวชี้วัดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการศึกษาขอบเขตและภารกิจของปิดทองฯ ทั้งนี้ กรอบการกำหนดโครงสร้างตัวชี้วัด จะต้องสะท้อนหลากหลายมิติของผลลัพธ์ ที่สอดรับกับแนวทางการประเมินในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และระดับองค์กรของปิดทองฯ

เพื่อให้การประเมินและติดตามผลของปิดทองฯ มีความเป็นระบบ มีหลักการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงบประมาณ รวมถึงสอดคล้องกับหลักการประเมินผลในระดับนานาชาติ การทบทวนงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้มีองค์ความรู้ในมุมกว้างและสามารถใช้องค์ความรู้เหล่านั้น มาประยุกต์ใช้บูรณาการร่วมกัน ให้เกิดรูปแบบการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานที่เหมาะสมกับเป้าหมาย ภารกิจ และผลงานของปิดทองฯ ได้

ในส่วนนี้ จึงเริ่มจากระบบการประเมินผลงานของไทย ที่อ้างอิงจากระบบการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ที่หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐทุกหน่วยงาน จำเป็นต้องปฏิบัติตามให้สอดคล้องกัน และในอีกสองส่วนคือ การศึกษาในกระบวนการหาตัวชี้วัดที่เน้นการวัดผลเชิงสังคม ที่มีความซับซ้อนและยากต่อการวัดค่ามากกว่าการวัดผลเชิงเศรษฐกิจที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย รวมถึงรูปแบบที่น่าจะสามารถนำมาปรับใช้ในการประเมินตัวชี้วัดในบริบทต่างๆ ที่นานาชาติได้นำเสนอไว้ตามลำดับ

3.6.1.1 ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting : SPBB)

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2546 สำนักงบประมาณได้มีการเริ่มปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณจากระบบงบประมาณแบบแผนงาน เป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting : SPBB) และเริ่มใช้จริงในทุกหน่วยงานเมื่อปี พ.ศ.2551 เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง หลักการสำคัญของระบบงบประมาณแบบใหม่ คือ การจัดสรรงบประมาณให้เชื่อมโยงและสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลงาน (performance) ของหน่วยงานภาครัฐในการนำส่งผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในแต่ละปีงบประมาณ โดยหน่วยงานภาครัฐที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณพันธกิจในการดำเนินการตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ของรัฐบาลจะต้องกำหนดเป้าหมายการให้บริการกระทรวง ยุทธศาสตร์กระทรวง เป้าหมายการให้บริการ หน่วยงานแผนยุทธศาสตร์ ผลผลิต/

โครงการและกิจกรรม และดำเนินการบริหารงานตามแผนกลยุทธ์ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด เพื่อสนับสนุนเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบ ดังนั้นการที่จะจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลงาน (Performance) ของหน่วยงานภาครัฐในการนำส่งผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาล จึงจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามประเมินผล เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐอันเป็นสารสนเทศที่สำคัญในกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณ และการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลงาน (performance) ของหน่วยงานภาครัฐในการนำส่งผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในแต่ละปีงบประมาณ

แนวคิดของการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จฯ จะต้องกำหนด เป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน แผนกลยุทธ์ ผลผลิต/โครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวง เป้าหมายการให้บริการกระทรวง และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อหน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการบริหารงาน ตามแผนยุทธศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมายแต่ละระดับที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่า โดยกำหนดไว้ใน 5 ด้าน ดังนี้

ก) จุดมุ่งหมายและรูปแบบ	เพื่อทราบถึงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายยุทธศาสตร์ของชาติกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ของกระทรวงและเป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน (ระดับกรมหรือเทียบเท่า) รวมทั้งการตอบสนองความต้องการต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน การเชื่อมโยงผลผลิตกับงบประมาณการบริหารจัดการ และการกำหนดตัวชี้วัดระดับผลผลิตและผลลัพธ์ เพื่อการประเมินผลของหน่วยงาน โดยอ้างอิงจากกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ข) การวางแผนกลยุทธ์	เพื่อให้หน่วยงานกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้อง เชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการให้บริการของกระทรวงและเป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน
ค) การเชื่อมโยงงบประมาณ	เพื่อทราบถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และความเชื่อมโยงระหว่างผลผลิต กิจกรรม และงบประมาณ/ทรัพยากร รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามระยะเวลาที่กำหนดทุกกิจกรรมหลัก
ง) การบริหารจัดการ	เพื่อทราบถึงระบบบริหารจัดการในด้านการวางแผน ระบบสารสนเทศ และระบบข้อมูล การนำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตไปใช้ประโยชน์ กระบวนการการวัดผลการดำเนินงาน และ/หรือ

ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า การตรวจสอบทางการเงิน และการประเมินบุคคลที่สัมพันธ์กับการนำส่งผลผลิต

จ) การประเมินผลผลิต/ผลลัพธ์ เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของผลผลิตและผลลัพธ์ ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจและ/หรือสังคม การเทียบเคียงผลผลิตของส่วนราชการและหน่วยงานเอกชนอื่น และผลการประเมินจากผู้ประเมินอิสระ

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๗ ได้กำหนดให้หน่วยงานรับงบประมาณ จะต้องจัดวางระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ โดยในระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้ประกอบด้วย การติดตามและประเมินผลก่อนการจัดสรรงบประมาณ ระหว่างการใช้จ่ายงบประมาณ และภายหลังการใช้จ่ายงบประมาณ ด้วย

3.6.1.2 Principle for Social Impact Assessment (SIA) (Vanclay, 2003)

เมื่อมีการพิจารณาถึงผลงานและคุณค่าของการดำเนินงานพัฒนาใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม และชุมชน และต้องการประเมินผลกระทบนั้นๆ มีหลักการที่ยึดถือกันอย่างแพร่หลายในระดับนานาชาติ ได้แก่ การประเมินผลกระทบต่อสังคม หรือ Social Impact Assessment (SIA)

SIA ประกอบด้วย กระบวนการในการวิเคราะห์ ติดตาม และบริหารจัดการผลกระทบ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อสังคมและชุมชนทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมถึงการวางแผนที่จะจัดการกับผลกระทบเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืนทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางธรรมชาติ

กระบวนเหล่านี้ ให้ความสำคัญในการระบุเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลลัพธ์ของการพัฒนานั้นๆ จะบรรลุผลประโยชน์สูงสุด และได้รับผลกระทบทางลบน้อยที่สุด ดังนั้น SIA มักถูกประยุกต์ใช้ในด้านการบรรเทาผลกระทบ และกระบวนการชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา ซึ่งมักควบรวมอยู่ในการประเมินผลกระทบของโครงการขนาดใหญ่ของไทย เช่น Environmental Impact Assessment (EIA)

ทั้งนี้ สิ่งที่คณะที่ปรึกษาให้ความสนใจในหลักการของ SIA ซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะการใช้งานกับกระบวนการใดๆ เท่านั้น แต่ยังให้ความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความหมายของ ‘ผลกระทบต่อสังคม’ หรือ ‘Social Impacts’ โดยได้มีการอธิบายความหมายของ Social Impacts ที่ประกอบด้วยผลกระทบในหลายบริบท ดังต่อไป

- <u>วิถีชีวิตของประชาชน</u>: เช่น การอยู่อาศัย การออกจากบ้านไปทำงาน การติดต่อสื่อสารกับคนอื่นๆ ในแต่ละวัน
- <u>วัฒนธรรม</u>: เช่น ความเชื่อ วิถีที่ปฏิบัติต่อๆกันมา ภาษา คุณค่าทางความคิด
- <u>ชุมชนที่อาศัยอยู่</u>: ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความแข็งแกร่งในชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งที่ให้บริการ
- <u>ระบบการเมือง</u>: การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ทรัพยากรต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมเหล่านี้
- <u>สิ่งแวดล้อม</u>: เช่น คุณภาพอากาศ และน้ำบริโภค ปริมาณและคุณภาพอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภค ระดับความเสี่ยงต่อความเป็นพิษทางสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยต่อร่างกายและทรัพย์สิน
- <u>คุณภาพและความเป็นอยู่</u>: เช่น สุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ
- <u>สิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สิน</u>: ผลกระทบที่มีต่อฐานะทางการเงิน ความได้เปรียบ-เสียเปรียบ ทั้งทางเสรีภาพ และผลประโยชน์
- <u>ความรู้สึกกลัวและไม่มั่นใจ</u>: เช่น ความรู้สึกต่อความปลอดภัย ความกลัวและไม่มั่นใจเกี่ยวกับชีวิตในอนาคต ของตัวเองและครอบครัว

ดังนั้น ตามที่ SIA ระบุไว้ข้างต้น คือ บริบททางสังคมต่างๆ ที่ควรถูกประเมิน เมื่อต้องการพัฒนาโครงการใดๆ ที่ส่งผลในวงกว้างต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม แต่ทั้งนี้ SIA ไม่ได้ระบุวิธีมาตรฐานที่ควรใช้ในการประเมินผลในแต่ละบริบท เพียงแต่ระบุกิจกรรมหลักๆ ที่ควรดำเนินการเท่านั้น เช่น การเก็บข้อมูลพื้นฐาน, กระบวนการมีส่วนร่วม, การระบุแนวทางบรรเทาผลกระทบ เป็นต้น

3.6.1.3 Social Capital Assessment (SCA) (Krishna & Shrader, 1999)

การประเมินต้นทุนทางสังคม หรือ Social Capital Assessment (SCA) นั้น ให้ความสำคัญกับลักษณะโครงสร้างทางสังคม เช่น โครงข่ายทางสังคม, วิถีชีวิต, ความเชื่อมั่น, ผลประโยชน์ร่วมกันในสังคม เป็นต้น โดยกรอบที่ใช้ในการประเมิน คือ การเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่สังคมเคยมีอยู่เดิม ว่าดีขึ้นหรือแย่ลง

กรอบการประเมินนี้ เน้นการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทางกิจกรรมของสังคม ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้มีข้อมูลที่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นๆ เพื่อใช้ในการติดตามคาดการณ์ผลกระทบของโครงการที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น โดยเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดการพัฒนาโครงการ และต้นทุนของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

รูปแสดงกรอบแนวคิดการประเมินต้นทุนทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ :

Macro Level – แสดงถึงโครงสร้างที่เป็นแบบแผนในระดับองค์กร/ประเทศ เช่น กฎหมาย, ระบบการบริหารที่เอื้อต่อสังคม, นโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น

Micro Level – แสดงถึงความเกี่ยวข้องที่สำคัญในระดับสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ การรับรู้/ความรู้สึกนึกคิดที่จับต้องไม่ได้ (Cognitive) เช่น คุณค่า, ความเชื่อ, แนวคิด เป็นต้น และ เชิงโครงสร้าง (Structure) เช่น โครงสร้างชุมชน, กระบวนการตัดสินใจ, ความรับผิดชอบ เป็นต้น

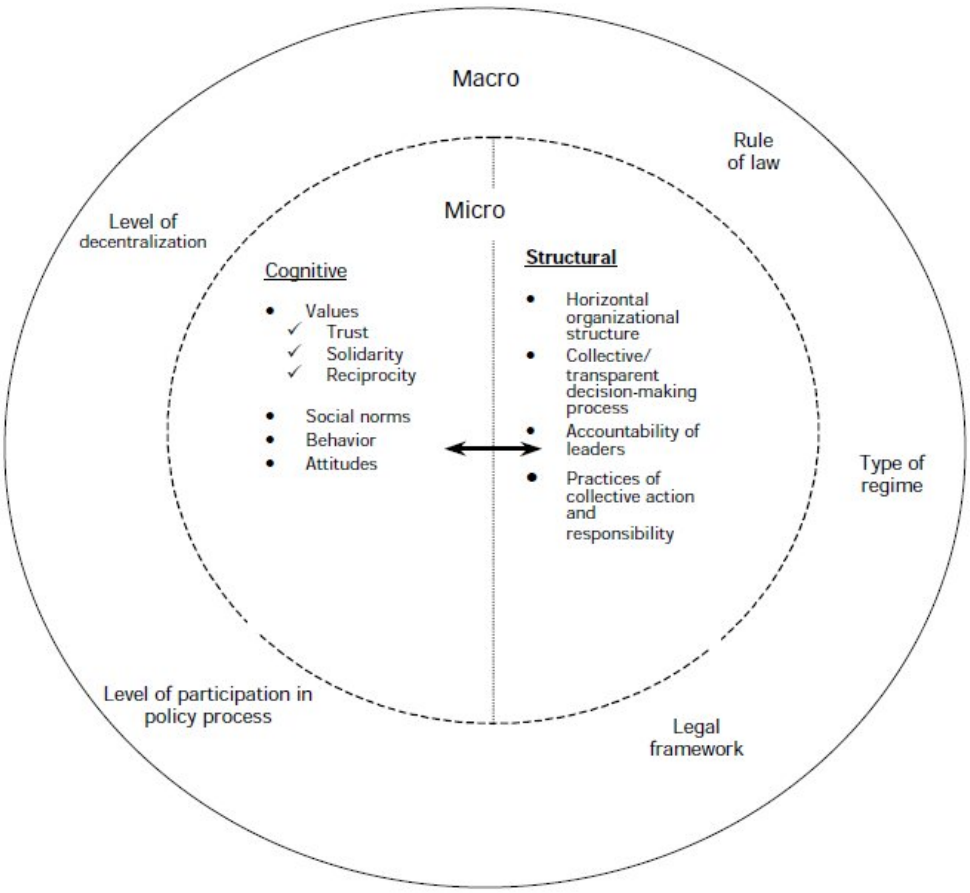

รูปที่ 3.19 กรอบแนวคิดการประเมินต้นทุนทางสังคม

โดยกรอบแนวคิดนี้ ให้ความสำคัญกับความเข้าใจในบทบาทของสังคมที่กำลังพัฒนา เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทั้งในระดับ Macro และ Micro แต่การประเมินผล จะเน้นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในระดับ Micro ทั้งเชิงการรับรู้ และเชิงโครงสร้าง มากกว่าการวัดจากตัวชี้วัดทางด้าน Macro

ในกรอบแนวคิดนี้ คณะที่ปรึกษาให้ความสนใจในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากระดับบนลงล่าง คือ จาก Macro มายัง Micro (Top-Down) แต่กระบวนการวัดผลนั้น กลับดำเนินการแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up) ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของปิดทองฯ ที่มีผลงานลงไปสู่ระดับชุมชน และสะท้อนกิจกรรมทั้งหมดในภาพรวมของแผนงานองค์กรได้

3.6.2 โครงสร้างตัวชี้วัด เพื่อการประเมินและรายงานผลของปิดทองฯ

จากการทบทวนงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่สอดคล้องตรงกันในทุกการศึกษาด้านการประเมินและติดตามผล คือ การกำหนดเป้าหมาย และยุทธศาสตร์หลักในระดับ Macro แล้วจึงย่อยเป้าหมายลงไปสู่ระดับแผนงาน โครงการ และกิจกรรม

ดังนั้น แนวคิดในการออกแบบระบบการประเมินผลสำเร็จ และการรายงานผล จะคำนึงถึงการกำหนดเป้าหมาย/ยุทธศาสตร์ในระดับประเทศเป็นหลัก แล้วจึงเชื่อมโยงลงไปสู่แผนงาน และกิจกรรมต่างๆ ในระดับพื้นที่ จากรูปกรอบการประเมินผลสำเร็จที่จะนำมาใช้กับงานของปิดทองฯนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

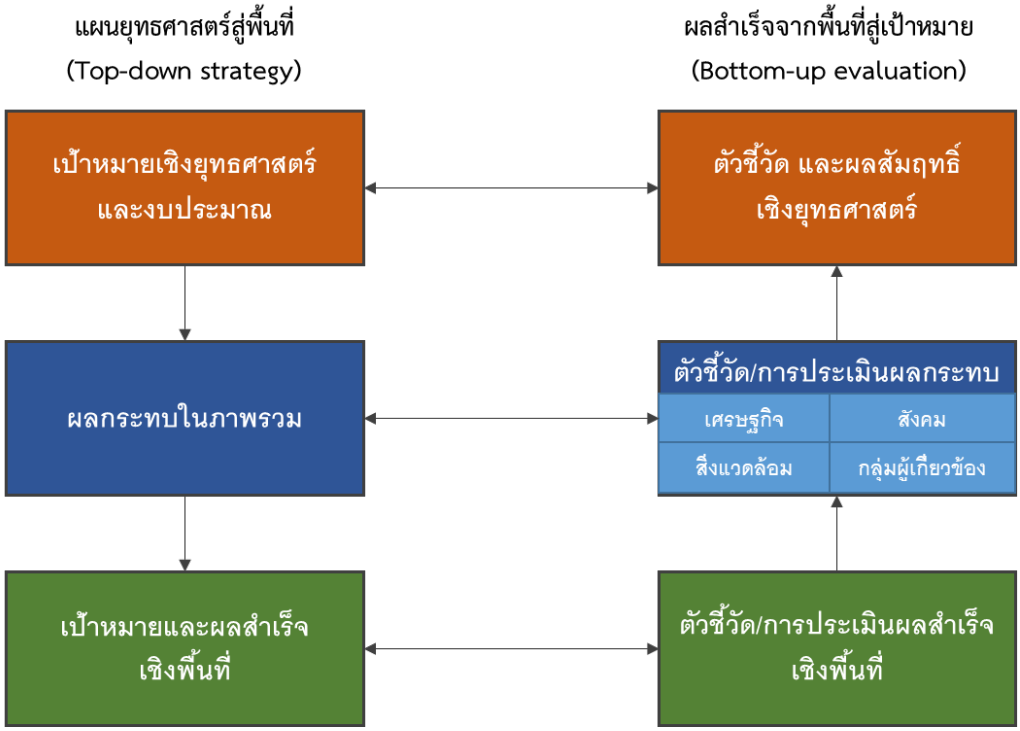

รูปที่ 3.20 กรอบการประเมินผลสำเร็จแบบบนลงล่าง (Top-Down) และล่างขึ้นบน (Bottom-Up)

3.6.2.1 การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สู่พื้นที่ (Top-down strategy)

การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตที่ต้องการบรรลุเป้าหมายนั้นๆ รวมถึงกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูลที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการนี้ จะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ มีขั้นตอน เพื่อให้เกิดแผนปฏิบัติการที่จับต้องได้และเข้าใจได้ในทุกระดับ

จากรูปจะเห็นได้ว่า แผนยุทธศาสตร์ได้ถูกกำหนดขึ้นภายใต้ความคาดหวังที่จะเกิดผลลัพธ์ หรือผลกระทบต่างๆ ในภาพรวมหากแผนนั้นบรรลุได้ตามเป้าประสงค์ และเพื่อให้เกิดผลลัพธ์/ผลกระทบที่ตั้งไว้

จึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายย่อย หรือ เป้าหมายและผลสำเร็จเชิงพื้นที่ เพื่อให้หน่วยปฏิบัติการ ได้มีแนวทางในการทำงานในแต่ละพื้นที่ของตนเอง

ในส่วนนี้ คือส่วนที่ปิดทองฯ ได้มีการดำเนินงานไว้แล้วจากแผนงาน และการเชื่อมโยงแผนงานสู่ยุทธศาสตร์ของชาติ ดังนั้น ในการประเมินผลของคณะที่ปรึกษาฯ จะเน้นการศึกษาความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ และจะดำเนินงานหลักในหัวข้อถัดไป คือ การวัดผลสำเร็จจากพื้นที่สู่เป้าหมาย

3.6.2.2 การวัดผลสำเร็จจากพื้นที่สู่เป้าหมาย (Bottom-up evaluation)

เมื่อเกิดเป้าหมายและแผนงานในทุกระดับแล้ว การดำเนินงานต่อไปคือการติดตาม และวัดผลการปฏิบัติงาน และผลสำเร็จของแต่ละแผนงาน การวัดความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดดัชนี/ตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators/KPIs) KPIs จึงหมายถึง สิ่งที่สะท้อนถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ซึ่งสังเกตได้/วัดได้/นับได้

ตัวชี้วัดที่มักใช้ในระบบการวัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการภาครัฐ มี 5 ประเภท ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) (2) ตัวชี้วัดผลผลิต (Output Indicators) (3) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome Indicators) (4) ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและความคุ้มค่า (Efficiency and Cost Effectiveness Indicators) (5) ข้อสนเทศเชิงอธิบาย (Explanatory Information)

จากกรอบแนวคิดการวัดผลสำเร็จจากพื้นที่สู่เป้าหมาย (Bottom-up evaluation) จึงเน้นการวัดจากผลลัพธ์สุดท้ายที่เป็นหน่วยหลักของผลผลิต แล้วจึงรวบรวมผลลัพธ์ต่างๆ เพื่อการรายงานผลในระดับยุทธศาสตร์ จากรูปการวัดผลสำเร็จสามารถอธิบายจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) ตามลักษณะการประเมินผลได้ดังนี้

1) <u>ตัวชี้วัดการประเมินผลเชิงพื้นที่</u>: เป็นตัวชี้วัดผลผลิต (Output indicators) แสดงจำนวนสิ่งของที่ผลิตได้ในแต่ละพื้นที่ หรือจำนวนหน่วยที่ได้ให้บริการต่อผู้รับบริการ ตัวชี้วัดนี้จะรวมตัวชี้วัดภาระงาน (Workload) ซึ่งเป็นตัวสะท้อนความพยายามที่ใช้เพื่อผลิตสิ่งของหรือให้บริการ ตัวอย่างของตัวชี้วัดผลผลิต ได้แก่ จำนวนผู้เข้าอบรม จำนวนผู้ที่ใช้บริการหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวนชุมชน/หมู่บ้านที่มีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนา เป็นต้น
2) <u>ตัวชี้วัด/การประเมินผลกระทบ</u>: เป็นตัวชี้วัดผลลัพธ์ หรือ Outcome indicators ตัวชี้วัดเหล่านี้จะรายงานผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ในด้านเศรษฐกิจ, สังคม, สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตัวอย่างได้แก่ รายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน ความพึงพอใจของประชาชน/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละของชุมชนที่มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สัดส่วนความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น ซึ่งสามารถใช้ผลการประเมินจากขั้นตอนก่อน

หน้าของแต่ละพื้นที่ โดยวิเคราะห์ลักษณะของผลกระทบจากตัวชี้วัดแต่ละตัว และรวบรวมเพื่อให้ได้ผลกระทบในระดับประเทศได้

3) <u>ตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์เชิงยุทธศาสตร์</u>: เป็นตัวชี้วัดระดับสูงสุด ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

- <u>ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input indicator)</u> ได้แก่ ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ เช่น จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้ หรือจำนวนบุคลากรที่จำเป็นในการให้บริการ จำนวนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการการผลิต เป็นต้น
- <u>ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและความคุ้มค่า (Efficiency and Cost Effectiveness Indicators)</u> แสดงค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของผลผลิตและผลลัพธ์ ตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ความรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผน ค่าใช้จ่ายเดินทางที่ประหยัดได้ มูลค่าเพิ่มของโครงการที่ได้รับ เป็นต้น
- <u>ตัวชี้วัดผลผลิต และ ผลลัพธ์ ในภาพรวมองค์กร (Strategic output and outcome indicators)</u> เป็นการรวบรวมผลผลิตและผลลัพธ์ในระดับกิจกรรมและระดับพื้นที่ เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมขององค์กร ในระดับนี้อาจใช้ข้อสนเทศเชิงอธิบาย (Explanatory Information) เพื่อใช้เป็นบทสรุปการประเมินในรูปแบบการรายงานผลได้

การวางแผนในส่วนของทิศทางการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองฯ และการวางแผนการพัฒนามิติพื้นที่ต้องสามารถแสดงให้เห็นความสำเร็จในแต่ละระดับของการวงแผน จึงกำหนดโครงสร้างตัวชี้วัดที่ถ่ายทอดในระดับต่างๆ อย่างเป็นระบบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน โดยกำหนดความสำเร็จเป็นด้านๆ ได้แก่ (1) ด้านเศรษฐกิจแทนด้วย “E” ซึ่งย่อมาจาก Economic (2) ด้านสังคมแทนด้วย “S” ซึ่งย่อมาจาก Social (3) ด้านสิ่งแวดล้อมแทนด้วย “N” ซึ่งย่อมาจาก Environment (4) ด้านความมั่นคงแทนด้วย “I” ซึ่งย่อมาจาก Internal Affairs และ (5) ด้านการบริหารแทนด้วย “M” ซึ่งย่อมาจาก Management ทั้งนี้ โครงสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของสถาบันฯ ในแต่ละด้านแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ ตัวชี้วัดระดับผลผลิต และตัวชี้วัดระดับโครงการ โดยกำหนดรหัสกำกับด้วยตัวอักษรและตัวเลข เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าและการส่งต่อผลสำเร็จตามลำดับขั้นไปจนถึงระดับความสำเร็จระดับยุทธศาสตร์ กรอบการวางโครงสร้างในแต่ละระดับและตัวอย่างตัวชี้วัดในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

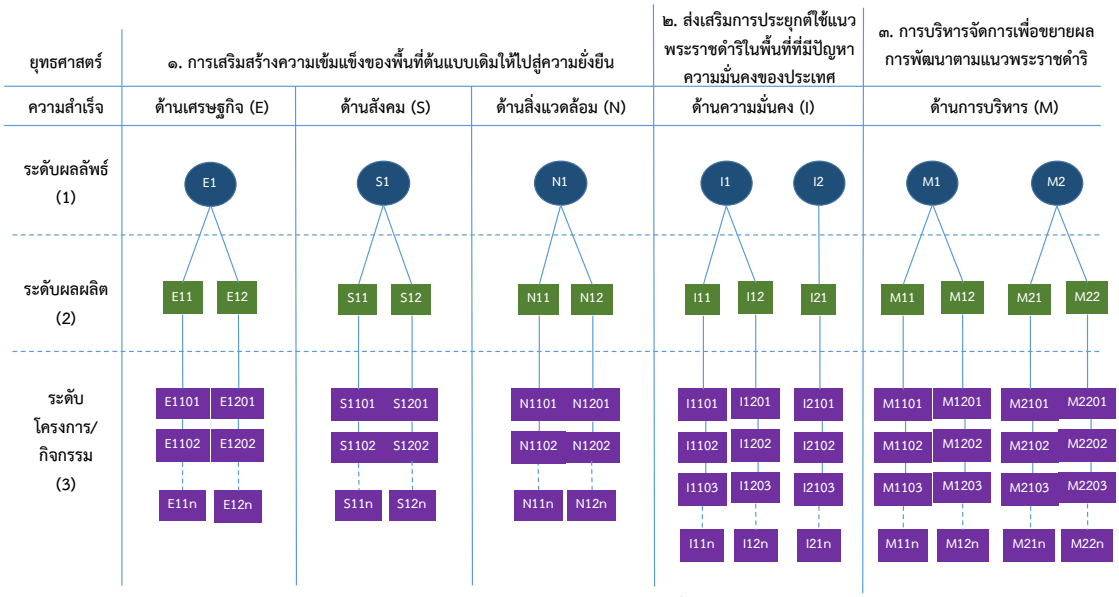

รูปที่ 3.21 กรอบการวางโครงสร้างตัวชี้วัดของสถาบันฯ

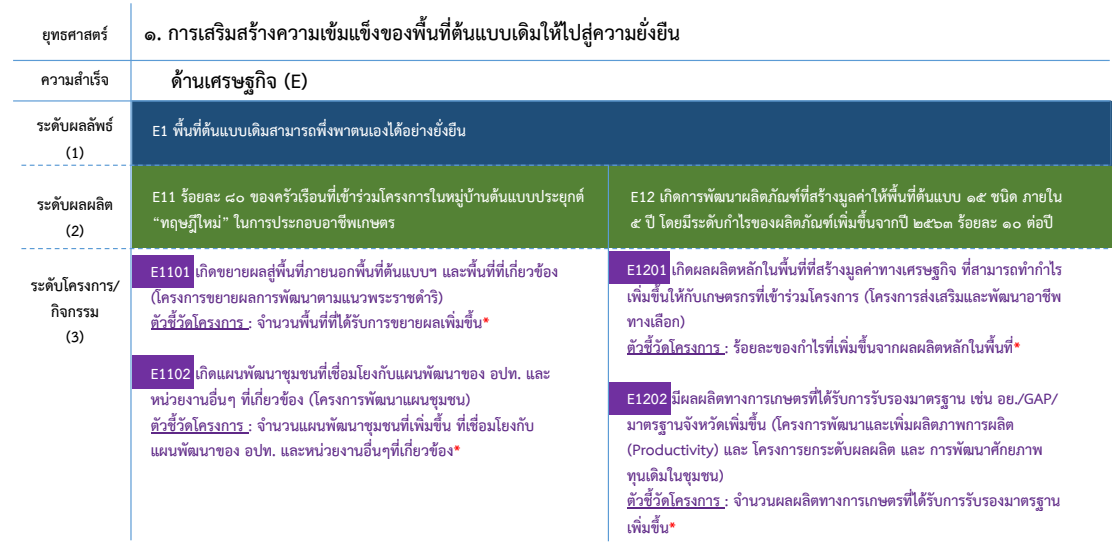

รูปที่ 3.22 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านเศรษฐกิจ

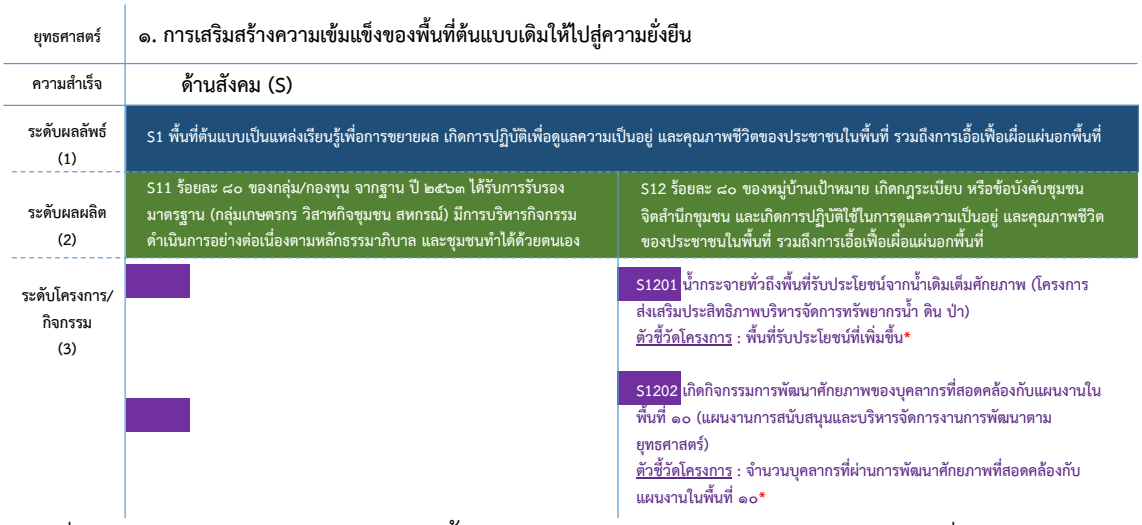

รูปที่ 3.23 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านสังคม

ยุทธศาสตร์	๑. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ต้นแบบเดิมให้ไปสู่ความยั่งยืน	
ความสำเร็จ	ด้านสิ่งแวดล้อม (N)	
ระดับผลลัพธ์ (1)	N1 พื้นที่ป่าไม้ได้รับการอนุรักษ์ การผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกิดรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสุขอนามัยของประชาชนทุกหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ	
ระดับผลผลิต (2)	N11 มีพื้นที่ป่าไม้ ที่ได้รับการป้องกัน การดูแลรักษา และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่โครงการที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย มีสัดส่วนร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่โครงการ	N12 เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ การลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดมลพิษ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสุขอนามัยของประชาชนทุกหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ
ระดับโครงการ/กิจกรรม (3)	N1101 น้ำกระจายทั่วถึงพื้นที่รับประโยชน์จากน้ำเดิมเต็มศักยภาพ (โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน ป่า) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับประโยชน์*	N1201 มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม (โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน ป่า) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวนรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีส่วนร่วมของประชาชน* N1202 มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมที่เหมาะสมกับภูมิสังคม เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิต (โครงการสนับสนุนนวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิตชุมชน) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวนกลุ่ม/กองทุนที่มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม*

รูปที่ 3.24 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์	๒. ส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริในพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคงของประเทศ	
ความสำเร็จ	ด้านความมั่นคง (I)	
ระดับผลลัพธ์ (1)	I1 คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดนของประเทศมีการพัฒนาขึ้น จากการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โดยประชาชนได้มีอาชีพ ลดปัญหาที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ	
ระดับผลผลิต (2)	I11 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ครัวเรือนต้นแบบ ๖๖๔ ครัวเรือน สามารถบริหารจัดการสหกรณ์ทุเรียนคุณภาพได้ ภายในระยะเวลา ๕ ปี	I12 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ : ตำบลต้นแบบ ๓๓ ตำบล ในพื้นที่เป้าหมาย ๑๙ อำเภอชายแดนภาคเหนือ ๔ จังหวัด สามารถนาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้และได้ผลจริง
ระดับโครงการ/กิจกรรม (3)	I1101 ประชาชนในพื้นที่ได้รับความรู้ในการปลูกไม้ผลอย่างครบวงจร (โครงการพัฒนาศักยภาพประชาชนในพื้นที่) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวนครัวเรือนที่ได้รับความรู้* I1102 เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุน แหล่งน้ำกักเก็บ และกระจายน้ำในแปลง ปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก (โครงการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน น้ำ ดิน) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวนครัวเรือนที่มีแหล่งน้ำต้นทุน ดิน ที่เหมาะสมกับกับเพาะปลูก*	I1201 แผนงานการเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริโครงการร้อยใจรักษ์ หลักสูตร ๑ ตัวชี้วัดโครงการ : ๗๔ อปท. ๗๔ รุ่น ที่ได้รับการพัฒนา I1202 แผนงานการฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. หลักสูตร ๒ ตัวชี้วัดโครงการ : ๓๓ อปท. ๑๑ รุ่น I1203 กิจกรรมการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนให้แก่ อปท.ที่มาเรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติจริง และพัฒนา อสพ.ให้เป็นผู้เชื่อมโยงการพัฒนา ตัวชี้วัดโครงการ : ๓๓ อปท.

รูปที่ 3.25 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์	๓. การบริหารจัดการเพื่อขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	
ความสำเร็จ	ด้านการบริหาร (M)	
ระดับผลลัพธ์ (1)	M1 เกิดการขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงาน ไปสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นระบบ	
ระดับผลผลิต (2)	M11 มีหลักสูตรการฝึกอบรมทั้งด้านการปฏิบัติและด้านบริหาร วิทยากร และมีการจัดการอบรมนักพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ	M12 มีเครือข่ายปราชญ์ปิดทองหลังพระฯ ประจำภาคต่างๆ เป็นวิทยากร/พี่เลี้ยง และผู้ประสานงาน
ระดับโครงการ/กิจกรรม (3)		M1201 จัดงานเครือข่ายปราชญ์สืบสานแนวพระราชดำริ (แผนงานภาคีสัมพันธ์) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวน ๓ ครั้งต่อปี M1202 การขยายผลการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภาคี (แผนงานการบริหารจัดการและสนับสนุนการขยายผลการพัฒนา) ตัวชี้วัดโครงการ : จำนวนกิจกรรมการขยายผลร่วมกับหน่วยงานภาคี*

รูปที่ 3.26 ตัวอย่างความสำเร็จและตัวชี้วัดในแต่ละระดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ ๓ : ด้านการบริหาร

3.6.3 ตัวชี้วัดการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

<u>การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)</u>

ความยั่งยืน หรือ Sustainability ได้มีการกล่าวถึง และนำมาประยุกต์ใช้ในหลายองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ โดยจะต้องพิจารณาให้เกิดการบูรณาการความสำคัญของ 3 องค์ประกอบหลัก คือ เศรษฐกิจ (Economic growth) สังคม (Social inclusion) และสิ่งแวดล้อม (Environmental protection) โดยองค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations ได้ประกาศเป้าหมายหลักของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เมื่อปี 2015 ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย ได้แก่

1) ยุติความยากจน (No poverty)
2) ยุติความหิวโหย (Zero hunger)
3) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good health and well-being)
4) คุณภาพทางการศึกษา (Quality education)
5) ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality)
6) สุขอนามัยและน้ำดื่มที่สะอาด (Clean water and sanitation)
7) การเข้าถึงแหล่งพลังงานและการใช้พลังงานสะอาด (Affordable and clean energy)
8) การสร้างงานที่มั่นคงและเศรษฐกิจเติบโต (Decent work and economic growth)
9) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน (Industries, innovation and infrastructure)
10) ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced inequalities)
11) เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable cities and communities)
12) การบริโภคและการผลิตที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Responsible consumption and production)
13) ความตระหนักต่อปัญหาสภาพอากาศ (Climate action)
14) ความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในทะเล (Life below water)
15) ความใส่ใจต่อธรรมชาติ ป่าไม้ และสัตว์ป่า (Life on land)
16) สนับสนุนสิทธิมนุษยชน และความยุติธรรม (Peace, justice and strong institutions)
17) สร้างความร่วมมือเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ (Partnerships for the goals)

รูปที่ 3.27 แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ

การประเมินผลความก้าวหน้าของการพัฒนา SDGs ตามกรอบของสหประชาชาติ จึงได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการประเมินผล จำนวนทั้งสิ้น 232 ตัวชี้วัด (United Nations, 2020) ที่รัฐบาล นักวิจัย และผู้สนใจในการใช้งาน SDGs สามารถนำไปใช้เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตาม SDGs ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยแต่ละเป้าหมาย 17 เป้าหมาย ได้มีการแบ่งตัวชี้วัดไว้อย่างละเอียด และแสดงผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานในภาพรวมของทุกประเทศในรูปแบบรายงานเชิงวิเคราะห์ (Dashboard) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการกำหนดตัวชี้วัดของแต่ละเป้าหมายไว้แล้ว แต่ไม่ใช่ทุกตัวชี้วัดที่สามารถใช้งานได้จริงกับทุกประเทศ ทุกวัฒนธรรม หรือทุกสิ่งแวดล้อม โดยปัญหาหลักของการใช้งานตัวชี้วัด คือ คำจำกัดความที่ไม่ชัดเจน และการขาดข้อมูลที่จะนำมาใช้ประเมินหรือวัดผล

<u>เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่</u>

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 พระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้มีพระบรมราชวินิจฉัยและพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานบทความเรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ

มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป โดยมีความว่า

"เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี"

ทฤษฎีใหม่ คือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระราชดำรินี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่มักประสบปัญหาทั้งภัยธรรมชาติและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำการเกษตร ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก

<u>การออกแบบตัวชี้วัดเพื่อการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ</u>

หลักการคิดตัวชี้วัดของปิดทองฯ ได้ออกแบบจากการบูรณาการหลักการในหลายระดับ ประกอบด้วย กรอบเป้าหมายขององค์กร, หลักเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 และ UN Sustainable Development Goals (SDGs)

หลักการของ SDGs มุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับประเทศ โดยเป็นการรวบรวมผลการพัฒนาจากระดับท้องถิ่นและคำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์การพัฒนาในภาพรวมในแต่ละเป้าหมาย (goal) นอกจากนี้ SDGs ถูกออกแบบให้เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งครอบคลุมในทุกประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม โดยผ่าน "แหล่งทุน หรือความช่วยเหลือ (partnerships)" จากประเทศ หรือหน่วยงานที่มีศักยภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs

เมื่อวิเคราะห์ SDGs กับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง จะพบว่ามีเป้าหมายที่สอดคล้องกัน คือ "การพัฒนาอย่างยั่งยืน" แต่ในมุมของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มุ่งเน้นการสร้างรากฐานจากชุมชนในชนบท (เกษตรกร) ที่เป็นระดับท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ แล้วจึงขยายผลต่อไปยังระดับประเทศ ดังนั้น

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเข้มข้นในบริบททางด้านการเกษตร การใช้ชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน มากกว่าการพัฒนาระดับใหญ่จากภาครัฐในบริบทอื่น เช่น พลังงาน, การศึกษา, ความเท่าเทียมทางเพศ เป็นต้น และความสำเร็จของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำได้ผ่านกระบวนการ “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งให้ขั้นตอนการดำเนินงานที่มากกว่าคำจำกัดความ partnerships ในมุมของ SDGs

ดังนั้น หากเปรียบเทียบตัวชี้วัดผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของปิดทองฯ ที่ได้ออกแบบใน 5 ข้อ (ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง) ร่วมกับหลักการของ SDGs จะพบว่ามีความสอดคล้องในเป้าหมายข้อที่ 1, 2, 6, 8, 10 ที่ผลลัพธ์ของเป้าหมายนั้นๆ สามารถจัดเก็บได้จากระดับชุมชน โดยแสดงความสอดคล้องดังนี้

ตัวชี้วัดตามแนวพระราชดำริ	การปฏิบัติตามศาสตร์พระราชา						ผลลัพธ์การพัฒนา			
	ความพอประมาณ	ความเพียร	พึ่งตนเอง	ความรอบรู้	ความรอบคอบระมัดระวัง	นวัตกรรมชุมชน	การหลุดพ้นความยากจน	มีรายได้เพียงพอ	การมีงานทำ	ความสุขความพอใจ
1.การบริหารจัดการน้ำ ให้มีใช้ตลอดปี			✓		✓					
2. เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี			✓	✓	✓					✓
3. อาชีพหลัก 2 อาชีพขึ้นไป		✓		✓					✓	
4. รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ และหนี้สินลดลง	✓							✓		
(5) เศรษฐกิจที่ยั่งยืนของชุมชน			✓				✓	✓		

รูปที่ 3.28 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

ตารางที่ 3.21 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

ตัวชี้วัด	เป้าหมายตัวชี้วัด	เป้าหมาย SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
1. การบริหารจัดการน้ำ ให้มีใช้ตลอดปี	สามารถบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีน้ำอุปโภคบริโภคใช้ในครัวเรือนตลอดปีและมีน้ำสำรองเพื่อใช้ในการเกษตรตลอดปี	**Goal 6** การบริหารจัดการน้ำเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งของสถานการณ์โลก โดยเป้าหมายหลักของสหประชาชาติ คือให้คนทุกหมู่เหล่า ทุกพื้นที่มีน้ำใช้อย่างทั่วถึง ไม่เพียงแต่การมีน้ำใช้เท่านั้น แต่ต้องเป็นน้ำสะอาด ถูกสุขอนามัยด้วย ซึ่งรวมถึงการรักษา ฟื้นฟูระบบนิเวศน์แหล่งน้ำ ส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำของชุมชน	6.4.2 Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources
2. เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี (ข้าว/พืช/ผัก/ผลไม้/เนื้อสัตว์/ไข่ไก่)	มีผลผลิตที่เพียงพอใช้กินอยู่ภายในครอบครัวตลอดปี	**Goal 2** จากความขัดแย้งในการพัฒนาเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ ปัญหาทางเศรษฐกิจ และภาวะโรคระบาดในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้คนมากมายมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนอาหารเพื่อยังชีพ การพัฒนาหลักประกันทางด้านอาหาร (food security) โดยสนับสนุนการพัฒนาผลผลิตการเกษตร การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางเกษตรในชนบท ซึ่งช่วยสร้างความเข้มแข็ง และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดี	2.2.2 End all forms of malnutrition
3. อาชีพหลัก 2 อาชีพขึ้นไป	ครัวเรือนมีอาชีพที่สร้างรายได้หลัก อย่างต่อเนื่อง มั่นคง	**Goal 8** การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยสนับสนุนผลผลิตทางเศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่ม สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ การสร้างงานที่มั่นคง การสร้างผู้ประกอบการระดับชุมชนขนาดเล็ก ถึงขนาดกลาง ให้เข้าถึงการบริการทางการเงิน และความช่วยเหลือด้านการค้า	8.1.1 Annual growth rate of real GDP per capita 8.2.1 Annual growth rate of real GDP per employed person 8.5.1 Average hourly earnings of female and male employees (all occupations)
4. รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ และหนี้สินลดลง	มีรายได้หลักอย่างต่อเนื่อง ตลอดปี และมีหนี้สินลดลง	**Goal 10** การเติบโตทางรายได้อย่างยั่งยืนของคนยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ สร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการดูแลทางสังคม ค่าแรง	10.1.1 Growth rates of household expenditure or income per capita 10.c.1 Remittance costs as a proportion of the amount remitted

ตัวชี้วัด	เป้าหมายตัวชี้วัด	เป้าหมาย SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
5. เศรษฐกิจที่ยั่งยืนของชุมชน	เกิดเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของชุมชน สามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึ่งของคนในชุมชน และเป็นธุรกิจที่ชุมชนเป็นเจ้าของและบริการจัดการร่วมกัน	**Goal 1** ลดความยากจน โดยให้คนยากจนมีโอกาสอย่างเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ระบบบริการขั้นพื้นฐาน การมีที่ดินทำกิน ทรัพยากรธรรมชาติ บริการทางการเงิน และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ	1.1.1 (b) Employed population (aged 15-24 years) below international poverty line 1.1.1 (c) Employed population (aged 25+ years) below international poverty line 1.2.1 Proportion of population living below the national poverty line, all areas

3.6.4 ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ชาติ/แผนของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์ชาติ/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ มีด้วยกันหลายฉบับ โดยฉบับที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานคือ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564

A ❖ **พ.ร.บ.แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.2560** มาตรา 18 (4) กำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศใช้ในการประเมินผล

B ❖ **ระเบียบการติดตามประเมินผลตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ พ.ศ.2562** ข้อ 6 ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทุกแห่งดำเนินการให้มีการรายงานผลการดาเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบตามรายการและภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนด

รูปที่ 3.29 ยุทธศาสตร์ชาติ/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริและสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

โดยเนื้อความสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานของมูลนิธิฯ และสถาบันฯ มีดังนี้

<u>พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐</u>

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ให้ที่ประชุมร่วมมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๑๑ (๑)

(๓) กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนการปฏิรูปประเทศ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

(๔) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอแนะต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

(๕) <u>กำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้หน่วยงาน ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศใช้ในการประเมินผล</u>

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย

<u>ระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒</u>

ข้อ ๖ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทุกแห่งดำเนินการให้มีการรายงานผลการดำเนินการ<u>ตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ</u>ในระบบตามรายการและภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนด ทั้งนี้ สำนักงานจะกำหนดรายการที่หน่วยงานของรัฐแต่ละแห่งจะต้องรายงานให้แตกต่างกัน ตามความเหมาะสมเพื่อให้การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ได้ รายการตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) <u>ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดแผนงาน โครงการ หรือการดำเนินงาน</u>

(๒) <u>ความสอดคล้องกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ</u>

(๓) <u>ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ</u>

(๔) <u>ปัญหาหรืออุปสรรค</u>

(๕) <u>ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขในการดำเนินงาน</u>

ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่รายงานผลการดำเนินการตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือรายงานไม่ครบถ้วนตามรายการที่กำหนด ให้สำนักงานแจ้งให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือหัวหน้าองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการทราบพร้อมด้วยเหตุผลโดยเร็ว

อย่างไรก็ดี ยุทธศาสตร์ชาติ/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ มีด้วยกันอยู่หลายยุทธศาสตร์/แผน ซึ่งเรียงระดับของแผนตามมติคณะรัฐมนตรี ที่แจ้งให้ส่วนราชการรับทราบโดยทั่วกันไว้ดังนี้

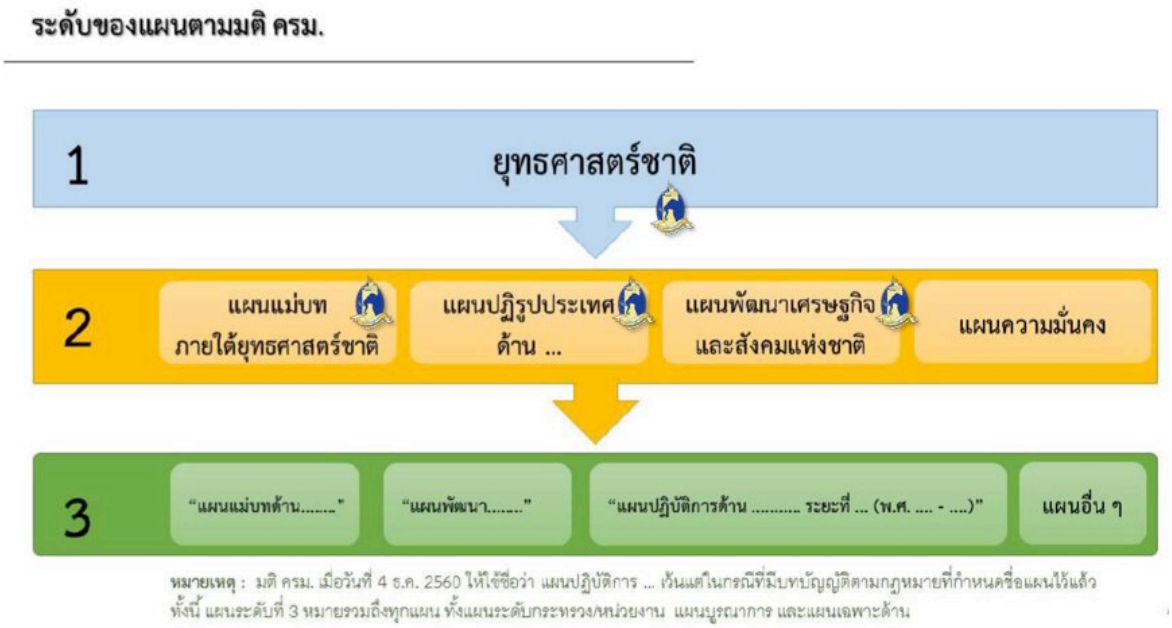

รูปที่ 3.30 ระดับของแผนตามมติคณะรัฐมนตรี

โดยจะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ หลักๆ มีอยู่ 4 ยุทธศาสตร์/แผนด้วยกัน ประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) (3) แผนการปฏิรูปประเทศ และ (4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.6.4.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) และ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ตามลำดับ โดยระบุเป้าหมายและตัวชี้วัดไว้ยุทธศาสตร์แต่ละด้านดังนี้

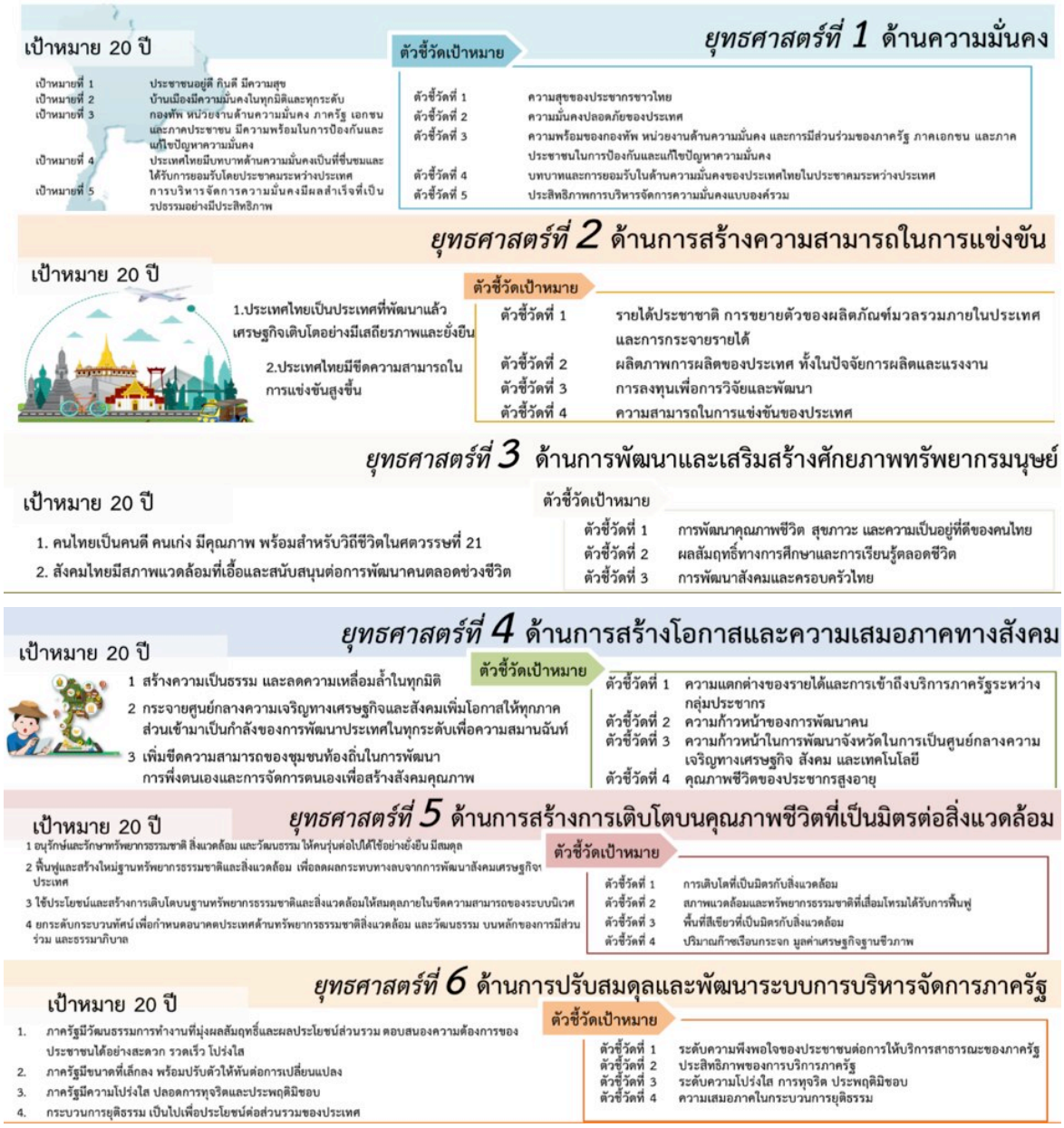

รูปที่ 3.31 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ มีอยู่ด้วยกัน 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

<u>เป้าหมาย</u>

1. ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข
2. บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ
3. กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
4. ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ
5. การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

<u>ตัวชี้วัด</u>

1. ความสุขของประชากรไทย
2. ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
3. ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
4. บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ
5. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง</u>

<u>๔.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ</u> เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความ มั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

๔.๑.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็งมีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

๔.๑.๒ การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

... โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสาคัญ ของสถาบันหลักของชาติ รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ **<u>น้อมนำและเผยแพร่</u>**

<u>ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง</u> จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ

๔.๑.๓ การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๔.๑.๔ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

<u>๔.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง</u> เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและ**<u>การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน</u>**

๔.๒.๑ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน

๔.๒.๒ การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่

๔.๒.๓ การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

...**<u>มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม ร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่ม ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชา</u>** รวมถึงการสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ...

๔.๒.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบกและทางทะเล

...สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดถึง**<u>แนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก หวงแหน และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน</u>**...

<u>๔.๓ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ</u> เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อม ในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหา ความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบ

บูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคาม ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

๔.๓.๑ การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๒ การพัฒนาและผนึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ

๔.๓.๓ การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

<u>๔.๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ</u> เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะรองรับปัญหาร่วมกันได้

๔.๔.๑ การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ

๔.๔.๒ การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค

...ตลอดจน**<u>ผลักดันและเผยแพร่การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา ให้เป็นที่เข้าใจและมีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องในภูมิภาค</u>** อันจะนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไป...

๔.๔.๓ การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

<u>๔.๕ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม</u> เพื่อให้กลไกสำคัญต่างๆทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริงเป็นรูปธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ สามารถขจัดปัญหา การทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เกิดความมั่นใจได้ว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๔.๕.๑ การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๕.๒ การบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ

๔.๕.๓ การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

<u>เป้าหมาย</u>

1. คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑
2. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

<u>ตัวชี้วัด</u>

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</u>

<u>๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม</u> มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม ที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทย ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต

๔.๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว

โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น **<u>ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</u>** มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

๔.๑.๒ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๔.๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา

๔.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

๔.๑.๕ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

๔.๑.๖ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

๔.๑.๗ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

<u>๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต</u> มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการ

พัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๔.๒.๑ ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย

๔.๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน

๔.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ

<u>๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑</u> โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

๔.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑

๔.๓.๒ การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่

๔.๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท

๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔.๓.๕ การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก

๔.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม

๔.๓.๗ การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

<u>๔.๔ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย</u> อาทิ ภาษา ตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านทัศนะและมิติดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มนุษยสัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ ของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐาน พหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๔.๑ การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ

๔.๔.๒ การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ

๔.๔.๓ การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศ ให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

<u>๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี</u> ครอบคลุมทั้งด้านกายใจสติปัญญาและสังคมมุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ

๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ

๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

๔.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

<u>๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</u> มุ่งเน้นการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนา ระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๔.๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๔.๖.๓ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน

๔.๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

<u>๔.๗ การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ</u> โดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจร และมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการ พัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิ ของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา

๔.๗.๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต

๔.๗.๒ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ

๔.๗.๓ การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ

๔.๗.๔ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

<u>เป้าหมาย</u>

1. สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
2. กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกาลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ
3. เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

<u>ตัวชี้วัด</u>

1. ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร
2. ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน
3. ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี
4. คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</u>

<u>๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ</u>

๔.๑.๑ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก

๔.๑.๒ ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค

๔.๑.๓ กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร

๔.๑.๔ เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทยให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน

๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม

๔.๑.๖ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง

๔.๑.๗ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๔.๑.๘ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

<u>๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี</u>

๔.๒.๑ พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค

๔.๒.๒ กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่าง ๆ

๔.๒.๓ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต

๔.๒.๔ ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด

๔.๒.๕ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๔.๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่

<u>๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม</u>

๔.๓.๑ สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม

๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

๔.๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม

๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

๔.๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

<u>๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง</u>

๔.๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ

โดยใช้ข้อมูลความรู้ และการยกระดับการเรียนรู้ ของครัวเรือน ทั้งในกลุ่มครัวเรือนภาคเกษตรและอาชีพอื่น ๆ เพื่อปรับการคิดเชิงระบบ การวางแผนอนาคต การออมและการลงทุน การดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว เพิ่มทักษะทางการเงินและการวางแผนการจัดการที่ดิน ที่อยู่อาศัยและระบบการผลิตด้านอาชีพ เพิ่มความสามารถในการประกอบการธุรกิจ การบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นการสร้างการเรียนรู้จากภายในเพื่อ**<u>สร้างคนที่มีระบบคิดที่มีเหตุผลและพึ่งตนเองได้ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</u>**

๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง

๔.๔.๓ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน

๔.๔.๔ สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

หากทบทวนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ฉบับ พบว่าแผนแม่บทที่มีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของสถาบันฯ มีจำนวน 6 ประเด็นด้วยกันประกอบด้วย ประเด็นความมั่นคง ประเด็นการเกษตร ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งแต่ละประเด็นแสดงความเชื่อมโยงกับแต่ละยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ

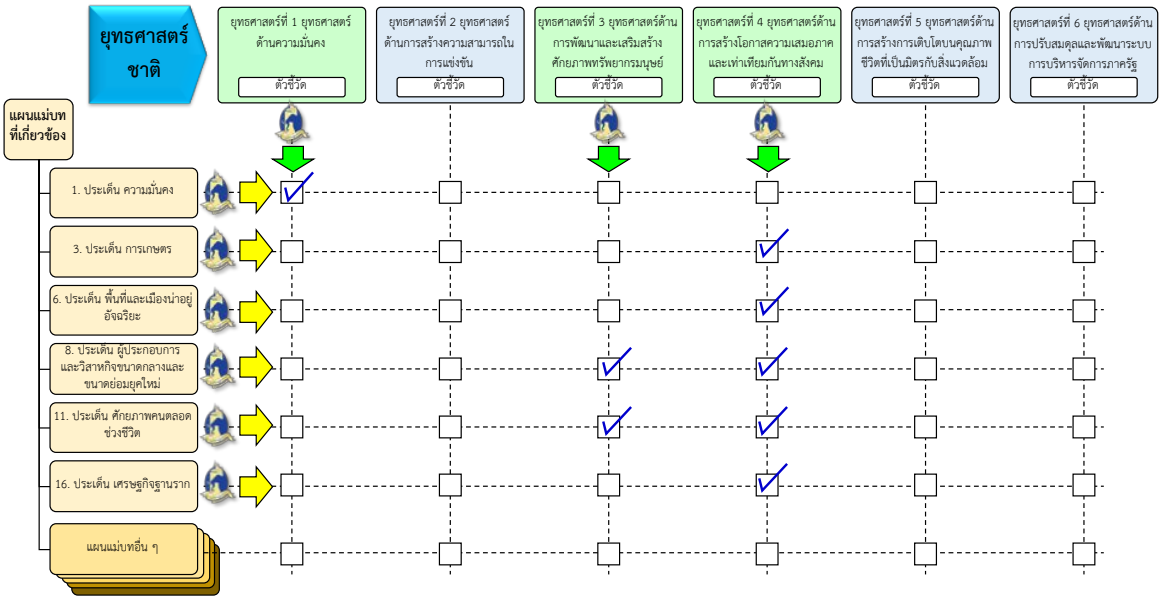

รูปที่ 3.32 ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

3.6.4.2 แผนการปฏิรูปประเทศ

ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศ ทั้ง 11 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถาบันฯ คือด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

<u>เป้าหมายรวม</u>

๑) มีผลิตภาพสูงขึ้น (higher productivity)

๒) มีความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น (more competitive)

๓) มีการเติบโตอย่างครอบคลุมทั่วทุกภาคส่วน (more inclusive)

๔) มีการเติบโตอย่างยั่งยืน (more sustainable)

๕) สถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูง (high performance economic institution)

หัวข้อที่ ๒ : การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

หัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑: การขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ โครงการทั่วประเทศ

โครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ รวมถึงหลักคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางที่จะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ประเด็นปฏิรูปนี้มุ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรทั่วประเทศมีความเข้าใจและได้นำแนวคิดเหล่านี้ไปใช้ในการทำการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

ส่วนสำคัญของประเด็นปฏิรูปนี้จึงรวมถึงการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดแนวคิดอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งก็รวมถึงการสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ ประสบการณ์ และน่าเชื่อถือในท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ทั่วประเทศ เพื่อให้การถ่ายทอดเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมตามบริบทจริงของแต่ละพื้นที่เพาะปลูก

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการน้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ

๒) ประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เข้มแข็งจากฐานราก

๓) เกษตรกรทั่วประเทศเข้าใจ และหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๒ เดือน

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนประชาชนที่น้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ

๒) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการน้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ

๓) จำนวนโครงการและพื้นที่ที่มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๔) จำนวนเกษตรกรที่เข้าใจ และหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

๕) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

<u>เป้าหมายรวม</u>

๑) คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๒) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก

๓) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาส ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

๔) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการกันเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้

๕) คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

<u>ตัวชี้วัด</u>

๑) อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) มากกว่าร้อยละ ๓๐

๒) สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓) จำนวนชุดข้อมูลที่ได้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและเปิดเผยให้ประชาชนนำไปใช้ประโยชน์ได้

๔) ร้อยละของชุมชนที่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับมากและปานกลางลดลงอย่างต่อเนื่อง

๕) การใช้เวลาของประชากรในการให้บริการชุมชนเพิ่มขึ้น

3.6.4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่12 เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาประเทศ ประกอบไปด้วย 10 ยุทธศาสตร์และมีวัตถุประสงค์ในระยะ พ.ศ.2560-2564 ดังนี้

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะและมีความสุข
2. เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ
3. เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพและมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น
4. เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา
6. เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการ
7. เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

<u>ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ</u>

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิงแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย
ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่กลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด
2. เพื่อให้คนไทยทุกคนเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง
3. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

เป้าหมายการพัฒนา

1. ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกันและแก้ไขปัญหาความยากจน
2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ
3. เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. สร้างความเข็มแข็งให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
2. สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขา เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน

เป้าหมายการพัฒนา

1. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
2. การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจรายสาขา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และเสริมสร้างความมั่นคงภายใน รวมทั้งป้องกันปัญหาภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชาติ
2. เพื่อสร้างความพร้อมและผนึกกำลังของทุกภาคส่วน ให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้านความมั่นคง และมีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดจากภัยคุกคามทั้งภัยทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ
3. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศในการสนับสนุนการรักษาความสงบสุขและผลประโยชน์ของชาติ
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารนโยบายด้านความมั่นคงและนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นเอกภาพ

เป้าหมายการพัฒนา

1. ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ
2. สังคมมีความสมานฉันท์ ผู้เห็นต่างทางความคิดของคนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง
3. ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น
4. ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ
5. ประเทศไทยมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ
6. แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงมากขึ้น
2. เพื่อพัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม
3. เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักให้ขยายตัวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

4. เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนา

1. ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น
2. เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม
3. พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
4. เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

3.6.4.4 โดยสรุป

ภาพรวมยุทธศาสตร์ชาติ/นโยบายของภาครัฐ จากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ที่เกี่ยวกับสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ สรุปได้ดังนี้

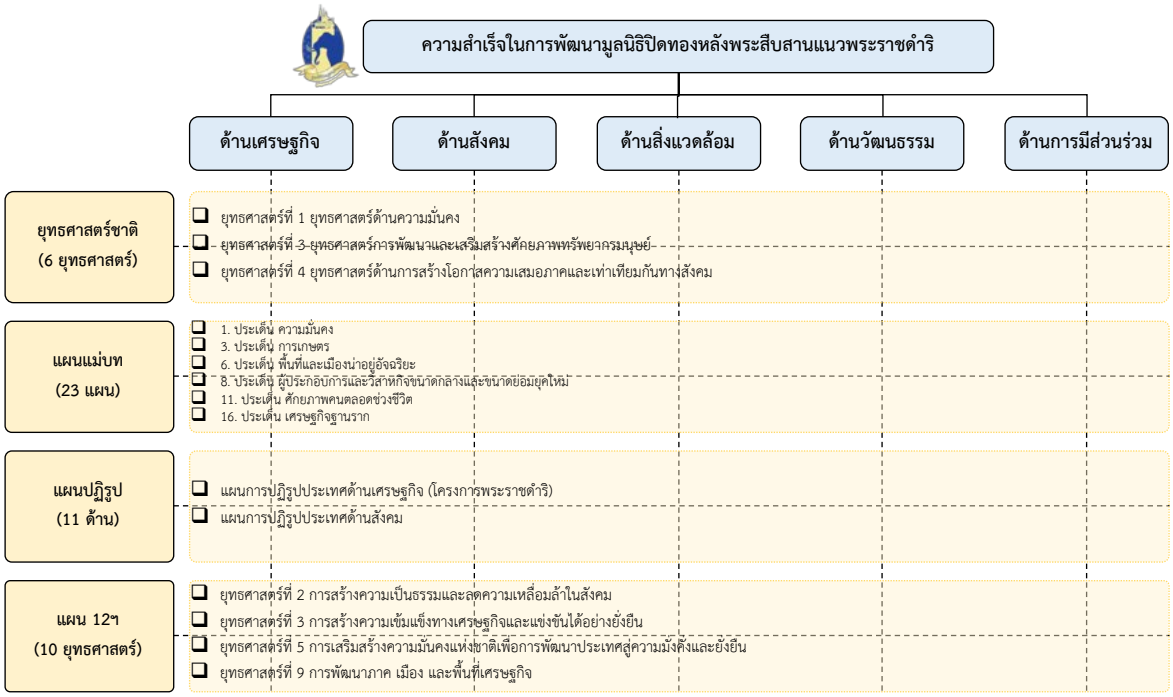

รูปที่ 3.33 ภาพรวมยุทธศาสตร์/นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษาฯ ยังได้ถอดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ จากยุทธศาสตร์/แผนต่างๆข้างต้นไว้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมและด้านการมีส่วนร่วม โดยแยกออกมาเป็นตัวชี้วัดระดับผลลิตและตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทิศทาง	ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ				
	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านวัฒนธรรม	ด้านการมีส่วนร่วม
ยุทธศาสตร์ชาติ (6 ยุทธศาสตร์)	ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี (ย.4)	ความสุขของประชากรไทย (ย.1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย (ย.3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย (ย.3)	N/A	N/A	N/A
แผนแม่บท (23 แผน)	อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2) (ผ.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ (1 ตำบล 1 วิสาหกิจ) (ผ.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ 10) (ผ.3) มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ 10) (ผ.3) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ) (ผ.3) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ 45) (ผ.8) อัตราการขยายตัวจำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้น (เฉลี่ยขยายตัวร้อยละ 10) (ผ.8) การขยายตัวของมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เพิ่มขึ้น 1 เท่า) (ผ.8) อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด (ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) (ผ.16) อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP (อย่างน้อยร้อยละ 30 ของปีฐาน) (ผ.16)	ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากรไทย (อันดับ 1 ใน 35) (ผ.1) จำนวนเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งที่อยู่อาศัย และพื้นที่เฉพาะ (ผ.6) จำนวนเมืองขนาดกลางที่ได้รับการพัฒนา (ผ.6) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (ค่าคะแนน 0.79) (ผ.11) ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ 75) (ผ.11)	จำนวนเมืองคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ผ.6)	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) พื้นที่ที่มีการดำเนินการสงวนรักษา อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่น บนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ (อย่างน้อยใน ๓ จังหวัด ของ ๑ ภาค) (ผ.6)	N/A
แผนปฏิรูป (11 ด้าน)	บทบาทและความรับผิดชอบในหน่วยงานของรัฐให้ชัดเจน (ป.ศก.) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการเกษตร (ป.ศก.) กระบวนการสนับสนุนส่งเสริมการขายสินค้าทางการเกษตร (ป.ศก.) มีกลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน (ป.สค)	จำนวนประชาชนที่น้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ (ป.ศก.) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการน้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ (ป.ศก.) จำนวนโครงการและพื้นที่ที่มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ (ป.ศก.) จำนวนเกษตรกรที่เข้าใจ และหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ป.ศก.) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ป.ศก.)	มีกลไกให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและทุนชุมชนโดยชุมชน (ป.สค)	N/A	ร้อยละของชุมชนที่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับมากและปานกลางลดลงอย่างต่อเนื่อง (ป.สค) พื้นที่การเรียนรู้ในชุมชนได้รับการพัฒนาให้มีชีวิตและกระจายตัวอยู่ในทั่วภูมิภาคของประเทศไทย (ป.สค)
แผน 12ฯ (10 ยุทธศาสตร์)	มูลค่าสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น (ย.2) รายได้ต่อหัวไม่ต่ำกว่า 8,200 ดอลลาร์ สรอ. ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (ปี 2564) และรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 19.0 (ย.3) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือนในปี 2564 (ย.3) สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคลดลง (ย.9) เมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่เพิ่มขึ้น (ย.9)	สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น (ย.2) ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค (ย.2) จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น (ย.5) จำนวนกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น (ย.5)	พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000,000 ไร่ ในปี 2564 (ย.3)	N/A	N/A

รูปที่ 3.34 สรุปตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ทิศทาง	ตัวชี้วัดความสำเร็จระดับ Outcome				
	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านวัฒนธรรม	ด้านการมีส่วนร่วม
ยุทธศาสตร์ชาติ (6 ยุทธศาสตร์)	ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี (ย.4)	ความสุขของประชากรไทย (ย.1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย (ย.3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย (ย.3)	N/A	N/A	N/A
แผนแม่บท (23 แผน)	อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2) (ผ.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ (1 ตำบล 1 วิสาหกิจ) (ผ.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3) ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ 10) (ผ.3) มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ 10) (ผ.3) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ) (ผ.3) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ 45) (ผ.8) อัตราการขยายตัวจำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้น (เฉลี่ยขยายตัวร้อยละ 10) (ผ.8) การขยายตัวของมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เพิ่มขึ้น 1 เท่า) (ผ.8) อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด (ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) (ผ.16) อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP (อย่างน้อยร้อยละ 30 ของปีฐาน) (ผ.16)	ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากรไทย (อันดับ 1 ใน 35) (ผ.1) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (ค่าคะแนน 0.79) (ผ.11) ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ 75) (ผ.11)	จำนวนเมืองคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ผ.6)	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ 3) (ผ.3)	N/A
แผนปฏิรูป (11 ด้าน)	มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการเกษตร (ป.ศก.)	จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการน้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ (ป.ศก.) จำนวนเกษตรกรที่เข้าใจ และหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ป.ศก.) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ป.ศก.)		N/A	ร้อยละของชุมชนที่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับมากและปานกลางลดลงอย่างต่อเนื่อง (ป.สค)
แผน 12ฯ (10 ยุทธศาสตร์)	มูลค่าสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น (ย.2) รายได้ต่อหัวไม่ต่ำกว่า 8,200 ดอลลาร์ สรอ. ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (ปี 2564) และรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 19.0 (ย.3) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือนในปี 2564 (ย.3) สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคลดลง (ย.9)	ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค (ย.2)	พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000,000 ไร่ ในปี 2564 (ย.3)	N/A	N/A

รูปที่ 3.35 สรุปตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลลัพธ์

ทิศทาง	ตัวชี้วัดความสำเร็จระดับ Output				
	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านวัฒนธรรม	ด้านการมีส่วนร่วม
ยุทธศาสตร์ชาติ (6 ยุทธศาสตร์)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
แผนแม่บท (23 แผน)	N/A	จำนวนเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งที่อยู่อาศัย และพื้นที่เฉพาะ (ผ.6) จำนวนเมืองขนาดกลางที่ได้รับการพัฒนา (ผ.6)	N/A	พื้นที่ที่มีการดำเนินการสงวนรักษา อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่น บนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ (อย่างน้อยใน ๓ จังหวัด ของ ๑ ภาค) (ผ.6)	N/A
แผนปฏิรูป (11 ด้าน)	บทบาทและความรับผิดชอบในหน่วยงานของรัฐให้ชัดเจน (ป.ศก.) กระบวนการสนับสนุนส่งเสริมการขายสินค้าทางการเกษตร (ป.ศก.) มีกลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน (ป.สค)	จำนวนประชาชนที่น้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ (ป.ศก.) จำนวนโครงการและพื้นที่ที่มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ (ป.ศก.)	มีกลไกให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและทุนชุมชนโดยชุมชน (ป.สค)	N/A	พื้นที่การเรียนรู้ในชุมชนได้รับการพัฒนาให้มีชีวิตและกระจายตัวอยู่ในทั่วภูมิภาคของประเทศไทย (ป.สค)
แผน 12ฯ (10 ยุทธศาสตร์)	เมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่เพิ่มขึ้น (ย.9)	สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น (ย.2) จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น (ย.5) จำนวนกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น (ย.5)	N/A	N/A	N/A

รูปที่ 3.36 สรุปตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลผลิต

3.7 การพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

3.7.1 ความสำคัญของข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ

คณะที่ปรึกษาได้ออกแบบแบบฟอร์มเพื่อใช้ในการทบทวนข้อมูลสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบทั้ง 7 แห่ง (จังหวัดน่าน อุดรธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุทัยธานี เพชรบุรี และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) ที่มีรายละเอียดใน 4 เรื่องหลัก ประกอบด้วย (1) ข้อมูลครัวเรือน (2) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งเรื่องน้ำและป่า (3) การพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งเรื่องรายได้ครัวเรือน การรวมกลุ่ม มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และ (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีตัวอย่างข้อมูลสำคัญที่พบในภาพรวมของทั้งหมด 7 พื้นที่ต้นแบบ ข้อมูลชุดนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมจุดสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ในภาพรวม เพื่อประกอบการตัดสินใจและทิศทางในการจัดทำแผนการพัฒนา ซึ่งนำไปสู่การนำไปใช้ประกอบการจัดทำ “แผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 3 (พ.ศ.2564-2565) ของมูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ และ สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ” และได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2563 ดังนี้

แบบทดลองรายงานในพื้นที่

พื้นที่ต้นแบบ	รวมทุกพื้นที่ต้นแบบ (7 พื้นที่)	โครงการเริ่มต้น	พ.ศ.2554
รายงานข้อมูล ณ วันที่	มีนาคม 2563	รวมระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน	10 ปี เดือน

1. ข้อมูลครัวเรือน

1 ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการในปัจจุบัน	4,704	ครัวเรือน
คิดเป็นร้อยละของครัวเรือนทั้งหมด	49%	
2 รวมพื้นที่เกษตรของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	56,404	ไร่

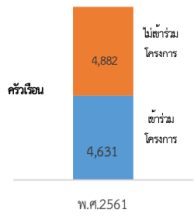

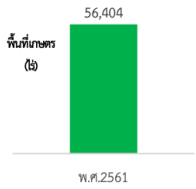

2. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

1 พื้นที่การเกษตรที่รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	25,982	ไร่
2 ครัวเรือนรับประโยชน์	3,433	ครัวเรือน
คิดเป็นร้อยละของครัวเรือนทั้งหมด	36%	

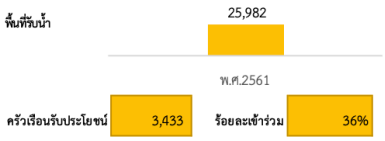

2.2 การปลูกป่า

1 พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นสะสม	81,402	ไร่

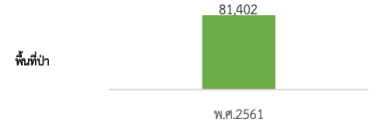

3. การพัฒนาเศรษฐกิจ								
3.1 รายได้ครัวเรือน								
1 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	350,309	บาทต่อปี	รายได้เฉลี่ยครัวเรือน (บาท/ปี)	ครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	350,309	ครัวเรือนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ	215,419	
ครัวเรือนเข้าร่วมโครงการ	4,631	ครัวเรือน						
2 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ	215,419	บาทต่อปี						
ครัวเรือนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ	4,882	ครัวเรือน		พ.ศ.2561				
3 ส่วนต่างของรายได้เฉลี่ยครัวเรือนเข้าร่วมโครงการสูงกว่าไม่ได้เข้าร่วมโครงการ	134,890	บาทต่อปี	ครัวเรือนเข้าร่วม	4,631	ร้อยละ	49%		
	63%	ร้อยละ	ครัวเรือนไม่ได้เข้าร่วม	4,882	ร้อยละ	51%		
4 ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการต่อครัวเรือนทั้งหมดในพื้นที่	49%							
3.2 การรวมกลุ่ม								
1 จำนวนกลุ่ม	67	กลุ่ม	กลุ่ม	67				
2 จำนวนสมาชิก	2,150	ครัวเรือน	ครัวเรือน	2,150	46%	ของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ		
3 เงินทุนหมุนเวียน	7,796,714	บาท	บาท	7,796,714				
3.3 มาตรฐานสินค้า/ผลิตภัณฑ์								
1 จำนวนมาตรฐาน	47	ชนิด	ชนิด	47				
2 จำนวนใบรับรอง	543	ใบ/ราย	ใบ/ราย	543				
4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์								
1 การฝึกอบรม คนในพื้นที่	876	ครั้ง (คน)	ครั้ง (คน)	876				
คนนอกพื้นที่เข้ามาศึกษาดูงาน	48,281	ครั้ง (คน)	ครั้ง (คน)	48,281				

รูปที่ 3.37 แบบทดลองรายงานในพื้นที่ต้นแบบ 7 แห่ง (ข้อมูล ปี 2561)

สรุปภาพรวมการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองฯ ใน 7 พื้นที่ต้นแบบ
(ประจำปี 2561)

ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	4,631	ครัวเรือน
พื้นที่เกษตรของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	56,404	ไร่
พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นสะสม	81,402	ไร่
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	350,309	บาทต่อปี
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ	215,419	บาทต่อปี
ส่วนต่างรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน	+134,890	บาทต่อปี
	63%	คิดเป็น
จำนวนกลุ่ม	67	กลุ่ม
จำนวนสมาชิกของกลุ่ม	2,150	ครัวเรือน
จำนวนมาตรฐานสินค้า/ผลิตภัณฑ์	47	ชนิด
จำนวนใบรับรอง	543	ใบ/ราย

รูปที่ 3.38 ตัวอย่างการประมวลข้อมูลมาสรุปภาพรวมการพัฒนาเพื่อประกอบการตัดสินใจ

3.7.2 ระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

จากการทบทวนสถานการณ์ด้านสารสนเทศของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ในปัจจุบัน พบว่ามีการเก็บข้อมูลการดำเนินงานจำนวนมาก แต่อาจยังขาดระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) เพื่อกรวางแผน การบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของส่วนงานต่างๆอย่างครบถ้วน รวมทั้งประเด็นสำคัญอื่นๆ ได้แก่

1. ทุกส่วนงานมีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานของปิดทอง แต่ละส่วนงาน มีวิธีการ กระบวนการ ปฏิทินการดำเนินงาน ความพร้อม และขอบเขตของการเก็บข้อมูลต่างกัน มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุตยภูมิ ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในพื้นที่ ฯลฯ
2. ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานข้อมูลที่ชัดเจน เช่น การกำหนดโครงสร้างข้อมูลมาตรฐาน การกำหนดนิยามข้อมูล หน่วยนับ วิธีจัดเก็บ คำอธิบายข้อมูล ฯลฯ
3. กำลังพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. อาจควรเริ่มคิดเรื่องระบบธรรมาภิบาลข้อมูล/สารสนเทศ (Data/Information Governance System) ไปพร้อมกับการพัฒนาระบบสารสนเทศ
5. ยังมีข้อมูลอื่นๆที่ยังมิได้นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการและตัดสินใจ

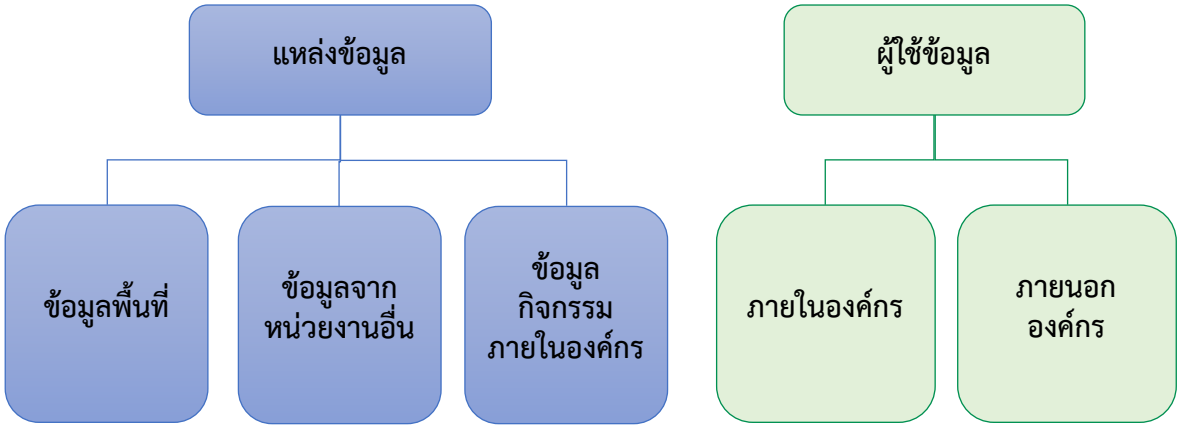

รูปที่ 3.39 ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาพื้นที่

หลักการสำคัญของระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ

1. ใช้หลักการ Fit for Purpose คือ ต้องกำหนดความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงนำไปสู่การเก็บข้อมูลที่ต้องการ
2. ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล โดยมีการกำหนดมาตรฐานการจำแนกข้อมูลร่วมกัน
3. มีระบบการกำกับการนำเข้า การประมวล และใช้ข้อมูล (system governance) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ และมีความปลอดภัย

4. ควรมอบหมายให้มีส่วนงานรับผิดชอบระบบสารสนเทศฯ นี้เฉพาะ โดยเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดการระบบฯ นี้
5. อาจต้องมีการ workflow การทำงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูลนำข้อมูลเข้าระบบอย่างมีประสิทธิภาพ และมีหน่วยกลางรับผิดชอบประสานข้อมูล และกำกับเรื่อง Data Governance

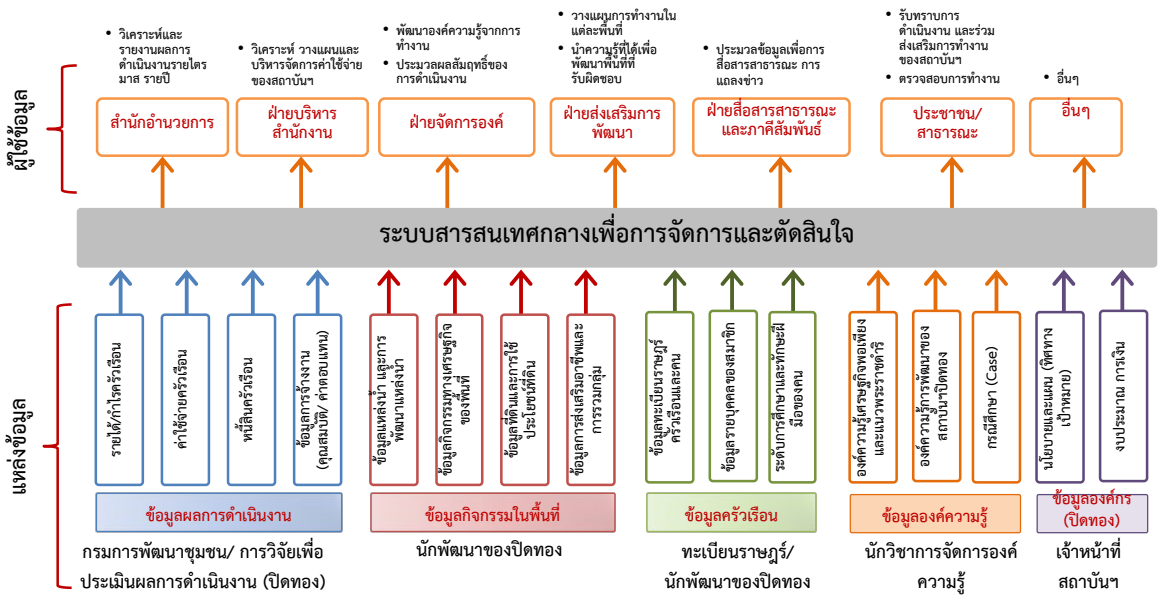

รูปที่ 3.40 กรอบแนวคิดของระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

การดำเนินการให้เกิดระบบสารสนเทศ เพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผลนั้น มีสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างน้อย 3 ส่วน ภายใต้การมีแผนแม่บทการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผน บริหารจัดการและติดตามประเมินผลกำกับ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 กำหนด Purpose ของการใช้ข้อมูล โครงสร้างข้อมูลมาตรฐานที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลกิจกรรมในพื้นที่ ข้อมูลผลการดำเนินงานและข้อมูลอื่นๆ อย่างเป็นระบบ

ส่วนที่ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการจัดการ (Management Information System: MIS) เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล (ทั้ง Software และ Hardware)

ส่วนที่ 3 ปรับบทบาท workflow และแนวทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ระบบสารสนเทศกลางของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1	ส่วนที่ 2	ส่วนที่ 3
กำหนด Purpose ของการใช้ข้อมูล โครงสร้างข้อมูลมาตรฐานที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลกิจกรรมในพื้นที่ ข้อมูลผลการดำเนินงานและข้อมูลอื่นๆ อย่างเป็นระบบ	พัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการจัดการ (MIS) เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล (ทั้ง Software และ Hardware)	ปรับบทบาท workflow และแนวทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ระบบสารสนเทศกลางของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการจัดทำ

แผนแม่บทการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผน บริหารจัดการและติดตามประเมินผล

รูปที่ 3.41 แนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

<u>Data Governance</u>

เป็นกรอบการวางแผนและบริหารจัดการข้อมูลเพื่อทำให้มั่นใจว่าองค์กรมีข้อมูลที่ต้องการ เป็นข้อมูลที่ถูกต้องมีคุณภาพ ถูกต้องตามหลักการ สามารถใช้ข้อมูลได้ตลอดเวลา ข้อมูลมีความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งองค์กรจะต้องมีการพัฒนา 1) ระบบ 2) บุคลากร และ 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนให้เกิด Data Governance ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์และประโยชน์ของระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย

<u>Fit for Purpose</u> คือ ตรงตามความต้องการ
ควรกำหนดความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงนำไปสู่การเก็บข้อมูลที่ต้องการ

<u>Data Availability</u> คือ มีฐานข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ
เมื่อใดที่มีความต้องการใช้ข้อมูลเกิดขึ้น สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ทันที หรือเมื่อใดที่มีการปรับปรุงข้อมูล ผู้อื่นจะต้องได้รับข้อมูลที่ปรับปรุงแล้วในทันทีเช่นกัน

<u>Data Integrity</u> คือ ความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล
การรักษาความถูกต้องของข้อมูล ความสามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และไม่ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขใดๆ ไปจากเดิม โดยผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาต

<u>Data Consistency</u> คือ ความสม่ำเสมอของข้อมูล

ค่าของข้อมูลนั้น ควรมีคำนิยามเดียวกันในการจัดเก็บ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สม่ำเสมอ และสามารถเปรียบเทียบกันได้ และไม่ว่าจะเรียกใช้ข้อมูลด้วยวิธีใดๆ จะต้องให้ค่าเดิมเสมอ เนื่องจากข้อมูลถูกจัดเก็บอยู่ในที่เดียวกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะทำการแก้ไข ปรับปรุงข้อมูลหรือสืบค้นข้อมูล ค่าของข้อมูลที่ได้จะต้องเป็นข้อมูลเดียวกัน

<u>Data Security</u> คือ ความปลอดภัยของข้อมูล

การป้องกันผู้ไม่มีสิทธิเข้าใช้หรือแก้ไขข้อมูล การควบคุมความพร้อมกันในการเรียกใช้ข้อมูลเดียวกัน รวมถึงการรักษาความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

ลักษณะของการมี Data Governance ที่ดี ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบคือ

(1) เจ้าของและผู้รับผิดชอบข้อมูล (ownership)

(2) การเข้าถึงและสิทธิ์ของการดำเนินการกับข้อมูล (accessibility)

(3) ระบบข้อมูลที่มีความมั่นคง (security)

(4) มาตรฐานและคุณภาพข้อมูล (quality)

(5) การวิเคราะห์และประมวลข้อมูลเพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ (knowledge)

รูปที่ 3.42 ลักษณะของการมี Data Governance ที่ดี

3.7.3 โครงสร้างรหัสมาตรฐานเพื่อการพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิปิดทองฯ (Coding)

รหัสข้อมูล หรือ รหัสกิจกรรม (Activity code)[7] ถูกกำหนดขึ้นเพื่อระบุลักษณะเฉพาะของงาน หรือจัดกลุ่มงาน/กิจกรรมที่อยู่ในแผนงาน ซึ่งสามารถใช้ในการกรองข้อมูล และจัดลำดับกิจกรรมและงานต่างๆ โดยเฉพาะกับข้อมูลที่มีจำนวนมากๆ เพื่อช่วยในการจัดทำรายงานและการตัดสินใจ ดังนั้น รหัสของแต่ละข้อมูล หรือแต่ละกิจกรรมจะต้องไม่ซ้ำกัน มีลักษณะเฉพาะของกิจกรรมนั้นๆ และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการติดตามงาน และการรายงานผล

รหัสข้อมูลสามารถประกอบด้วย ตัวเลข (เช่น 37647), ตัวอักษรหรือข้อความ (เช่น BUDGET) ที่สื่อถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมนั้นๆ กับงานอื่นๆ ที่ต้องการนำข้อมูลไปใช้งาน หรือสามารถผสมกันระหว่างตัวเลขและตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ (เช่น AR-564)

ประโยชน์ของการใช้รหัสข้อมูลเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเมื่อมีการอ้างอิงถึงกิจกรรมที่มีจำนวนมากจากหลายหมวดหมู่ของงาน ซึ่งอาจมีชื่อกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน หรือใช้แทนชื่อกิจกรรมที่มีความยาวเกินกว่าจะจดจำได้ การใช้งานรหัสข้อมูลเหล่านี้ ช่วยให้ผู้ดูแลโครงการ นักบริหารงาน สามารถจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่ายขึ้น ลดความสับสนของงานในแต่ละหมวดหมู่ และชื่อกิจกรรม

การกำหนดรหัสข้อมูล รหัสกิจกรรม หรือรหัสตัวชี้วัด ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนว่าควรเป็นเช่นไร แต่เมื่อกำหนดแล้ว ทั้งระบบจะต้องมีโครงสร้างเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถใช้อ้างอิง และสอบทานย้อนกลับได้

เพื่อให้การประเมินและติดตามผลของปิดทองฯ มีความเป็นระบบ และสามารถบันทึกผลการประเมินของแต่ละกิจกรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว การกำหนดรหัสข้อมูล เช่น รหัสกิจกรรม และรหัสตัวชี้วัด จึงมีความจำเป็นอย่างมาก ในส่วนนี้เป็นตัวอย่างการกำหนดรหัสตัวชี้วัด ที่สามารถนำไปประยุกต์กับงานของปิดทองฯ ได้ ตัวอย่างการกำหนดชุดรหัสข้อมูลมีดังนี้

รหัสตัวชี้วัด: B01012					
ระดับของตัวชี้วัด	**หัวข้อย่อยระดับที่ 1**		**หมายเลขตัวชี้วัด**		
B	0	1	0	1	2

มูลนิธิปิดทองฯ มีพื้นที่พัฒนาหลายแห่ง แต่ละแห่งส่งเสริมชาวบ้านในชุมชนให้ทำการพัฒนา มีกิจกรรม ผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่หลากหลาย จึงควรจัดทำกรอบมาตรฐานการบันทึกข้อมูลการพัฒนาพื้นที่ และใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน กรอบมาตรฐานนี้จะกำหนดประเภทของกิจกรรม ผลงาน ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ขององค์กร พื้นที่ดำเนินการและหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนรายละเอียด

[7] ที่มา : https://project-management-knowledge.com/definitions/a/activity-code/

มาตรฐานของการวัดผลของแต่ละส่วน เช่น หน่วยการวิเคราะห์ ทรัพยากรที่ต้องใช้ ต้นทุน กระบวนการ/ขั้นตอน อัตราผลผลิตมาตรฐาน ผลประโยชน์/กำไร (benefit/profit) ฯลฯ

เพื่อให้การติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานเป็นระบบ เชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ การออกแบบโครงสร้างรหัสมาตรฐาน ที่เชื่อมโยงมิติกิจกรรม มิติหน่วยงาน มิติพื้นที่ มิติยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการและมิติผลงาน จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถบันทึกกิจกรรมที่ดำเนินการตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงาน และง่ายต่อการติดตาม ประเมินและรายงานผลหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้น โครงสร้างรหัสมาตรฐานที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติดังนี้

รูปที่ 3.43 มิติของการบันทึกข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน

มิติกิจกรรม – รหัสชุดที่ 1 (รหัส 4 ตัว)

เป็นรหัสสำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการ เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมที่หน่วยปฏิบัติ/พื้นที่จะดำเนินการนั้นเป็นกิจกรรมอะไร สอดคล้องกับภารกิจของปิดทองหรือไม่ มีเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์/แผนงานและโครงการอย่างไร

มิติหน่วยงาน – รหัสชุดที่ 2 (รหัส 2 ตัว)

เป็นรหัสสำหรับหน่วยงานที่จะดำเนินกิจกรรมนั้น ว่าหน่วยงานใดภายในองค์กรเป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้ง การติดตามประเมินผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

มิติพื้นที่ – รหัสชุดที่ 3 (รหัส 2 ตัว)

เป็นรหัสสำหรับพื้นที่ที่จะดำเนินกิจกรรม (ถ้ามี) เพื่อระบุพื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจนและเป็นประโยชน์ในการติดตามประเมินผลสำเร็จของการพัฒนาในภาพรวมของแต่ละพื้นที่

มิติยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ – รหัสชุดที่ 4 (รหัส 4 ตัว)

เป็นรหัสสำหรับการระบุยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ/แผนปฏิบัติการฯ ขององค์กร ว่ากิจกรรมที่จะดำเนินการมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ (ระยะ 5 ปี) รวมทั้งแผนปฏิบัติการ (ประจำปี) ขององค์กรอย่างไร

มิติผลงาน – รหัสชุดที่ 5 (รหัส 4 ตัว)

เป็นรหัสสำหรับระบุผลการดำเนินงาน ทั้งในระดับผลผลิต/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากิจกรรมที่ดำเนินการ ก่อให้เกิดผลสำเร็จในระดับผลผลิตและผลลัพธ์อย่างไร

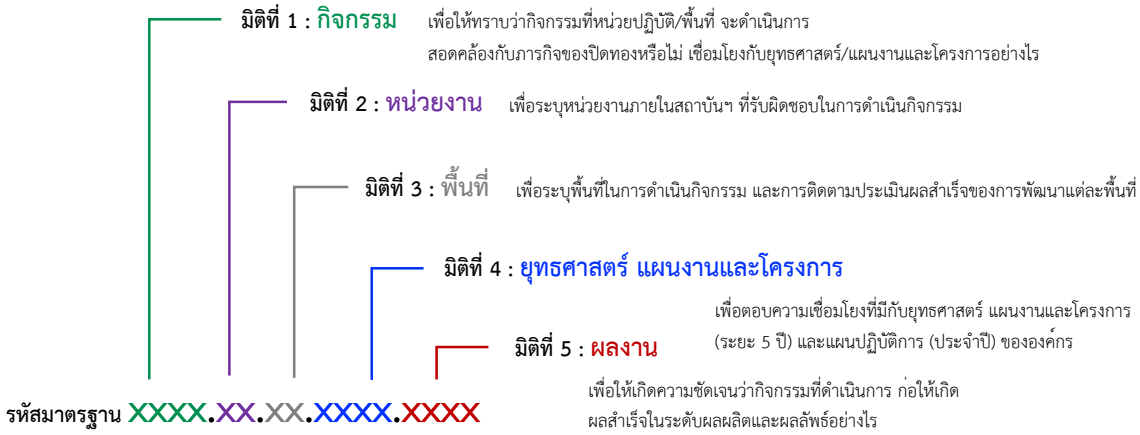

รูปที่ 3.44 โครงสร้างรหัสมาตรฐาน

รหัสชุดที่ 1 - มิติกิจกรรม (โครงสร้างกิจกรรม)

<u>ระดับที่ 1 กลุ่มกิจกรรม (เลขลำดับที่ 1)</u>

ประกอบด้วย 6 กลุ่มกิจกรรม คือ ดิน-น้ำ-ป่า การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาคนและเครือข่าย การจัดการองค์ความรู้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการ กลุ่มกิจกรรมนี้จะเป็นรหัสแรกของโครงสร้างกิจกรรม

<u>ระดับที่ 2 กิจกรรมหลัก (เลขลำดับที่ 2)</u>

เป็นกิจกรรมหลักภายใต้กลุ่มกิจกรรม เช่น ดิน น้ำ ป่า ภายใต้กลุ่มกิจกรรม ดิน-น้ำ-ป่า โดยกิจกรรมหลักนี้จะเป็นรหัสลำดับที่ 2 ของโครงสร้างกิจกรรม

<u>ระดับที่ 3 กิจกรรม (เลขลำดับที่ 3-4)</u>

เป็นกิจกรรมที่หน่วยปฏิบัติดำเนินการ ภายใต้กิจกรรมหลัก เช่น การปรับปรุงดิน ภายใต้กิจกรรมหลักเรื่องดิน และกลุ่มกิจกรรม ดิน-น้ำ-ป่า โดยกิจกรรมหลักนี้จะเป็นรหัสลำดับที่ 3 และ 4 ของโครงสร้างกิจกรรม

ตารางที่ 3.22 สรุป (ตัวอย่าง) มาตรฐานกิจกรรมของสถาบันฯ

	กลุ่มกิจกรรม		กิจกรรมหลัก		กิจกรรม	รหัส
1	ดิน-น้ำ-ป่า	1	ดิน	01	ปรับปรุงดิน	1101
		2	น้ำ	01	พัฒนาแหล่งน้ำ	1201
				02	พัฒนาการกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่	1202
				03	พัฒนาระบบน้ำภายในแปลง	1203
				04	พัฒนาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคครัวเรือน	1204
				05	พัฒนาระบบน้ำบาดาล	1205
		3	ป่า	01	รักษาป่า	1301
				02	เพิ่มพื้นที่ป่า	1302
2	การส่งเสริมอาชีพ	1	การผลิตภาคเกษตร	01	ส่งเสริมการผลิตพืช	2101
				02	ส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์	2102
				03	ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย/ปลอดสารพิษ	2103
				04	ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	2104
				05	ส่งเสริมเกษตรผสมผสาน	2105
		2	การผลิตนอกภาคเกษตร	01	ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	2201
				02	พัฒนาสินค้าชุมชน	2202
		3	การแปรรูปและกระจายผลผลิต	01	ส่งเสริมการแปรรูป	2301
				02	พัฒนาแหล่งรวบรวม/กระจายผลผลิต	2302
		4	มาตรฐานผลิตภัณฑ์	01	ส่งเสริมมาตรฐานฟาร์ม	2401

กลุ่มกิจกรรม		กิจกรรมหลัก		กิจกรรม	รหัส
			02	ส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (GAP/GMP/อ.ย.)	2402
			03	สร้างแบรนด์ชุมชน	2403
3 การพัฒนาคนและเครือข่าย	**1**	**การฝึกอบรม**	01	สร้างหลักสูตร	3101
			02	ฝึกอบรม/ให้ความรู้	3102
			03	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3103
			04	ศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น	3104
			05	ศึกษาดูงานจากบุคคลภายนอก	3105
	2	**สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่ม/กองทุน**	01	ริเริ่ม/ชักชวนรวมกลุ่ม	3201
			02	จัดตั้งกลุ่ม	3202
			03	ส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม	3203
			04	มีกิจกรรมขับเคลื่อนกลุ่ม	3204
			05	มีกิจกรรมยกระดับกลุ่ม	3205
	3	**เครือข่าย**	01	ร่วมมือกับเครือข่ายองค์ความรู้	3301
			02	ร่วมมือกับเครือข่ายส่วนราชการในพื้นที่	3302
			03	ร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานกลาง	3303
			04	ร่วมมือกับเครือข่ายภาคเอกชน	3304
			05	ร่วมมือกับเครือข่ายพื้นที่อื่น	3305
	4	**ตลาดผู้รับซื้อผลผลิต**	01	รักษาตลาดเดิม	3401
			02	เพิ่มตลาดใหม่	3402

กลุ่มกิจกรรม		กิจกรรมหลัก		กิจกรรม	รหัส
	5	**ศิลปวัฒนธรรมชุมชน**	01	รักษาศิลปวัฒนธรรมเดิมของชุมชน	3501
4 **การจัดการองค์ความรู้**	1	**การรวบรวมองค์ความรู้**	01	วางโครงสร้าง/จัดระเบียบองค์ความรู้	4101
			02	จัดเก็บองค์ความรู้ (บทเรียน/กรณีศึกษา/คู่มือ)	4102
			03	จัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้	4103
	2	**การขยายผลองค์ความรู้**	01	นำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่อื่นของปิดทอง	4201
			02	สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย/หน่วยงานภายนอกเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้	4202
			03	เผยแพร่องค์ความรู้สู่กลุ่มเป้าหมายภายนอก/สาธารณชน	4203
	3	**การสร้างองค์ความรู้ใหม่**	01	ปรับปรุงโมเดลการพัฒนาให้ดีขึ้น	4301
			02	ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่	4302
5 **การสื่อสารประชาสัมพันธ์**	1	**พื้นที่ต้นแบบ**	01	ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ต้นแบบ	5101
			02	ประชาสัมพันธ์พื้นที่ต้นแบบสู่ภายนอก	5102
	2	**สื่อมวลชน**	01	นำสื่อมวลชนศึกษาเรียนรู้แนวพระราชดำริ	5201
	3	**สาธารณชน**	01	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์	5301
			02	เผยแพร่แนวพระราชดำริ	5302
			03	เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถาบันฯ	5303
			04	ติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์	5304
6 **การบริหารจัดการ**	1	**แผนยุทธศาสตร์/แผนงาน**	01	จัดทำแผน	6101

กลุ่มกิจกรรม	กิจกรรมหลัก		กิจกรรม	รหัส
		02	เก็บข้อมูล	6102
		03	ติดตามประเมินผล	6203
	2 การปฏิบัติงานภายในสำนักงาน	01	บริหารทั่วไป	6201
		02	การเงินการบัญชีและบัญชีเงินเดือน	6202
		03	จัดซื้อ, ควบคุมทรัพย์สินและออกตั๋วเดินทาง	6203
	3 การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	01	บริหาร/พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ	6301
		02	ตรวจสอบและควบคุมภายใน	6302

รหัสชุดที่ 2 - มิติหน่วยงาน เพื่อระบุหน่วยงานภายในสถาบันฯ ที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ประกอบด้วยรหัสมาตรฐานจำนวน 2 ตัว ดังนี้

รหัส 01 สำนักผู้อำนวยการ

รหัส 02 ฝ่ายจัดการความรู้

รหัส 03 ฝ่ายส่งเสริมการพัฒนา

รหัส 04 ฝ่ายสื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์

รหัส 05 ฝ่ายบริหารสำนักงาน

รหัส 06 แผนกบริหารทั่วไป

รหัส 07 แผนกการเงิน การบัญชีและบัญชีเงินเดือน

รหัส 08 แผนกจัดซื้อ ควบคุมทรัพย์สินและออกตั๋วเดินทาง

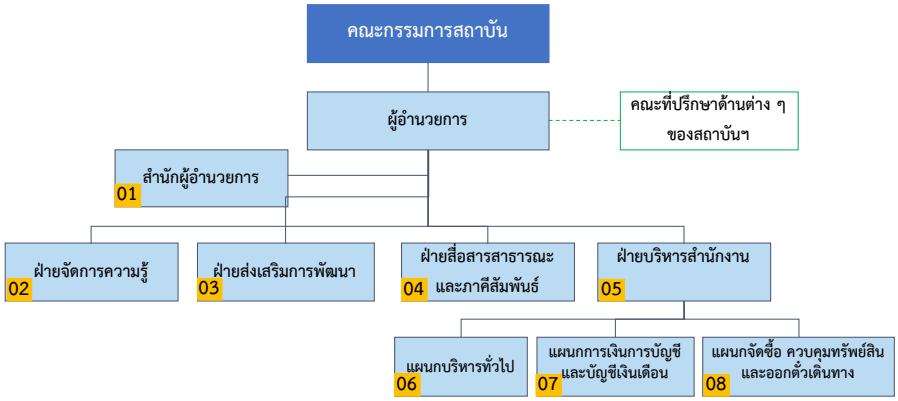

รูปที่ 3.45 รหัสชุดที่ 2 - รหัสหน่วยงานตามโครงสร้างสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

รหัสชุดที่ 3 – มิติพื้นที่ เพื่อระบุพื้นที่ต้นแบบ (หากมี) ที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ หากเป็นหน่วยงานจากส่วนกลาง ไม่มีพื้นที่ต้นแบบ ก็จะไม่ระบุรหัสในส่วนนี้ ประกอบด้วยรหัสมาตรฐานจำนวน 2 ตัว คือ

ภาคเหนือ	จังหวัดน่าน	1. โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน ตามแนวพระราชดำริ	รหัส 01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดอุดรธานี	2. โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน อ่างเก็บน้ำห้วยคล้ายอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ (บ้านโคกล่าม-แสงอร่าม)	รหัส 02
	จังหวัดกาฬสินธุ์	3. โครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเลิงเปือย อันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ	รหัส 03
	จังหวัดขอนแก่น	4. โครงการพัฒนาและจัดหาน้ำในตำบลทุ่งโป่ง อ.อุบลรัตน์	รหัส 04
ภาคกลาง	จังหวัดอุทัยธานี	5. โครงการพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ ต.แก่นมะกรูด อ.บ้านไร่	รหัส 05
ภาคตะวันตก	จังหวัดเพชรบุรี	6. แผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ ตามพระราชดำริบ้านโป่งลึก บางกลอย อ.แก่งกระจาน	รหัส 06
ภาคใต้	จังหวัดปัตตานี	7. โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ	รหัส 07
	จังหวัดยะลา	8. โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ	รหัส 08
	จังหวัดนราธิวาส	9. โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ	รหัส 09

รูปที่ 3.46 รหัสชุดที่ 3 – รหัสพื้นที่ต้นแบบ

รหัสชุดที่ 4 – มิติยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ ประกอบด้วยรหัสมาตรฐานจำนวน 4 ตัวดังนี้

<u>ระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ (เลขลำดับที่ 1)</u>

อ้างอิงจากแผนยุทธศาสตร์ระยะที่ 3 (พ.ศ.2564-2568) ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ต้นแบบเดิมให้ไปสู่ความยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริในพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง และยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการเพื่อขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

<u>ระดับที่ 2 แผนงาน (เลขลำดับที่ 2)</u>

แผนยุทธศาสตร์ ระยะที่ 3 ประกอบไปด้วย 10 แผนงาน เป็นแผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 จำนวน 4 แผนงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 2 แผนงานและภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 4 แผนงาน

<u>ระดับที่ 3 โครงการ (เลขลำดับที่ 3-4)</u>

เป็นโครงการภายใต้แผนงาน รวม 37 โครงการ กระจายอยู่ภายใต้ทั้ง 10 แผนงาน

รูปที่ 3.47 รหัสชุดที่ 4 - รหัสมิติยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ

รหัสชุดที่ 5 – มิติผลงาน (โครงสร้างตัวชี้วัด) ตัวชี้วัด (KPIs) เป็นดัชนีหรือหน่วยวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น โดยเป็นหน่วยวัดที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงาน/โครงการ/งาน รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานได้ ที่ควรมีผลเป็นตัวเลขที่นับได้จริง การกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ จึงเป็นขั้นตอนที่

สำคัญมากสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน หากตัวชี้วัดไม่สอดรับกับเป้าหมาย หรือมีความท้าทายที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับความสำเร็จ ก็อาจส่งผลให้การประเมินนั้นๆ มีคุณค่าที่น้อยลง ไม่เกิดแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาในปีต่อไป หรือหากกำหนดตัวชี้วัดที่สูงเกินไป โดยอาจเกิดจากความคาดหวังที่เกินกว่าเป้าหมาย เป็นต้น ผลที่ได้รับก็มีความเสี่ยงที่จะทำให้หน่วยงานนั้นๆ มีผลการประเมินที่ตกต่ำกว่าที่ตั้งเป้าไว้ได้

ผลผลิต (output) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามกิจกรรม ซึ่งอาจจะเป็นสินค้า (product) หรือการให้บริการ (service) ก็ได้

ผลลัพธ์ (outcome) หมายถึง ผลประโยชน์ คุณประโยชน์ คุณค่า คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะหรือลูกค้าที่รับบริการหรือใช้ประโยชน์จากผลผลิต

การวัดผลสำเร็จของผลผลิตและผลลัพธ์ โดยใช้ตัวชี้วัดสามารถวัดได้ทั้ง 4 มิติ คือ ปริมาณ คุณภาพ เวลาและค่าใช้จ่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ปริมาณ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการผลิต/การดำเนินโครงการด้านปริมาณ โดยกำหนดในรูปของสิ่งที่สามารถวัดได้ด้วยเชิงปริมาณ ซึ่งระบุเป็นตัวเลขชัดเจนและสามารถแสดงความก้าวหน้าในการดำเนินงานได้

(2) คุณภาพ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายคุณภาพของผลผลิต/โครงการ โดยมี 2 ลักษณะ ได้แก่

(2.1) คุณภาพของผลผลิต หรือสิ่งของที่ให้บริการ/โครงการนั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นกำหนดไว้หรือไม่

(2.2) คุณภาพของวิธีการนำส่งผลผลิตหรือวิธีการให้บริการ/การดำเนินโครงการ ได้แก่ การวัดความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อกระบวนการผลิต

(3) ระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่กำหนดในกระบวนการผลิต/การดำเนินโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิต/โครงการ

(4) ค่าใช้จ่าย/ต้นทุน หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนผลผลิต/โครงการ

รหัสชุดที่ 5 คือรหัสมิติผลงาน เพื่อระบุผลงานที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินกิจกรรม ผ่านการระบุเป็นตัวชี้วัดในระดับผลผลิตหรือผลลัพธ์ ประกอบด้วยรหัสมาตรฐานจำนวน 4 ตัว คือ

<u>ระดับที่ 1 ด้าน (เลขลำดับที่ 1)</u>

รหัสลำดับแรกคือความสำเร็จใน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการ

<u>ระดับที่ 2 เรื่อง (เลขลำดับที่ 2)</u>

เป็นเรื่องสำคัญในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 13 เรื่องใน 5 ด้าน โดยเรื่องนี้จะเป็นรหัสลำดับที่ 2 ของโครงสร้างกิจกรรม

<u>ระดับที่ 3 ตัวชี้วัด (เลขลำดับที่ 3-4)</u>

รหัสลำดับที่ 3 และ 3 เป็นตัวชี้วัดที่ประสงค์จะบรรลุจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดทั้งในระดับผลผลิต และ/หรือ ระดับผลลัพธ์

ตารางที่ 3.23 สรุป (ตัวอย่าง) มาตรฐานตัวชี้วัดของสถาบันฯ

ด้าน	เรื่อง		ตัวชี้วัดระดับผลผลิต	หน่วย	รหัส		ตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์	หน่วย	รหัส
1 ด้านเศรษฐกิจ	1 อาชีพ	01	พื้นที่เกษตรที่ร่วมโครงการ	ไร่	1101	06	ผลผลิตต่อไร่ของผลผลิตการเกษตรที่ส่งเสริม	กิโลกรัมต่อไร่	1106
		02	จำนวนผลผลิตการเกษตรที่ส่งเสริม	กิโลกรัม	1102	07	เกษตรกรมีกำไรของผลผลิตที่ส่งเสริมเพิ่มขึ้น	บาทต่อไร่	1107
		03	จำนวนผลผลิตการเกษตรที่ได้รับมาตรฐาน GAP/GMP/อื่นๆ	ชนิด/กิโลกรัม/ครัวเรือน	1103	08	สัดส่วนผลผลิตการเกษตรที่ได้รับมาตรฐาน GAP/GMP/อื่นๆ ต่อผลผลิตทั้งหมด	ร้อยละ	1108
		04	จำนวนผลผลิตนอกภาคเกษตรที่ส่งเสริม	ชิ้น/ครั้ง	1104	09	จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่	ชนิด	1109
		05	จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูป	กิโลกรัม/ชิ้น	1105				
	2 การตลาด	01	จำนวนช่องทางการขายที่เพิ่มขึ้น	ช่องทาง	1201	02	รายได้/กำไร/ขาดทุนจากช่องทางการขายที่เพิ่มขึ้น	บาท	1202
						03	ร้อยละของสินค้าที่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด (หรือถูกตีกลับ)	ร้อยละ	1203
	3 รายได้					01	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	บาทต่อปี	1301
						02	รายได้เฉลี่ยภาคเกษตรของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	บาทต่อปี	1302
						03	สัดส่วนรายได้เฉลี่ยครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการต่อครัวเรือนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ	เท่า	1303
						04	ครัวเรือนที่มีรายได้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 30,000 บาทต่อคนต่อปี (102,000 บาท/ครัวเรือน/ปี)	ครัวเรือน	1304
						05	ร้อยละของครัวเรือนที่รายได้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ต่อครัวเรือนทั้งหมด	ร้อยละ	1305
2 ด้านสังคม	1 พื้นที่	01	จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	ครัวเรือน	2101	02	จำนวนครัวเรือนที่ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	ครัวเรือน	2102
						03	จำนวนครัวเรือนปลอดหนี้เพิ่มขึ้น	ครัวรือน	2103
						04	ความพึงพอใจของครัวเรือนที่มีกับผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้นแบบ	ร้อยละ	2104
	2 องค์ความรู้	01	การฝึกอบรม/ถ่ายทอดความรู้/ศึกษาดูงานของคนในพื้นที่	ครั้ง/คน	2201	03	จำนวนครัวเรือนที่นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์	ครัวเรือน	2203
		02	คนนอกพื้นที่เข้ามาศึกษาดูงาน	ครั้ง/คน	2202				
	3 การรวมกลุ่ม	01	จำนวนกลุ่ม	กลุ่ม	2301	04	ร้อยละครัวเรือนที่เข้าร่วมการรวมกลุ่มเมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนทั้งหมด	ร้อยละ	2304

ด้าน	เรื่อง		ตัวชี้วัดระดับผลผลิต	หน่วย	รหัส		ตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์	หน่วย	รหัส
		02	จำนวนสมาชิกรวม	ครัวเรือน	2302	05	จำนวนกองทุนที่ยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์	วิสาหกิจ/สหกรณ์	2305
		03	เงินทุนหมุนเวียนรวม	บาท	2303	06	การเติบโตของเงินทุนหมุนเวียนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	ร้อยละต่อปี	2306
3 ด้านสิ่งแวดล้อม	1 น้ำ	01	ปริมาณการกักเก็บน้ำจากการพัฒนาของปิดทองฯ	ลบ.ม.	3101	05	ปริมาณการเก็กกักน้ำจากการพัฒนาของปิดทองในช่วงหน้าแล้ง	ลบ.ม.	3105
		02	ปริมาณการกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่	เมตร	3102	06	ปริมาณน้ำใช้สอยภายในครัวเรือน	ลบ.ม.	3106
		03	พื้นที่รับประโยชน์	ครัวเรือน/ไร่	3103	07	ร้อยละของครัวเรือนที่มีน้ำใช้ตลอดปี	ร้อยละ	3107
		04	พื้นที่พัฒนาระบบน้ำภายในแปลง (น้ำหยด บ่อบาดาล)	ไร่	3104				
	2 ดิน	01	พื้นที่เกษตรได้รับการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟูคุณภาพดิน	ไร่	3201				
	3 ป่า	01	พื้นที่ป่าจากการพัฒนาของปิดทองฯ เพิ่มขึ้น	ไร่	3301				
4 ด้านความมั่นคง	1 อาชีพ	01	ครัวเรือนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร	ครัวเรือน	4101	02	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น	บาทต่อปี	4102
5 ด้านการบริหารจัดการ	1 เครือข่าย	01	จำนวนองค์กรเครือข่าย	องค์กร	5101	02	จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ได้ทำงานร่วมกัน (แบบ Project Base)	องค์กร	5102
						03	จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ได้ทำงานร่วมกัน (แบบ Partnership)	องค์กร	5103
	2 แผน	01	การจัดทำแผนงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด	แผนงาน	5201				
	3 การจัดการ	01	การบริหารจัดการภายในสำนักงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด	เรื่อง	5301	03	ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ ที่เชื่อถือได้	ร้อยละ	5303
		02	การบันทึกและใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริได้ทันต่อเวลา	ร้อยละ	5302				

ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลตามโครงสร้างรหัสมาตรฐาน

เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสร้างความเข้าใจในการบันทึกข้อมูลตามโครงสร้างมาตรฐานที่นำเสนอ คณะที่ปรึกษาฯ จึงได้จัดทำตัวอย่างของการบันทึกข้อมูลทั้ง 5 มิติมาดังนี้

รูปที่ 3.48 โครงสร้างรหัสมาตรฐาน

1. **มิติกิจกรรม – รหัสชุดที่ 1 (รหัส 4 ตัว)**

   ตัวอย่าง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ เช่น การสร้างฝาย การขุดสระ ดังนั้นรหัสกิจกรรมที่ผู้ปฏิบัติจะบันทึก คือ **รหัส "1201"**

   กลุ่มกิจกรรม ดิน-น้ำ-ป่า (1000)

   กิจกรรมหลัก น้ำ (1200)

   กิจกรรม พัฒนาแหล่งน้ำ (รหัส 1201)

2. **มิติหน่วยงาน – รหัสชุดที่ 2 (รหัส 2 ตัว)**

   ตัวอย่าง กิจกรรมข้างต้นดำเนินการโดยฝ่ายส่งเสริมการพัฒนา ดังนั้นรหัสหน่วยงานที่จะบันทึก คือ **รหัส "03"**

3. **มิติพื้นที่ – รหัสชุดที่ 3 (รหัส 2 ตัว)**

   ตัวอย่าง กิจกรรมข้างต้นดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบฯ จังหวัดน่าน ดังนั้นรหัสพื้นที่ที่จะบันทึก คือ **รหัส "01"**

4. **มิติยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ – รหัสชุดที่ 4 (รหัส 4 ตัว)**

   ตัวอย่าง กิจกรรมข้างต้นมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ ตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ระยะที่ 3 ดังนั้นรหัสยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ ที่จะบันทึก คือ **รหัส "1101"**

ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ต้นแบบเดิมให้ไปสู่ความยั่งยืน (1000)

แผนงาน แผนงานที่ 1 การพัฒนาครัวเรือนพึ่งตนเองได้ (อยู่รอด) (1100)

โครงการ โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน ป่า (รหัส 1101)

5. มิติผลงาน – รหัสชุดที่ 5 (รหัส 4 ตัว)

ตัวอย่าง กิจกรรมข้างต้น ระบุตัวชี้วัดระดับผลผลิต คือปริมาณการกักเก็บน้ำจากกิจกรรมนี้ (หน่วยนับเป็น ลบ.ม.) ดังนั้นรหัสผลงานที่จะบันทึก คือ **รหัส "3101"**

รหัสที่ 1 ด้าน สิ่งแวดล้อม (3000)

รหัสที่ 2 เรื่อง น้ำ (3100)

รหัสที่ 3-4 ตัวชี้วัด ปริมาณการกักเก็บน้ำจากโครงการนี้ (รหัส 3101) หน่วยนับ (ลบ.ม.)

ดังนั้น การบันทึกข้อมูลตามโครงสร้างรหัสมาตรฐานชุดนี้ คือ "1201.03.01.1101.3101"

3.7.4 กระบวนการและความเชื่อมโยงในการปฏิบัติการของฝ่ายต่างๆ ภายในสถาบันฯ ในขั้นตอนการวางแผน จัดสรรงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

คณะที่ปรึกษาฯ ได้ทบทวนเอกสารและสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับกระบวนการและความเชื่อมโยงในการปฏิบัติการของฝ่ายต่างๆ ภายในสถาบันฯ ได้แก่ สำนักผู้อำนวยการ ฝ่ายจัดการความรู้ ฝ่ายส่งเสริมการพัฒนา แผนกการเงินการบัญชี เพื่อทำความเข้าใจและทบทวนขั้นตอนตั้งแต่การจัดทำคำของบประมาณ จัดสรรงบประมาณ วางแผน เบิกจ่ายงบประมาณ ปฏิบัติงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนเครื่องมือการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ที่ควรจะเป็นให้ครบวงจร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

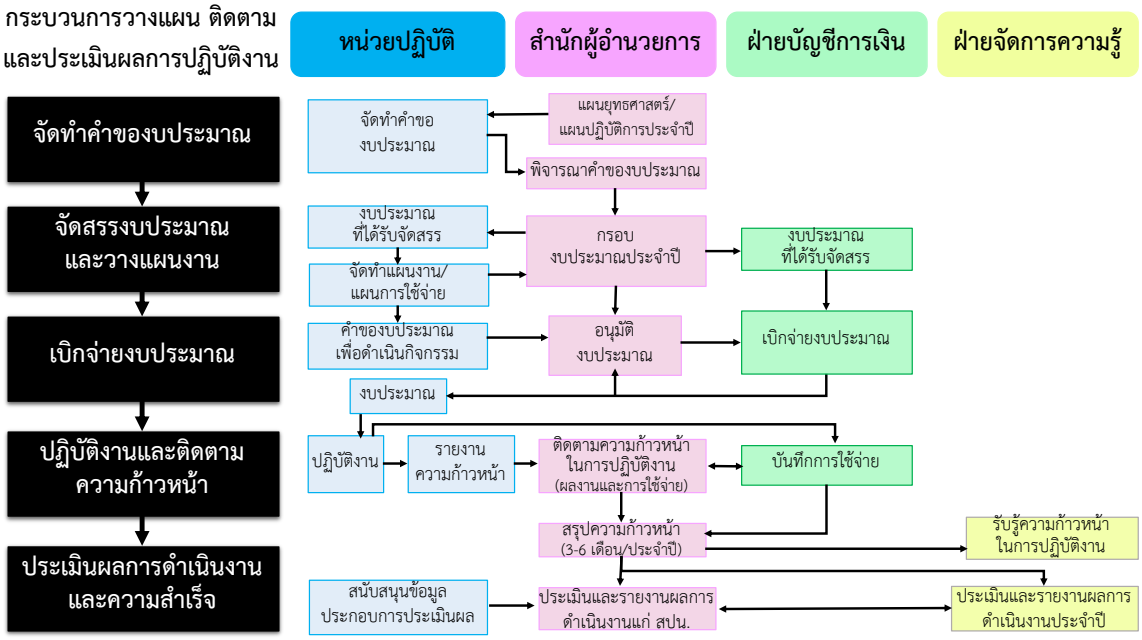

รูปที่ 3.49 กระบวนการและความเชื่อมโยงในการปฏิบัติการของฝ่ายต่างๆ ภายในสถาบันฯ ในขั้นตอนการวางแผน จัดสรรงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

การดำเนินการของฝ่ายปฏิบัติ ตั้งแต่ต้นจนจบปีงบประมาณ จะมีการส่งต่อเอกสารในรูปแบบต่างๆ ทั้งยุทธศาสตร์ แผนงาน แบบฟอร์ม รายงาน บทเรียน คู่มือ บทความ ข้อมูลเชิงปฏิบัติ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา จากหน่วยงานหนึ่งไปยังหน่วยงานหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ เป็นอกภาพ ด้วยระบบเดียวกัน เพื่อประกอบการวางแผน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจจึงมีความสำคัญ ที่จะสนับสนุนให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

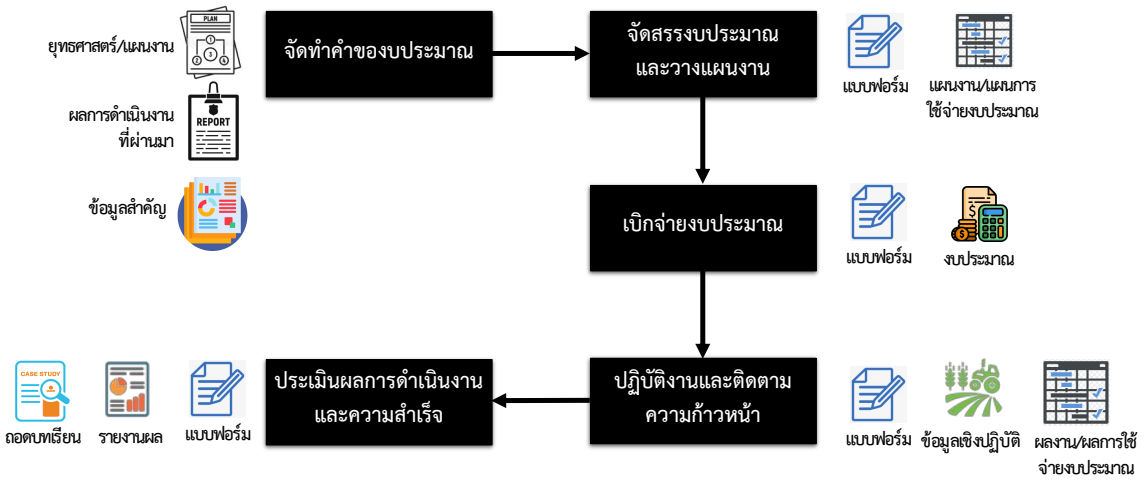

รูปที่ 3.50 การบริหารจัดการข้อมูล เพื่อประกอบการวางแผน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เชื่อมโยงข้อมูลและการปฏิบัติจากฝ่ายต่างๆ ภายในองค์กร
   เพื่อการวางแผน จัดสรร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ
2. เจ้าหน้าที่เห็นกระบวนการที่ตรงกันในภาพรวม และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน ในแต่ละขั้นตอนได้อย่างชัดเจน
3. ง่ายต่อการประมวลผลในแต่ละมิติ (มิติยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ/มิติผลงาน/มิติกิจกรรม/มิติพื้นที่/มิติหน่วยงาน) เพื่อการติดตาม ประเมินผลและการตัดสินใจ
4. สามารถสรุปเป็น Dashboard และนำเสนอผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักได้
5. ผลการประเมินจะเป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.8 การจัดการองค์ความรู้งานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

3.8.1 ความสำคัญของการจัดการองค์ความรู้

ในโลกยุคปัจจุบันที่ธุรกิจต่างๆ ทั่วโลกมีการขยายตัว การผลิตสินค้า และบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดก็มีการแข่งขันที่สูงขึ้นอย่างมาก การมุ่งเน้นเพียงแค่ผลประกอบการและสินทรัพย์ทางตัวเงินในระยะสั้นแต่เพียงอย่างเดียวจึงไม่ใช่ทิศทางในการเติบโตขององค์กร กลยุทธ์ในยุคใหม่และปัจจัยทางธุรกิจในระยะยาวได้เริ่มให้ความสนใจในคุณค่าขององค์ความรู้ (knowledge) ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร นอกจากนี้ การระบุขีดความสามารถหลัก (core competency) ของประเทศหรือองค์กร ยังสามารถทำได้จากการศึกษาองค์ความรู้ที่มีอยู่เป็นต้นทุนเดิม ดังนั้น การเสริมสร้างความเข้าใจในการจัดการองค์ความรู้จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่องค์กรทางธุรกิจเท่านั้น แต่รวมถึงหน่วยงานของรัฐที่มีเป้าหมายการพัฒนาทางด้านสังคม ซึ่งจำเป็นต้องใช้องค์ความรู้เฉพาะทาง และประสบการณ์ในการทำงาน

องค์ความรู้ขององค์กรมีชื่อเสียงที่ใช้กันหลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละองค์กร แต่ชื่อที่มักนิยมใช้ ได้แก่ ทรัพย์สินทางความรู้, ทรัพย์สินทางปัญญา (knowledge capital หรือ knowledge asset หรือ intellectual capital), ทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (intangible asset) ในการศึกษาของมูลนิธิปิดทองฯ นี้ ทางคณะที่ปรึกษาจะใช้คำว่า “ทรัพย์สินทางความรู้” หรือ “knowledge capital” เป็นชื่อเรียกแทนความหมายเหล่านี้

3.8.1.1 องค์ประกอบขององค์ความรู้และแนวทางการวัดผล

บทบาทขององค์ความรู้ในยุคปัจจุบัน ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการวางยุทธศาสตร์ในหลายองค์กรทั่วโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการรักษาตำแหน่งทางการแข่งขัน (competitive advantages) ในบริบทใหม่นี้ องค์กรต่างๆ จำเป็นต้องเข้าใจและค้นหาว่าความสามารถด้านใดที่พวกเขาต้องการรักษาไว้ ซึ่งความสามารถ (capabilities) ของแต่ละองค์กรนั้นขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ที่เป็นเหมือนทรัพยากรที่สำคัญที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถหลัก (core competencies) ให้กับหน่วยงาน

ดังนั้น องค์กรที่ต้องการพัฒนาและปรับปรุงความสามารถ จะมองหาแนวทางในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางความรู้ (knowledge capital หรือ intellectual capital) ของพวกเขา แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการจะไม่สามารถทำได้หากสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ยังไม่ถูกประเมิน หรือทำวัดค่าได้

จากการทบทวนวรรณกรรม ทรัพย์สินทางความรู้เป็นสิ่งที่ยากต่อการประเมินและชี้วัด และมีความพยายามในการกำหนดกรอบแนวคิดหลายอย่าง เพื่อใช้ในการประเมินและวัดค่าของทรัพย์สินทางความรู้ เนื่องจากผลของการประเมินและผลชี้วัด จะช่วยระบุขีดความสามารถหลักขององค์กร (key capabilities หรือ core competencies) ที่จะใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาวต่อไป ดังนั้น ในบทย่อยนี้จะนำเสนอกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทรัพย์สินทางความรู้ ซึ่งน่าจะสามารถนำมาปรับใช้ได้กับบริบทของปิดทองฯ และประเทศไทย

1) Skandia Model หรือ Skandia Navigator

ในแบบจำลองสแกนเดีย (Skandia model) นี้ ได้ระบุองค์กรประกอบหลักของทรัพย์สินทางความรู้ (knowledge capital หรือ intellectual capital) ไว้ 4 องค์ประกอบหลัก พร้อมทั้งตัวอย่างในการกำหนดตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบเพื่อระบุทรัพย์สินทางความรู้ขององค์กรได้ ดังนี้

องค์ประกอบ	ตัวอย่างตัวชี้วัด
1.Market/Customer Capital – คือ องค์ประกอบที่สะท้อนทรัพย์สินทางความรู้ขององค์กร ที่ผนวกรวมอยู่ในความสัมพันธ์ขององค์กรกับหน่วยงานต่างๆ	- มีความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาด หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ในเวลาอันรวดเร็ว เช่น การผลิตสินค้า หรือ บริการใหม่ๆ - ระดับในการเป็นส่วนหนึ่งของงานระดับชาติ - การเปิดกว้างต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย
2. Process Capital – คือองค์ความรู้ที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างสัมพันธภาพ และการเติบโตขององค์กร	- โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร - การเผยแพร่กิจกรรมภายในสู่สาธารณะ - การใช้งานซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่ช่วยในการบริหารจัดการ และเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน
3. Human Capital – คือองค์ประกอบที่มุ่งเน้นความสามารถของบุคลากรในองค์กร ที่สะท้อนได้จากระดับการศึกษา ประสบการณ์ ความรู้ และความเชี่ยวชาญ	- ระดับการศึกษา - การสร้างโอกาสการพัฒนาศักยภาพอย่างเท่าเทียม - วัฒนธรรมในองค์กร - สุขภาพของบุคลากร
4. Renewal & Development Capital – คือ องค์ประกอบที่สะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัว และการสร้างสิ่งใหม่ๆ ของ	- การใช้จ่ายด้านงานวิจัยและพัฒนา - ผลงานตีพิมพ์ - ผลงานสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรม - กำลังคนด้านงานวิจัยและพัฒนา

องค์กร ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นองค์กรที่ไม่หยุดนิ่ง และเติบโตต่อไปในอนาคต	

นอกจาก 4 องค์ประกอบด้านทรัพย์สินทางความรู้ข้างต้น สแกนเดียโมเดลยังให้ความสำคัญกับทรัพย์สินและความเติบโตทางการเงิน (financial capital) โดยกระบวนการในการประเมินศักยภาพขององค์กรโดยการใช้สแกนเดียโมเดล เป็นดังนี้

1. พัฒนา/กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร
2. ระบุขีดความสามารถหลักขององค์กรซึ่งสะท้อนวิสัยทัศน์
3. ระบุปัจจัยความสำเร็จ (key success factors) เพื่อให้บรรลุขีดความสามารถนั้นๆ
4. ระบุตัวชี้วัดหลัก (key indicators) ของปัจจัยความสำเร็จ

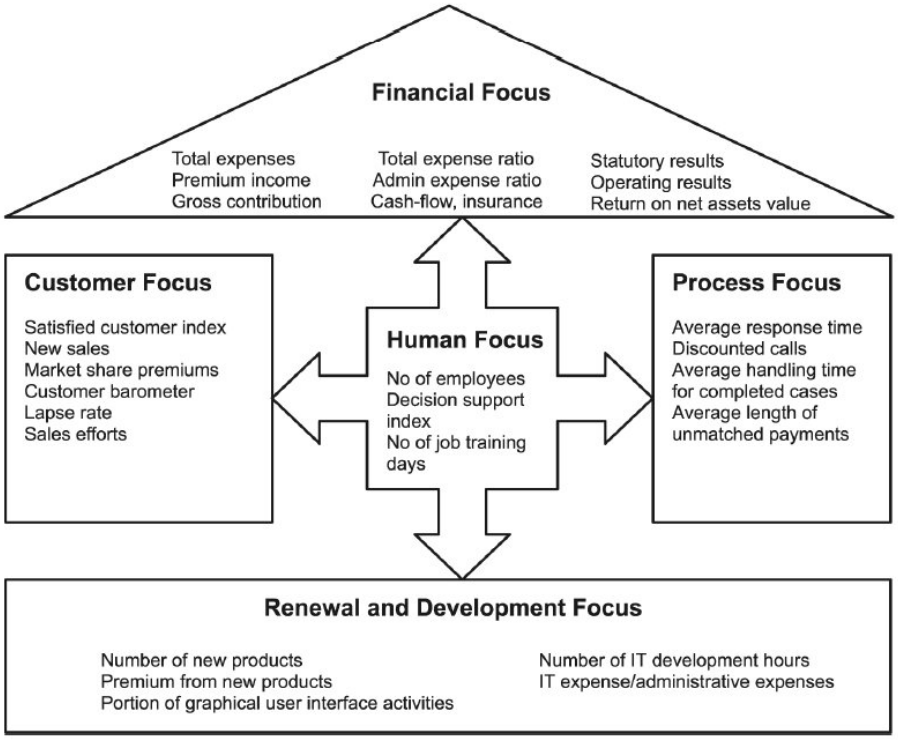

รูปที่ 3.51 แบบจำลองสแกนเดีย (Skandia Model/Navigator)

วิธีการประเมินของแบบจำลองนี้ใช้หลักการคล้ายกับการทำ Balanced Scorecard[8] แต่เพิ่มบริบทที่เกี่ยวกับบุคลากรขององค์กรเข้าไป (human capital) แต่ข้อจำกัดของแบบจำลองนี้คือ แต่ละองค์ประกอบยังไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้อย่างชัดเจน และการประเมินในทุกองค์ประกอบจะถูกชี้วัดในหน่วยตัวเงินเท่านั้น ซึ่งทรัพย์สินทางความรู้อาจไม่สามารถแสดงมูลค่าเป็นตัวเงินได้ทั้งหมด

[8] Balanced Scorecard คือ ระบบการบริหารงานและประเมินผลทั่วทั้งองค์กร และไม่ใช่เฉพาะเป็นระบบการวัดผลเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ (vision) และแผนกลยุทธ์ (strategic plan) แล้วแปลผลลงไปสู่ทุกจุดขององค์กรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายงานและแต่ละคน

2) Knowledge Asset Map

กรอบแนวคิดของ Knowledge Asset Map อยู่บนพื้นฐานของการรวมกันของทรัพยากร 2 ส่วนขององค์กร ได้แก่ ทรัพยากรของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder resources) และทรัพยากรเชิงโครงสร้าง (structural resources) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาภาพรวมของทรัพย์สินทางความรู้ขององค์กร และสามารถระบุองค์ความรู้หลักที่สำคัญของหน่วยงานตัวเองได้ แผนผังของ knowledge asset map

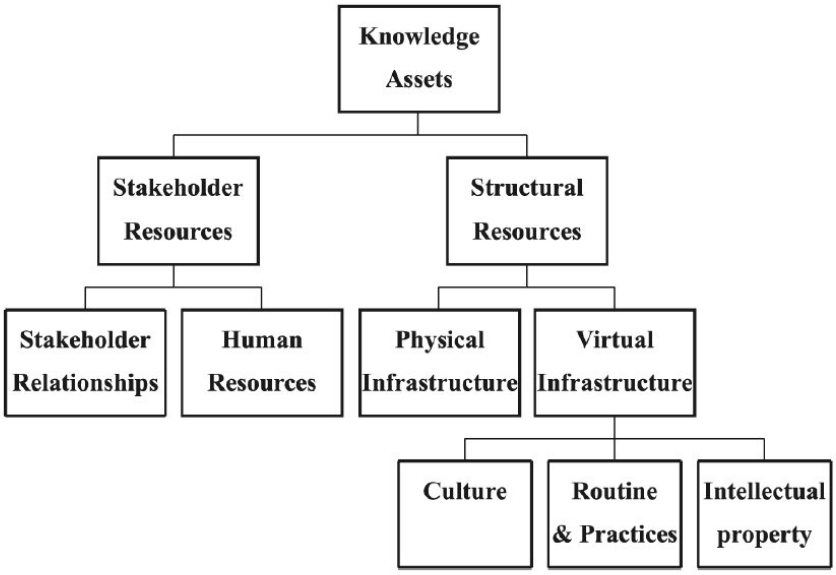

รูปที่ 3.52 แผนผัง Knowledge Asset Map

<u>ทรัพยากรของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง</u> <u>(stakeholder resources)</u> แบ่งออกเป็น ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder relationships) และทรัพยากรมนุษย์ (human resources)

<u>ทรัพยากรเชิงโครงสร้าง (structural resources)</u> แบ่งออกเป็น โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นรูปเป็นร่าง (physical infrastructure) และ โครงสร้างพื้นฐานที่จับต้องไม่ได้ (virtual infrastructure) โดยส่วนหลังนี้ยังแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม ได้แก่ เชิงวัฒนธรรม (culture), สิ่งที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (routine & practices) และ ทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property)

จากแผนผังการจัดกลุ่มองค์ความรู้ในภาพข้างต้น องค์กรสามารถใช้ในการกำหนดตัวชี้วัดที่หลากหลาย สำหรับแต่ละกลุ่มของทรัพย์สินทางความรู้ได้ง่าย แต่ข้อพึงระวังในการใช้งาน คือ การกำหนดตัวชี้วัดเหล่านี้ เป็นหน้าที่หลักของคณะผู้บริหาร ที่จำเป็นต้องระบุเฉพาะตัวชี้วัดที่สื่อความหมายที่แท้จริงที่จะสามารถใช้เพื่อประเมินองค์ความรู้ขององค์กร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ แตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ เพื่อสามารถชี้วัดทรัพย์สินทางความรู้ที่กำหนดขีดความสามารถหลัก และกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ขององค์กรได้อย่างแท้จริง

3) Knowledge Asset Dashboard

กรอบแนวคิดของ Knowledge Asset Dashboard อยู่บนพื้นฐานของความพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติ (actors) กับโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ที่มีอยู่ ซึ่งเป็นรูปแบบการแสดงผลอีกรูปแบบหนึ่งของ Knowledge Asset Map ดังนั้น 4 องค์ประกอบหลักจึงได้ถูกปรับมาจาก Knowledge Asset Map และจัดรูปแบบในแนวตั้ง และแนวนอน เพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบที่สนับสนุนให้เกิดขีดความสามารถหลักขององค์กรที่เป็นเอกลักษณ์

แกนแนวตั้ง ได้แก่ ความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder relationships) และทรัพยากรมนุษย์ (human resources)

แกนแนวนอน เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นรูปเป็นร่าง (physical infrastructure) และ โครงสร้างพื้นฐานที่จับต้องไม่ได้ (virtual infrastructure)

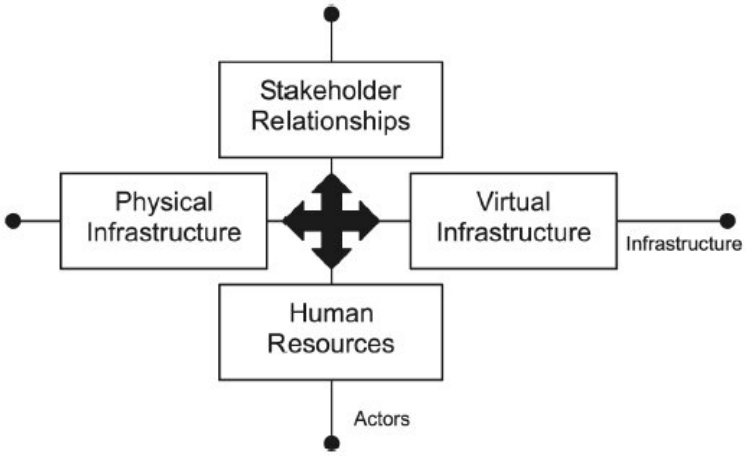

รูปที่ 3.53 แผนผัง Knowledge Asset Dashboard

การกำหนดทรัพย์สินทางความรู้ใน Knowledge Asset Dashboard ทำได้ ดังนี้

1) กำหนดขีดความสามารถหลักซึ่งสามารถใช้กำหนดยุทธศาสตร์องค์กร ทั้งนี้ ขีดความสามารถหลักสามารถกำหนดได้จากหลักการบริหารที่นิยม คือ กระบวนการแบบบนลงล่าง (top-down approach) หรือ แบบล่างขึ้นบน (bottom-up approach) บนพื้นฐานของทรัพย์สินทางความรู้ขององค์กร

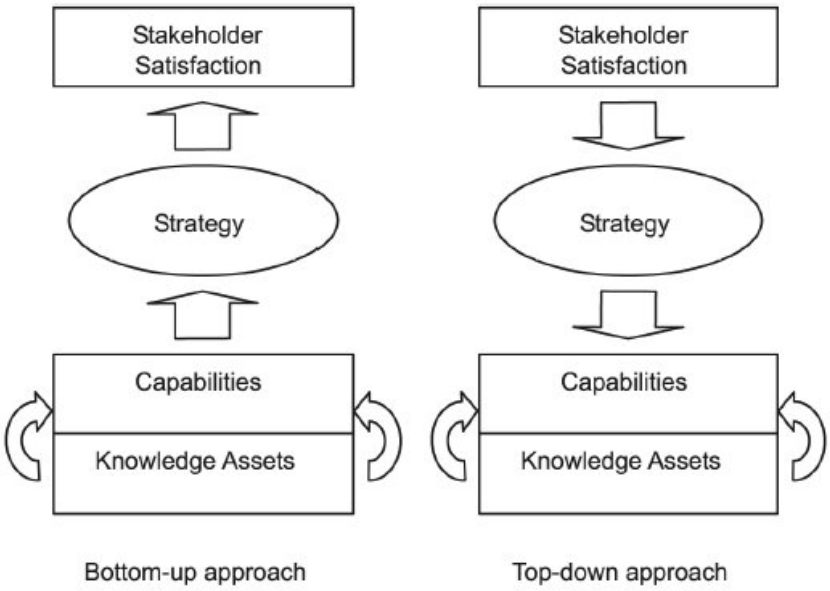

รูปที่ 3.54 top-down และ Bottom-up approaches

กระบวนการแบบบนลงล่าง (top-down approach) หรือ แบบล่างขึ้นบน (bottom-up approach) เพื่อระบุทรัพย์สินทางความรู้ อธิบายได้ดังนี้

- กระบวนการแบบบนลงล่าง (top-down approach) คือ เริ่มจากทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ขององค์กรและขีดความสามารถหลักที่มีอยู่ ที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกองค์กร การใช้กระบวนการนี้ทำให้องค์กรสามารถระบุความสามารถหลักที่ผลักดันให้เกิดยุทธศาสตร์ และความต้องการที่จะปรับปรุงขีดความสามารถเหล่านั้นได้ รวมถึงทรัพย์สินทางความรู้ ที่เป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดความสำเร็จ
- กระบวนการแบบล่างขึ้น (bottom-up approach) จะตรงข้ามกับแบบแรก โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจและค้นหาทรัพย์สินทางความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร เพื่อที่จะใช้กำหนดยุทธศาสตร์ต่อไป ดังนั้น กระบวนการนี้เน้นการค้นหาตัวเองจากความสามารถที่มีอยู่ภายในองค์กร แล้วจึงพิจารณาถึงสิ่งที่สามารถนำเสนอออกไปสู่ท้องตลาดและผู้เกี่ยวข้องภายนอก

2) หลังจากได้ขีดความสามารถหลักขององค์กรจากขั้นตอนแรกแล้ว ลำดับต่อไปจะสามารถกำหนดชุดของทรัพย์สินทางความรู้ใน Knowledge Asset Dashboard ที่สัมพันธ์กับการสร้างขีดความสามารถนั้นๆ
3) ค้นหาปฏิสัมพันธ์ หรือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของทรัพย์สินทางความรู้ โดยใช้ strategy map หรือ success map

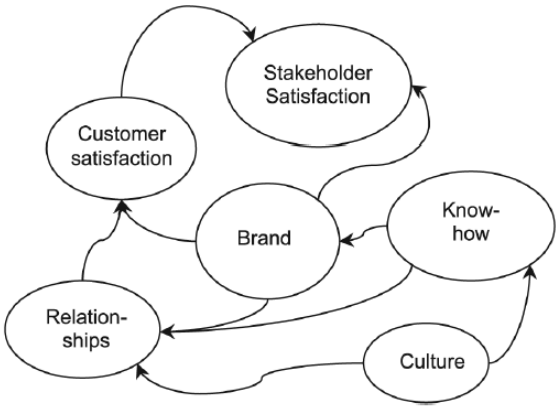

รูปที่ 3.55 ตัวอย่าง Success map

4) กำหนดตัวชี้วัด ที่สามารถติดตามประสิทธิภาพขององค์กรผ่านการประเมินคุณค่าของแต่ละองค์ประกอบตามเส้นทางความสัมพันธ์ของแต่ละชุดทรัพย์สินทางความรู้

กรอบแนวคิดของ Knowledge Asset Dashboard นี้ ช่วยให้องค์กรสามารถประเมินประสิทธิภาพทางธุรกิจได้อย่างเป็นระบบ และเห็นภาพที่แท้จริงภายในองค์กรซึ่งช่วยให้ผู้บริหาร สามารถตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการประเมินทรัพย์สินทางความรู้ และการหาขีดความสามารถหลักขององค์กรข้างต้น แต่ละกรอบแนวคิดต่างมีข้อดี และข้อจำกัด ซึ่งสามารถเลือกนำไปปรับใช้กับบริบทและความต้องการของปิดทองฯ ได้

3.8.1.2 แบบจำลองการประเมินทรัพย์สินทางความรู้และการกำหนดขีดความสามารถหลักของปิดทอง (PTF's Framework for identifying core competencies and knowledge capital)

กรอบแนวคิดนี้ (PTF's Framework) ถูกออกแบบเพื่อระบุขีดความสามารถหลักขององค์กร ที่ได้มาจากทรัพย์สินทางความรู้ที่ซ่อนอยู่ในแต่ละพื้นที่ต้นแบบ ผลลัพธ์ในการประเมินสามารถใช้เพื่อการวางแผนทางกลยุทธ์ในระยะยาวได้ โดยแบบจำลองนี้ได้ออกแบบบนพื้นฐานของข้อมูลพื้นฐานของปิดทองที่มีอยู่แล้ว ผสานกับกรอบแนวคิดที่มีอยู่ในวรรณกรรมสากล โดยประยุกต์ใช้ 2 แนวคิด คือ กระบวนการแบบบนลงล่าง (top-down strategic approach) และ Skandia Model

ข้อมูลพื้นฐานของปิดทองที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางความรู้ ได้แก่ ทฤษฎีใหม่ (บันได 3 ขั้น) ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางความรู้หลักขององค์กร แต่จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ในทฤษฎีใหม่ที่ปิดทองได้ประยุกต์ใช้นั้น ยังไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบในแต่ละขั้น มีเพียงตัวชี้วัดในระดับองค์กรที่สามารถกำหนดความสำเร็จได้เพียงกรอบกว้างๆ เท่านั้น ทำให้ไม่สามารถระบุความเติบโตของการประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ได้ และติดขัดในการกำหนดกลยุทธ์และทิศทางองค์กรในระยะยาว

กรอบแนวคิดในวรรณกรรมสากลที่ประยุกต์ใช้

1) กระบวนการแบบบนลงล่าง (top-down strategic approach) นำมาประยุกต์ใช้เพื่อทบทวนกลยุทธ์ เป้าหมายขององค์กร และผลผลิตที่ต้องการ ซึ่งสามารถระบุกิจกรรมต่างๆ และตัวชี้วัดในแต่ละขั้นบันไดได้
2) Skandia Model ถูกนำมาปรับใช้เพื่อกำหนดกระบวนการในการประเมินทรัพย์สินทางความรู้ในแต่ละขั้นบันได ซึ่งกระบวนการของ Skandia ที่แท้จริงคือมุ่งเน้นที่จะกำหนดตัวชี้วัด โดยเริ่มจากการค้นหาขีดความสามารถหลักก่อน เพื่อระบุปัจจัยความสำเร็จ และกำหนดตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบในขั้นตอนสุดท้าย แต่ในกรณีของปิดทอง ทรัพย์สินทางความรู้ได้ถูกกำหนดไว้แล้ว (ทฤษฎีใหม่ บันได 3 ขั้น) และตัวชี้วัดในแต่ละขั้นบันได จะถูกกำหนดจาก top-down approach ข้างต้น ดังนั้น ที่สิ่งที่ขั้นตอนต่างๆ ของ Skandia model จะเติมเต็ม คือการระบุปัจจัยความสำเร็จ (key success factors) เพื่อให้สามารถกำหนดขีดความสามารถขององค์กรได้ต่อไป ดังนั้น กระบวนการการประเมินของ Skandia Model จะถูกประยุกต์ใช้แบบย้อนกลับ เพื่อระบุความสามารถหลักในแต่ละขั้นบันได

ภาพด้านล่างแสดงแนวคิดของ top-down approach และกระบวนการ Skandia แบบย้อนกลับ ที่ประยุกต์ใช้ในแบบจำลอง PTF's Framework นี้

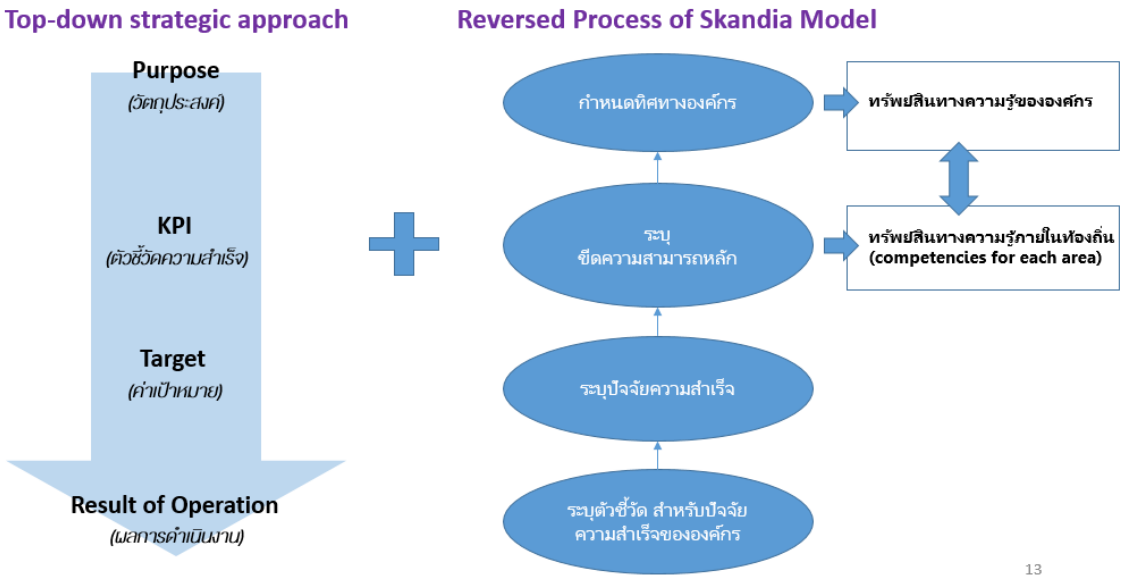

รูปที่ 3.56 แนวคิด Top-down และ Skandia Model แบบย้อนกลับ

ขั้นตอนการประเมินทรัพย์สินทางความรู้ และการกำหนดขีดความสามารถหลัก

แบบจำลองที่นำเสนอนี้ แสดงขั้นตอนการประเมินอย่างเป็นระบบ ดังภาพด้านล่างและอธิบายอย่างละเอียด ดังต่อไปนี้

<u>ส่วนแรก : การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบ</u>

1) กำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จในแต่ละขั้นบันได โดยใช้กระบวนการ Top-down approach โดยระบุกลยุทธ์ขององค์กร และกระจายลงมาเป็นกิจกรรมย่อยของกระบวนการประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ ซึ่งผลลัพธ์คือ ตัวชี้วัดของทฤษฎีใหม่ 3 ชุด สำหรับประเมินผลสำเร็จในขั้นบันไดที่ 1, 2 และ 3
2) ใช้ตัวชี้วัดในแต่ละขั้นบันได เพื่อประเมินผลสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบ เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ความสามารถในการก้าวไปสู่ขั้นบันไดระดับต่อไป โดยทำการประเมินแต่ละพื้นที่โดยใช้ตัวชี้วัดในแต่ละขั้นบันไดที่ถูกระบุในข้อแรก
3) ผลการประเมินจะสามารถจำแนกพื้นที่ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผ่านเข้ารอบไปสู่ขั้นบันไดต่อไป และพื้นที่ที่ไม่ผ่านการประเมิน

<u>ส่วนที่สอง : การค้นหาขีดความสามารถหลักของพื้นที่ต้นแบบ</u>

4) จากผลการประเมินในข้อ 3) สามารถระบุผลลัพธ์ได้ ดังนี้
   - กรณีประสบความสำเร็จ : ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ความสามารถหลักของพื้นที่ (ทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ), ปัจจัยความสำเร็จ (เช่น กระบวนการบริหาร, บุคลากร, องค์ความรู้ เป็นต้น)
   - กรณีล้มเหลว : ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ปัจจัยความล้มเหลว เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ในกรณีอื่นๆ

<u>ส่วนที่สาม : การกำหนดขีดความสามารถหลักขององค์กร</u>

5) เมื่อได้ปัจจัยความสำเร็จจากขั้นตอนที่ 4) แล้ว หลักการของ Skandia แบบย้อนกลับถูกนำมาใช้เพื่อรวบรวมปัจจัยความสำเร็จในแต่ละขั้นบันได และกำหนดขีดความสามารถหลักของแต่ละพื้นที่ต้นแบบ
6) ขีดความสามารถหลักของพื้นที่ต้นแบบ แสดงถึงทรัพย์สินทางความรู้ของการดำเนินงานของปิดทอง ซึ่งสามารถถูกนำมารวบรวมเพื่อระบุขีดความสามารถหลักขององค์กร และระบุทรัพย์สินทางความรู้อื่นๆ ที่ได้จากพื้นที่ต้นแบบด้วย

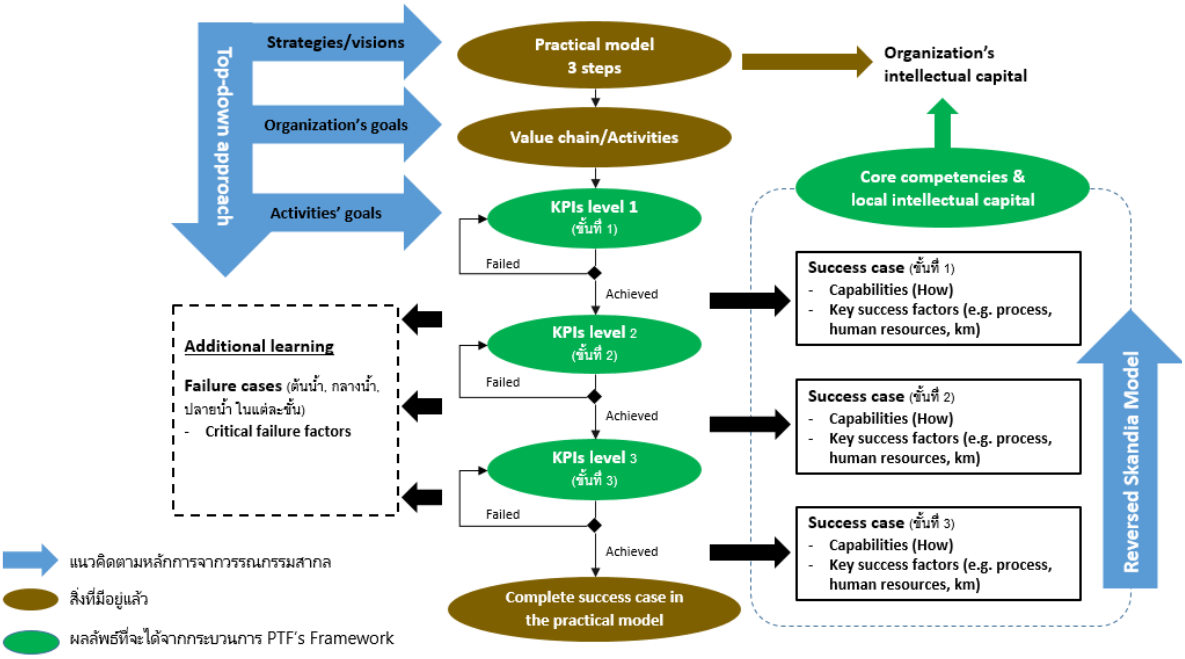

รูปที่ 3.57 แบบจำลอง PTF's Framework เพื่อการประเมินทรัพย์สินทางความรู้ของปิดทองฯ

3.8.1.3 กระบวนการการจัดการองค์ความรู้

กระบวนการบริหารจัดการองค์ความรู้ที่มีความชัดเจน และเหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการองค์ความรู้ อันเนื่องมาจากโครงการตามแนวพระราชดำริต่อไป ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) การจัดหาความรู้ หรือ sourcing (2) การสร้างกรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติ หรือ abstraction (3) การสร้างต้นแบบโมเดลปฏิบัติ หรือ conversion (4) การเผยแพร่โมเดลปฏิบัติสู่วงกว้าง หรือ diffusion (5) การพัฒนาและปรับปรุงโมเดลปฏิบัติ หรือ development and refinement ประกอบด้วยความหมาย กิจกรรมหลัก และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักดังรายละเอียดต่อไปนี้

KM Process	Sourcing (รวบรวม)	Abstraction (แปลงเป็นProduct)	Conversion (ปฏิบัติในพื้นที่)	Diffusion (ขยายผล)	Development & Refinement (ยกระดับ)
ความหมาย	ระบุประเภท สร้าง/รวบรวม จัดระเบียบ จัดเก็บ องค์ความรู้ด้านต่างๆ	บูรณาการองค์ความรู้ด้านที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นกรอบแนวคิด/ผังโมเดลในการพัฒนาพื้นที่/ผลิตภัณฑ์/กระบวนการ	แปลงกรอบแนวคิดสู่ต้นแบบโมเดลพัฒนาพื้นที่/ต้นแบบผลิตภัณฑ์/ต้นแบบกระบวนการ และทดลองใช้ต้นแบบในพื้นที่/กลุ่มตัวอย่าง	เผยแพร่ความรู้และใช้โมเดลพัฒนาพื้นที่/ผลิตภัณฑ์/กระบวนการในพื้นที่เป้าหมายอย่างกว้างขวาง	ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่และปรับปรุงโมเดลพัฒนาพื้นที่/ผลิตภัณฑ์/กระบวนการให้ดีขึ้น
กิจกรรม	•Knowledge Mapping / Creating/ Capturing / Organizing •Basic Research	•Conceptualization •Model Development •Development Research	•Prototype Development •Process Design •Business Incubation	•Knowledge Sharing •Commercialization •Market Development	•Knowledge Advancement •Product Proliferation
บทบาท (A – F Model)	☐ Activator ☐ Browser	☐ Creator ☐ Developer	☐ Developer ☐ Executor	☐ Executor ☐ Facilitator	☐ Browser ☐ Creator ☐ Developer

รูปที่ 3.58 กระบวนการการจัดการองค์ความรู้

1. การจัดหาความรู้ (sourcing)

<u>ความหมาย</u> : การจัดหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินพันธกิจขององค์กร เริ่มตั้งแต่การระบุประเภทความรู้ที่ต้องจัดหา การจัดหาความรู้ ซึ่งอาจเกิดจากการสร้างความรู้ใหม่หรือการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่แล้วจากภายในและภายนอกองค์กร การจัดระเบียบความรู้จากแหล่งต่างๆ ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และจัดเก็บให้อยู่ในระบบที่สามารถเข้าใช้งานและปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยได้ง่าย

<u>กิจกรรมหลัก</u> :

- การจัดทำแผนที่ความรู้ (knowledge mapping) โดยการระบุความรู้ในแต่ละประเภท และโครงสร้างของความรู้ย่อยในแต่ละประเภทความรู้ เช่น
  - ความรู้ทฤษฎีพื้นฐาน (theory / body of knowledge)
  - ความรู้แนวปฏิบัติ (application)
- การสร้างความรู้ (knowledge creating)
- การรวบรวมความรู้ (knowledge capturing)
- การจัดระเบียบ/จัดโครงสร้างความรู้ (knowledge organizing)
- การวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นฐาน (basic research)

<u>บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก</u> :

- ผู้ชี้นำ/ระบุประเภทความรู้ (activator) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ชี้นำหรือระบุประเภทความรู้ที่องค์กรจำเป็นต้องมี โดยต้องเป็นเป็นบุคคล/ทีมงานที่มีความเข้าใจในพันธกิจขององค์กร เข้าใจผลผลิตและกระบวนการนำส่งผลผลิต ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่จะกระทบต่อกระบวนการนำส่งผลผลิตขององค์กร
- ผู้เสาะหาความรู้ (browser) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเสาะหาความรู้ในด้านต่างๆ โดยต้องเป็นบุคคล/ทีมงานที่มีความรู้กว้างขวาง รู้ว่าในแต่ละประเภทความรู้นั้น ควรไปเสาะหามาด้วยวิธีใด เช่น วิจัยเอง สร้างเอง รวบรวมจากในองค์กร หรือ ต้องหาพันธมิตรช่วยวิจัย ช่วยสร้าง ช่วยรวบรวมจากภายนอก นอกจากนี้ จะต้องรู้ว่าความรู้ที่เสาะหามาได้นั้น ควรได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบอย่างไร ด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีใด

2. การสร้างกรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติ (abstraction)

<u>ความหมาย</u> : การบูรณาการองค์ความรู้ด้านที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นกรอบแนวคิดและผังโมเดลในการพัฒนาพื้นที่ ผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการใหม่ๆ

<u>กิจกรรมหลัก</u> :

- การกำหนดกรอบแนวคิด (conceptualization) โดยนำองค์ประกอบของแต่ละทฤษฎีมาเชื่อมโยงกันให้เป็นระบบ เช่น การนำทฤษฎีด้านน้ำ ดิน และป่า มากำหนดกรอบแนวคิดใน

การบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ หรือ การนำทฤษฎีการวางแผนการเคลื่อนที่ของหุ่นยนต์ทฤษฎีเครือข่ายระบบประสาทแบบ Perceptron และทฤษฎีทางการแพทย์ มากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาหุ่นยนต์ทางการแพทย์ เป็นต้น

- การพัฒนากรอบโมเดล (model development) โดยการนำกรอบแนวคิดมาวางผังการพัฒนารูปแบบต่างๆ เช่น ผังโมเดลการพัฒนาพื้นที่เก็บน้ำ การปรับสภาพดิน และการปลูกป่าโดยการวางโซนนิ่งและแนะนำวิธีการปฏิบัติขั้นตอนหลักๆ หรือ การกำหนดผังการพัฒนาหุ่นยนต์ทางการแพทย์ที่ประกอบด้วยสเปคของระบบฮาร์ดแวร์ของหุ่นยนต์และระบบซอฟ์ทแวร์ที่ควบคุมการทำงานของหุ่นยนต์ เป็นต้น

<u>บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก</u> :

- ผู้สร้างสรรค์ (creator) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการทฤษฎีต่างๆ สู่กรอบแนวคิดรูปแบบการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ และกระบวนการใหม่ๆ โดยต้องเป็นบุคคล/ทีมงานที่เข้าใจพื้นฐานของแต่ละทฤษฎี และมีความคิดนอกกรอบ ความคิดเชิงนวัตกรรม ที่จะนำเสนอกรอบแนวคิดใหม่ๆ เพื่อตอบโจทย์ที่มี
- ผู้พัฒนา (developer) คือ ผู้ที่หน้าที่ในการแปลงกรอบแนวคิดสู่ผังโมเดลต่างๆ ที่เห็นรูปธรรมในการทำงานชัดเจน เช่น ผังโมเดลการพัฒนาพื้นที่ ผังโมเดลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผังโมเดลการพัฒนากระบวนการ โดยต้องเป็นบุคคล/ทีมงาน ที่มีประสบการณ์การลงพื้นที่ การผลิตผลิตภัณฑ์ และการให้บริการ และมีความคิดนอกกรอบ ความคิดเชิงนวัตกรรม ที่จะนำเสนอกรอบโมเดลใหม่ๆ

3. การสร้างต้นแบบโมเดลปฏิบัติ (conversion)

<u>ความหมาย</u> : การแปลงกรอบแนวคิดหรือผังโมเดลสู่ต้นแบบโมเดลพัฒนาพื้นที่ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ หรือต้นแบบกระบวนการ รวมทั้ง ทำการทดลองใช้ต้นแบบต่างๆ ในพื้นที่ตัวอย่าง ชุมชนตัวอย่าง หรือ ครัวเรือนตัวอย่าง

<u>กิจกรรมหลัก</u> :

- การสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ (prototype development) และนำไปให้กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้ เช่น สร้างต้นแบบหุ่นยนต์ทางการแพทย์ แล้วให้แพทย์กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้
- การสร้างต้นแบบกระบวนการ (process design) และทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่าง เช่น สร้างต้นแบบการพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ แล้วนำไปทดลองในพื้นที่/ชุมชนตัวอย่าง
- การบ่มเพาะธุรกิจ (business incubation) ในกรณีของผลิตภัณฑ์ใหม่ จะเป็นกระบวนการในการสนับสนุนผู้ประกอบการ ให้มีความพร้อมก่อนการนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ สำหรับกรณีขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีพันธกิจในการนำต้นแบบกระบวนการพัฒนาสู่พื้นที่นั้น จะเป็นการที่เครือข่ายแม่/หน่วยงานส่วนกลางเข้าไปสนับสนุน

ทีมปฏิบัติ ให้สามารถเข้าพัฒนาในพื้นที่ตัวอย่างจนเกิดความเข้าใจ ก่อนที่เครือข่ายแม่/หน่วยงานส่วนกลางจะถอยออกมา แล้วให้ทีมปฏิบัติในพื้นที่ดำเนินการต่อเอง หรือขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

<u>บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก</u> :

- ผู้พัฒนา (developer) คือ ผู้ที่หน้าที่ในการร่วมพัฒนาและทดสอบต้นแบบ โดยต้องเป็นบุคคล/ทีมงาน ที่มีประสบการณ์การลงพื้นที่ การผลิตผลิตภัณฑ์ และการให้บริการ และมีความคิดนอกกรอบ ความคิดเชิงนวัตกรรม ที่จะปรับต้นแบบที่พัฒนาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติ/การใช้งานในพื้นที่ให้มากขึ้น
- ผู้ปฏิบัติ (executor) คือ ผู้ที่หน้าที่ในการทดสอบต้นแบบ โดยต้องเป็นบุคคล/ทีมงาน ที่มีประสบการณ์การลงพื้นที่และการนำผลิตภัณฑ์สู่ผู้ใช้งาน ต้องมีความเข้าใจในพื้นที่ ผู้ใช้งาน และผู้มีส่วนได้เสียหลัก

4. การเผยแพร่โมเดลปฏิบัติสู่วงกว้าง (diffusion)

<u>ความหมาย</u> : การเผยแพร่ความรู้และประยุกต์ใช้โมเดลพัฒนาพื้นที่ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการใหม่ในพื้นที่/ชุมชน/ครัวเรือน เป้าหมายอย่างกว้างขวาง

<u>กิจกรรมหลัก</u> :

- การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโมเดลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่ (knowledge sharing)
- การนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ (commercialization)
- การพัฒนาตลาด (market development) ในกรณีที่เป็นเชิงพาณิชย์ การพัฒนาตลาดจะเป็นการใช้กลยุทธ์ทางด้านการตลาดเพื่อให้ขายผลิตภัณฑ์ได้จำนวนมากในพื้นที่เป้าหมาย แต่ในกรณีของการพัฒนาพื้นที่โดยองค์กรไม่แสวงหากำไร การพัฒนาตลาด หมายถึง การปรับสภาพกลุ่มเป้าหมาย/ชุมชุมในพื้นที่ให้พร้อมรับโมเดลการพัฒนา ซึ่งอาจใช้กลยุทธ์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจทางตรงต่อครัวเรือนเป้าหมาย และการสร้างความรู้ความเข้าใจทางอ้อม ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เข้าไปสร้างในระดับชุมชน

<u>บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก</u> :

- ผู้ปฏิบัติ (executor) คือ ผู้ที่หน้าที่ในการนำต้นแบบการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่างๆ โดยต้องเป็นบุคคล/ทีมงาน ที่มีประสบการณ์การลงพื้นที่และการนำผลิตภัณฑ์สู่ผู้ใช้งาน ต้องมีความเข้าใจในพื้นที่ ผู้ใช้งาน และผู้มีส่วนได้เสียหลัก
- ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) คือผู้ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่

5. การพัฒนาและปรับปรุงโมเดลปฏิบัติ (development and refinement)

<u>ความหมาย</u> : ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ และปรับปรุงโมเดลพัฒนาพื้นที่ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการให้ดีขึ้น

<u>กิจกรรมหลัก</u> :

- การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เดิม/สร้างองค์ความรู้ใหม่ (knowledge advancement) โดยการติดตามประเมินผลการเผยแพร่ความรู้ ผลการพัฒนาตามโมเดล ผลการใช้ผลิตภัณฑ์และกระบวนการ ในพื้นที่ต่างๆ แล้วนำความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนา มาทำการต่อยอดองค์ความรู้เดิม หรือสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่
- การปรับปรุงโมเดลปฏิบัติ ผลิตภัณฑ์ และกระบวนการ (product proliferation) ให้สอดคล้องกับบริบทต่างๆ มากขึ้น โดยนำความรู้ที่ได้ระหว่างการประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่างๆ มาเป็นปัจจัยนำเข้าในการปรับปรุง

<u>บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก</u> :

- ผู้เสาะหาความรู้ (browser) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมและจัดเก็บความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนา มาทำการต่อยอดองค์ความรู้เดิม หรือสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่
- ผู้สร้างสรรค์ (creator) และผู้พัฒนา (developer) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการนำความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนามาบูรณาการความองค์ความรู้เดิม เพื่อปรับกรอบแนวคิดและปรับปรุงโมเดลปฏิบัติ ผลิตภัณฑ์ และกระบวนการ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.8.2 การใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้องค์กร

การจัดการองค์ความรู้เป็นหนึ่งในพันธกิจของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ เครื่องมือในการจัดการองค์ความรู้มีอยู่หลายรูปแบบซึ่งการใช้กรณีศึกษา (case) เป็นเครื่องมือในการจัดการองค์ความรู้ถือเป็นเครื่องมืออีกหนึ่งรูปแบบในการจัดการองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของนักพัฒนาของสถาบันฯ อาทิ การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ การจัดการความรู้ การส่งเสริมและรับรู้เข้าใจแนวพระราชดำริ เป็นต้น ทั้งที่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ และไม่สบความสำเร็จ เพื่อรวบรวมความรู้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นแหล่งองค์ความรู้ของสถาบันฯที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ภายนอก

หลักการการเขียน case ที่ดีจะต้องกำหนด learning Point ในแต่ case เป็นวัตถุประสงค์ของการเขียน case ซึ่งประเภทของ Learning Point ที่สามารถใช้ Case Method ได้ดี มีดังนี้

1. การตรวจสอบข้อสมมุติ (To challenge assumptions) : เป็นการตั้งคำถามกับสิ่งต่างๆเพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าหาบทสรุปที่เป็นข้อเท็จจริง
2. การหักล้างความเชื่อเดิม (To overcome prejudices) : เพื่อพิสูจน์ความเชื่อเดิมที่เคยปฏิบัติกันมาว่าเป็นจริงหรือไม่

3. การทดสอบทฤษฎี (To test theories) : เป็นการทดสอบว่าสามารถนำทฤษฎีมาใช้ประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการพัฒนาได้หรือไม่
4. การถกเถียงความเหมาะสมของวิธีการแก้ปัญหา (To debate solutions)
5. การพัฒนาทักษะการทำงานและทักษะชีวิต (To develop work and life skills)
6. การพัฒนา Employability (To enhance employability) : เป็นการพัฒนาทักษะขีดความสามารถในการทำงาน

เมื่อกำหนด learning Point ใน case แล้วลำดับต่อมาสิ่งที่ต้องพิจารณาในการจัดทำ Case มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1. Conceptual Dimension : Case ที่จะทำนี้ ต้องให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการ ทฤษฎีหรือแนวคิดเรื่องใด กี่เรื่อง กี่หลักการ
2. Analytical Dimension : Case ที่จะทำนี้ ต้องการให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์เชิงปริมาณ (คำนวณ สถิติ) หรือ เชิงคุณภาพ (เหตุผล ความเชื่อมโยง) ในระดับความยาก ซับซ้อน ลึกซึ้งเพียงใด
3. Presentation Dimension : Case ที่จะทำนี้ จะตั้งใจนำเสนอข้อมูลให้ผู้เรียนแบบชัดเจนเข้าใจแบบง่าย หรือควรนำเสนอ Case ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนต้องจับต้นชนปลายเรื่องด้วยตนเอง

การใช้ case เป็นเครื่องมือในการจัดการองค์ความรู้ที่ดีจำต้องกำหนด Learning Point ของ case ให้ชัดเจนในแต่ละ case ต้องการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และพิจารณาองค์ประกอบของการจัดทำ case ให้สอดคล้องกับ Learning Point ของ case จากนั้นดำเนินการเข้าสู่การเขียน case

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น มาตรฐานการเขียน case ที่ดีควรมีลำดับการเขียนดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานขององค์กร/พื้นที่/โครงการ (Background)

เป็นการเขียนเพื่อการให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ Case ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจบริบท สถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากไม่ทราบข้อมูลเหล่านี้ก็อาจจะไม่สามารถวิเคราะห์และเข้าใจสาระสำคัญของ Case ได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ โดยข้อมูลพื้นฐานอาจหายถึง

- ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร เช่น ภารกิจ/กิจการขององค์กร โครงสร้างองค์กร จำนวนบุคลากร ประเภทของบุคลากร รายรับและค่าใช้จ่าย ผลการดำเนินงาน/ผลประกอบการ สภาพการแข่งขันของกิจการ และข้อมูลอื่นๆที่จะเกี่ยวข้องกับ Case
- ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่/ชุมชน เช่น ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร/ครัวเรือน โครงสร้างประชากร การประกอบอาชีพ ลักษณะและประเภทของทรัพยากรธรรมชาติที่มี เช่น ปริมาณและ

คุณภาพแหล่งน้ำ ป่าไม้ เป็นต้น ลักษณะของรายได้และค่าใช้จ่ายในภาพรวม และในระดับครัวเรือน และข้อมูลอื่นๆตามที่จะเกี่ยวข้องกับ Case

- ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ เช่น ที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการ ขอบเขตการดำเนินงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างของทีมงาน ระยะเวลาดำเนินการ ความคาดหวังของผลผลิต ผลลัพธ์ผลกระทบ ความสามารถของบุคลากรโครงการ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ และข้อมูลอื่นๆตามที่จะเกี่ยวข้องกับ Case

2. สาระสำคัญของเรื่องที่เป็นจุดเน้น (Specific Area of Interest)

เป็นการบันทึกรายละเอียดของสาระสำคัญที่จะเป็นจุดเน้นของ Case และเป็นสาระสำคัญที่ต้องการให้ผู้อ่านได้เกิดการเรียนรู้ (Learning Points) จากการอ่าน Case เช่น เรื่องการวางแผนการพัฒนาชุมชน เรื่อการพัฒนาแหล่งน้ำ เรื่องหลักการของการรวมกลุ่ม เรื่องการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการผลิตของชุมชน ฯลฯ

3. ปัญหาหรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจ (Problem/ Decision)

เป็นการกำหนดประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ Case โดยการกำหนดปัญหาหรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจนี้ไว้ใน Case จะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้คิดวิเคราะห์ได้มองปัญหาหรือการตัดสินใจอย่างรอบด้าน และนำไปสู่การค้นหาข้อมูลหรือหลักการสำคัญอื่นๆที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา/ตัดสินใจในประเด็นที่กำหนด

นอกจากนี้ประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ก็จะเป็นเครื่องมือในการหารือแบบกลุ่มบุคคลที่จะเรียนรู้ร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและเสนอวิธีและแนวทางการตัดสินใจ และหาข้อยุติร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ฉะนั้นประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจจึงเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้แบบกลุ่มได้เป็นอย่างดี

4. ทางเลือกของแนวทางการแก้ไข (Alternatives/ Options)

เป็นการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา หรือทางเลือกของการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้เสนอไว้ก่อนหน้า โดยเป็นทางเลือกหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ที่ผู้เขียน Case คิดและวิเคราะห์ไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้การเสนอทางเลือกการตัดสินใจและแนวทางการแก้ไขปัญหานี้จะช่วยให้ผู้อ่าน Case สามารถมองปัญหาหรือการตัดสินใจในหลากหลายแง่มุม และหลากหลายทางออก ซึ่งล้วนแล้วแต่มีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันไป การได้มองเห็นทางเลือกและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่าน Case ต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกและแนวทางที่ดีที่สุดภายใต้สถานการณ์และข้อมูลที่มีอยู่อย่างจำกัด เป็นการฝึกทักษะการตัดสินใจได้อย่างดี

5. คำถามเพื่อการวิเคราะห์และบทสรุป (Question & Conclusion)

เมื่อผ่านกระบวนการตัดสินใจเลือกทางเลือก หรือเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างดีแล้ว ก็จะเป็นส่วนของการวิเคราะห์และสรุปผลการคิดวิเคราะห์ตั้งแต่เริ่มต้น กล่าวคือเป็นการสรุปแนวคิด สรุปการตัดสินใจ และสรุปแนวทางการดำเนินการต่อไปในโจทย์ที่กำหนด โดยข้อสรุปที่เขียนไว้จะต้องประกอบด้วยแนวคิดและข้อสมมุติ (Assumption) และข้อสรุปของการตัดสินใจตลอดจนเหตุผลและข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป

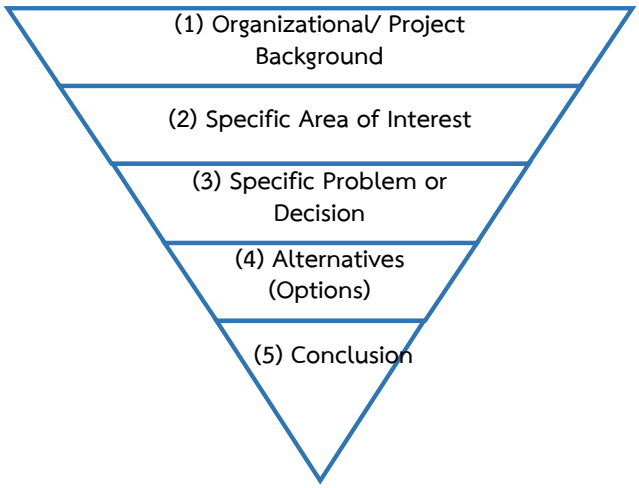

รูปที่ 3.59 มาตรฐานของการเขียน Case

ทั้งนี้หากสังเกตลักณะเนื้อหาของ Case จะพบว่า การเขียน Case เริ่มจากการให้ข้อมูลพื้นฐานกว้างๆและจะค่อยๆเฉพาะเจาะจงมากขึ้นๆ เรื่อยๆจนถึงการระบุประเด็นปัญหาและทางเลือก และจบลงด้วยข้อสรุปที่มีความเฉพาะเจาะจง ตรงประเด็นกับ Learning Point ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในที่สุด

การเขียน Case อย่างถูกต้องจึงเป็นเครื่องมืออย่างดีสำหรับการเรียนรู้และการจัดการความรู้ โดยผ่านกระบวนการคิดและวางแผนการเขียน Case อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้ทั้งความรู้และประสบการณ์ผ่านการบันทึกสถาณการณ์และประเด็นที่เกี่ยวข้องจนถึงข้อสรุปในที่สุด

3.8.3 แนวทางจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ทฤษฎีที่เป็นตัวอย่างของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่เด่นชัดที่สุด คือ **ทฤษฎีใหม่** ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ได้พระราชทานพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระราชทานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถตอบรับกับความเสี่ยงสำคัญ ซึ่งสาระสำคัญของทฤษฎีใหม่ คือ เรื่องการบริหารจัดการที่ดินแปลงเล็กเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร การคำนวณปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้เพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดปี และการวางแผนพัฒนาที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรรายย่อย โดยแบ่งเป็น 3 ระดับขั้นอย่างชัดเจน เชื่อมโยงกันและเป็นลำดับขั้น ได้แก่

1. <u>ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น (ขั้นอยู่รอด-ครัวเรือนพึ่งตนเอง)</u>
   มีเป้าหมาย คือ เพื่อให้ครัวเรือนเข้มแข็ง เกษตรกรผลิตได้และมีผลผลิตพอกินตลอดปี มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือ รายจ่ายลดลง หรือ หนี้ลดลง
2. <u>ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 (ขั้นพอเพียง-ชุมชนรวมกลุ่มพึ่งตนเองได้)</u>
   เป้าหมาย คือ เพื่อให้ชุมชนแข็งแรง ชุมชนเข้มแข็ง ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันและใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต สามารถรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจการได้ มีอำนาจต่อรอง และสามารถบริหารจัดการกันเองได้
3. <u>ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 (ขั้นยั่งยืน-ออกสู่ภายนอกเพื่อเชื่อมโยงแหล่งทุน องค์ความรู้และเทคโนโลยี)</u>
   เป้าหมาย คือ ชุมชนยั่งยืนขยายผล เป็นเครือข่ายสังคมใหญ่ที่เข้มแข็ง รูปแบบชุมชน/องค์กร/ธุรกิจ แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน สามารถเชื่อมโยงและถ่ายทอดภูมิปัญญา เงินทุน/เทคโนโลยี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

รูปที่ 3.60 การพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

เมื่อนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ มาผนวกกับทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) และรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) จะพบว่าสิ่งที่ได้ คือ การขับเคลื่อนแนวพระราชดำริในแต่ละขั้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการยึดแนว

พระราชดำริเป็นหลักในการพัฒนาพื้นที่ และช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นลำดับขั้นแล้ว ยังสามารถใช้เป็นแนวทางจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในแต่ละเรื่องได้ ดังนี้

ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) ในรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) จะแบ่งเป็นกลุ่มต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ โดยมีกิจกรรมการผลิตของประชาชนได้ดังนี้

<u>ต้นน้ำ</u> - น้ำ/ดิน
- คัดเลือกพืช/สัตว์เศรษฐกิจ
- จัดหาวัตถุดิบ

<u>กลางน้ำ</u> - กิจกรรมการผลิต
- ทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลผลิตการเกษตร
- สินค้าแปรรูป

<u>ปลายน้ำ</u> - ลูกค้าและช่องทางจำหน่าย
- รายได้และผลสำเร็จ

หลังจากผนวกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ เข้ากับกับทฤษฎีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) และรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันปิดทองฯ ในพื้นที่ต้นแบบ (Business Model) พบการขับเคลื่อนแนวพระราชดำริในแต่ละขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1: ครัวเรือนพึ่งตนเอง

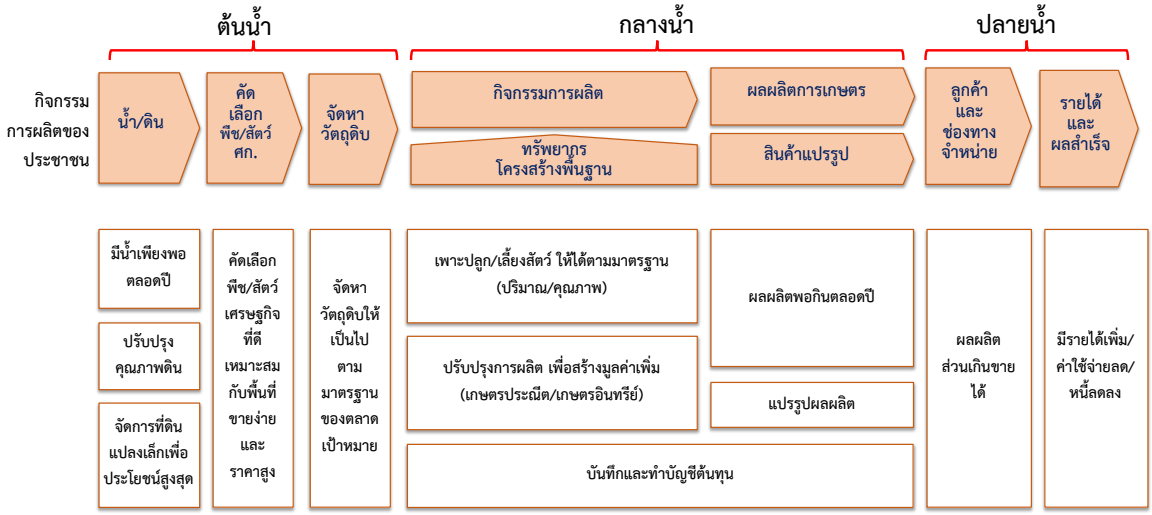

รูปที่ 3.61 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง

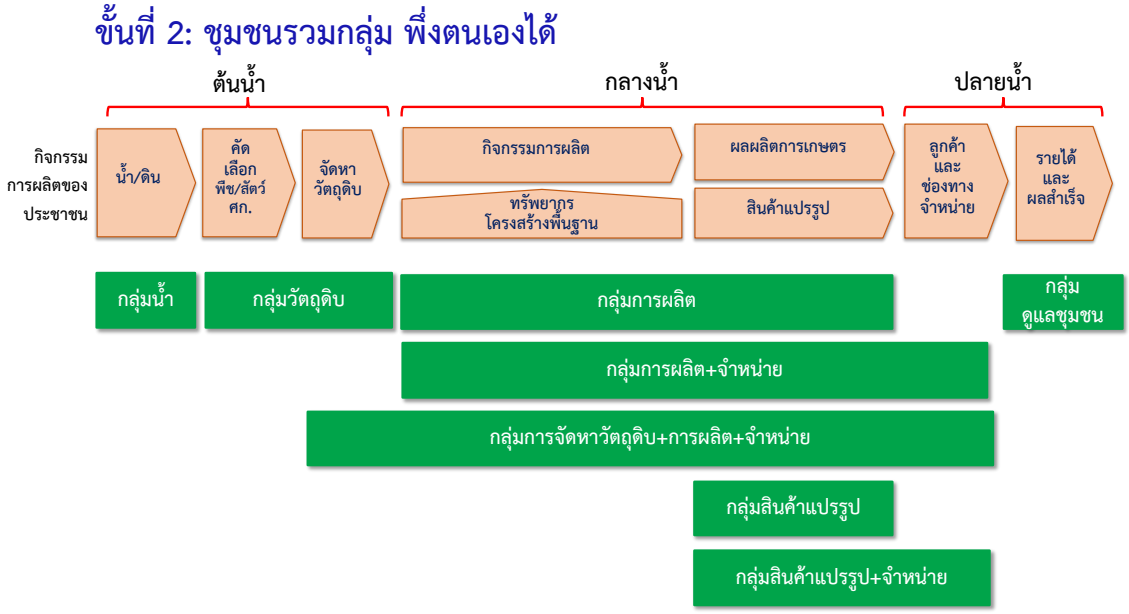

รูปที่ 3.62 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้

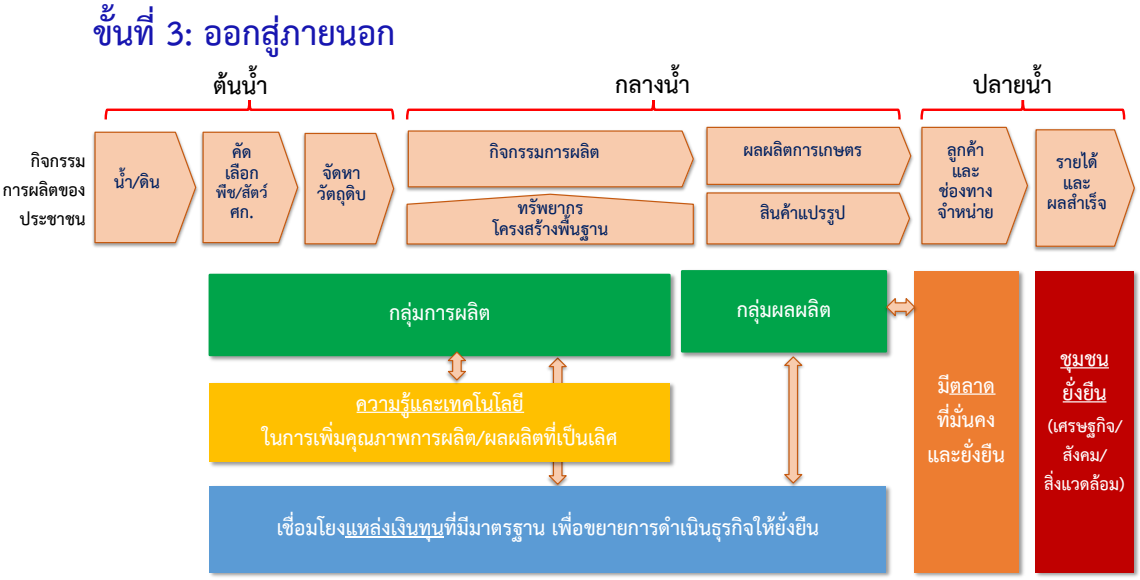

รูปที่ 3.63 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ : ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก

เพื่อเป็นการศึกษารายละเอียดในเชิงลึก คณะที่ปรึกษาฯ ได้ศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริในแต่ละขั้น เพื่อให้เป็นการถอดบทเรียนและจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริต่อไป โดยมีผลการศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ ที่พบในขั้นที่ 1-2-3 ดังนี้

ขั้นที่ 1: ครัวเรือนพึ่งตนเอง

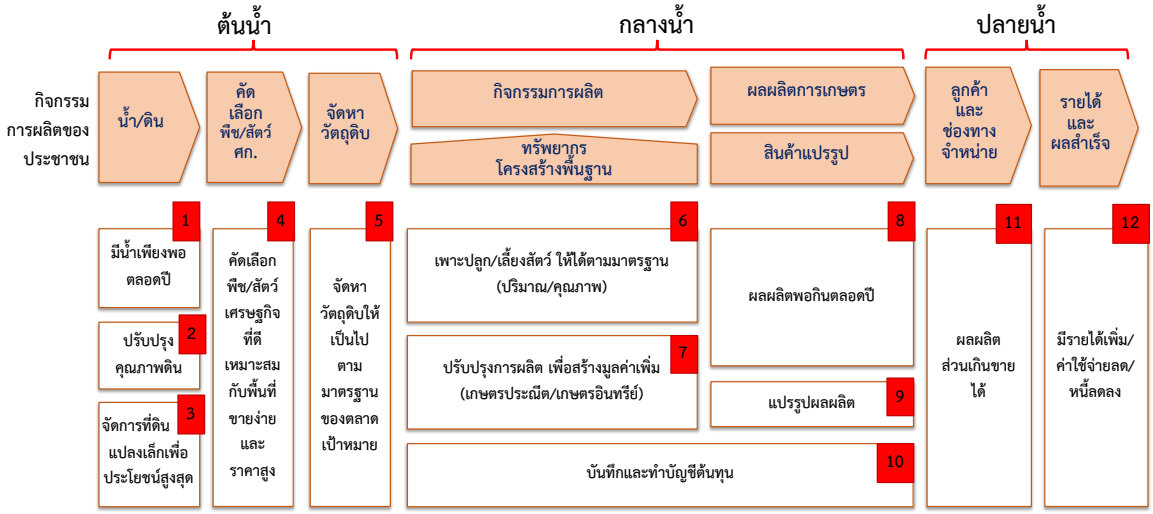

รูปที่ 3.64 การศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง)

ตารางที่ 3.24 จุดเด่นในการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ ในขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง

1. มีน้ำเพียงพอตลอดปี

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
1. 1 การฟื้นฟูแหล่งน้ำ	**การดูแลรักษาแหล่งน้ำ และ/หรือป่าไม้ โดยชุมชน** เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยการสร้างฝายต้นน้ำ หรือฝายชะลอน้ำ หรือฝายอนุรักษ์ หรือฝายเก็บกักน้ำ ช่วยกักเก็บน้ำไว้ในดินและพื้นที่ตอนบน เพื่อให้ความชุ่มชื้น รักษาความชุ่มชื้น หรือหมุนส่งน้ำไปใช้ยังพื้นที่ทำการเกษตร 1.1.2 **การเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำ** เป็นการจัดการเพื่อให้สามารถใช้แหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสร้างอ่างพวง เพื่อทำหน้าที่เก็บกักน้ำที่ไหลจากพื้นที่มาเก็บกัก และต่อเชื่อมกันเป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้น้ำจากที่ระบายลงสระได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าอ่างเก็บน้ำเดี่ยว	"...สำหรับต้นน้ำ ไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณสองข้างลำห้วย จำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี เพราะจะช่วยเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ส่วนตามร่องน้ำและบริเวณที่น้ำซับ ก็ควรสร้างฝายขนาดเล็ก กั้นน้ำไว้ในลักษณะฝายชุ่มชื้น แม้จะมีจำนวนน้อยก็ตาม สำหรับแหล่งน้ำ ที่มีปริมาณน้ำมาก จึงสร้างฝายเพื่อผันน้ำ ลงมาใช้ในพื้นที่เพาะปลูก..." "... ควรสร้างฝายต้นน้ำลำธารตามร่องน้ำ เพื่อช่วยชะลอกระแสน้ำ และกักเก็บน้ำ สำหรับสร้างความชุ่มชื้นให้กับบริเวณต้นน้ำ ..." พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๒ ณ ดอยอ่างขาง เชียงใหม่
1.2 การพัฒนาแหล่งน้ำ	1.2.1 **การพัฒนาแหล่งน้ำตามธรรมชาติ** ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มประสิทธิภาพ หรือรับปริมาณน้ำได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การปรับปรุงสภาพลำน้ำ การขุดสระ การขุดลอกดินในหนองและบึงธรรมชาติ เพื่อเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำ เป็นต้น 1.2.2 **การพัฒนาหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน** เป็นการจัดการเพื่อให้แหล่งน้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้น เพื่อใช้สนับสนุนการผลิต เช่น การเสริมสันฝายเพื่อเพิ่มพื้นที่รับ	"... เรื่องน้ำนี้ ก็เป็นปัจจัยหลักของมวลมนุษย์ ไม่ใช่มนุษย์เท่านั้น แม้สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ทั้งสัตว์ทั้งพืช ถ้าไม่มีก็อยู่ไม่ได้ เพราะว่าน้ำเป็นสื่อ หรือเป็นปัจจัยสำคัญของสิ่งมีชีวิต แม้สิ่งไม่มีชีวิตก็ต้องการน้ำเหมือนกัน มิฉะนั้นก็จะกลายเป็นอะไรไม่ทราบ เช่น ในวัตถุต่างๆ ในรูปผลึก ก็ต้อง มีน้ำในนั้นด้วย ถ้าไม่มีน้ำก็จะไม่เป็นผลึก กลายเป็นสิ่งที่ไม่มีรูป ฉะนั้น น้ำนี้ก็เป็นสิ่งสำคัญ ที่กล่าวถึงข้อนี้ก็จะให้ได้ทราบถึงว่า ทำไมการพัฒนา ขั้นแรกหรือสิ่งแรกที่นึกถึงก็คือโครงการชลประทาน แล้วก็โครงการ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	น้ำ หรือทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมาย ทำให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น หรือมีคุณภาพดีขึ้น หรือการพัฒนาระบบน้ำจากการใช้พลังงานทดแทนด้วยระบบไมโครกริด สามารถช่วยแก้ไขปัญหา บรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับน้ำ จนสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของชุมชนได้	สิ่งแวดล้อมทำให้น้ำดี สองอย่างนี้อื่นๆ ก็จะเป็นไปได้ถ้าหากว่าปัญหา ของน้ำนี้ เราได้สามารถที่จะแก้ไข หรืออย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้เรามีน้ำใช้อย่างเพียงพอ ฉะนั้นการพัฒนานั้นสิ่งสำคัญก็อยู่ตรงนี้ นอกจากนั้น ก็เป็นสิ่งที่ต่อเนื่อง เช่นวิชาการในด้านการเพาะปลูก เป็นต้น ตลอดจนถึงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม หรือการค้า หรือการคลัง อะไร พวกนี้ก็ต่อเนื่องต่อไป..." พระราชดำรัส วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๒ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน "... วันนี้ก็ขอพูดขออนุญาตที่จะพูด เพราะว่าอั้นมาหลายปีแล้ว เคยพูดมาหลาย ปีแล้ว ในวิธีที่จะปฏิบัติเพื่อที่จะให้มีทรัพยากรน้ำเพียงพอและเหมาะสม คำว่า "พอเพียง" หมายความว่า ให้มีพอในการบริโภคในการใช้ ทั้งในด้านการบริโภคในบ้าน ทั้งในการใช้ เพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมต้องมีพอ ถ้าไม่มีทุกสิ่งทุกอย่างก็ชะงักลง แล้วทุกสิ่ง ทุกอย่างที่เราภาคภูมิใจ ว่าประเทศเราก้าวหน้าเจริญก็ชะงัก ไม่มีทางที่จะมีความเจริญ ถ้าไม่มีน้ำ... พระราชดำรัสถึงโครงการกักเก็บน้ำป่าสัก จ.ลพบุรี และ จ.สระบุรี โครงการเขื่อนเก็บน้ำแม่น้ำนครนายก จ.นครนายก โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ณ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖
1.3 การพัฒนาระบบน้ำและระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลง	1.3.1 **การพัฒนาระบบน้ำจากแหล่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตร** เป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งน้ำของโครงการจากแหล่งต้นน้ำไปยังพื้นที่เกษตรกรรม (ต้นแหล่งน้ำ) ตัวอย่างเช่น การทำฝายส่งน้ำ ทำคลองส่งน้ำ ทำคันกั้นน้ำ การฟื้นฟูสถานีสูบน้ำ การวางแนวท่อเมน หรือการต่อท่อหลัก เพื่อส่งน้ำจากแหล่งน้ำ ไปยังพื้นที่การเกษตรแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เพียงพอต่อการเกษตรกรรม 1.3.2 **การพัฒนาระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงของเกษตรกร** เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่ของเกษตรกร (ปลายแหล่งน้ำ) เช่น การติดตั้งท่อก้างปลาเข้าแปลงของเกษตรกร การทำระบบน้ำหยดและสปิงเกอร์ การขุดบ่อจิ๋ว การจัดทำคันและคูน้ำเข้าแปลง เป็นต้น	
1.4 การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน	1.4.1 **การสร้างอาสาสมัครในพื้นที่** อาสาสมัครมักเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีความเชื่อถือ มีความเข้าใจในหลักการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ และเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนได้เป็นอย่างดี สามารถประสานงานและบูรณาการการบริหารจัดการน้ำ เพื่อความยั่งยืนของชุมชนและระบบนิเวศในพื้นที่ได้	"...ภาระในการบริหารนั้นจะประสบผลด้วยดีย่อมต้องอาศัยความรักชาติ ความซื่อสัตย์สุจริต ความสมัครสมานกลมเกลียวกัน ประกอบกับการร่วมมือของประชาชนพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะพยายามปฏิบัติกรณียกิจในส่วนของแต่ละท่านด้วยใจบริสุทธิ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อได้มาซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนทั่วไปอันเป็นยอดปรารถนาด้วยกันทั้งสิ้น..."

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	1.4.2 **การจัดการแหล่งน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม** โดยมีวิธีการบริหารจัดการในแต่ละขั้นตอนร่วมกัน เช่น การวางแผน การตั้งระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงร่วมกัน อาจดำเนินการในรูปแบบกลุ่ม กองทุน หรือคณะกรรมการ เพื่อให้มีการจัดการโดยชุมชนอย่างมีระบบและทั่วถึง เพื่อให้สามารถใช้น้ำได้หลายด้าน ทั้งในการเกษตร อุปโภค และบริโภค	พระราชดำรัสในอากาสวันขึ้นปีใหม่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ กับประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

2. ปรับปรุงคุณภาพดิน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
2.1 การอนุรักษ์ดิน	2.1.1 **การรักษาดิน** ด้วยการรักษาหน้าดินหรือการกักเก็บตะกอนเอาไว้ไม่ให้ไปทับถมลำน้ำตอนล่าง และเพื่อลดการสูญเสียดินไม่ให้ไหลไปทับถมแหล่งน้ำให้ตื้นเขิน หรือตะกอนหินดินลงไปทับถมพื้นที่เกษตรกรรม เช่น การสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายต้นน้ำ หรือฝายอนุรักษ์ (Check dam) 2.1.2 **การปลูกพืชเพื่ออนุรักษ์ดิน** เป็นการอนุรักษ์ดินด้วยการปลูกพืช ตัวอย่างเช่น การปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ลดการสูญเสียหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ ช่วยกักเก็บตะกอนดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารของพืช ดูดซับสารเคมีต่างๆ และสารพิษต่างๆ ไว้ในราก และลำต้นได้นาน จนสารเคมีนั้นสลายตัว และไม่เป็นอันตรายต่อต้นข้างล่าง ต้นแฝกก็จะสลายตัวเป็นปุ๋ยสำหรับพืชต่อไป	..ควรพิจารณาสร้างฝายเก็บกักน้ำตามลำน้ำสาขาของห้วยฮ่องไคร้ โดยสร้างเป็นฝายแบบง่ายๆ เช่น ฝายหินทิ้งคลุมด้วยตาข่าย และฝายแบบชาวบ้าน โดยดำเนินการก่อสร้างเป็นช่วงๆ ทั้งในเขตพื้นที่พัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำชลประทาน และพื้นที่พัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำฝน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาป่าไม้ให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ต่อไป ควรเร่งการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2527 บางส่วน และภายในปีต่อๆ ไปตามความเหมาะสม... พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ณ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ "...การอนุรักษ์ดินต้องดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ การอนุรักษ์ดินด้วยหญ้าแฝกต้องทำให้กว้างขวางเพื่อป้องกันและรักษาหน้าดินไม่ให้สูญหาย ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาดำเนินการในบริเวณที่จะฟื้นฟู และอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสื่อมโทรมต่างๆ... “พระราชดำริ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๐ “... "หญ้าแฝก" ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะมีรากที่หยั่งลงงลึกแผ่กระจายลงไปตรงๆ ทำให้อุ้มน้ำและยึดเหนี่ยวดินได้มั่นคงและมีลำต้นชิดติดกันแน่นหนา ทำให้ดักตะกอนดินและรักษาหน้าดินได้ดี...” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๐
2.2 การปรับปรุงและบำรุงคุณภาพดิน	2.2.1 **การวิเคราะห์คุณสมบัติและคุณภาพดินในพื้นที่** เพื่อทราบคุณสมบัติและคุณภาพดิน เพื่อให้สามารถปรับปรุงและบำรุงคุณภาพดินให้ดีขึ้นอย่างถาวร/ต่อเนื่อง ด้วยปุ๋ยพืชสด หรือปุ๋ยที่มีคุณภาพและเหมาะสม 2.2.2 **การส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อบำรุงดิน** เป็นการปลูกพืชเพื่อปรับปรุงดิน รวมถึงการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ไปเป็นการปลูกพืชหมุนเวียน หรือเกษตรแบบผสมผสาน เช่น การปลูกข้าว ข้าวโพด ถั่ว ปอเทือง หมุนเวียนสลับกันในพื้นที่ หรือการปลูกปอเทือง ปลูกถั่วเขียว	"....การจัดเตรียมดินสำหรับเพาะปลูกตามพื้นที่ลาดชัน จะต้องเก็บรักษาผิวดินเดิมซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูงไว้ และต้องปลูกหญ้าหรือพืชอื่นยึดผิวดินไว้ไม่ให้ถูกฝนหรือกระแสน้ำชะล้างได้ เพราะหากผิวดินถูกชะล้างทำลายเสียแล้วก็จะทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล เนื่องจากดินจะจืดและเสื่อมคุณภาพ...." พระราชดำรัสที่บ้านผาปู่จอม ตำบลกิ้ดช้าง อำเภอแม่แตง เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ ".....ราษฎรน่าจะหมุนเวียนการปลูกพืชประเภทถั่วสลับกับการปลูกข้าวเพื่อการบำรุงดินและการใช้ที่ดินสำหรับการนำมาหาเลี้ยงชีพให้เป็นประโยชน์ตลอดปี....."

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	เพื่อใช้เป็นปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงดิน (ปลูกปอเทืองปรับปรุงดิน ตามแนวพระราชดำริ) 2.2.3 **การใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงดิน** เป็นการปรับปรุงหรือบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด เป็นต้น เพื่อให้ดินมีแร่ธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืช หรือมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช	พระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ณ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

3. จัดการที่ดินแปลงเล็กเพื่อประโยชน์สูงสุด

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
3.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	3.1.1 **การจัดสรรการใช้ที่ดินขนาดเล็กอย่างเหมาะสม** เป็นการจัดการการใช้ที่ดินที่มีขนาดเล็ก หรือขนาดไม่มาก เพื่อให้เกษตรกรที่มีที่ดินไม่มาก สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มประสิทธิภาพ หรือตามความต้องการ 3.1.2 **การจัดสรร และแบ่งสัดส่วนที่ดินเพื่อการใช้ประโยชน์สูงสุด** เป็นการจัดการการใช้ที่ดิน ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สัดส่วน 30:30:30:10) สำหรับปลูกข้าว สวนไม้ผล ขุดสระ และที่อยู่อาศัย	"....วิธีการแก้ไขก็คือ ต้องเก็บน้ำฝนที่ตกลงมา ก็เกิดความคิดว่าอยากทดลองดูสัก 10 ไร่ ในที่อย่างนั้น 3 ไร่ จะเป็นบ่อน้ำ คือ เก็บน้ำฝนแล้วถ้าจะต้องบุด้วยพลาสติก ก็บุด้วยพลาสติก ทดลองดูแล้วอีก 6 ไร่ ทำเป็นที่นา ส่วนไร่ที่เหลือก็เป็นบริการ หมายถึง ทางเดิน หรือ กระต๊อบ หรืออะไรก็แล้วแต่ หมายความว่า น้ำ 30% ที่ทำนา 60% ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 1-2 ถัง ถ้ามีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้น ก็ควรจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 10-20 ถัง หรือมากกว่า...." "....นอกจากมีสระน้ำในไร่นาของตัวเองแล้ว จะต้องมีอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่ง เพื่อเสริมสระน้ำ ในการนี้ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชน ซื้อที่ด้วยราคาที่เป็นธรรมไม่ใช่ไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ ถึงเรียกว่า ทฤษฎีใหม่...." พระราชดำรัส ถึงวิธีการแก้ไขเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรบ้านกุดตอแก่นในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรดา พระราชวังดุสิตวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

4. คัดเลือกพืช/สัตว์เศรษฐกิจที่ดีเหมาะสมกับพื้นที่ ขายง่าย และราคาสูง

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
4.1 การคัดเลือกพืช/สัตว์	4.1.1 **คัดเลือกพืชเศรษฐกิจ** เป็นขั้นตอนการคัดเลือกพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตดี มีคุณค่าสูง หรือเป็นพืชปลอดภัยที่ เหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตที่ได้สามารถขายได้ง่าย และมีราคาสูง เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าวกล่ำลืมผัว ซึ่งเป็นข้าวที่ตลาดมีความต้องการ และมีราคาดี 4.1.2 **คัดเลือกสัตว์เศรษฐกิจ** เป็นขั้นตอนการคัดเลือกสัตว์ที่เป็นสัตว์พันธุ์ดี มีความเหมาะสมกับพื้นที่	"....ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ศึกษาการทดลองและทำนามาบ้าง และทราบดีว่าการทำนานั้นมี ความยากลำบากอยู่ มิใช่น้อย จำเป็นจะต้องอาศัยพันธุ์ข้าวที่ดี และต้องใช้วิชาการต่าง ๆ ด้วยจึงจะได้ผลเป็นล่ำเป็นสัน อีกประการหนึ่งที่นานั้น เมื่อสิ้นฤดูทำนาแล้วควรปลูกพืชอื่น ๆ บ้างเพราะจะเพิ่มรายได้ให้อีกไม่ใช่น้อย ทั้งจะช่วยให้ดินร่วน ช่วยเพิ่มปุ๋ยกากพืช ทำให้ลักษณะเนื้อดินดีขึ้น เหมาะสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป...." พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้นำกลุ่มชาวนา เมื่อ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๘ "...การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา การปลูกพืชผสมผสานระหว่าง พืชสวน พืชไร่ ซึ่งมีไม้ผลเป็นหลัก การเพาะเห็ด การเลี้ยงผึ้ง การปลูกพืชสมุนไพร การปลูกไม้ตัดดอก บ่อแก๊สชีวภาพ การทำสวนเกษตรนั้น ดีแล้ว นับว่าถูกต้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	ผลผลิตสามารถขายง่าย และมีราคาสูง เช่น การเลี้ยงจิ้งหรีด ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ตลาดมีความต้องการ กำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง เลี้ยงง่าย และมีราคาดี	กับพื้นที่ จะให้นักวิชาการและประชาชนเข้ามาศึกษาดูงาน และขยายผลต่อไป...” พระราชดำรัส ในการเสด็จฯ เปิดงานวันเกษตรแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘
4.2 วางแผนปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์	4.2.1 **วางแผนปลูกพืชเศรษฐกิจ** เป็นขั้นตอนการวางแผนปลูกพืชหรือพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตมีราคาดี ขายคล่อง สามารถขายได้ตลอดปี 4.2.2 **วางแผนเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ** เป็นขั้นตอนการวางแผนเลี้ยงสัตว์ ที่เป็นสัตว์เศรษฐกิจพันธุ์ดี เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตราคาดีและขายคล่อง	"... โดยที่สภาพของภูมิประเทศ และโครงสร้างของความเป็นอยู่ที่มีอยู่ตามประเพณีแต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกัน บ้างความสำคัญก็มีที่ต้องนำความรู้วิชาการต่างๆ นั้นมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานที่ที่อยู่ แต่ละคนได้อยู่ในที่ของตนมาแต่ ปู่ย่าตายาย ก็รู้จักทีของตัวดี เมื่อประชุมกันจากที่ต่างๆ ก็ สามารถที่จะมาเปรียบเทียบแลกเปลี่ยนความคิดและเล่าให้ฟัง ว่าที่ของตัวมีอย่าง นั้นๆ และแก้ปัญหามาแต่โบราณอย่างไร ก็อาจจะเกิดความรู้ หรือความคิดพิเศษขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะ ดัดแปลงความรู้ที่ได้มาตามประเพณี เพื่อให้มีความสามารถ มีประสิทธิภาพสูงขึ้น อันนี้ถึงมีประโยชน์ แต่ต้องไม่ลืมว่า ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพในท้องที่...” ระราชดำรัสพระราชทานแก่สมาชิกสหกรณ์ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ "...ในด้านอาชีพของเกษตรกรต้องมีการเพาะปลูกในข้อที่ ๒ นี้ การเพาะปลูกหรือการทำมาหากินนี้ก็ต้องอาศัยหลักวิชา หลักวิชาตั้งแต่พืชพันธุ์ใดที่สมควร วิธีการใช้ปุ๋ยใช้เครื่องทุ่นแรง คือ วิชาการนั่นเอง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนอีกอันหนึ่งก็คือ เมื่อทำผลิตผลแล้วต้องสามารถที่จะให้ผลิตผลนั้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบริโภคของตนเองและทั้งในด้านการได้เงิน ค้าขาย เพื่อที่จะได้เงินมาบำรุงชีวิตของคน ทั้งสามส่วนนี้จึง สัมพันธ์กันสำหรับทุกคน...” พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร ระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

5. จัดหาวัตถุดิบให้เป็นไปตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
5.1 จัดหาวัตถุดิบ	5.1.1 **จัดหาวัตถุดิบเป็นไปตามมาตรฐานของตลาด** เป็นการจัดหาวัตถุดิบให้เป็นไปตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ช่วยในการควบคุมต้นทุน เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย วัสดุเพาะ วัสดุในการผลิต เป็นต้น ซึ่งบางครั้งอาจเป็นในรูปการให้ยืมและคืน เพื่อลดการกู้ยืมไปซื้อปัจจัยการผลิตภายนอก ช่วยให้ลดต้นทุนการผลิตได้	"...บริเวณนี้กาแฟน่าจะปลูกได้เหมาะ ขอให้ช่วยกันแนะนำชาวเขา ให้มีการปลูกกาแฟที่ถูกต้องและมีการจัดการที่ดี เพราะรู้สึกว่าชาวเขาจะปลูกอยู่ไม่เป็นระเบียบ และพันธุ์กาแฟที่จะส่งเสริมให้ชาวเขาปลูก ควรจะเป็นพันธุ์กาแฟที่แตกต่างจากภาคใต้...“ พระราชดำรัส เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมราษฎรที่หมู่บ้านมูเซอส้มป่อย อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗ "...ในด้านอาชีพของเกษตรกรต้องมีการเพาะปลูกในข้อที่ ๒ นี้ การเพาะปลูกหรือการทำมาหากินนี้ก็ต้องอาศัยหลักวิชา หลักวิชาตั้งแต่พืชพันธุ์ใดที่สมควร วิธีการใช้ปุ๋ยใช้เครื่องทุ่นแรง คือ วิชาการนั่นเอง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนอีกอันหนึ่งก็คือ เมื่อทำผลิตผลแล้วต้องสามารถที่จะให้ผลิตผลนั้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบริโภคของตนเองและทั้งในด้านการได้เงิน ค้าขาย เพื่อที่จะได้เงินมาบำรุงชีวิตของคน ทั้งสามส่วนนี้จึง สัมพันธ์กันสำหรับทุกคน...“ พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร ระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

6. เพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ ให้ได้ตามมาตรฐาน (ปริมาณ/คุณภาพ)

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
6.1 การส่งเสริมการผลิต (พืช/สัตว์)	6.1.1 **การเพาะปลูกและดูแลพืช** เป็นการเพาะปลูก และดูแลพืชในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ หรือตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย เช่น การเพาะปลูกข้าว ให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิต และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพความปลอดภัยและเหมาะสมต่อการบริโภค 6.1.2 **การเลี้ยงสัตว์** เน้นการเลี้ยงสัตว์และดูแลสัตว์ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ หรือตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย อย่างเป็นระบบตามหลักวิชา หรือตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย เช่น การเลี้ยงโคขุนให้ได้ตามมาตรฐาน ตามความต้องการของตลาด	"...ความสะดวกจะสามารถสร้างอะไรได้มาก นี่คือเศรษฐกิจพอเพียง สำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอน ถ้านึกจะทำอะไรให้เร็วเกินไป ไม่พอเพียง ถ้าไม่เร็ว ช้าไป ก็ไม่พอเพียง ต้องให้รู้จักก้าวหน้า โดยไม่ทำให้คนเดือดร้อน อันนี้เศรษฐกิจพอเพียงคงได้ศึกษามานานแล้ว เราพูดมาแล้ว 10 ปีต้องปฏิบัติด้วย..." พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ "...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกสิกรรมและสัตว์บาล อย่างน้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย..." พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตร ศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ "...ศูนย์ศึกษาการพัฒนานั้น แม้จะมีการปลูกข้าวก็อาจจะมีการปลูกข้าวในลักษณะต่างกัน หรือดูว่าในภูมิประเทศอย่างนี้ เราจะปลูกอย่างไร อาจจะไม่ถูกหลักวิชาก็ได้ แต่ว่าชาวบ้านเขาทำอย่างนั้น เราก็ทดลองบ้าง หรือว่าถ้าปลูกข้าวไม่เกิดประโยชน์ก็ลองแก้ไขโดยใช้วิธีอื่นด้านชลประทานก็ได้ หรือด้านพัฒนาที่ดิน หรือด้านวิชาการเกษตรนำมาประยุกต์เพื่อที่จะให้ได้ผลมากขึ้น รวมทั้งตอนปลูกข้าวแล้วทำอย่างไร เก็บรักษาอย่างไร สีอย่างไร หรือขายอย่างไร ก็หมายความว่า ให้สามารถที่จะแก้ปัญหาทั้งทางต้นและทางปลาย แต่การแก้ ปัญหานั้น อาจจะมีคนว่า ไม่ถูกหลักวิชาก็ได้ไม่เป็นไร โดยมากเราพยายามที่จะทำอย่างไรที่ง่ายแล้วในที่สุดถ้า ทำง่าย แล้วได้ผลก็จะเป็นหลักวิชาโดยอัตโนมัติ..." พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่คณะกรรมการ กปร. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ณ พระตำหนัก สวนจิตรลดารโหฐาน
6.2 การให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน	6.2.1 **การให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตที่ได้มาตรฐาน** เป็นการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน หรือตรงตามหลักวิชาการ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การอบรม สัมมนา ดูงาน ตลอดจนการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับมาตรฐานหรือหลักวิชาการที่เหมาะสม 6.2.2 **การส่งเสริมให้ได้รับมาตรฐาน** เป็นการส่งเสริมให้ผลผลิตที่เกิดขึ้น มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐาน และได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือมีการรับรองมาตรฐานผลผลิต เช่น การส่งเสริมให้	"...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกสิกรรมและสัตว์บาล อย่างน้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย..." พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตร ศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	เกษตรกร ได้รับมาตรฐานการผลิต (GAP) เป็นต้น	
6.3 การวางแผนการผลิตตามความต้องการตลาด	6.3.1 **วางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด** เป็นการวางแผนการผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด รวมถึงการวางแผนการจัดการปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจัยการผลิตที่มีอย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ สามารถลดต้นทุนการผลิต และช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีราคาดี ขายคล่อง และขายได้ตลอดปี	" ....ไม่จำเป็นต้องส่งเสริมผลผลิตให้ได้ปริมาณสูงสุดแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการสิ้นเปลืองค่าโสหุ้ย และทำลายคุณภาพดิน แต่ควรศึกษาสภาวะการตลาดการเกษตร ตลอดจนการควบคุมราคาผลิตผล ไม่ให้ประชาชนได้รับความเดือนร้อน...." พระบรมราโชวาท ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕
6.4 การควบคุมการผลิต	6.4.1 **การควบคุมการผลิต** เป็นการเฝ้าติดตามผลการผลิต หรือควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตามต้นทุนที่มีหรือตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต หรือลดเวลาลงได้ 6.4.2 **ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่ามากที่สุด** โดยการใช้ทรัพยากรเท่าที่มีความจำเป็น ใช้น้อยที่สุด หรือการบูรณซ่อมแซมให้ใช้งานได้ การใช้สิ่งอื่นทดแทน รวมถึงการนำกลับมาใช้ซ้ำอีก เป็นต้น	"...ในเรื่องวิชาการก็เช่นเดียวกัน สมัยนี้เขาใช้เครื่องมือ หุ่นแรง เขาใช้ปุ๋ย เขาใช้วิชาการ แต่ว่าวิชาการเหล่านี้มันก็ แพง ฉะนั้น ถ้าพยายามที่จะปฏิบัติให้อยู่ในขอบเขตของกำลัง ให้ เสียก่อนแล้วก็ค่อยเสริมสร้างขึ้นมาให้ค่อยๆ มีวิชาการมากขึ้นก็จะมั่นคง..." พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ "....ทุกวันนี้ ประเทศไทยยังมีทรัพยากรพร้อมมูล ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล ซึ่งเราสามารถนำมาใช้เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ และเสถียรภาพอันถาวรของบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญ เราต้องรู้จักใช้ทรัพยากรนั้นอย่างฉลาดคือไม่นำมาทุ่มเทใช้ให้เปลืองไปโดยไร้ประโยชน์ หรือได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่การระมัดระวังใช้ด้วยความประหยัดรอบคอบ ประกอบด้วยความคิดพิจารณาตามหลักวิชา เหตุผล และความถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งถึงประโยชน์แท้จริงที่จะเกิดแก่ประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันยืนยาว...." พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการเสด็จออกมหาสมาคมในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๙ "...โครงการพัฒนาต่างๆ ตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุงดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้ว คือทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลเป็นประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนส่วนรวมให้ได้มากที่สุด ในทางปฏิบัตินั้น นอกจากจะได้ผลส่วนใหญ่ หรือส่วนรวมตามจุดประสงค์แล้ว บางทีก็อาจทำให้มีการเสียหายในบางส่วนได้บ้าง เพื่อจะให้โครงการมีผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย จำเป็นต้องพิจารณาจัดตั้งโดยรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ให้ทราบว่าผลที่เกิดจากโครงการนั้นจะมีขอบเขตต่อเนื่องไปเพียงใดและมีผลเสียประการใดที่จุดใดบ้าง จะได้สามารถวางแผนให้สอดคล้องต้องกันทุกส่วนทุกขั้น เพื่อแก้ไขในส่วนที่จะเสียหายให้กลับเป็นดีให้โครงการได้ประโยชน์มากที่สุด..." พระราชดำรัสพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙
6.5 การส่งเสริมความรู้เพื่อการผลิต	6.5.1 **ส่งเสริมความรู้เพื่อการเพิ่มผลผลิต** เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มผลผลิตได้ ซึ่งสมารถทำได้	"...การทำเกษตรกรรมนั้นจะต้องมีวิชาการ วิชาการแผนใหม่ สมัยใหม่ที่ก้าวหน้า เช่น ใช้ปุ๋ย วิธีใช้ปุ๋ยวิธีใช้เครื่องกลต่างๆ อันนี้ทุกคนก็ปรารถนาที่จะก้าวหน้าเป็นคนสมัยใหม่ เป็นคน ที่ใช้วิทยาการแผนใหม่ คือ หมายความว่าอะไร เครื่องจักรเครื่องกลทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ค้นคว้ามาก็ได้ใช้ ในข้อนี้จะต้อง คิดดีๆ บางคนมุ่งที่จะ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	โดยการอบรม สัมมนา ปฏิบัติการ หรือดูงาน ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์ศึกษาเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้เพื่อการเพิ่มผลผลิต เช่น การให้ความรู้ในการใช้สารชีวภัณฑ์ การให้ความรู้ในการผลิตข้าวอย่างเหมาะสม เป็นต้น	สมัยใหม่ มุ่งจะเป็นคนก้าวหน้า ใช้วิชาการ ใช้วิทยาการใช้ที่เรียกว่าเทคโนโลยีคำนี้ก็คงจะเข้าใจเทคโนโลยี ก็หมายถึงเครื่องกลต่างๆ ที่เขาค้นคว้ามา เขาเอามาขายเราในราคาแพง แล้วก็เวลาปฏิบัติต้องมีความรู้ช่างกลมีความรู้ใน ทางวิชาการมากขึ้น ข้อนี้เป็นข้อดีเหมือนกันที่จะก้าวหน้า แต่ หมายความว่าทุกคน สมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้วิชาการให้ใช้ วิทยาการต่างๆ เหล่านี้ให้ถูกต้อง ถ้าใช้ไม่ถูกต้องก็จะเกิดผล เสียหายได้...” พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ “...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษา และทดลองงานพัฒนา การเกษตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างแก่ เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อ ดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม..." พระราชดำรัสไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

7. ปรับปรุงการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (เกษตรประณีต/เกษตรอินทรีย์)

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
7.1 ส่งเสริมความรู้เพื่อการผลิตเกษตรอินทรีย์	7.1.1 **ให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์** เป็นให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องในทุกขั้นตอน (ปลูกอะไร/ที่ไหน/อย่างไร/ราคาดี) รวมถึงการให้ความรู้ในการใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ 7.2.2 **การปรับเปลี่ยนการผลิตสู่เกษตรอินทรีย์** เป็นการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดการใช้สารเคมี หันมาใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อทำให้ได้ผลผลิตที่ได้ตามมาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด	"...ฉะนั้นการที่จะใช้ของสมัยใหม่นี้ก็มีอันตรายเหมือนกัน ถ้าไม่ครบถ้วนใช้ปุ๋ยเคมีดินก็แข็งกระด้างไปหมด ถ้าใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยจากฟางข้าวจากใบไม้ ดินไม่แข็ง ดินจะซุย ทั้งหมดนี้เป็นข้อคิด...” พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

8. ผลผลิตพอกินตลอดปี

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
8.1. มีปัจจัยการผลิต	8.1.1 **ความเพียงพอของปัจจัยในการดำรงชีวิต** หมายถึงมีปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หรือเหมาะสมกับฐานะ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น 8.1.2 **ความพอเพียงของปัจจัยการผลิตทางการเกษตร** หมายถึงมีปัจจัยการผลิตทางการเกษตรหรือปัจจัยการผลิตอย่างพอเพียง หรือมีความเหมาะสมกับการผลิต เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ทรัพยากรอื่นๆ เป็นต้น	“...ในการปฏิบัติงานเกษตรนั้น นักวิชาการเกษตรควรจะศึกษา สังเกตให้ทราบชัดว่าเกษตรกรรมย่อมเป็นไป หรือดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นวงจรและเป็นส่วนหนึ่งของวงจรธรรมชาติ ซึ่งมีการเกิดสืบเนื่องทดแทนกันอย่างพิสดาร จากปัจจัยหนึ่ง เช่น พันธุ์พืช เมื่อได้อาศัยปัจจัยอื่นๆ มีดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น เข้าปรุงแต่งทำให้เกษตรกรได้พืชผลขึ้นมา พืชผลที่ได้มานั้น เมื่อนำไปบริโภคเป็นอาหาร ทำให้ได้พลังงานมาทำงาน เมื่อนำออกจำหน่ายก็ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจขึ้น ทั้งแก่ผู้ซื้อ และผู้ผลิต คือผู้ซื้อ ย่อมนำไปทำผลประโยชน์ให้งอกเงยต่อไปได้ ผู้ผลิตก็ได้เงินทองมาจับจ่ายใช้สอยยังชีพ รวมทั้งซื้อหาปัจจัยสำหรับสนับสนุนการผลิตของตนให้เกิดผลหมุนเวียนเพิ่มเติมขึ้น เห็นได้ว่า แม้เพียงงานเกษตรอย่างเดียว ยังจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับงานต่างๆ กับเหตุปัจจัยต่างๆ มากมายหลายขอบข่าย ทั้งต้องเกี่ยวกันอาศัยกันอย่างถูกต้องสมดุลอีกด้วย...” พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ณ วันที่ ๑๙กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
		"...การกสิกรรมและอาชีพในด้านเกษตรทุกทุกอย่างย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายด้าน ด้านหนึ่งก็คือหลักวิชาของการเพาะปลูก เป็นต้น และอีกด้านหนึ่งก็เป็นการช่วยให้เพิ่มหลักวิชาเหล่านั้น และเมื่อได้ปฏิบัติแล้วได้ผลิตผลแล้วก็จะต้องสามารถดัดแปลงและขายจำหน่ายผลิตผลที่ตนได้ทำ ฉะนั้นทุกอย่างต้องสอดคล้องกัน ความขยันหมั่นเพียรในการผลิต ความรู้ในวิชาการผลิตและความรู้ในการเป็นอยู่ ทั้งความรู้ในด้านจำหน่าย ล้วนเป็นความรู้ที่จะต้องประสานกันหมด..." พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสดเข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๐
8.2 มีความรู้	8.2.1 **ส่งเสริมให้มีศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์ให้ตนเอง** เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้มีการศึกษาหาความรู้ หรือเพิ่มพูนประสบการณ์ มีการพัฒนาด้านความรู้และทักษะที่สามารถนำไปต่อยอดหรือสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ 8.2.2 **การนำความรู้ มาทำให้เห็นผลจริง** เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ หรือได้รับมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และสามารถทำได้ผลจริง เช่น การนำความรู้ที่ได้รับการอบรม มาใช้ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น	"...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกสิกรรมและสัตว์บาล อย่าง น้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย..."
8.3 มีผลผลิตพอเพียง	8.3.1 **ผลผลิตทางการเกษตรมีเพียงพอ** หมายถึงมีผลิตที่เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อใช้เองในครัวเรือนอย่างพอเพียง รวมถึงอาจมีผลผลิตบางส่วนเหลือพอขายและนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนสำหรับเรื่องที่จำเป็นด้วย เช่น การปลูกข้าวเพื่อบริโภค เหลือจึงจำหน่าย เป็นต้น 8.3.2 **ปลูกพืชเศรษฐกิจ ผลผลิตเหลือจำหน่าย** เป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยมุ่งที่จะจำหน่ายผลผลิตเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มากกว่าที่นำผลิตมาใช้ในครัวเรือน เป็นการเน้นการปลูกในเชิงพานิชย์เพื่อนำผลผลิตมาจำหน่าย เช่น การปลูกผักที่ตลาดต้องการและให้ราคาดี เน้นการจำหน่ายมากกว่าการบริโภคเอง	"...เมืองไทยนี้ต้องพึ่งเกษตรกรเป็นสำคัญ เพราะว่าเกษตรกรเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและต้องยึดอาชีพนี้มาและไม่ใช่เพราะเหตุนั่นเท่านั้นเอง แต่ว่าประเทศหนึ่งประเทศใดจะอยู่ได้ก็เพราะว่ามีกสิกรรม การประกอบอาชีพ ในด้านผลิตผลที่ได้จากธรรมชาติ ทั้งในด้านที่จะเป็นการปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ ปลูกผลไม้ หรือทำมาหากินในด้านปศุสัตว์หรือประมง..." พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสดเข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๐ "...ในด้านอาชีพของเกษตรกรต้องมีการเพาะปลูกในข้อที่ ๒ นี้ การเพาะปลูกหรือการทำมาหากินนี้ก็ต้องอาศัยหลักวิชา หลักวิชาตั้งแต่พืชพันธุ์ใดที่สมควร วิธีการใช้ปุ๋ยใช้เครื่องทุ่นแรง คือ วิชาการนั่นเอง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนอีกอันหนึ่งก็คือ เมื่อทำผลิตผลแล้วต้องสามารถที่จะให้ผลิตผลนั้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบริโภคของตนเองและทั้งในด้านการได้เงิน ค้าขาย เพื่อที่จะได้เงินมาบำรุงชีวิตของคน ทั้งสามส่วนนี้จึง สัมพันธ์กันสำหรับทุกคน..." พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗
8.4 มีความเป็นอยู่ที่ดี	8.4.1 **มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น** หมายถึงการประกอบอาชีพเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข หรือ	"... การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่น เป็นพื้นฐาน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มี

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	อยู่รอดในระดับครัวเรือน หรือมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งสามารถวัดได้จากการมีรายได้เพิ่ม ค่าใช้จ่ายลด และหนี้ลดลง เป็นต้น	อาชีพ และฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้แน่นอน..." พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ "...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการ และอุปกรณ์ที่ประหยัด ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานที่มันพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...." พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

9. แปรรูปผลผลิต

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
9.1 แปรรูปผลผลิต	9.1.1 **มองหาช่องทางในการแปรรูปผลผลิต** ให้กับชุมชน โดยนำผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ทดลองทำ สำรวจตลาดแล้วค่อยๆขยายผล	"....สมัยนี้ก็จะต้องมีการดัดแปลงผลิตผลที่มี เช่นข้าวก็ต้องสีแล้วในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงนมนั้นให้ขายได้ เช่น การทำให้นมนั้นเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมดานมโดยเฉพาะในประเทศร้อน อย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปสู่ตลาดได้และเป็นนมที่มีคุณภาพดี....." พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

10. บันทึกและทำบัญชีต้นทุน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
10.1 การบันทึกและทำบัญชีต้นทุน	10.1.1 **การบันทึกและทำบัญชีต้นทุน** เป็นการจดบันทึก หรือทำบัญชีที่แสดงต้นทุน เพื่อให้ทราบรายรับ รายจ่าย กำไร ขาดทุน ในครัวเรือน เพื่อให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายหรือการลงทุนที่เหมาะสมได้	"...แต่ที่พูดถึงทางเศรษฐกิจหมายความว่าทางการคำนวณดู ว่ารายได้รายจ่ายเป็นยังไง รายได้จะมาก ทุกคนก็บอกว่า เรามีผลผลิตมากๆ เราก็รวยสิ จริงสิรวย เราขายได้มากแต่ว่าก็ต้องจ่ายมากเหมือนกัน...." "...ฉะนั้น ทุกคนก็จะต้องรู้ดีเกี่ยวกับการทำบัญชีรายจ่าย - รายรับให้ดี ก็ต้องรู้เศรษฐกิจรู้บัญชีมากขึ้น..." พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ "...ในด้านหนึ่งที่ไม่เคยคิดกัน ในด้านการพัฒนา เช่น เจ้าหน้าที่บัญชี ถ้าหากว่าทำการเพาะปลูก ชาวบ้านทำการเพาะปลูก เมื่อมีผลแล้วเขาบริโภคเองส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็ขายเพื่อให้ได้ มีรายได้ แล้วก็เมื่อมีรายได้แล้วก็ไปซื้อของที่จำเป็นและสิ่งที่จะมาเกื้อกูลการอาชีพของตัว อย่างนี้ไม่ค่อยมีการศึกษากัน เมื่อผลิตอะไรแล้วก็จำหน่ายไปก็มีรายได้ก็ต้องทำบัญชี ชาวบ้านทำบัญชีบางที่ไม่ค่อยถูก..." พระราชดำริแก่กรรมการ กปร. และคณะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพราชดำริ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2531 ณ ศาลาดุสิดาลัย
10.2 การตรวจสอบและควบคุมภายใน	10.2.1 **การตรวจสอบและควบคุมภายใน** เป็นการตรวจสอบและควบคุมภายใน โดยกรรมการที่ชุมชนเลือกหรือมีส่วนร่วม หรือเป็นบุคคลภายในที่มีหน้าที่ร่วมตรวจสอบ	"... ให้มีคณะกรรมการควบคุม ที่คัดเลือกจากราษฎรในหมู่บ้าน เป็นผู้เก็บรักษาพิจารณาจำนวนข้าวที่จะให้ยืมและรับข้าวคืน ตลอดจนจัดทำบัญชีทำการของธนาคารข้าว ราษฎรที่ต้องการข้าวไปใช้บริโภคยามจำเป็นให้คงบัญชียืมข้าวไปใช้จำนวนหนึ่ง เมื่อสามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้แล้วก็นำมาคืนธนาคาร พร้อมด้วย

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	เพื่อให้การดำเนินการโปร่งใส น่าเชื่อถือและตรวจสอบได้	ดอกเบี้ย (ข้าว) จำนวนเล็กน้อยตามแต่ตกลงกัน ซึ่งข้าวซึ่งเป็นดอกเบี้ยดังกล่าวก็จะเก็บรวบรวมไว้ในธนาคาร และถือเป็นสมบัติของส่วนรวม...ราษฎรต้องร่วมมือกันสร้างยุ้งที่แข็งแรง ทั้งนี้หากปฏิบัติตามหลักการที่วางไว้ จำนวนข้าวที่หมุนเวียนในธนาคารจะไม่มีวันหมด แต่จะค่อย ๆ เพิ่มจำนวนขึ้น และจะมีข้าวสำหรับบริโภคตลอดไปจนถึงลูกหลาน ในที่สุดธนาคารข้าวจะเป็นแหล่งที่รักษาผลประโยชน์ของราษฎรในหมู่บ้าน และเป็นแหล่งอาหารสำรองของหมู่บ้านด้วย...." ทรงพระราชทานแนวทางดำเนินงานธนาคารข้าวแก่ราษฎรชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ "...ถ้าแต่ละคนมีความขยันหมั่นเพียร ทางราชการและผู้มีวิชาการอื่นๆ ที่ไม่ใช่ทางราชการก็จะช่วย ขั้นแรกที่สุด จะต้องแสดงว่าตนมีความเข้มแข็ง มีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกันอย่างเป็นสุขเสียก่อน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว จะมีผู้ที่มาช่วยแล้วความเดือดร้อนต่างๆ ก็จะได้บรรเทาไปไม่ให้เป็นทุกข์..." พระราชดำรัสที่มีต่อกลุ่มชาวไร่ผักในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓
10.3 การตรวจสอบบัญชี	10.3.1 **การตรวจสอบบัญชีโดยหน่วยงานภายนอก** เป็นการตรวจสอบบัญชีโดยหน่วยงานภายนอกที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นมืออาชีพ อาจเกิดจากความร่วมมือกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน 10.3.2 **การจัดทำและประเมินผลการปฏิบัติงาน** เป็นการประเมินผลการดำเนินโครงการ อาจจัดทำในรูปแบบรายงานหรือแบบอื่นๆ เพื่อตรวจสอบสถานภาพของโครงการ หรือประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงหลังโครงการแล้วเสร็จ กับแผนงานที่วางไว้ รวมถึงการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานโครงการที่เกี่ยวข้อง	

11. ผลผลิตส่วนเกินขายได้

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
11.1 พัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับการตลาด	11.1.1 **ส่งเสริมการผลิตที่สอดคล้องกับตลาด** เป็นการส่งเสริมการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สามารถทั้งบริโภคได้เอง และมีผลผลิตบางส่วนขายได้ ทำให้มีรายได้เพิ่ม ค่าใช้จ่ายลด หนี้ลดลง เช่น การปลูกข้าวก่ำลืมผัว ซึ่ง	"...การกสิกรรมและอาชีพในด้านเกษตรทุกทุกอย่างย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายด้าน ด้านหนึ่งก็คือหลักวิชาของการเพาะปลูก เป็นต้น และอีกด้านหนึ่งก็เป็นการช่วยให้เพิ่มหลักวิชาเหล่านั้น และเมื่อได้ปฏิบัติแล้วได้ผลิตผลแล้วก็จะต้องสามารถดัดแปลงและขายจำหน่ายผลิตผลที่ตนได้ทำ ฉะนั้นทุกอย่างต้องสอดคล้องกัน ความขยันหมั่นเพียรในการผลิต ความรู้ในวิชาการผลิตและความรู้ในการเป็นอยู่ ทั้งความรู้ในด้านจำหน่าย ล้วนเป็นความรู้ที่จะต้องประสานกันหมด..." พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสดเข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๐

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	เป็นข้าวที่ตลาดต้องการและให้ราคาดี เน้นการจำหน่ายมากกว่าการบริโภคเอง	" ...ไม่จำเป็นต้องส่งเสริมผลผลิตให้ได้ปริมาณสูงสุดแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการสิ้นเปลืองค่าโสหุ้ย และทำลายคุณภาพดิน แต่ควรศึกษาสภาวะการตลาดการเกษตร ตลอดจนการควบคุมราคาผลิตผล ไม่ให้ประชาชนได้รับความเดือนร้อน...." พระบรมราโชวาท ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕

12. มีรายได้เพิ่ม/ค่าใช้จ่ายลด/หนี้ลดลง

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
12.1 สร้างรายได้เพิ่มจากการผลิตหลัก	12.1.1 **การสร้างรายได้เพิ่มจากการผลิตหลัก** เป็นการสร้างรายได้เพิ่มจากการผลิตหลักที่ทำอยู่ เช่น ปลูกพืชหลังนา เพื่อสร้างอาชีพเสริม และมีรายได้เพิ่มเติมสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ 12.1.2 **ส่งเสริมการสร้างอาชีพนอกภาคเกษตร** เป็นการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการสร้างอาชีพอื่นๆนอกเหนือจากอาชีพทางการเกษตร เพื่อสร้างอาชีพและรายได้พิเศษให้กับคนในพื้นที่	"....ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ศึกษาการทดลองและทำนามาบ้าง และทราบดีว่าการทำนานั้นมี ความยากลำบากอยู่ มิใช่น้อย จำเป็นจะต้องอาศัยพันธุ์ข้าวที่ดี และต้องใช้วิชาการต่าง ๆ ด้วยจึงจะได้ผลเป็นล่ำเป็นสัน อีกประการหนึ่งที่นานั้น เมื่อสิ้นฤดูทำนาแล้วควรปลูกพืชอื่น ๆ บ้าง เพราะ จะเพิ่มรายได้ให้อีกไม่ใช่น้อย ทั้งจะช่วยให้ดินร่วน ช่วยเพิ่มปุ๋ยกากพืช ทำให้ลักษณะเนื้อดินดีขึ้น เหมาะสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป...." พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้นำกลุ่มชาวนา เมื่อ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๘

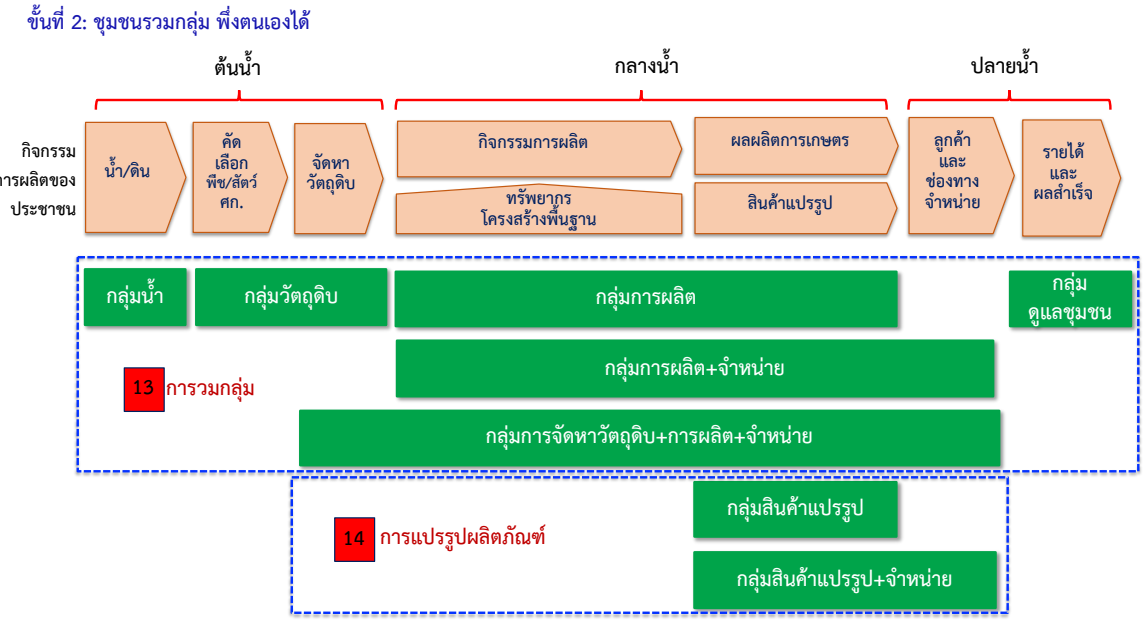

รูปที่ 3.65 การศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้)

ตารางที่ 3.25 จุดเด่นในการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ ในขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้

13. การรวมกลุ่ม

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
13.1 จัดตั้งกลุ่ม/กองทุน	13.1.1 **การจัดตั้งกลุ่ม** เป็นการรวมกันของเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน และดำเนินกิจการร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือส่วนรวม เช่น กลุ่มผลิตพันธุ์พืช กลุ่มวัตถุดิบ กลุ่มผลิตและจำหน่าย กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ กลุ่มแปรรูป เป็นต้น 13.1.2 **การจัดตั้งกองทุน** เป็นการจัดตั้งและดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน ให้สามารถดำเนินงานด้วยความเรียบร้อย เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมของสมาชิก หรือจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสมหรือยุติธรรม มีกฎระเบียบ กติกา หรือมีการตรวจสอบที่โปร่งใส เป็นที่ยอมรับ เช่น กองทุนปุ๋ย กองทุนเมล็ดพันธุ์ กองทุนปศุสัตว์ เป็นต้น	"...ขอให้ทุกคนได้ระลึกถึงว่า การที่มารวมกลุ่ม จะเป็นกลุ่ม เกษตรกร หรือประมง หรือชลประทาน ในรูปสหกรณ์ ในรูปกลุ่ม ในรูปใดก็ตามนั้น จะต้องมีจุดประสงค์ แล้วก็จุดประสงค์ ของแต่ละคน ต้องแบ่งดูว่ามีส่วนอย่างไรในชีวิตของเกษตรกรหรือของคนทุกคน เราต้องแบ่งเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งคือความเป็นอยู่ประจำวันให้มีอาหารกิน มีเสื้อใส่ แล้วก็มีที่อยู่อาศัย มียารักษาโรค คือ หมายความจตุปัจจัยที่ทุกคนต้องมี..." พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่กลุ่ม ชาวไร่ศูนย์พัฒนาไทย - อิสราเอล เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙
13.2 ขับเคลื่อนกองทุน	13.2.1 **การดำเนินกิจการเพื่อขับเคลื่อนกองทุน** เป็นการดำเนินงานหรือกิจกรรม โดยให้ประชาชาชนหรือสมาชิก เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ เช่น กิจกรรมขับเคลื่อนด้านการประกอบอาชีพ การผลิตสินค้าและบริการ 13.2.2 **มีคณะกรรมการทำงานร่วมกัน** เป็นการบริหารงานที่ชุมชนหรือสมาชิก เข้ามามีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในการทำงาน การบริหารจัดการ การวางแผน หรือการตัดสินใจ อาจเป็นในรูปแบบของคณะทำงาน หรือ คณะกรรมการ หรือกลุ่มสมาชิก ก็ได้	"...สหกรณ์นี้ ก็จะต้องให้เข้าใจว่าเป็นวิธีหนึ่ง มีการร่วมกัน ทำงานเป็นกลุ่มเป็นก้อนเพื่อที่จะให้ได้ผลในการพัฒนาความ เป็นอยู่ของตน และอยู่รวมกันก็ทำให้มีแรงงาน คือร่วมแรง งานเพื่อการอาชีพให้เจริญงอกงาม..." พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่กลุ่ม ชาวไร่ศูนย์พัฒนาไทย - อิสราเอล เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙
13.3 ยกระดับกลุ่ม/กองทุน สู่วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์	13.3.1 **มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์** เป็นการจัดตั้งหรือดำเนินการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ โดยมีผลประกอบการ การตรวจสอบ และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการเชื่อมโยงกับแหล่งทุนภายนอกได้ 13.3.3 **การวางแผนบริหารจัดการ และการจัดทำโมเดลธุรกิจ** เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหาร การวางแผน การผลิต การจำหน่าย การจัดการทางการเงิน การจัดการคน และอื่นๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยการสร้างโมเดล	"...คำว่า "สหกรณ์" แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันนี้ลึกซึ่งมาก เพราะว่าจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วย สมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม งานที่ทำด้วยร่างกาย ถ้าแต่ละคนทำก็เกิดผลขึ้นมาได้ เช่น การทำเพาะปลูกก็มีผลขึ้นมา สามารถที่จะใช้ผลนั้นในด้านการบริโภคคือ เอาไปรับประทานหรือเอาไปใช้ หรือเอาไป จำหน่ายเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงชีพได้ ถ้าแต่ละคนทำไปโดย ลำพังแต่ละคน งานที่ทำนั้นผลอาจจะไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ละอาจจะไม่พอเพียงในการเลี้ยงตัวเอง ทำให้มีความเดือดร้อน ฉะนั้นจะต้องร่วมกันแม้ในขั้นที่ทำในครอบครัวก็จะต้องช่วย กันทุกคนในครอบครัวก็ช่วยกันทำงานทำการเพื่อที่จะเลี้ยงครอบครัวให้มีชีวิตอยู่ได้ แต่ว่าถ้าร่วมกันหลายๆ คนเป็น

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	ธุรกิจ ที่ทำให้สามารถเห็นภาพรวมทั้งหมดของธุรกิจ และสามารถลดจุดอ่อนในแต่ละจุดที่จะเกิดขึ้นในช่วงดำเนินธุรกิจได้อีกด้วย	กลุ่ม เป็นก้อนก็สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถ มีผลได้มากขึ้น...” พระราชดำรัสที่ได้พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์ทั่ว ประเทศเมื่อครั้งเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒ “...ควรที่จะมีการแพร่ขยาย ให้ใช้ระบบสหกรณ์ขึ้นทั่วประเทศ เนื่องจากวิธีการสหกรณ์นั้นเอง เป็นรากฐานที่ดีของระบอบ ประชาธิปไตย อย่างสำคัญ สอนให้คนรู้จักรับผิดชอบร่วมกัน ให้มีการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารสหกรณ์ ตลอดจนให้รู้ถึง คุณค่าของประโยชน์อันจะได้ร่วมกันเป็นส่วนรวม...” พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์ภาคการเกษตรทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๐
13.4 กลุ่มดูแลสมาชิก	13.4.1 **การดูแลความเป็นอยู่สมาชิก** เป็นการดูแลความเป็นอยู่สมาชิก และ/หรือ ครอบครัว รวมถึงการแบ่งปัน เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนท้องถิ่น ในรูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลาย ตามสภาพพื้นที่ 13.4.2 **สวัสดิการแก่สมาชิก และ/หรือครอบครัว** เพื่อจัดสวัสดิการที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต ด้วยการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกโดยครอบคลุมเกือบทุกช่วงชีวิต เช่น สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด ทุนการศึกษา จ่ายกรณีเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิต จัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ เป็นต้น	“...ประชาราษฎร์ผู้ประกอบการเพาะปลูกและจำพวกอื่นๆ ที่มีกำลังทรัพย์น้อยแต่มีความต้องการอย่างเดียวกัน ควรได้รับการอุดหนุนให้ตั้งสหกรณ์ เพื่อยังให้เกิดการประหยัดทรัพย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการช่วยตนเองเป็นทางอีกทางหนึ่งซึ่งเผยแผ่ความจำเริญทรัพย์ และจำเริญธรรมในบ้านเมืองให้ยิ่งขึ้น..” พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ “...ประเทศไทยพูดโดยส่วนรวมก็เป็นประเทศที่อาศัยการเกษตร ในทุกสาขาเป็นหลัก เพื่อให้ประเทศชาติมีความมั่นคง จึงต้อง มีวิธีการที่เหมาะสม สำหรับให้ผู้ที่ปฏิบัติงานเกษตรนี้สามารถ ที่จะผลิตได้มากที่สุด และมีความสุขความเจริญความมั่นคง มากที่สุด การใช้วิธีของสหกรณ์นี้ดีที่สุดแล้ว เพราะว่าผู้ที่ ปฏิบัติงานในด้านเกษตร ก็จะได้รับประโยชน์ทั่วถึงทุกคน...” พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

14. การแปรรูปผลิตภัณฑ์

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
14.1 การแปรรูปผลผลิต	14.1.1 **การแปรรูปผลผลิต** เป็นการแปรรูปผลผลิต รวมถึงการคิดค้นเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อส่งเสริมการผลิต ป้องกันการล้นตลาดของผลิตผลสด ซึ่งช่วยยกระดับราคาผลิตผล ไม่ให้ตกต่ำ เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทางการเกษตร หรือการผลิตให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เพื่อให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นที่ยอมรับ สามารถจำหน่ายหรือขยายตลาดการค้าออกไปสู่ภายนอกชุมชนได้ 14.1.2 **การพัฒนาสินค้าชุมชน หรือการสร้างแบรนด์ชุมชน** เป็นการพัฒนาสินค้า เพื่อให้สินค้าสามารถสร้างแบรนด์ของตัวเองได้ มีเอกลักษณ์ มีความเป็นเฉพาะตัว	“...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม...” พระราชดำรัส ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริตามพระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖ “.....หลักการของสถานที่นี้ก็คือจะต้องดูว่าผลิตผล ผลิตอย่างไรตั้งแต่ต้น เช่น ในที่นี้ก็มีการเลี้ยงโคนม มีการปลูกข้าว และปลูกพืชอื่นๆ เป็นการทดลอง และจากนั้นมีการค้นคว้าวิจัยว่าจะ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	สามารถแข่งขันในตลาด หรือสร้างการยอมรับในตลาดได้ ตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์แบรนด์ "ภูธารา" ที่อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี **14.1.3 พัฒนาแหล่งรวบรวม หรือกระจายผลผลิต** เป็นการสร้าง จัดเตรียม พัฒนาสิ่งก่อสร้าง หรือพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม จัดเก็บ สินค้า ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์แปรรูป หรืออื่นๆ ก่อนทำการจำหน่าย หรือก่อนการกระจายสินค้าไปยังแหล่งจำหน่ายอื่น เช่น การสร้างโกดัง โรงเรือนเพื่อเก็บสินค้า เป็นต้น	ดัดแปลงผลิตผลเหล่านั้นอย่างไร สำหรับให้ไปสู่ผู้บริโภค เช่น โคนมก็ให้นมซึ่งผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อที่จะเป็นนมสำหรับผู้บริโภค นมสำหรับเก็บไว้ได้นานหน่อย หรือข้าวก็มีโรงสีสำหรับสีข้าว แล้วก็ส่งไปให้แก่สมาชิก ทั้งนมก็มีสมาชิกที่รับนมเป็นประจำวัน ฉะนั้น ก็เป็นกิจการที่ครบวงจรตั้งแต่ต้น คือ การผลิตแต่ต้น และมาดัดแปลง เสร็จแล้วก็ได้จำหน่ายและบริโภค ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการเกษตรนี้ก็เป็นเช่นเดียวกันต้องผลิต ดัดแปลง จำหน่าย และบริโภคคือใช้ ถ้าตลอดทางเป็นไปโดยดี และแต่ละคนก็ได้ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความมีหลักวิชาที่ดี ทุกคนก็ได้ประโยชน์ ทุกคนได้รับผลดี ไม่ว่าผู้ที่ผลิต ไม่ว่าผู้ที่ดัดแปลง ไม่ว่าผู้ที่บริโภค ได้ประโยชน์ทั้งนั้น และทำให้ส่วนรวมของเรามีความมั่นคงได้....." พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ "..... ทรงมีพระราชดำริเสมอว่า โรงงานนี้จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จะเป็นโรงงานแยกออกมาโดดๆ ไม่ได้ เพราะว่าจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของชาวบ้านเป็นที่ฝึกนอกเหนือไปจากอุตสาหกรรมเกษตร ระบบการทำงาน ฝึกอย่างอื่นๆ เป็นคล้ายๆ กับหน่วยงานซึ่งถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ชาวบ้านด้วยครับ..." ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๙ "....สมัยนี้ก็จะต้องมีการดัดแปลงผลิตผลที่มี เช่นข้าวก็ต้องสีแล้ว ในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงนมนั้นให้ขายได้ เช่น การทำให้นมนั้นเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมดานมโดยเฉพาะในประเทศร้อน อย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปสู่ตลาดได้ และเป็นนมที่มีคุณภาพดี....." พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐
14.2 การขึ้นทะเบียนมาตรฐาน	14.2.1 **การสร้างความร่วมมือเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิต** เป็นการสร้างความร่วมมือ ระหว่างชุมชน ผู้ผลิตสินค้า กับหน่วยงานท้องถิ่น ส่วนราชการ หรือภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการผลิต หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง 14.2.2 **การขึ้นทะเบียนมาตรฐาน** เป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากงานด้านการเกษตรที่จำเป็นต้องทำ	"...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกสิกรรมและสัตว์บาล อย่าง น้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	เพราะเกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยมีขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ หรือวิธีการผลิตตามที่หน่วยงานราชการ หรือผู้รับรองมาตรฐานกำหนด เช่น การก่อสร้างโรงเรือนพลังแสงอาทิตย์ระบบปิดของผลิตภัณฑ์ภูธารา เพื่อป้องกันแมลง และเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)	ให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย...” พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕
14.3 รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์	14.3.1 **การผลิตที่ได้มาตรฐาน ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์** เป็นขั้นตอนที่ผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์แปรรูป ได้รับการรับรองคุณภาพ โดยผ่านการรับรองและได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน (เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ GAP GMP หรือ อ.ย. เป็นต้น) ซึ่งการที่สินค้าจะได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานนั้น ผู้ผลิตจะต้องผลิตสินค้าให้ผ่านเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในการเลือกซื้อสินค้า	“.....สมัยนี้ก็จะต้องมีการดัดแปลงผลิตผลที่มี เช่นข้าวก็ต้องสีแล้ว ในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงนมนั้นให้ขายได้ เช่น การทำให้นมนั้นเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมดานมโดยเฉพาะในประเทศร้อน อย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปสู่ตลาดได้ และเป็นนมที่มีคุณภาพดี.....” พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐
14.4 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป	14.4.1 **ส่งเสริมสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป** เป็นการส่งเสริม หรือสนับสนุนให้มีสถานที่จำหน่ายผลผลิต หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปเกิดขึ้น มีทั้งที่ได้รับการสนับสนุนสถานที่จำหน่ายจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน เช่น ตลาดขายสินค้าในชุมชน ตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลอดสาร สถานที่จำหน่ายในหอประชุม หรือสถานที่เฉพาะกิจอื่นๆ เป็นต้น 14.4.2 **สร้างช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย** หมายถึงการสร้างช่องทางจำหน่าย หรือช่องทางเข้าถึงสินค้าให้มีความหลากหลาย ตัวอย่างเช่น ช่องทางส่งออก ช่องทางการค้าธุรกิจออนไลน์ ช่องทางร้านค้าตัวแทนจำหน่าย (Traditional Trade) เช่น ร้านค้าปลีก ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบสมัยใหม่ (Modern Trade) เช่น ซุปเปอร์มาร์เก็ต หรือร้านค้าสะดวกซื้อ เป็นต้น	“.....สมัยนี้ก็จะต้องมีการดัดแปลงผลิตผลที่มี เช่นข้าวก็ต้องสีแล้ว ในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงนมนั้นให้ขายได้ เช่น การทำให้นมนั้นเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมดานมโดยเฉพาะในประเทศร้อน อย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปสู่ตลาดได้ และเป็นนมที่มีคุณภาพดี.....” “.....หลักการของสถานที่นี้ก็คือจะต้องดูว่าผลิตผล ผลิตอย่างไรตั้งแต่ต้น เช่น ในที่นี้ก็มีการเลี้ยงโคนม มีการปลูกข้าว และปลูกพืชอื่นๆ เป็นการทดลอง และจากนั้นมีการค้นคว้าวิจัยว่าจะดัดแปลงผลิตผลเหล่านั้นอย่างไร สำหรับให้ไปสู่ผู้บริโภค เช่น โคนมก็ให้นมซึ่งผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อที่จะเป็นนมสำหรับผู้บริโภค นมสำหรับเก็บไว้ได้นานหน่อย หรือข้าวก็มีโรงสีสำหรับสีข้าว แล้วก็ส่งไปให้แก่สมาชิก ทั้งนมก็มีสมาชิกที่รับนมเป็นประจำวัน ฉะนั้น ก็เป็นกิจการที่ครบวงจรตั้งแต่ต้น คือ การผลิตแต่ต้น และมาดัดแปลง เสร็จแล้วก็ได้จำหน่ายและบริโภค ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการเกษตรนี้ก็เป็นเช่นเดียวกันต้องผลิต ดัดแปลง จำหน่าย และบริโภคคือใช้ ถ้าตลอดทางเป็นไปโดยดี และแต่ละคนก็ได้ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความมีหลักวิชาที่ดี ทุกคนก็ได้ประโยชน์ ทุกคนได้รับผลดี ไม่ว่าผู้ที่ผลิต ไม่ว่าผู้ที่ดัดแปลง ไม่ว่าผู้ที่บริโภค ได้ประโยชน์ทั้งนั้น และทำให้ส่วนรวมของเรามีความมั่นคงได้.....” พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
		โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

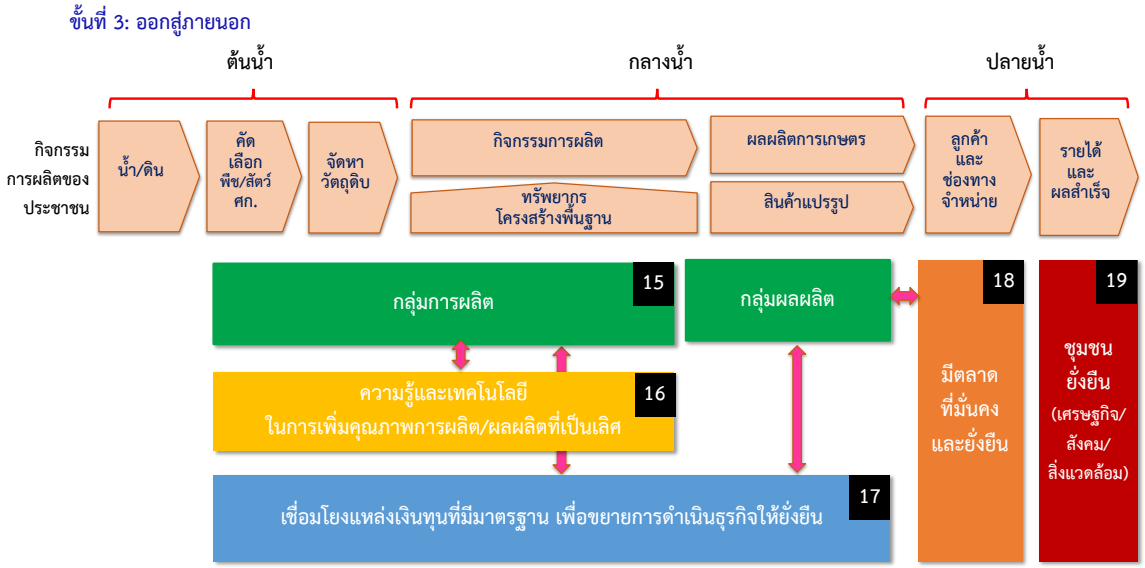

รูปที่ 3.66 การศึกษาจุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก)

ตารางที่ 3.26 จุดเด่นในการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองฯ ในขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก

15. กลุ่มการผลิต

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
15.1 กลุ่มการผลิต	15.1.1 **การผลิตของกลุ่มการผลิต** เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อผลิตสินค้า การแปรรูปผลผลิต หรือการบริการ โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันผลิต ร่วมกันบริหารจัดการ และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เกิดการหมุนเวียนเงินในชุมชน เช่น กลุ่มผู้ผลิตในชุมชนที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ 15.1.2 **การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ /สร้างนวัตกรรมใหม่** เป็นการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดสินค้าใหม่ หรือเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเดิม ตัวอย่างเช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานให้กับสินค้าในการใช้งาน การปรับเปลี่ยนวิธีการใช้งานให้ง่ายขึ้น การยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานกว่าเดิม เพื่อสร้างความแตกต่าง หรือนำไปสู่การสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงจุด เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวสารให้มีความสวยงามและพัฒนาประสิทธิภาพ โดยใช้ถุงพลาสติกแบบสุญญากาศ เพื่อให้สามารถจัดเก็บและยืดอายุของข้าวสารได้นานยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างมูลค่าให้กับการบริการ โดยการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าสามารถโอน จ่าย ชำระค่าสินค้าและค่าบริการผ่านระบบออนไลน์ได้ เป็นต้น	"...ขอให้ทุกคนได้ระลึกถึงว่า การที่มารวมกลุ่ม จะเป็นกลุ่ม เกษตรกรหรือประมง หรือชลประทาน ในรูปสหกรณ์ ในรูปกลุ่ม ในรูปใดก็ตามนั้น จะต้องมีจุดประสงค์ แล้วก็จุดประสงค์ ของแต่ละคน ต้องแบ่งดูว่ามีส่วนอย่างไรในชีวิตของเกษตรกรหรือของคนทุกคน เราต้องแบ่งเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งคือความเป็นอยู่ประจำวันให้มีอาหารกิน มีเสื้อใส่ แล้วก็มีที่อยู่อาศัย มียารักษาโรค คือ หมายความจตุปัจจัยที่ทุกคนต้องมี..." พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่กลุ่ม ชาวไร่ศูนย์พัฒนาไทย - อิสราเอล เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

16. ความรู้และเทคโนโลยี ในการเพิ่มคุณภาพการผลิต/ผลผลิตที่เป็นเลิศ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
16.1 ความรู้และเทคโนโลยี ในการเพิ่มคุณภาพการผลิต/ผลผลิตที่เป็นเลิศ	16.1.1 **การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยี** เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีทั้งในชุมชนและนอกชุมชน หรือทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน รวมถึงการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้เพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถทำได้ได้หลายทาง เช่น การเรียนรู้จากตัวอย่างของผลสำเร็จในพื้นที่ การถอดบทเรียนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ เป็นต้น 16.1.2 **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม** เป็นการสร้างชุดความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม หรือหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร หน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน หรือผู้สนใจอื่นๆ รวมถึงการสร้างความรู้ใหม่ และการเผยแพร่ความรู้ โดยผู้อบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	"...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม..." พระราชดำรัส ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริตามพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 "...ทางราชการโดยกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ทางนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้ช่วยกันทำโครงการนี้ โครงการนี้ใช้เงินของมูลนิธิชัยพัฒนาส่วนหนึ่ง ใช้เงินของราชการส่วนหนึ่ง โดยวิธีขุดบ่อน้ำ เพื่อใช้น้ำนั้นมาทำการเพาะปลูก ตาม ทฤษฎีใหม่ ซึ่งทฤษฎีใหม่นี้ยังไม่เกิดขึ้น พอดีขุดบ่อน้ำนั้น เราก็เรียกว่า มือดี ขุดน้ำมีน้ำ ข้างๆ ที่อื่นนั้นไม่มีน้ำ แต่ตรงนั้นมีน้ำ ลงท้ายก็สามารถปลูกข้าว แล้วก็ปลูกผัก ปลูกไม้ยืนต้นไม้ผล ต่อมาก็ได้ซื้อที่อีก 30 ไร่ ก็กลายเป็นศูนย์พัฒนา หลักมีว่า แบ่งที่ดินเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งเป็นที่สำหรับปลูกข้าว อีกส่วนหนึ่งสำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวน และก็มีที่สำหรับขุดสระน้ำ ดำเนินการไปแล้ว ทำอย่างธรรมดาอย่างชาวบ้าน ในที่สุดได้ข้าวและได้ผัก ขายข้าวกับผักนี่มีกำไร 2 หมื่นบาท 2 หมื่นบาทต่อปี หมายความว่า โครงการนี้ใช้งานได้ เมื่อใช้งานได้ก็ขยายโครงการทฤษฎีใหม่ นี้ โดยให้ทำที่อื่น นอกจากมีสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมีอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่งเพื่อเสริมสระน้ำ ในการนี้ก็ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชนซื้อที่ด้วยราคาที่เป็นธรรม ไม่ใช่ไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ..." จากพระราชดำรัสพระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗

17. เชื่อมโยงแหล่งเงินทุนที่มีมาตรฐาน เพื่อขยายการดำเนินธุรกิจให้ยั่งยืน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
17.1 เชื่อมโยงแหล่งเงินทุนเพื่อขยายการดำเนินธุรกิจ	17.1.1 **สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งเงินทุน** เป็นการสร้างเครือข่ายเครือข่ายพันธมิตร เพื่อเชื่อมโยงกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในด้านการสนับสนุนเงินทุน แหล่งเงินทุน หรือสนับสนุนในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การจำหน่ายสินค้า และการบริการ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจ สามารถบรรลุตามเป้าหมาย มีความมั่นคง และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น การให้กู้ยืมเงินผ่านกองทุนของสถาบันการเงิน 17.1.2 **การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน** ชุมชนที่ดำเนินตามโครงการตามพระราชดำริ หลายโครงการมีความสวยงาม ความน่าสนใจ แสดงถึงเสน่ห์แห่งวิถีไทย และมีศักยภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นชุมชน โดยการท่องเที่ยวมีส่วนเข้ามาเสริมให้ชุมชนอยู่แบบพึ่งพาตัวเองได้ดียิ่งขึ้น ช่วยเสริมรายได้สู่ชุมชน รวมถึงการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีโอกาสการเติบโตอย่างแข็งแกร่ง	"...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกสิกรรมและสัตว์บาล อย่าง น้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย..." พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตร ศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

18. มีตลาดที่มั่นคงและยั่งยืน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
18.1 มีตลาดที่มั่นคงและยั่งยืน	18.1.1 **มีเครือข่ายการตลาด การค้า และธุรกิจ** เป็นการสร้างเครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า การตลาด และธุรกิจโดยเฉพาะ เพื่อให้มีตลาดที่แน่นอนและยั่งยืนในระยะยาว เช่น การเชื่อมโยงผลผลิตชุมชนกับตลาดขนาดใหญ่ภายนอก (Modern Trade) หรือการนำผลผลิตจากชุมชนไปวางจำหน่ายที่ห้าง ซุปเปอร์มาร์เก็ต หรือตลาดเครือข่าย 18.1.2 **การเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถาบันฯ และเผยแพร่แนวพระราชดำริ** มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ตามแนวพระราชดำริ หรือกิจกรรมของสถาบัน ที่เกิดจากการปฏิบัติงานและเห็นผลจริงในพื้นที่ ได้เผยแพร่ไปยังผู้สนใจอย่างกว้างขวาง รวมถึงการนำสื่อมวลชนศึกษาเรียนรู้แนวพระราชดำริ และเพื่อให้เกษตรกรและประชาชนมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตให้มีความมั่นคงและยั่งยืน	"...ในการปฏิบัติงานเกษตรนั้น นักวิชาการเกษตรควรจะศึกษา สังเกตให้ทราบชัดว่าเกษตรกรรมย่อมเป็นไป หรือดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร และเป็นส่วนหนึ่งของวงจร ธรรมชาติ ซึ่งมีการเกิดสืบเนื่องทดแทนกันอย่างพิสดาร จากปัจจัยหนึ่ง เช่น พันธุ์พืช เมื่อได้อาศัยปัจจัยอื่นๆ มีดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น เข้าปรุงแต่งทำให้เกษตรกรได้พืชผลขึ้นมา พืชผลที่ได้มานั้น เมื่อนำไปบริโภคเป็นอาหาร ทำให้ได้พลังงานมาทำงาน เมื่อนำออกจำหน่ายก็ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจขึ้น ทั้งแก่ผู้ซื้อ และผู้ผลิต คือผู้ซื้อ ย่อมนำไปทำผลประโยชน์ให้งอกเงยต่อไปได้ ผู้ผลิตก็ได้เงินทองมาจับจ่ายใช้สอยยังชีพ รวมทั้งซื้อหาปัจจัยสำหรับสนับสนุนการผลิตของตนให้เกิดผลหมุนเวียนเพิ่มเติมขึ้น เห็นได้ว่า แม้เพียงงานเกษตรอย่างเดียว ยังจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับงานต่าง ๆ กับเหตุปัจจัยต่าง ๆ มากมายหลายขอบข่าย ทั้งต้องเกี่ยวกันอาศัยกันอย่างถูกต้องสมดุลอีกด้วย...." พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ "...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม..." พระราชดำรัส ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526

19. ชุมชนยั่งยืน (เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม)

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
19.1 ชุมชนยั่งยืน (เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม)	19.1.1 **ชุมชนมีความยั่งยืน** คือการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ให้ชุมชนสามารถดำเนินการพัฒนาได้ด้วยตนเอง หรือเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนา มีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาแบบบูรณาการ โดยการประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาในระยะยาว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 19.1.2 **การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น** เป็นการปลุกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรม ร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งมีผลทำให้เกิดความเป็นระเบียบร้อย มีความสามัคคีกลมเกลียว ตลอดจนการมีศีลธรรมอันดี ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมแบบเกษตรกรรม คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย ทำให้มี	"...ที่สำคัญ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใด จะต้องเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ สภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนในภาคนั้นเสมอ..." พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ "...งานด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม นั้น คือ งานสร้างสรรค์ ความเจริญทางปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ ของความเจริญ ด้านอื่นๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรา รักษาและดำรงความเป็นไทย ได้สืบไป ..." พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร ณ วังท่าพระ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๓ "...ประเพณีทั้งหลายย่อมมีประโยชน์ในการดำเนิน ชีวิตของแต่ละคนเรามีประเพณี ของชาติไทยเป็นสมบัติ เราควรจะยินดีอย่างยิ่งและช่วยกันส่งเสริม รักษาไว้ เพื่อความเจริญก้าว หน้าของประเทศ..."

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง	พระราชดำรัส
	วัฒนธรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้อง เช่น พิธีแรกนาขวัญ พิธีสู่ขวัญข้าว เป็นต้น	พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๐๓

3.8.4 สรุปการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระดำริ

นอกเหนือจากการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ ที่สอดคล้องกับภารกิจ วัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริแล้ว คณะที่ปรึกษาฯ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งในรูปแบบของการฝึกอบรม การปรึกษาหารือ การศึกษาดูงานและการสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยสรุปกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่สำคัญไว้ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้รายละเอียดของการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ทั้งเนื้อหา องค์ความรู้ ผลที่ได้รับมีระบุไว้ในเล่มที่ 3

3.8.4.1 การประชุมหารือแนวทางการบูรณาการระบบและข้อมูลเพื่อการวางแผน จัดสรร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

หัวข้อ “แนวทางการบูรณาการระบบและข้อมูลเพื่อการวางแผน จัดสรร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน”

รายละเอียด วันที่ 11 และ 23 ธันวาคม 2562 ณ สำนักงาน

ผู้เข้าร่วม ทีมงานส่วนกลาง (วันที่ 11 ธันวาคม 2562) และ
ทีมงานส่วนกลางและทีมข้อมูลจากพื้นที่ 9 จังหวัด (วันที่ 23 ธันวาคม 2562)

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และหาแนวทางในการบูรณาการระบบข้อมูล เพื่อการวางแผน จัดสรร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้กับบุคลากรจากฝ่ายต่างๆของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

บรรยากาศ

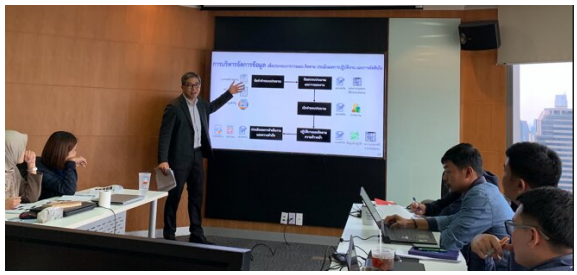

3.8.4.2 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ประจำปีงบประมาณ 2563

หัวข้อ “การวางแผนงานระดับพื้นที่”

รายละเอียด วันที่ 21 มกราคม 2563 ณ สำนักงาน

ผู้เข้าร่วม ที่ปรึกษา ผู้บริหาร ทีมงานส่วนกลางและทีมงานทุกพื้นที่ต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ประจำปีงบประมาณ 2563 ให้กับบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

บรรยากาศ

3.8.4.3 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลของสถาบันฯ

หัวข้อ “การพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลของสถาบันฯ”

รายละเอียด วันที่ 28-29 กุมภาพันธ์ 2563 ณ พื้นที่ต้นแบบจังหวัดขอนแก่น

ผู้เข้าร่วม ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลางและทีมงานทุกพื้นที่ต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้การปฏิบัติงานพัฒนาของทุกพื้นที่ และถ่ายทอดแนวคิดในการติดตามประเมินผลของสถาบันฯ

บรรยากาศ

3.8.4.4 การประชุมทำความเข้าใจและสอบทานกรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผล

หัวข้อ “กรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผล”

รายละเอียด วันที่ 23-25 มิถุนายน 2563 ณ จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น

ผู้เข้าร่วม ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลางและทีมงานพื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุดรธานี-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์ เพื่อทำความเข้าใจและสอบทานกรอบและเครื่องมือการติดตามประเมินผลเบื้องต้น กับเจ้าหน้าที่ของพื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุดรธานี-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์

บรรยากาศ

3.8.4.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำตัวชี้วัด เครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

หัวข้อ “การจัดทำตัวชี้วัด เครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน”

รายละเอียด วันที่ 14-15 กรกฎาคม 2563 ณ บางแสน จังหวัดชลบุรี

ผู้เข้าร่วม ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลางและทีมงานทุกพื้นที่ต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดทำตัวชี้วัด เครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

1. การประเมินและรายงานผลความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ (Fiscal Report)

2. การประเมินและรายงานผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report)

3. การติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินโครงการ (Project Financing Report)

บรรยากาศ

3.8.4.6 การจัดทำแผนพื้นที่ ประจำปี 2564-2565

หัวข้อ "การจัดทำแผนพื้นที่ประจำปี 2564-2565"

รายละเอียด วันที่ 29-30 กรกฎาคม 2563 ณ พื้นที่ต้นแบบจังหวัดน่าน

วันที่ 1 สิงหาคม 2563 ณ สำนักงาน และ

วันที่ 5 สิงหาคม 2563 ณ สำนักงาน

ผู้เข้าร่วม ผู้อำนวยการ ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลางและทีมงานทุกพื้นที่ต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการประมวลและนำผลการดำเนินงานของพื้นที่ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของพื้นที่ในปี 2564-2565

บรรยากาศ

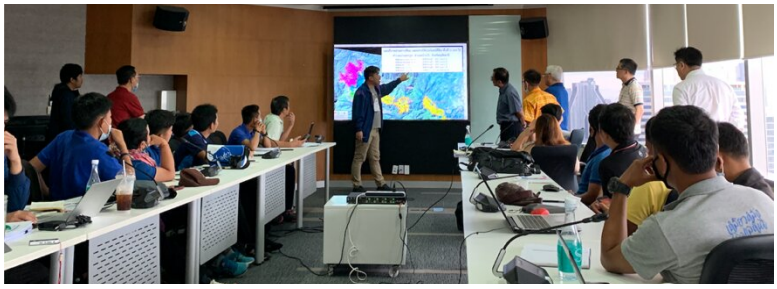

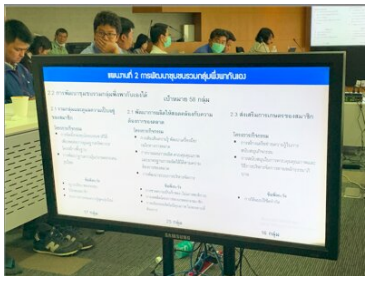

3.8.4.7 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

หัวข้อ “หลักคิดและวิธีการจัดทำตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน”

รายละเอียด วันที่ 11 กันยายน 2563 ณ จังหวัดเพชรบุรี

ผู้เข้าร่วม ผู้อำนวยการ ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลางและทีมงานทุกพื้นที่ต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และให้ทุกพื้นที่มีทักษะในการวิเคราะห์ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

บรรยากาศ

3.8.4.8 การนำเสนอผลการศึกษา “ก้าวใหม่การพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ”

หัวข้อ การร่วมนำเสนอผลการศึกษา “ก้าวใหม่การพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ”

รายละเอียด งานเสวนาเรื่อง “ไม่ท้อ ไม่ถอย-พระราชดำริค้ำจุนสังคม” ที่จัดขึ้นขึ้น เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสวรรคตวันที่ 13 ตุลาคม ในวันที่ 12 กันยายน 2563 ณ สยามสมาคม

ผู้เข้าร่วม 6 ภาคีพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ ได้แก่

(1) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(นายจตุพร บุรุษพัฒน์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

(2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(นายทองเปลว กองจันทร์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)

(3) กระทรวงมหาดไทย (นายฉัตรชัย พรหมเลิศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

(4) สำนักนายกรัฐมนตรี
(นายทองเปลว กองจันทร์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)

(5) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมา จากพระราชดำริ (กปร.)) และ

(6) มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
(หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล เลขาธิการมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ)

วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมนำเสนอผลการดำเนินงานของปิดทองหลังพระฯ ที่มีการประเมินผลแบ่งออกเป็นสามด้าน ครอบคลุมมิติความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ (Fiscal Report) มิติการพัฒนาที่ยึดตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ (Wisdom Report) และมิติความคุ้มค่าของโครงการและกิจกรรม

บรรยากาศ

3.8.4.9 การประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์โมเดลธุรกิจ (Business Model)

หัวข้อ “การวิเคราะห์โมเดลธุรกิจ (Business Model)”

รายละเอียด วันที่ 13 กันยายน 2563 ณ สำนักงาน

ผู้เข้าร่วม ผู้อำนวยการ ที่ปรึกษา ทีมงานส่วนกลางและทีมงานทุกพื้นที่ต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกปฏิบัติให้ทุกพื้นที่มีทักษะในการวิเคราะห์โมเดลธุรกิจ (Business Model) ของพื้นที่ตนเอง

บรรยากาศ

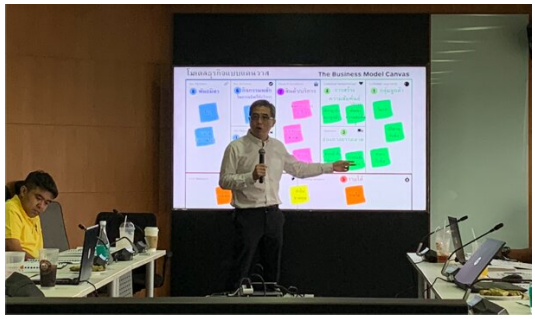

4 ระบบการติดตามประเมินผล

4.1 หลักการวัดผลและรายงานผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation)

การวัดผลและรายงานผลเพื่อการพัฒนา หรือ การประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) เป็นกรอบแนวคิดการติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการดำเนินงาน โดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่

1) เป็นการประเมินผลที่มองภาพเชิงระบบ (System Approach) กล่าวคือ จะไม่วางขอบเขตการประเมินผลเป็นส่วนๆ เช่น การประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่จะต้องมองภาพระบบการดำเนินงานทั้งหมดก่อนแล้วจึงทำการประเมิน

2) เป็นการประเมินผลที่นำผลการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาทันที (Utilization Focus with Timely Feedback) โดยไม่ต้องรอให้การประเมินผลแล้วเสร็จทั้งหมด โดยมุ่งหวังว่าผลการประเมินจะสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ทันที และเป็นระบบ

3) เป็นการประเมินผลที่มุ่งหาเหตุและผลของประเด็นที่พบ กล่าวคือไม่ได้เน้นการประเมินว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จ แต่จะต้องวิเคราะห์และขยายขอบเขตการศึกษาไปในระดับที่สามารถเข้าใจสาเหตุและผลลัพธ์ของประเด็นที่พบ

4) เป็นการประเมินผลที่ทำเกิดการเรียนรู้สองชั้น (Double Loop Learning) กล่าวคือ มิใช่การประเมินโดยอิงเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนเท่านั้น แต่ยังควรประเมินว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นมีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด ซึ่งหมายความว่าหากการกำหนดเป้าหมายตามแผนนั้นไม่เหมาะสม ก็อาจจะไม่จำเป็นต้องประเมินโดยอ้างอิงความสำเร็จตามเป้าหมายที่ถูกตั้งไว้

5) ผู้ประเมินอาจเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานผู้ดำเนินงานเอง (Evaluator as team member) หรือเป็นบุคคลนอกที่สามารถเข้าใจและทำการประเมินควบคู่ไปกับการดำเนินงาน โดยไม่ต้องรอให้การดำเนินงานแล้วเสร็จก่อนแล้วจึงทำการประเมิน

การประเมินผลเพื่อการพัฒนานี้เหมาะสมกับการประเมินการดำเนินงานที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) งานพัฒนา คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร พัฒนาพื้นที่ หรือพัฒนางานประจำให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

2) งานนวัตกรรม คือ งานที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ทั้งกระบวนการทำงานใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ และอื่นๆ

3) งานที่มีความไม่แน่นอน/ความเสี่ยงสูง คือ งานที่ดำเนินงานภายใต้ความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอน มีโอกาสสูงที่อาจจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผน/เป้าหมาย

4) งานที่มีพลวัตสูง คือ งานที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ดำเนินงาน

5) งานสร้างการเปลี่ยนแปลง คือ งานที่มีเป้าหมายที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญจากสถานะเป็นอยู่ เป็นเป้าหมายที่ทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพ ประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินงานให้แตกต่างไปจากเดิม

ความแตกต่างระหว่างกรอบแนวคิดการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) และกรอบแนวคิดการประเมินผลแบบดั้งเดิมทั่วไป (Traditional Evaluation) มีดังนี้

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบระหว่างการประเมินผลแบบดั้งเดิมและการประเมินผลเพื่อการพัฒนา

	การประเมินผลแบบดั้งเดิม (Traditional Evaluation)	**การประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation)**
วัตถุประสงค์	– เพื่อการวัดคุณค่าของการดำเนินงานว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่ ผ่านหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ฯลฯ – เพื่อใช้ตัดสินใจดำเนินการต่อไป เช่น ควรยุติการดำเนินงาน ควรขยายผลการดำเนินงาน การชะลอการดำเนินงาน	– เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น โดยอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการตัดสินคุณค่าหรือความสำเร็จ
เงื่อนไข	– เหมาะสมสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานที่มีสถานการณ์ปกติ (Stable Situation) ไม่มีความเสี่ยงมากจนเกินไป – ปกติจะเป็นการประเมินโดยบุคคลภายนอก บุคคลที่สาม เพื่อมิให้เกิดการทับซ้อนของผลประโยชน์ (Conflict of Interests)	– เหมาะสมกับการประเมินผลการดำเนินงานในสถานการณ์ที่มีพลวัต ความเสี่ยงสูง และสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ – ผู้ประเมินอาจเป็นบุคคลในทีมผู้ดำเนินงาน หรือเป็นบุคคลภายนอกที่มีความเข้าใจและทำงานใกล้ชิดกับผู้ทำงาน โดยไม่ต้องเกรงว่าจะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากไม่ได้เน้นการตัดสินความสำเร็จหรือตัดสินคุณค่าของการดำเนินงาน

	การประเมินผลแบบดั้งเดิม (Traditional Evaluation)	การประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation)
จุดเน้นของการประเมิน	– เน้นการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ หรือเป้าหมายที่กำหนด – เน้นการให้ผู้รับผิดชอบได้ทราบว่าเกิดผลสำเร็จหรือไม่ โดยมุ่งหวังให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงานในการดำเนินงานครั้งต่อไป	– เน้นการประเมินเพื่อหาสาเหตุและรากฐานของเหตุที่ทำให้เกิดผลการดำเนินงาน และเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจจะไม่ใช่เป้าหมายที่กำหนดไว้ – เน้นให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงานทันที โดยไม่ต้องรอให้การดำเนินงานปัจจุบันแล้วเสร็จ
วิธีการประเมิน	– เป็นการประเมินตามกรอบและประเด็นการประเมินที่ถูกกำหนดมาแล้วเป็นอย่างดี (Top-down approach) โดยมีผู้ประเมินเป็นผู้ใช้เครื่องมือการประเมินตามกรอบและประเด็นดังกล่าว – เน้นการวิเคราะห์แบบ linear model คือหากเหตุและผลจากสิ่งที่พบเป็นสำคัญ – เป็นการประเมินแบบเรียนรู้ชั้นเดียว (Single Loop Learning)	– เป็นการประเมินผลที่ผสมผสานระหว่างกรอบและประเด็นการประเมินที่ถูกกำหนดมาแล้ว และประเด็นที่ได้เรียนรู้จากการประเมิน (Top-down และ Bottom-up) – เน้นการวิเคราะห์ในลักษณะ Complex system กล่าวคืออาจมีหลายสาเหตุ และหลายผลกระทบที่ผูกเชื่อมโยงกันแบบซับซ้อนกว่าและไม่สามารถวิเคราะห์เหตุและผลแบบเดี่ยวได้ – เป็นการประเมินแบบเรียนรู้สองชั้น (Double loop learning)

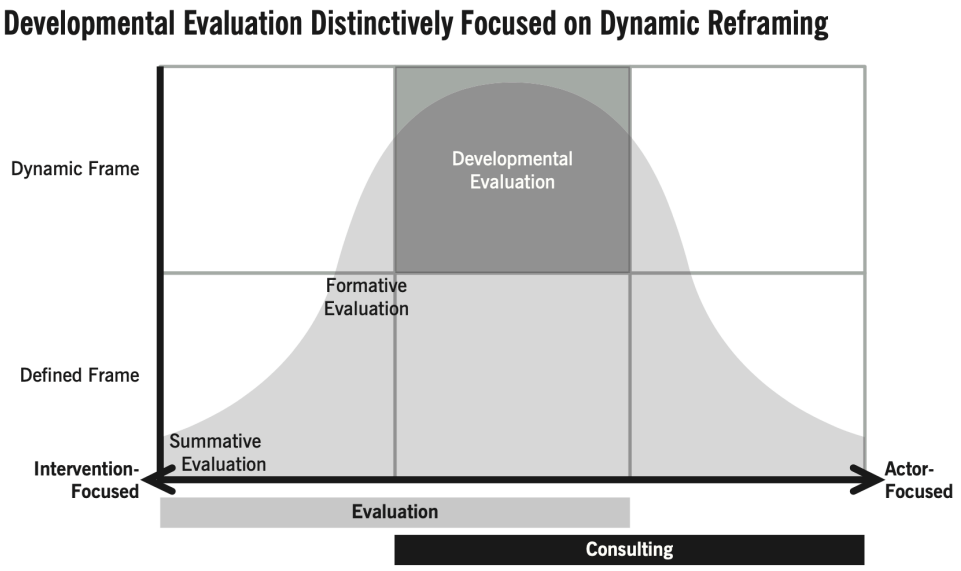

รูปที่ 4.1 ลักษณะสำคัญของการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation)

ที่มา: Michael Quinn Patton

การประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) นั้นทำไปเพื่อการให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาการดำเงินงานต่อ ซึ่งหมายถึงการเน้นไปที่การสร้างการเปลี่ยนแปลงของผู้ดำเนินงาน (Actor) มากกว่าการประเมินผลแบบทั่วไปที่เน้นการสรุป (Summative) นอกจากนี้การประเมินผลเพื่อการพัฒนายังมีกรอบการประเมินที่มีพลวัต กล่าวคือกรอบการประเมินผลอาจเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปได้ตามสถานการณ์และข้อมูลใหม่ที่พบ โดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับกรอบหรือเป้าหมายของการประเมินที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่เน้นการให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงานไปพร้อมกับการประเมินผล

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานพบว่า งานพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิปิดทองฯเป็นงานที่มีคุณลักษณะดังกล่าว กล่าวคือเป็นงานที่เน้นสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดกับพื้นที่และชุมชน เป็นงานที่เน้นการพัฒนาให้เกิดการยกระดับทางเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ เป็นงานที่มีพลวัตสูงเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ควบคุมไม่ได้ จากปัจจัยภายนอกอยู่ตลอดเวลาและเป็นการดำเนินงานที่ควบคู่ไปกับการสร้างนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) ฉะนั้นจึงอาจเป็นประโยชน์ที่จะนำเอาหลักการสำคัญของการวัดผลและรายงานผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) ไปใช้ในการออกแบบการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

ฉะนั้นการติดตามและประเมินผลของกาพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิปิดทองฯ จึงควรออกแบบให้มีคุณลักษณะและกรอบแนวคิดในลักษณะการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) ตามหลักการที่ได้นำเสนอนี้ จึงจะทำให้เป็นการประเมินผลที่ส่งเสริมการสร้างการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเต็มที่และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.2 หลักการติดตามประเมินผลของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มีวิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ขยายผลแนวพระราชดำริ ให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนแก่ประชาชน” โดยมีพันธกิจหลักเพื่อ “การจัดการความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอย่างเป็นระบบ กว้างขวางจนเป็นแนวทางการพัฒนาหลักของประเทศ” ตลอด 10 ปีที่ผ่านมาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ต้นแบบ เพื่อพัฒนาประชาชนและชุมชนควบคู่กันไปใน 3 ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

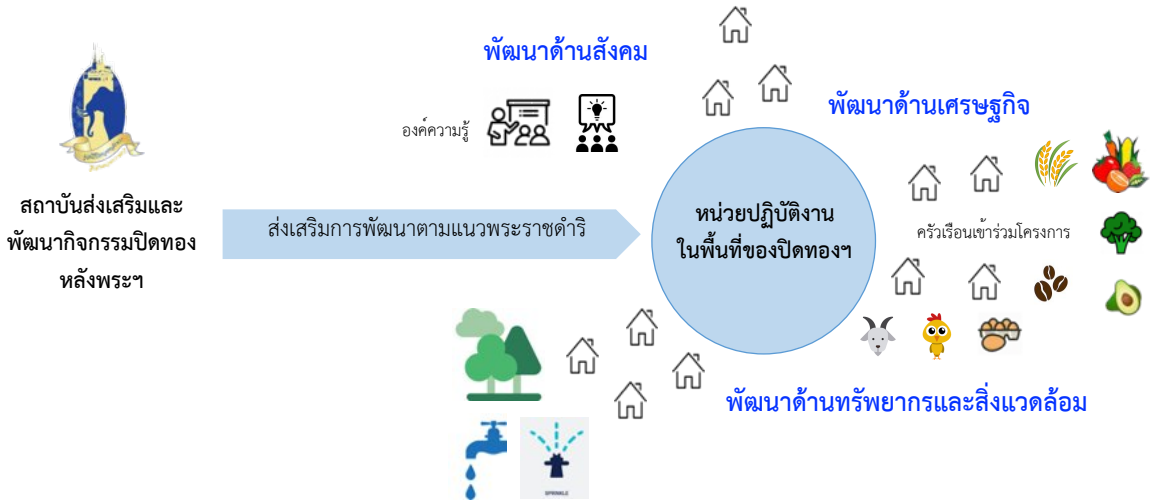

ระดับ	ป่า	แหล่งน้ำ	อาชีพ	การรวมกลุ่ม		การบูรณาการภาคส่วนต่างๆ	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
				กองทุน	การบริหารจัดการ		
ชุมชน	• ฟื้นฟูและพัฒนาเพิ่มพื้นที่ป่าในแหล่งต้นน้ำและทรัพยากร-ธรรมชาติ	• พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ • จัดให้มีการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างทั่วถึง	• ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนามาตรฐาน/คุณภาพ/ปริมาณผลผลิตและการตลาดเพื่อความยั่งยืน	• ส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักการบริหารจัดการการเงินร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและภูมิคุ้มกันผ่านกลไกทางการเงิน	• ส่งเสริมให้เกิดการวางกฎกติกาและการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	• แสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเข้ามาร่วมพัฒนาชุมชนในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	• พัฒนาให้ชุมชนมีความเข้าใจในการพัฒนาและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ครัวเรือน		• ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการอุปโภค บริโภค และประกอบอาชีพ	• ส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้อย่างยั่งยืน	• ส่งเสริมให้ครัวเรือนรู้จักการมีระเบียบในการใช้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	• ส่งเสริมให้ครัวเรือนรู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรม-ชาติของชุมชนร่วมกัน		• พัฒนาให้ประชาชนในครัวเรือนเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ บริหารจัดการทรัพยากรและการเงินตามแนวพระราชดำริ

รูปที่ 4.2 ภารกิจของมูลนิธิปิดทองฯ ในการส่งเสริมและสืบสานแนวพระราชดำริในระดับพื้นที่

กิจกรรมของสถาบันฯ จะดำเนินโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาครัวเรือนเข้าร่วมโครงการ ตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ ผ่านหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ต้นแบบ ซึ่งครอบคลุม 98 หมู่บ้านในพื้นที่ต้นแบบ

จังหวัดน่าน จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น และพื้นที่ต้นแบบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี)

รูปที่ 4.3 ปรัชญาของการติดตามประเมินผล

แนวคิดในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ภารกิจของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และหลักการติดตามประเมินผลที่สำคัญ จะวัดผลการปฏิบัติงานใน 3 มิติ ประกอบด้วย

1. การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report)

เป็นการติดตาม ประเมินและรายงานผลความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ จากเงินงบประมาณที่สนับสนุนผ่านโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ (Investment) เทียบกับผลตอบแทนที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ (Return) โดยมีเป้าหมายของมูลนิธิฯ เพื่อสืบสานแนวพระราชดำริให้ขยายผลสู่ชุมชน/ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เพื่อจัดการความรู้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และเพื่อบูรณาการและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

<u>เป้าหมายของมูลนิธิฯ</u> สืบสานแนวพระราชดำริให้ขยายผลสู่ชุมชน/ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ผ่านการจัดการความรู้ การส่งเสริมการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนบูรณาการและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

หลักสำคัญในการพิจารณา:

1. <u>ประสิทธิผล (Effectiveness)</u> ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของมูลนิธิปิดทองฯ หรือไม่อย่างไร

2. การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report)

เป็นการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคน/ชุมชน โดยมีเป้าหมายของมูลนิธิฯ เพื่อให้เกิดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่สอดคล้องกับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

<u>เป้าหมายของมูลนิธิฯ (ระดับครัวเรือน)</u> สนับสนุนและส่งเสริมในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาที่สอดคล้องกับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

<u>เป้าหมายของมูลนิธิฯ (ระดับชุมชน)</u> สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการภารกิจและกิจกรรมของสถาบัน/รัฐ/เอกชน/หน่วยงานต่างๆ

หลักสำคัญในการพิจารณา

1. <u>ความสำเร็จตามแนวพระราชดำริ (Relevance)</u> ความสำเร็จสอดคล้องกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
2. <u>ผลกระทบ (Impact)</u> ผลกระทบของโครงการ/กิจกรรมที่มูลนิธิได้พัฒนาในมิติต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
3. <u>ความยั่งยืน (Sustainability)</u> ความยั่งยืนของโครงการ/กิจกรรมที่มูลนิธิได้พัฒนาขึ้นในชุมชน

3. การประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report)

เป็นการติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ของการพัฒนาโครงการ/การผลิตสินค้าหนึ่งๆ โดยมีเป้าหมายของมูลนิธิฯ ในระดับครัวเรือนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และระดับชุมชนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการภารกิจและกิจกรรมของสถาบัน/รัฐ/เอกชน/หน่วยงานต่างๆ

<u>เป้าหมายของมูลนิธิฯ</u> เกิดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่สอดคล้องกับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

หลักสำคัญในการพิจารณา

1. <u>ประสิทธิภาพ (Efficiency)</u> ความคุ้มค่าของโครงการ/กิจกรรม

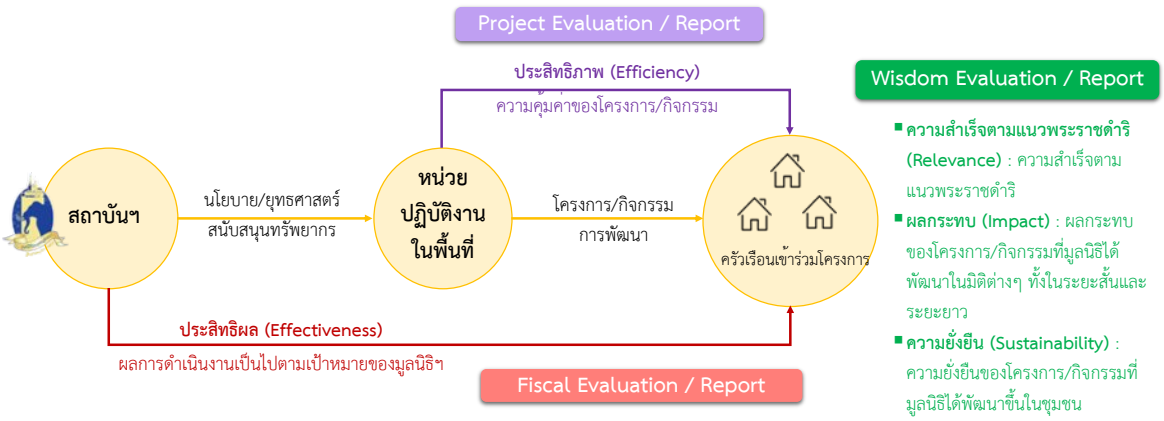

รูปที่ 4.4 แนวคิดในการติดตามประเมินผล

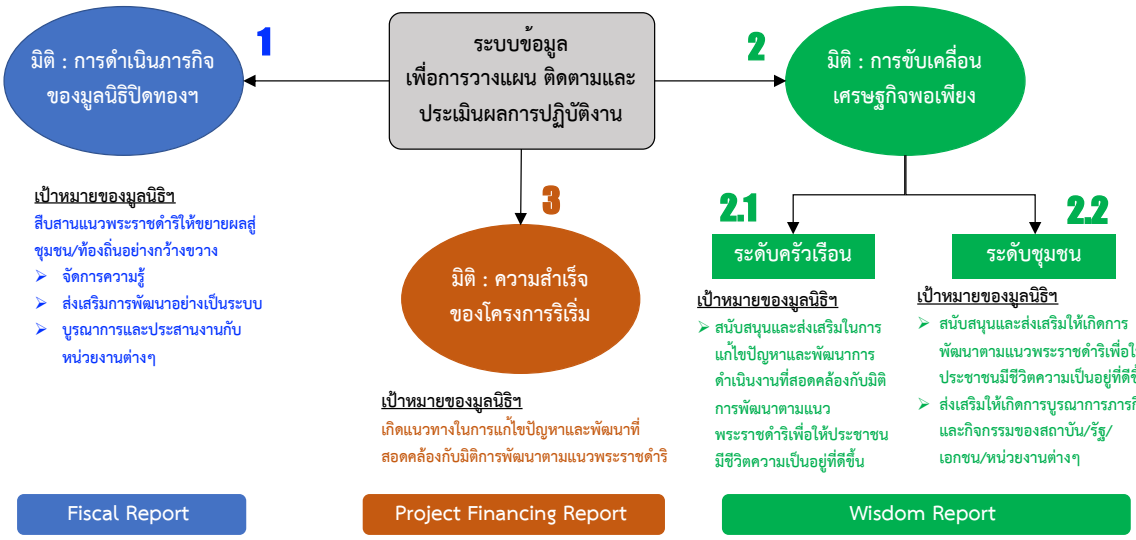

รูปที่ 4.5 เป้าหมายของมูลนิธิฯ ในการวางแผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานใน 3 มิติ

รูปที่ 4.6 ระบบข้อมูล เพื่อการวางแผน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (3 มิติ)

4.3 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report)

ในกรอบการประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) นั้น จะให้ความสำคัญกับการวัดผลประสิทธิผล (Effectiveness) ซึ่งก็คือผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามเป้าหมายของมูลนิธิฯ หรือไม่ มีความคุ้มค่าในเชิงงบประมาณหรือไม่ โดยจะวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมทั้งจากที่ส่วนกลางและส่วนพื้นที่ในการพัฒนา/ส่งเสริมในพื้นที่ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ตามเป้าหมายของสถาบันฯ ด้วยเช่นกัน

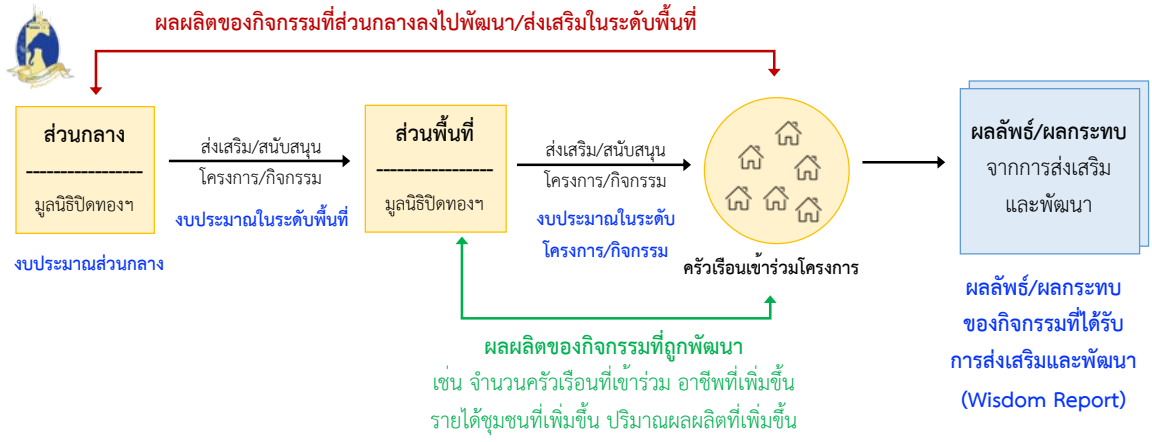

รูปที่ 4.7 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report)

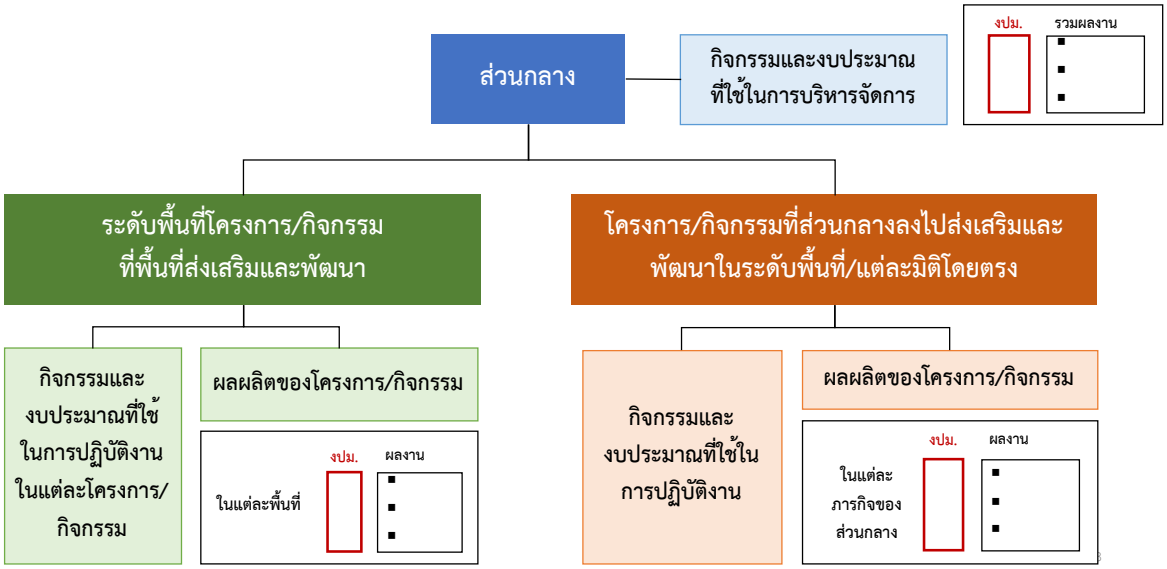

รูปที่ 4.8 โครงสร้างของ Fiscal Report

ในการรายงานผลความคุ้มค่าในการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ จะยึดการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ใน 3 ส่วนหลักที่ได้ปฏิบัติจริงในพื้นที่ คือ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านการพัฒนาเรื่องน้ำและป่า การพัฒนาเศรษฐกิจ ผ่านการส่งเสริมอาชีพเกษตร โครงสร้างพื้นฐานด้านอาชีพเพื่อ

บริการชุมชน และรายได้ และส่วนที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาคน ผ่านการฝึกอบรม การให้องค์ความรู้ การรวมกลุ่ม

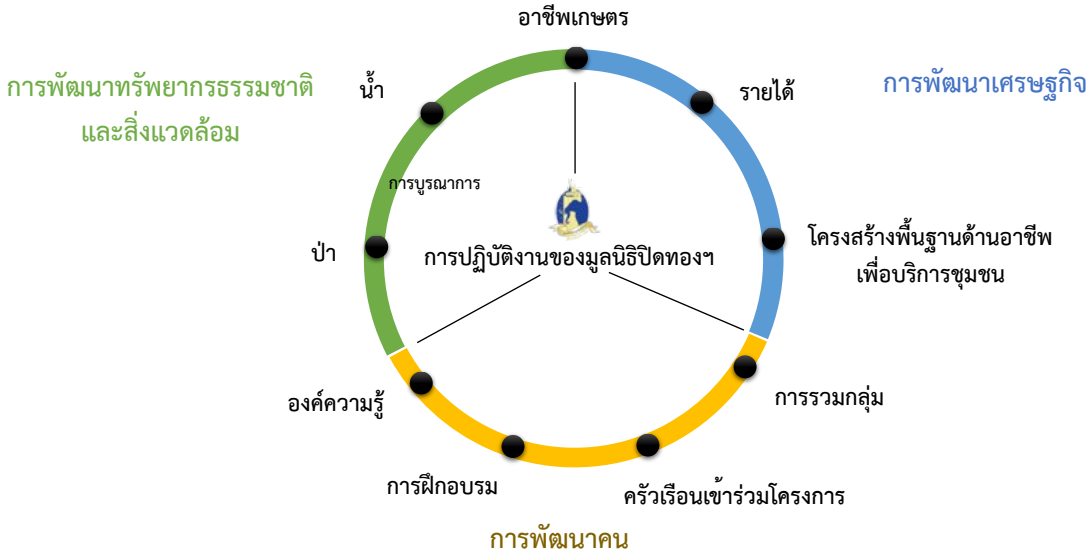

รูปที่ 4.9 องค์ประกอบการรายงานผลความคุ้มค่าในการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ (Fiscal Report)

เครื่องมือการติดตามและการประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) จะเน้นวัดผลความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ จากงบประมาณเทียบกับผลตอบแทนที่เกิดขึ้น โดยใช้เกณฑ์ Benefit/Cost ratio (B/C ratio) เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าเชิงงบประมาณที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ผลการประเมินจะเป็นการประมวลผลการดำเนินงานของส่วนกลางและพื้นที่ต้นแบบต่างๆ ที่ได้รับมาจากการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) และการประเมินและทบทวนโครงการ (Project Report) โดยสรุปผลการประเมินความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมทั้งวัตถุประสงค์ แนวทางการประเมิน และแบบฟอร์มการประเมินในรายงานเล่มที่ 2 คู่มือการติดตามประเมินผล

การประเมินผลความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ จะแบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลครัวเรือนในพื้นที่ต้นแบบ

เพื่อตรวจสอบข้อมูลครัวเรือนในพื้นที่ต้นแบบ และวิเคราะห์สถานภาพของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ และพื้นที่เกษตรของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนงบประมาณที่จัดสรรลงในพื้นที่ต้นแบบเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

<u>ส่วนที่ 2</u> การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลความคุ้มค่าในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรแหล่งน้ำ เช่น การกักเก็บน้ำ พื้นที่เกษตรที่รับประโยชน์ และครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ ตลอดจนทรัพยากรป่าในพื้นที่ต้นแบบ

<u>ส่วนที่ 3</u> การพัฒนาเศรษฐกิจ

เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลความคุ้มค่าในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับรายได้ครัวเรือน การส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านอาชีพเพื่อบริการชุมชน และการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์

<u>ส่วนที่ 4</u> การพัฒนาคน

เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลความคุ้มค่าในการพัฒนาคนด้านต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ได้แก่ การรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ การฝึกอบรมคนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ตลอดจนการตรวจสอบองค์ความรู้

<u>ส่วนที่ 5</u> การบูรณาการในการดำเนินโครงการร่วมกันกับภาคส่วนต่างๆ

เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลความคุ้มค่าในการบูรณาการในการดำเนินโครงการร่วมกันกับภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคการศึกษา และมูลนิธิ/องค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นต้น ซึ่งต้องพิจารณาถึงความร่วมมือที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) สามารถประเมินได้ทั้งในส่วนของส่วนของพื้นที่ ส่วนกลางและภาพรวมองค์กร โดยวัดผลและรายงานผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ ผ่านตัวชี้วัดสัดส่วนผลที่ได้รับต่องบประมาณ (Benefit to Cost ratio : B/C ratio) เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าของงบประมาณที่สนับสนุนเทียบก่อให้เกิดผลตอบแทนที่ได้รับกี่เท่า สามารถสรุปการรายงานผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ

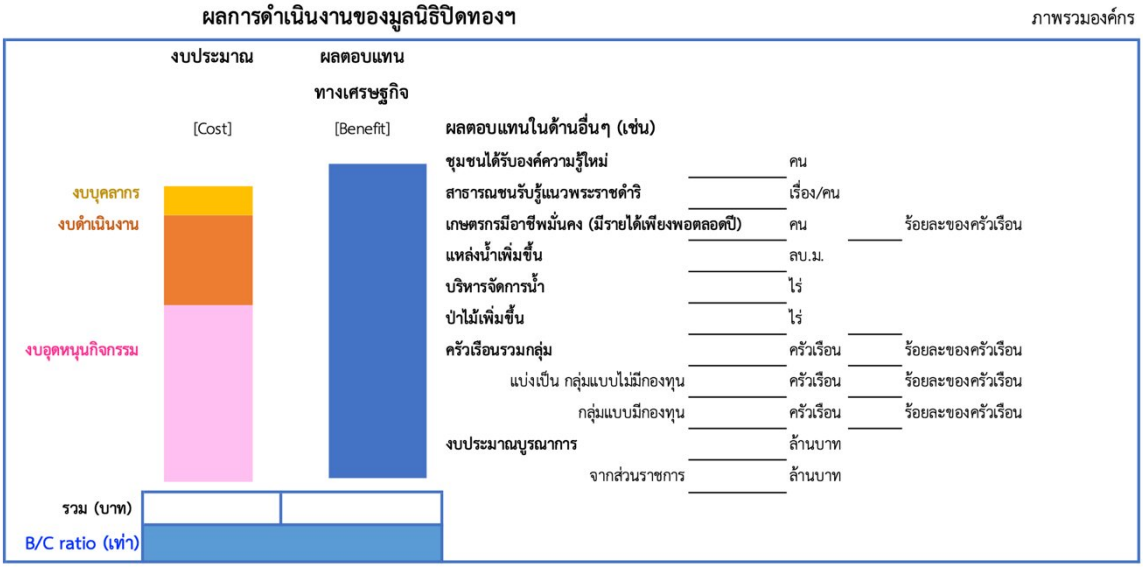

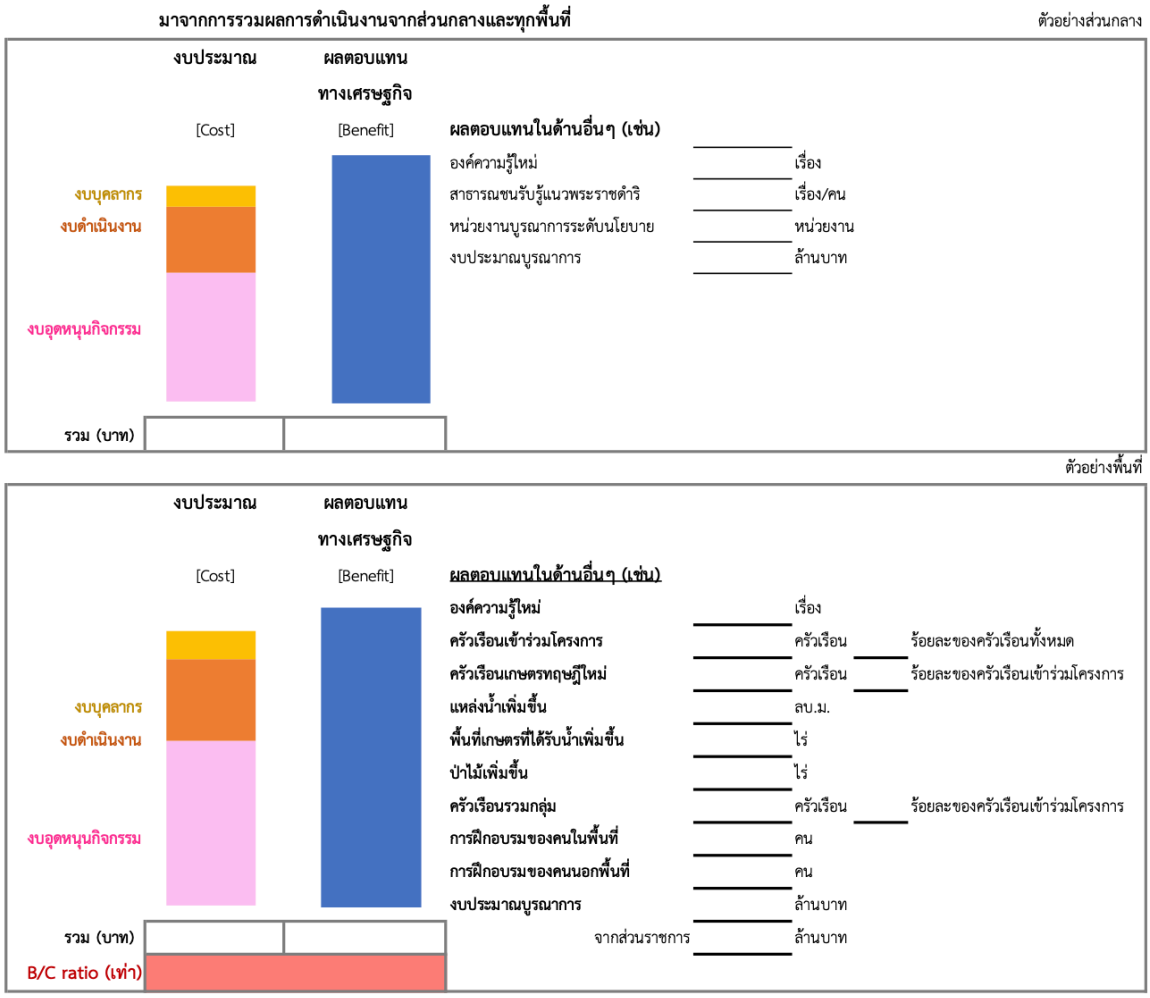

รูปที่ 4.10 ตัวอย่างการรายงานผลการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ

4.4 การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report)

การติดตามและประเมินผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) จะประเมินและรายงานผลการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนใน 5 เรื่อง ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการน้ำ ให้มีใช้ตลอดปี (2) เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี (3) อาชีพหลัก 2 อาชีพขึ้นไป (4) รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ และหนี้สินลดลง และ (5) เศรษฐกิจที่ยั่งยืนของชุมชน ดังนี้

1. การบริหารจัดการน้ำ ให้มีใช้ตลอดปี

เพื่อสร้างความมั่นคงพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้กับประชาชน ว่าจะมีน้ำใช้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนเพื่อให้ทราบสถานการณ์น้ำที่ครัวเรือนมีใช้ในการประกอบอาชีพว่าเพียงพอตลอดปีหรือไม่ อันจะนำไปสู่การวางแผนในการเพิ่มปริมาณน้ำเพื่อการประกอบอาชีพ และ/หรือการปรับแผนการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับจำนวนเดือนที่มีน้ำในการประกอบอาชีพต่อไป

- **น้ำอุปโภคบริโภค** **“จำนวนเดือนที่มีน้ำอุปโภคบริโภค (เดือน/ปี)”**

⌗ **น้ำเพื่อการประกอบอาชีพ** **“จำนวนเดือนที่มีน้ำเพื่อการประกอบอาชีพ (เดือน/ปี)”**

<u>ตัวอย่างแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้อง</u>

ระบบชลประทาน

- การบริหารให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอ เพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริโภค
- การทำบ่อน้ำเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในแปลงเกษตร
- ความขยันและมีความรู้ในการจัดการ
- การพัฒนาให้มีแหล่งน้ำสำรองซึ่งต้องควบคุมทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อใช้ตลอดปี
- การพัฒนาอ่างเก็บน้ำใหญ่ เพื่อเติมอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก

การใช้ประโยชน์

- การรวมกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- ความสามัคคี ความร่วมมือกันและการแบ่งส่วนงานในการจัดการน้ำ

การบำรุงรักษา

- การทำให้น้ำในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มมากขึ้น โดยการปลูกต้นไม้ ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำ

2. เกษตรมีปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี “สัดส่วนผลผลิตที่พอกินตลอดปี (ร้อยละ)”

เพื่อสร้างความมั่นคงพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้กับประชาชน ว่าครัวเรือนจะมีผลผลิตทางการเกษตรเพียงพอต่อการบริโภค อันจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางอาหารให้กับประชาชน หากเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด เช่น ตกงานกะทันหัน ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โรคระบาดหรือปิดเมือง ประชาชนก็ยังสามารถมีผลผลิตเพียงพอต่อการดำรงชีพได้

⌗ **เกษตรมีปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี** **“สัดส่วนผลผลิตที่พอกินตลอดปี (ร้อยละ)”**

<u>ตัวอย่างแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้อง</u>

- ทำตามลำดับขั้น
- สร้างพื้นฐาน ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ก่อน

การกำหนดตัวชี้วัด “เกษตรกรมีผลผลิตพอกินตลอดปี”				
รายการ	พอกิน (เดือน)	ลำดับความสำคัญ	คิดเป็น % (เดือน/12)	ค่าน้ำหนัก (%)
1. ข้าว				
2. พืช/ผัก				
3. ผลไม้				
4. เนื้อสัตว์				
5. ไข่ไก่				
			รวม	

รูปที่ 4.11 กรอบการพิจารณาปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี

การกำหนดตัวชี้วัด เกษตรกรมีผลผลิตพอกินตลอดปี						
รายการ	พอกิน (เดือน)	คิดเป็น % (เดือน/12)	ค่าน้ำหนัก (%)	รวม (%)	ผ่านเกณฑ์ 75% ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. ข้าว	12	100%	40%	40.0%	ผ่าน	-
2. พืช/ผัก	12	100%	15%	15.0%	ผ่าน	-
3. ผลไม้	4	33%	10%	3.3%	-	ไม่ผ่าน
4. เนื้อสัตว์	6	50%	25%	12.5%	-	ไม่ผ่าน
5. ไข่ไก่	12	100%	10%	10.0%	ผ่าน	-
		รวม	100%	80.8%	ผ่าน	

“เกษตรกรจะอยู่รอดได้เมื่อภาพรวมผลผลิตมีพอกินตลอดปี มากกว่า 75%”

รูปที่ 4.12 ตัวอย่างการพิจารณาปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี

3. อาชีพหลัก 2 อาชีพขึ้นไป

เพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนจะมีหลายอาชีพ (อย่างน้อย 2 อาชีพ) มีรายได้หลายทาง อาจสร้างรายได้ไม่สูงแต่ค่อนข้างสม่ำเสมอ ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาพืชเชิงเดี่ยว มีรายจ่ายไม่สูง ลงทุนไม่มาก ไม่เป็นหนี้ และได้อยู่กับครอบครัว อันจะเป็นผลให้เกิดภูมิคุ้มกันตามแนวพระราชดำริให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่มีพลวัตได้

- **อาชีพหลักที่สร้างรายได้** **“จำนวนอาชีพที่สร้างรายได้ (อาชีพ)”**

<u>ตัวอย่างแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้อง</u>

การวิจัย/จัดหาพันธุ์ - พันธุ์ที่ดีสำหรับการเพาะปลูก

เทคนิคการเพาะปลูก - วิชาการด้านต่าง ๆ และต้องมีความรู้ในประกอบอาชีพเกษตรที่อาศัยการพึ่งพาธรรมชาติ/ความรู้ปรับปรุงดัดแปลงธรรมชาติ

- ผลผลิตมีคุณภาพและจำนวนสม่ำเสมอ
- การแปรรูป หรือแปรสภาพวัตถุดิบเป็นสินค้า
- ความอดทนและมีวินัย
- ความสามัคคีในหมู่คณะ

การตลาด` - ความรู้ด้านการขาย/การตลาด
- การใช้ความรู้หรือการหาความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

4. รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ และหนี้สินลดลง

เพื่อให้มีรายได้ที่สม่ำเสมอ มีความมั่นคง เพียงพอต่อการดำรงชีพ รวมทั้งเพื่อวิเคราะห์หนี้สินของครัวเรือนว่ามีหนี้สินมากน้อยเพียงใด สัมพันธ์กับรายได้อย่างไร โดยแยกหนี้สินที่เกิดจากการบริโภคและหนี้สินที่เกิดจากการลงทุน

- **รายได้ครัวเรือน** **"จำนวนเดือนที่มีรายได้ (เดือน/ปี)"**
- **สัดส่วนหนี้สินครัวเรือน** **"สัดส่วนหนี้สินรวมต่อรายได้ (ร้อยละ)"**
  "สัดส่วนหนี้สินที่เกิดจากการบริโภคต่อหนี้สินทั้งหมด (ร้อยละ)"
  "สัดส่วนหนี้สินที่เกิดจากการลงทุนต่อหนี้สินทั้งหมด (ร้อยละ)"

<u>ตัวอย่างแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้อง</u>

- สนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่น เป็นพื้นฐาน
- มีรายได้เพียงพอต่อการทำการเกษตร
- มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตรองรับให้เกษตรกร
- ทำนาและปลูกพืชหลังนา เพื่อเพิ่มรายได้และปรับปรุงดินสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป

5. ธุรกิจที่ยั่งยืนของชุมชน

เพื่อสร้างความมั่นใจว่าประชาชน/ชุมชนมีความยั่งยืน สามารถดำเนินการและดำเนินธุรกิจของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง

- **ธุรกิจที่ยั่งยืนของชุมชน**
  "สร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง"
  "ดำเนินธุรกิจโดยชุมชน/มีชุมชนเป็นเจ้าของ"
  "ดำเนินธุรกิจเองได้แม้ไม่ได้รับการอุดหนุนจากหน่วยงานภายนอก"

<u>ตัวอย่างแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้อง</u>

- ธุรกิจเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

- การทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการที่จะเป็นรากฐานที่ดีของระบอบประชาธิปไตย สอนให้คนรู้จักรับผิดชอบร่วมกัน ให้มีการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหาร ตลอดจนให้รู้ถึงคุณค่าของประโยชน์อันจะได้ร่วมกันเป็นส่วนรวม
- ความเสียสละ ซื่อสัตย์ โปร่งใส

และท้ายสุดจากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือนตามตัวชี้วัดทั้ง 5 ข้อ จะให้ทราบว่าแต่ละครัวเรือนอยู่ในสถานะ “อยู่ไม่รอด” “อยู่รอด” “พอเพียง” หรือ “ยั่งยืน” เป็นจำนวนกี่ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนเท่าใด ข้อมูลนี้จะทำให้ทราบสถานะของทั้งพื้นที่ต้นแบบได้เช่นกันว่า “อยู่ไม่รอด” กี่ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละเท่าใด และ “อยู่รอด-พอเพียง-ยั่งยืน” กี่ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละเท่าใด โดยข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารจัดการและวางแผนการส่งเสริมรายครัวเรือนได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	ขั้นที่ 1 อยู่รอด	ขั้นที่ 2 พอเพียง	ขั้นที่ 3 ยั่งยืน
1. การบริหารจัดการน้ำ ให้มีใช้ตลอดปี	✓	✓	✓
2. เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตพอกินตลอดปี	✓	✓	✓
3. อาชีพหลัก 2 อาชีพขึ้นไป		✓	✓
4. รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ และหนี้สินลดลง		✓	✓
5. ธุรกิจที่ยั่งยืนของชุมชน			✓

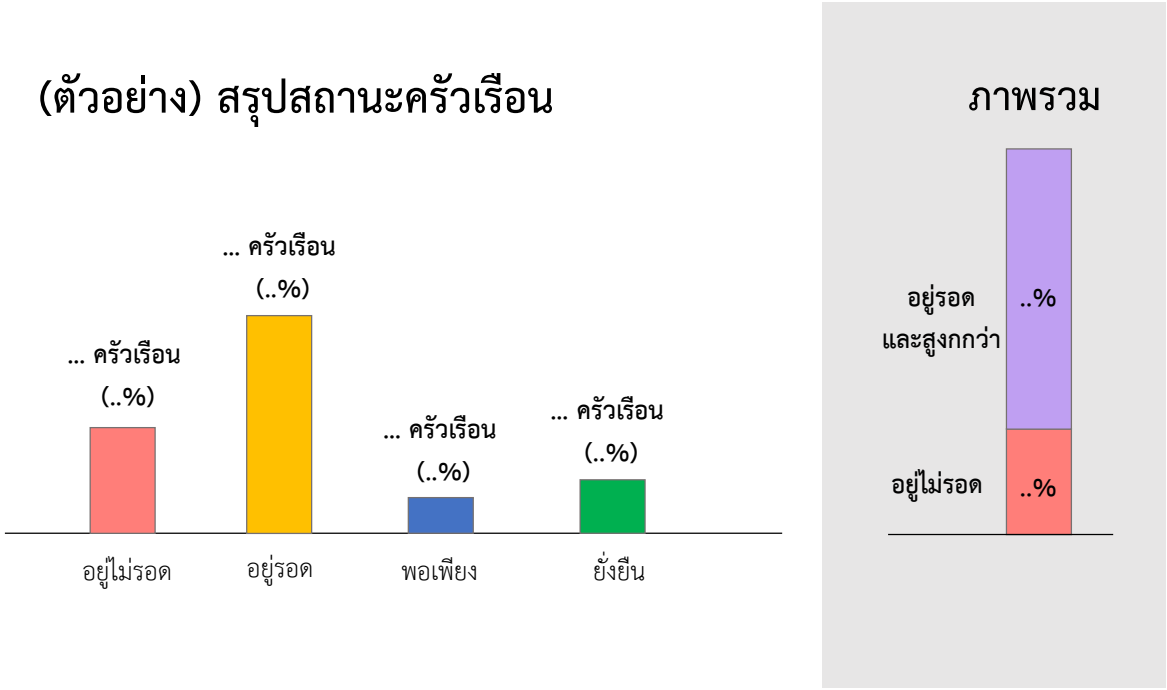

รูปที่ 4.13 สรุปสถานะครัวเรือน

นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษาฯ ออกแบบรูปแบบการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ ตามตัวชี้วัดข้างต้น โดยมีตัวอย่างข้อมูลและรูปแบบการรายงานผลดังต่อไปนี้

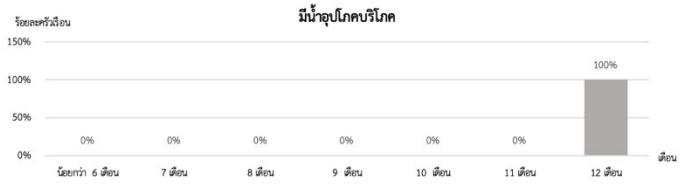

	จำนวนครัวเรือน	คิดเป็น
ขั้นที่ 3 ยั่งยืน	20	100%
ขั้นที่ 2 พอเพียง	-	0%
ขั้นที่ 1 อยู่รอด	-	0%
ขั้นที่ 0 อยู่ไม่รอด	-	0%
เฉลี่ยมีน้ำบริโภค (เดือน)		12

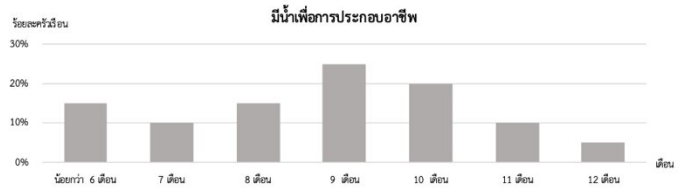

	ครัวเรือน	คิดเป็น
ขั้นที่ 3 ยั่งยืน	1	5%
ขั้นที่ 2 พอเพียง	6	30%
ขั้นที่ 1 อยู่รอด	8	40%
ขั้นที่ 0 อยู่ไม่รอด	5	25%
เฉลี่ยมีน้ำประกอบอาชีพ (เดือน)		8.6

รูปที่ 4.14 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (การบริหารจัดการน้ำ)

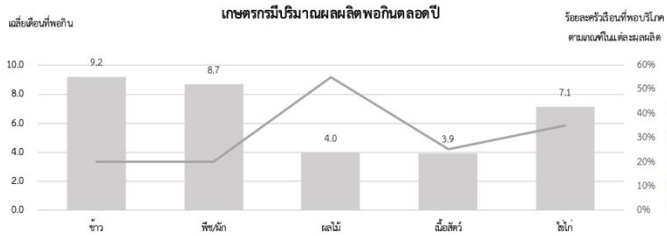

	ครัวเรือน	คิดเป็น
ขั้นที่ 3 ยั่งยืน	9	45%
ขั้นที่ 2 พอเพียง	-	0%
ขั้นที่ 1 อยู่รอด	-	0%
ขั้นที่ 0 อยู่ไม่รอด	11	0%

รูปที่ 4.15 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (เกษตรกรมีผลผลิตพอกินตลอดปี)

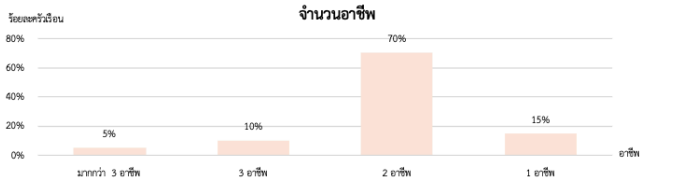

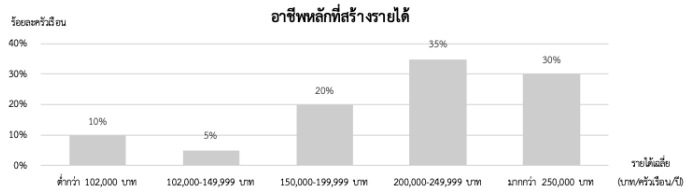

	ครัวเรือน	คิดเป็น
ขั้นที่ 3 ยั่งยืน	3	8%
ขั้นที่ 2 พอเพียง	14	38%
ขั้นที่ 1 อยู่รอด	17	46%
ขั้นที่ 0 อยู่ไม่รอด	3	8%

	เฉลี่ย
รายได้ครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	219,000
ทำมาแล้ว (ปี)	6.3
จำนวนอาชีพ	2.05

รูปที่ 4.16 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (อาชีพหลัก)

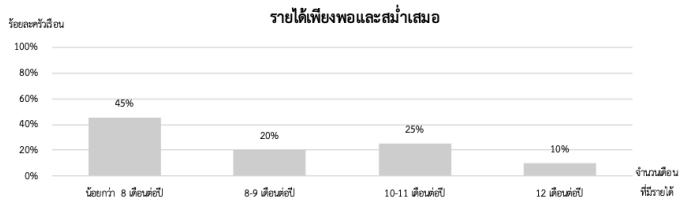

	ครัวเรือน	คิดเป็น
ขั้นที่ 3 ยั่งยืน	2	10%
ขั้นที่ 2 พอเพียง	5	25%
ขั้นที่ 1 อยู่รอด	4	20%
ขั้นที่ 0 อยู่ไม่รอด	9	45%
จำนวนเดือนเฉลี่ยที่ครัวเรือนมีรายได้ (เดือน/ปี)		7.80

รูปที่ 4.17 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (รายได้เพียงพอและสม่ำเสมอ)

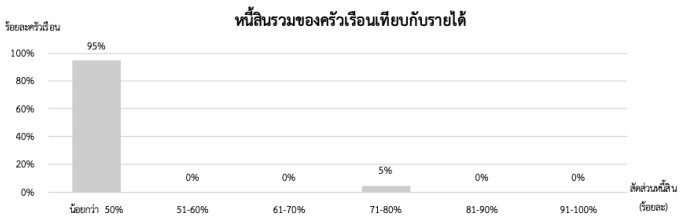

	ครัวเรือน	คิดเป็น
ขั้นที่ 3 ยั่งยืน	6	30%
ขั้นที่ 2 พอเพียง	3	15%
ขั้นที่ 1 อยู่รอด	10	50%
ขั้นที่ 0 อยู่ไม่รอด	1	5%

(บาท/ครัวเรือน)

เฉลี่ยหนี้เพื่อการบริโภคในพื้นที่	5,500
เฉลี่ยหนี้เพื่อการลงทุนในพื้นที่	39,500
เฉลี่ยหนี้รวมในพื้นที่	45,000

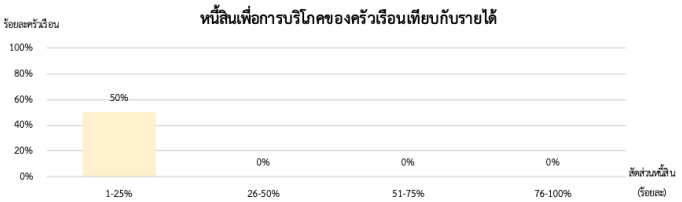

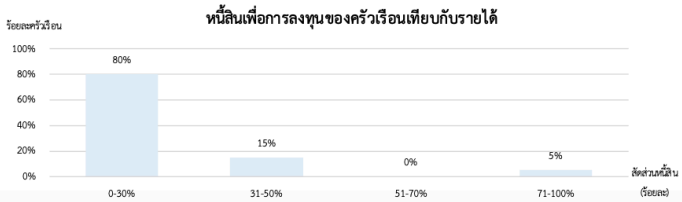

รูปที่ 4.18 ตัวอย่างการรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (หนี้สินครัวเรือน)

4.5 การประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report)

การประเมินและรายงานผลความสำเร็จของการพัฒนาโครงการของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ครอบคลุมขอบเขตของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ริเริ่มและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาพื้นที่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในทุกพื้นที่อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การประเมินจะครอบคลุมถึง ผลลัพธ์ ผลผลิต ประสิทธิผล และประสิทธิภาพจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ รูปแสดงถึงภาพรวมและความสัมพันธ์ของการประเมินและรายงานผลความสำเร็จของการพัฒนา ซึ่งเริ่มจากหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ แต่ละพื้นที่จะมีจำนวนครัวเรือนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมแตกต่างกันไปตามความพร้อมของแต่ละพื้นที่ จึงต้องติดตามความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละพื้นที่ว่าก่อให้เกิดผลผลิตอย่างไร และนำไปสู่ผลลัพธ์ในแต่ละพื้นที่อย่างไร

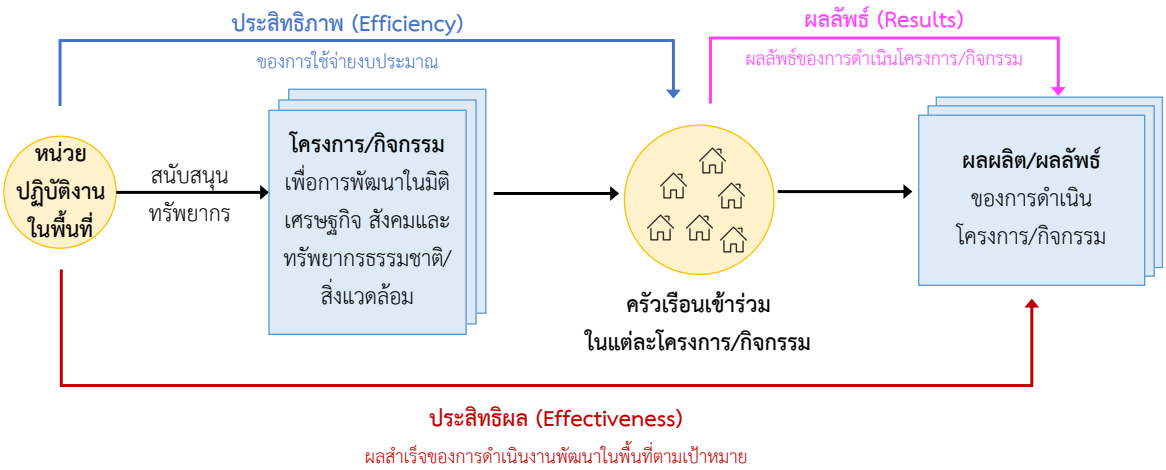

รูปที่ 4.19 การประเมินและรายงานผลความสำเร็จของการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่

Project Financing Evaluation and Report

การดำเนินโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ในมิติสำคัญได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม จึงกำหนดขอบเขตการประเมินให้ครอบคลุมทั้ง 3 มิติดังกล่าว อีกทั้งมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมมาอย่างต่อเนื่องซึ่งแต่ละโครงการ/กิจกรรมมีลักษณะการลงทุนเพื่อการพัฒนาแตกต่างกัน เช่น (1) โครงการ/กิจกรรมเสร็จสิ้นการสนับสนุนและไม่มีการลงทุนเพิ่มเติม (2) โครงการ/กิจกรรมอยู่ในระหว่างการพัฒนาและยังคงมีการลงทุนเพิ่มเติมและ (3) โครงการ/กิจกรรมเริ่มการพัฒนาและมีการลงทุน ทั้งนี้ แต่ละโครงการ/กิจกรรมจึงมีจุดเน้นการติดตามประเมินผลที่แตกต่างกันตามช่วงเวลาและลักษณะการลงทุนพัฒนา

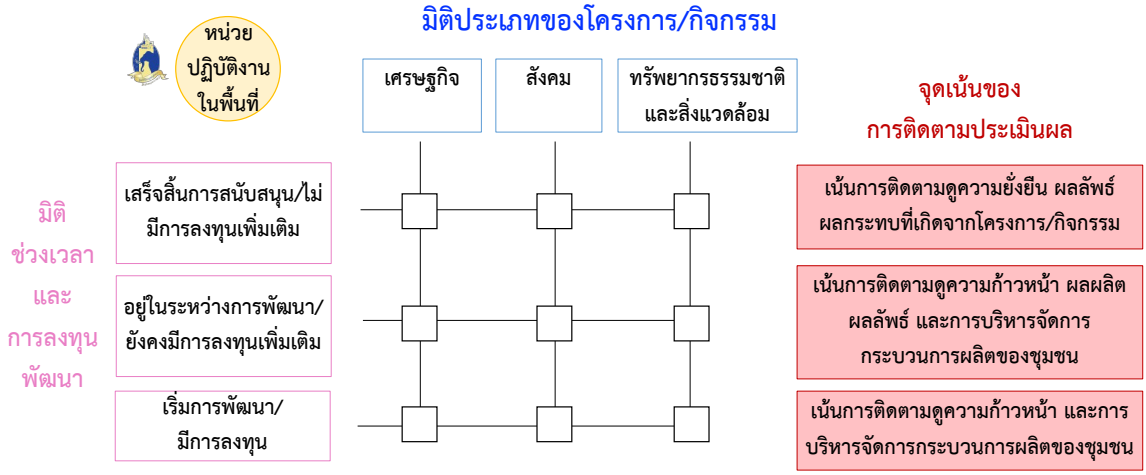

รูปที่ 4.20 มิติของการติดตามและประเมินผลการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่

พบว่ามากกว่า 95% ของโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ที่ขับเคลื่อนโดยมูลนิธิปิดทองฯ จะครอบคลุมโครงการ/กิจกรรม 4 ประเภท ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมอาชีพ (2) การพัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำสู่แปลงเกษตร (3) การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่า และ (4) การจัดการองค์ความรู้

โดยทั่วไปในทุกโครงการ/กิจกรรมของมูลนิธิปิดทองฯ จะเป็น “การพัฒนาแบบองค์รวม” กล่าวคือ โครงการพัฒนานั้น ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ป่า อาชีพหรือองค์ความรู้ จะมีกิจกรรมที่ครอบคลุมใน 4 มิติ คือ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมิติบูรณาการภาคส่วนต่างๆ ควบคู่กันไป

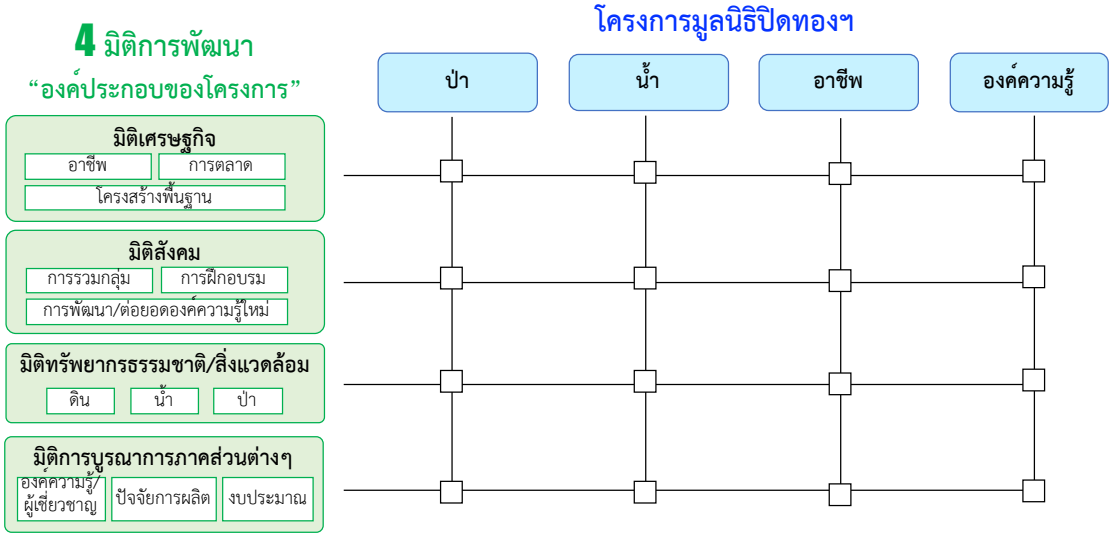

รูปที่ 4.21 ขอบเขตการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของมูลนิธิปิดทองฯ

เพื่อให้การนำหลักการเชิงวิชาการไปใช้ในการติดตามและประเมินผลได้ครบทุกมิติของการพัฒนา โดยคำนึงถึงธรรมชาติของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในแต่ละพื้นที่ซึ่งมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ รับผิดชอบ จึงพิจารณาจำแนกโครงการให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งคำนึงถึงมิติการพัฒนาและลักษณะการลงทุนพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้น ในแต่ละกลุ่ม E1, E2, E3, S1, S2, S3, N1, N2 และ N3 จะมีการติดตามและประเมินผลที่แตกต่างกันไปดังตัวอย่างในรูปที่ 4.23 เช่น E1 เป็นการติดตามและประเมินผลทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การตลาด และผลตอบแทน ในขณะที่ E2 เป็นการติดตามและประเมินความก้าวหน้าและความคุ้มค่า วิเคราะห์ผลตอบแทนโครงการ ตลอดจนระบุและติดตามปัจจัยความสำเร็จและความเสี่ยง เป็นต้น

มิติการพัฒนา	โครงการ/กิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่ ปีงบประมาณ 2563		
	โครงการ/กิจกรรมเดิม		โครงการ/กิจกรรมใหม่
	ไม่มีการลงทุนเพิ่มเติม เน้นการติดตามและบริหารจัดการ	อยู่ในระหว่างการพัฒนา ยังคงมีการลงทุนเพิ่มเติม	เริ่มการพัฒนาและมีการลงทุน
เศรษฐกิจ	1. 2. 3. E1	1. 2. 3. E2	1. 2. 3. E3
สังคม	1. 2. 3. S1	1. 2. 3. S2	1. 2. 3. S3
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. 2. 3. N1	1. 2. 3. N2	1. 2. 3. N3

รูปที่ 4.22 ภาพรวมโครงการ/กิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2563

มิติการพัฒนา	กิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่ ปีงบประมาณ 2563		
	กิจกรรมเดิม		กิจกรรมใหม่
	ไม่มีการลงทุนเพิ่มเติม เน้นการติดตามและบริหารจัดการ	อยู่ในระหว่างการพัฒนา ยังคงมีการลงทุนเพิ่มเติม	เริ่มการพัฒนาและมีการลงทุน
เศรษฐกิจ	→ ติดตามผลทางเศรษฐกิจ → รายได้ → การตลาด → ผลตอบแทน	→ ติดตามและรายงานความก้าวหน้าและความคุ้มค่า → วิเคราะห์แผนงาน/แผนงบประมาณ และผลตอบแทนโครงการ → ระบุและติดตามปัจจัยความสำเร็จและความเสี่ยง	→ วิเคราะห์แผนงาน/แผนงบประมาณและผลตอบแทนโครงการ → ระบุปัจจัยความสำเร็จและความเสี่ยง
สังคม	→ ติดตามและรายงานผลตามเป้าหมายและตัวชี้วัด	→ ติดตามและรายงานผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายและตัวชี้วัด → วิเคราะห์แผนงาน/แผนงบประมาณ → ระบุและติดตามปัจจัยความสำเร็จและความเสี่ยง	→ วิเคราะห์แผนงาน/แผนงบประมาณ → ระบุเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จ → ระบุปัจจัยความสำเร็จและความเสี่ยง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			

รูปที่ 4.23 การติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2563

การวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ต้องคำนึงถึงขอบเขตและธรรมชาติของงานที่ดำเนินการแต่ละโครงการ/กิจกรรมตามการพัฒนาในแต่ละลำดับขั้น ดังเช่น โครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ จะต้องวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จโดยวิเคราะห์ขอบเขตงานที่ดำเนินงานในแต่ละห้วงเวลา (Stage) หรือช่วงเวลาในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ช่วงได้แก่

ช่วงที่ 1 การเตรียมการพัฒนาอาชีพ มีงานสำคัญได้แก่ การวิจัยและพัฒนาเพื่อเลือกอาชีพ การบูรณาการความเชี่ยวชาญ การศึกษาความเป็นไปได้และความคุ้มค่า และการชักชวนครัวเรือนเข้าร่วม

ช่วงที่ 2 การลงทุนระยะเริ่มต้น งานสำคัญได้แก่ การจัดทำแผนการลงทุน และการจัดทำแผนและปฏิบัติงานในมิติต่าง ๆ

ช่วงที่ 3 การจัดเก็บรายได้และประเมินผลระยะแรก มีงานสำคัญได้แก่ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในระยะแรกในมิติต่างๆ ประกอบด้วย มิติการผลิต มิติการตลาด มิติการเงิน และมิติการรวมกลุ่ม

ช่วงที่ 4 การขยายปริมาณการผลิต มีงานสำคัญได้แก่ มาตรการเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิต การจัดทำแผนการยกระดับปริมาณการผลิต ตลอดจนการปฏิบัติการ ติดตามและประเมินผลการยกระดับปริมาณการผลิต

ช่วงที่ 5 การยกระดับสู่การแปรรูปผลผลิตระดับชุมชน มีงานสำคัญได้แก่ ปริมาณการผลิตมากเพียงพอ และมีตลาดที่จะรองรับการแปรรูป และการเริ่มโครงการใหม่เพื่อการแปรรูปผลผลิต

ช่วงที่ 1 การเตรียมการพัฒนาอาชีพ	ช่วงที่ 2 การลงทุนระยะเริ่มต้น	ช่วงที่ 3 จัดเก็บรายได้และประเมินผลระยะแรก	ช่วงที่ 4 ขยายปริมาณการผลิต	ช่วงที่ 5 ยกระดับสู่การแปรรูปผลผลิตระดับชุมชน
1. ทำ R&D เพื่อเลือกอาชีพ 2. บูรณาการความเชี่ยวชาญ 3. ศึกษาความเป็นไปได้และความคุ้มค่า 4. ชักชวนครัวเรือนเข้าร่วมร่วม	1. จัดทำแผนการลงทุน 2. จัดทำแผนและปฏิบัติงานในมิติต่างๆ → มิติการผลิต → มิติการตลาด → มิติการเงิน → มิติการรวมกลุ่ม	1. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในระยะแรกในมิติต่างๆ → มิติการผลิต → มิติการตลาด → มิติการเงิน → มิติการรวมกลุ่ม	1. มาตรการเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิต 2. จัดทำแผนการยกระดับปริมาณการผลิต 3. ปฏิบัติการ ติดตามและประเมินผลการยกระดับปริมาณการผลิต	1. ปริมาณการผลิตมากเพียงพอ และมีตลาดที่จะรองรับการแปรรูป 2. เริ่มโครงการใหม่เพื่อการแปรรูปผลผลิต

รูปที่ 4.24 กรอบการวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรม จะต้องมีการกำหนดประเด็นกำกับในการวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพตามกรอบที่กำหนดข้างต้นทั้ง 5 ช่วงดังรายละเอียดต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 การเตรียมการพัฒนาอาชีพ	ช่วงที่ 2 การลงทุนระยะเริ่มต้น	ช่วงที่ 3 จัดเก็บรายได้และประเมินผลระยะแรก	ช่วงที่ 4 ขยายปริมาณการผลิต	ช่วงที่ 5 ยกระดับสู่การแปรรูปผลผลิตระดับชุมชน
→ อาชีพ/ความเชี่ยวชาญที่จะส่งเสริม → ครัวเรือนผู้สนใจเข้าร่วม → ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักจากภาคส่วนต่างๆ → กำหนดมาตรฐานการลงทุน • ขนาดผลผลิต • ขนาดโครงสร้างพื้นฐาน • มาตรฐานกระบวนการผลิต • มูลค่าการลงทุน • ข้อมูลการตลาด → ประเมินความคุ้มค่าการลงทุน → กำหนดแผนปฏิบัติงานในระยะแรก (1-2 ปี)	→ จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ → ปริมาณการผลิตเริ่มต้นของแต่ละครัวเรือน → แหล่งเงินทุนของแต่ละครัวเรือน • พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิต • ลงทุนปัจจัยการผลิต → ติดตามความก้าวหน้าของผลผลิต → ตรวจสอบมาตรฐานการผลิต → ตรวจสอบด้านการตลาด → สร้างกลุ่มการผลิต	→ จัดเก็บผลผลิตในระยะแรก → วิเคราะห์รายได้ กำไร/ขาดทุนจากการขายผลผลิตในระยะแรก → ประเมินผลสำเร็จโครงการในมิติต่างๆในระยะแรก • มิติมาตรฐานการผลิต • มิติผลตอบแทนทางการเงิน • มิติความเข้มแข็งของกลุ่มผลิต → ตัดสินใจทางเลือกในการดำเนินโครงการ • ยกเลิกการสนับสนุน • รักษาระดับการผลิต • ขยายปริมาณผลผลิต	→ กำหนดมาตรฐานการผลิต • ขนาดผลผลิต/ปัจจัยการผลิต • ขนาดโครงสร้างพื้นฐาน • ขนาดของเงินลงทุน • ความคุ้มค่าในการลงทุน → ความแน่นอนด้านการตลาด → การจัดการปัจจัยการผลิตที่ครบวงจร → ความสามารถของครัวเรือนในการจัดการการผลิต → การติดตามและประเมินผลการผลิตในมิติต่างๆ	→ เริ่มโครงการใหม่เพื่อการแปรรูปผลผลิตเมื่อ: <u>สถานภาพการผลิต</u> • ปริมาณผลผลิตมากเพียงพอ • ผลผลิตได้มาตรฐาน • มีตลอดรองรับอย่างแน่นอน • มีกลุ่มการผลิตที่เข้มแข็ง • มีระบบการจัดการปัจจัยการผลิตที่ครบวงจร <u>การรวมกลุ่ม</u> • ครัวเรือนเห็นความสำคัญและต้องการรวมกลุ่ม (ระเบิดจากข้างใน) • มีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่ม

รูปที่ 4.25 ประเด็นการวางแผน ติดตามและประเมินผลสำเร็จโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ

มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินโครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ ที่มีความซับซ้อนและมีวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกันไปตามห้วงเวลาหรือช่วงเวลาในการดำเนินงาน โดยมีกิจกรรมและวิธีการดำเนินการกับผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อการส่งเสริมอาชีพกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ที่เริ่มจาก

- การวางแผนการดำเนินงานและการจัดการองค์ความรู้ ตลอดจนการวางแผนงบประมาณของมูลนิธิปิดทองในพื้นที่
- การประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเพื่อจูงใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและเข้าร่วมโครงการ

- การวิเคราะห์ตลาด ซึ่งหมายรวมถึงการจัดหาตลาดให้กับผลผลิตของเกษตรกรไปในคราวเดียวกัน
- การส่งเสริม/สนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพที่เหมาะสม และดำเนินกิจกรรมในแต่ละอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- การส่งเสริม/สนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่ม และการตั้งกองทุนร่วมกัน เป็นต้น
- การเข้าไปติดตาม วิเคราะห์และประเมินผลการประกอบอาชีพของเกษตร ว่ามีส่วนใดที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้ หรือส่วนใดควรสร้างความเข้มแข็ง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพที่มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินการนั้น มีความเกี่ยวพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่ม ซึ่งมีวิธีการดำเนินกิจกรรมกับแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน มีห้วงเวลาในการดำเนินการที่แตกต่างกัน มีผลผลิต/ผลลัพธ์ที่ได้แตกต่างกัน แต่ท้ายที่สุด คือ เป้าหมายของโครงการ/กิจกรรมมุ่งหวังพัฒนาพื้นที่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในทุกพื้นที่อย่างยั่งยืน จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโครงการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ให้ครบทุกคุณลักษณะทุกภารกิจ/กิจกรรม ทุกครัวเรือน/กลุ่มเป้าหมาย และทุกส่วนหลักที่เกี่ยวข้อง

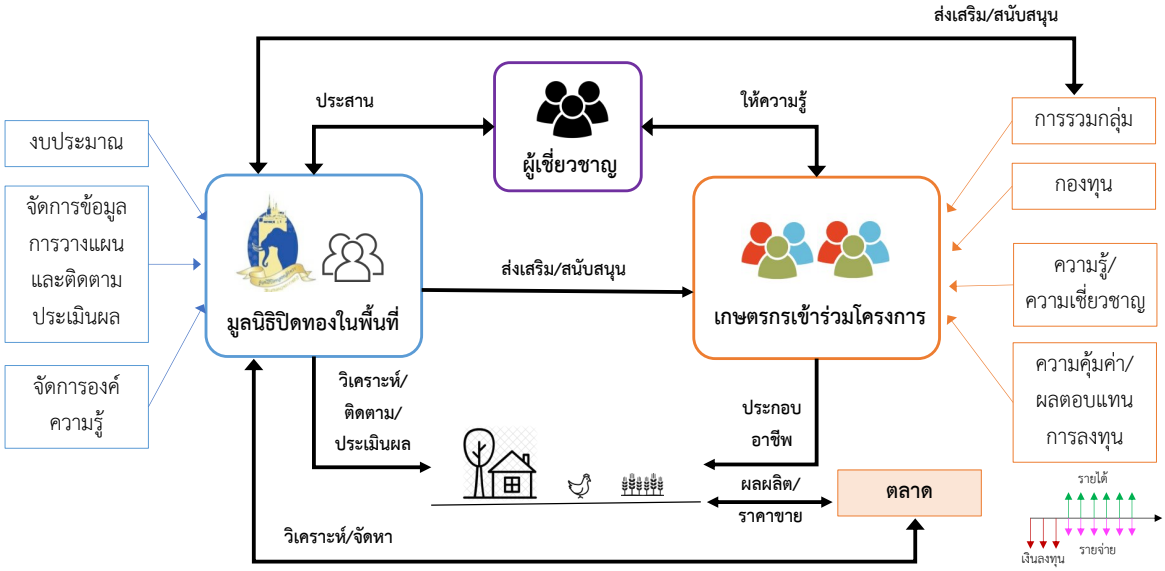

รูปที่ 4.26 บริบทโครงการส่งเสริม/สนับสนุนอาชีพ

คุณลักษณะ	ภารกิจของมูลนิธิปิดทองฯ	เกษตรกร/ครัวเรือนเข้าร่วมโครงการ	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักอื่นๆ
→ ประเภท - อาชีพ - ผลผลิต → ลักษณะ - วิจัย/พัฒนา - ทดลองต้นแบบ - ขยายผล - ยกระดับ	→ สร้าง/ทดลองต้นแบบ → จัดหาความรู้ความเชี่ยวชาญ → ฝึกอบรมครัวเรือน → สนับสนุนปัจจัยการผลิต → จัดตั้งกองทุน → จัดหาตลาด → จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลโครงการ → บูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ → ระยะเวลา/งบประมาณโครงการ	→ จำนวนครัวเรือน → ปริมาณผลผลิตในระดับครัวเรือน/รวมทั้งโครงการ → มาตรฐานการผลิต → เงินลงทุน/ค่าใช้จ่าย - โครงสร้างพื้นฐานการผลิต - ปัจจัยการผลิต → แหล่งเงินทุน → รายได้ - ผลผลิต - ราคาผลผลิต → ผลตอบแทนการลงทุน → การจัดตั้งและการรวมกลุ่ม	→ การตลาด → แหล่งความรู้ความเชี่ยวชาญ → แหล่งปัจจัยการผลิต → อื่นๆ

รูปที่ 4.27 ข้อมูลโครงการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่

เพื่อให้การประเมินผลความสำเร็จของการพัฒนาผ่านโครงการ/กิจกรรมของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มีความชัดเจน เป็นระบบ อยู่บนหลักวิชาการ คณะที่ปรึกษาฯ ได้ออกแบบโครงสร้างแบบฟอร์มข้อมูลเพื่อการวางแผน ติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรมเป็น 3 ระดับ (รายละเอียดระบุไว้ในภาคผนวก ก) ประกอบด้วย

<u>ระดับที่ 1</u> เพื่อตรวจสอบภาพรวมทิศทาง/ขอบเขตของโครงการ (Project Direction)

แบบฟอร์ม 1.0 การวางแผนและทบทวนขอบเขตโครงการ

<u>ระดับที่ 2</u> เพื่อตรวจสอบที่มา เป้าหมายและขอบเขตการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในมิติต่างๆ (Project Scope)

แบบฟอร์ม 1.1 การส่งเสริมอาชีพ

แบบฟอร์ม 1.2 การพัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำสู่แปลงเกษตร

แบบฟอร์ม 1.3 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่า

แบบฟอร์ม 1.4 การจัดการองค์ความรู้

<u>ระดับที่ 3</u> เพื่อจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลในการติดตาม ตรวจสอบความสำเร็จและความคุ้มค่าในการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

แบบฟอร์ม 1.1.1 เทคนิคการวิเคราะห์ “การส่งเสริมอาชีพ”

แบบฟอร์ม 1.1.2 เทคนิคการวิเคราะห์ “โครงสร้างพื้นฐานด้านอาชีพเพื่อบริการชุมชน”

แบบฟอร์ม 1.2.1 เทคนิคการวิเคราะห์ “การพัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำสู่แปลงเกษตร”

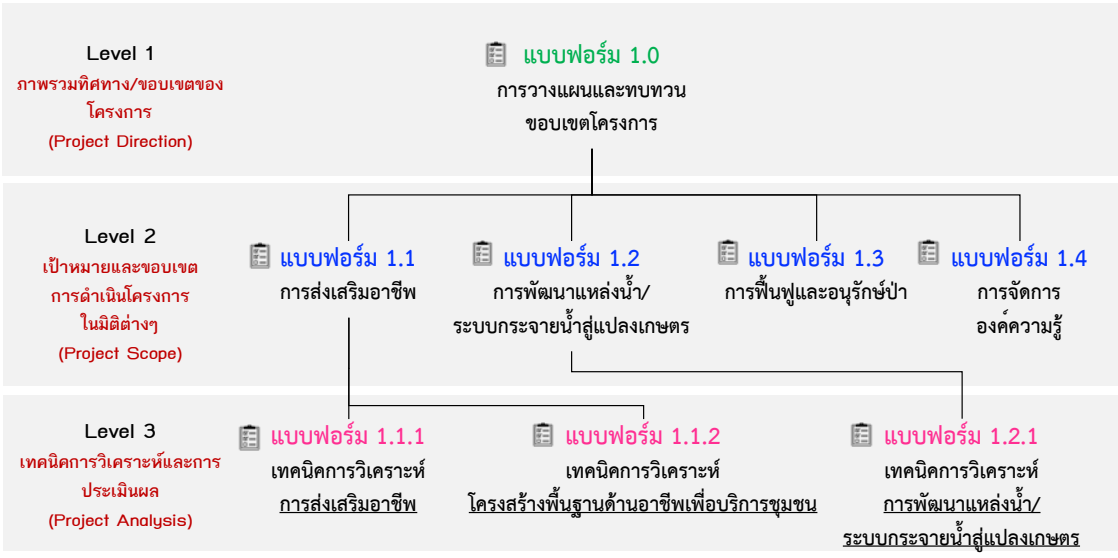

รูปที่ 4.28 โครงสร้างแบบฟอร์มข้อมูลเพื่อการวางแผน ติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรม

4.6 คู่มือการติดตามประเมินผล

เพื่อให้การติดตามประเมินผลการดำเนินงานมีความชัดเจน และสามารถใช้งานได้อย่างทันท่วงที คณะที่ปรึกษาฯ จึงได้แยกส่วนของการติดตามประเมินผลการดำเนินงานออกเป็น “คู่มือการติดตามประเมินผล” ซึ่งเป็นเอกสารประกอบรายงานฉบับสมบูรณ์ เล่มที่ 2 คู่มือฉบับนี้พัฒนาขึ้นตามกรอบการประเมินผลใน 3 มิติ ประกอบด้วยการประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) และการประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report) โดยระบุหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ แนวทางการประเมิน ตลอดจนแบบฟอร์มที่ใช้ประกอบการติดตามประเมินผลในแต่ละมิติ

คู่มือการติดตามประเมินผลนี้ จะสนับสนุนให้มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ มีมาตรฐานการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ สามารถวัดผลการดำเนินงานตามพันธกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างชัดเจน

เล่มที่ 2

คู่มือการติดตามประเมินผล

โครงการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่
ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ

พฤศจิกายน 2563

เสนอต่อ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
จัดทำโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

1 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ

Fiscal Report

การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการดำเนินงานตามกรอบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร (Fiscal Report) โดยกำหนดขอบเขตการประเมินระดับพื้นที่ซึ่งมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ลงไปดำเนินการหรือสนับสนุนการดำเนินการในพื้นที่ อนึ่ง แต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และรูปแบบ/ลักษณะความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ การประเมินจะครอบคลุมผลผลิตของกิจกรรมที่ถูกพัฒนาหรือส่งเสริมโดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ เช่น จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วม อาชีพที่เพิ่มขึ้น รายได้ชุมชนที่เพิ่มขึ้น ปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนผลผลิตของกิจกรรมที่ส่วนกลางลงไปพัฒนา/ส่งเสริมในระดับพื้นที่ดังรูปที่ 1.1

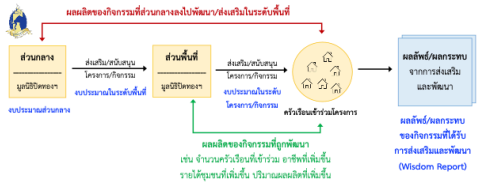

รูปที่ 1.1 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ

การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณสามารถแบ่งองค์ประกอบการรายงานผลการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ (Fiscal Report) ได้ดังรูปที่ 1.2 ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานของมูลนิธิปิดทองฯ ทั้งในส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคน และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนครอบคลุมการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ซึ่งแสดงได้จากผลลัพธ์/ผลกระทบจากการส่งเสริมและพัฒนาโดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ เช่น รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นสะสม รายได้ของแต่ละอาชีพสูงขึ้น หรือความร่วมมือที่เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้นเป็นต้น

1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลครัวเรือนในพื้นที่ต้นแบบ

1.1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อตรวจสอบข้อมูลครัวเรือนในพื้นที่ต้นแบบ และวิเคราะห์สถานภาพของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการและพื้นที่เกษตรของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนงบประมาณที่จัดสรรลงในพื้นที่ต้นแบบเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

1.1.2 แนวทางการประเมินความคุ้มค่า

- ◇ ตรวจสอบข้อมูลครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และวิเคราะห์สัดส่วนการมีส่วนร่วมต่อครัวเรือนทั้งหมด
- ◇ ตรวจสอบข้อมูลพื้นที่เกษตรของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และวิเคราะห์สัดส่วนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการต่อพื้นที่ทั้งหมด
- ◇ ตรวจสอบข้อมูลงบประมาณทั้งหมด (ทุกกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่) เพื่อวิเคราะห์งบประมาณที่จัดสรรในพื้นที่โครงการ

1.1.3 แบบฟอร์ม

แบบฟอร์ม Fiscal Report ส่วนที่ 1 ข้อมูลครัวเรือนในพื้นที่ต้นแบบ

1.2 ส่วนที่ 2 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลความคุ้มค่าในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรแหล่งน้ำ เช่น การกักเก็บน้ำ พื้นที่เกษตรที่รับประโยชน์ และครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ ตลอดจนทรัพยากรป่าในพื้นที่ต้นแบบ

1.2.2 แนวทางการประเมินความคุ้มค่า

- ◇ ตรวจสอบข้อมูลงบประมาณการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการ
- ◇ ตรวจสอบข้อมูลปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ
- ◇ วิเคราะห์พื้นที่เกษตรที่ได้รับประโยชน์ในการลุกโภคบริโภคและการประกอบอาชีพ จากการพัฒนาแหล่งน้ำของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ
- ◇ ตรวจสอบข้อมูลพื้นที่ป่าและวิเคราะห์การเพิ่มพื้นที่ป่าจากการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ

1.2.3 แบบฟอร์ม

แบบฟอร์ม Fiscal Report ส่วนที่ 2 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. งบประมาณการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

☐ มี ☐ ไม่มี

ข้อมูลงบประมาณ	งบประมาณปี		บาท
	- งบบุคลากร		บาท
	- งบดำเนินงาน		บาท
	- งบลงทุน		บาท
	- งบเงินอุดหนุน		บาท
	- งบรายจ่ายอื่น		บาท

2. การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2.1 ผลการดำเนินงานในอดีตและผลการดำเนินงานสะสม

รายการ	หน่วย	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	สะสม
ปริมาณกักเก็บน้ำ	ลบ.ม.													
พื้นที่เกษตรที่รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	ไร่													
ครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	ครัวเรือน													

2.2 ผลการดำเนินงานปีงบประมาณปัจจุบัน (ปีงบประมาณ.....)

รายการ	หน่วย	25....
ปริมาณกักเก็บน้ำ	ลบ.ม.	
พื้นที่เกษตรที่รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	ไร่	
ครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	ครัวเรือน	

3. การปลูกป่า

3.1 ผลการดำเนินงานในอดีตและผลการดำเนินงานสะสม

รายการ	หน่วย	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	สะสม
พื้นที่ป่า	ไร่													

3.2 ผลการดำเนินงานปีงบประมาณปัจจุบัน (ปีงบประมาณ.....)

รายการ	หน่วย	25....
พื้นที่ป่า	ไร่	

รูปที่ 4.29 ตัวอย่างคู่มือการติดตามประเมินผล

4.7 ข้อเสนอแนะมาตรฐานการรายงานผล

ท้ายสุด จากการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินและรายงานผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางความคุ้มค่าของการจัดการงบประมาณ คณะที่ปรึกษาฯ มีข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อพัฒนามาตรฐานการรายงานผลการดำเนินงานของมูลนิธิและสถาบันฯ ดังนี้

1. ระบบการติดตามประเมินผล ได้พัฒนาขึ้นโดยวัดผลการปฏิบัติงานใน 3 มิติ ประกอบด้วย การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) และการประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report)

1.1 การประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ (Fiscal Report) เป็นการติดตามประเมินและรายงานผลความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ จากเงินงบประมาณที่สนับสนุนผ่านโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ กับผลที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ

1.2 การประเมินผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ (Wisdom Report) เป็นการติดตามประเมินและรายงานผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและทฤษฎีใหม่

1.3 การประเมินและทบทวนโครงการ (Project Financing Report) เป็นการติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ของการพัฒนาโครงการ/การผลิตสินค้า

2. การพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล เพื่อทำให้มั่นใจว่าองค์กรมีข้อมูลที่ต้องการ เป็นข้อมูลที่ถูกต้องมีคุณภาพ ถูกต้องตามหลักการ สามารถใช้ข้อมูลได้ตลอดเวลา ข้อมูลมีความมั่นคงปลอดภัย โดยมีองค์ประกอบในการพัฒนาทั้งระบบ บุคลากร และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนให้เกิด Data Governance ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประมวลองค์ความรู้ที่พบจากการติดตามและประเมินผล สามารถนำไปสู่การจัดการองค์ความรู้เพื่อการขยายผลสู่ภาคส่วนต่างๆต่อไปได้ รวมทั้งโครงสร้างการจัดการองค์ความรู้ โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ภาครัฐและภาคประชาชน

4. การพัฒนาระบบการบริหารงานพัฒนาพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ ตั้งแต่การวางแผน ติดตามและประเมินผลโครงการ ซึ่งเป็นการต่อยอดผลงานจากการติดตามและประเมินผลของโครงการนี้ ไปสู่การวางแผนเพื่อให้การบริหารงานพื้นที่ได้อย่างครบวงจร

5. การปรับปรุงโครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้สามารถบรรลุพันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร และนำไปสู่ความยั่งยืนทางการเงินต่อไป

<u>แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์</u>

Anderson, D., 2019. Quantitative vs qualitative performance reviews: Advantages and disadvantages of each evaluation method. Available at: https://www.reviewsnap.com/blog/quantitative-vs-qualitative-performance-reviews-advantages-disadvantages-evaluation-method/, Accessed April 2020.

Busch, M., Notte, A. L., Laporte, V. & Erhard, M., 2011. Potentials of quantitative and qualitative approaches to assessing ecosystem services. Ecological Indicators.

Competitive Advantage (1985), Michael E. Porter

D'Errico, S., 2016. Effective evaluation for the Sustainable Development Goals. Available at: https://www.iied.org/effective-evaluation-for-sustainable-development-goals, Accessed April 2020.

Gielen, S., Dochy, F. & Dierick, S., 2003. Evaluating the consequential validity of new modes of assessment: The influence of assessment on learning, including pre-, post-, and true assessment effects. In: Optimising new modes of assessment: In search of qualities and standards. Dordrecht: Springer, pp. 37-54.

Krishna, Anirudh, and Elizabeth Shrader. 1999. "Social Capital Assessment Tool." *The Conference on Social Capital and Poverty Reduction.* Washington, D.C.: The World Bank.

Sachs, J. D., 2012. From Millennium Development Goads to Sustainable Development Goals. Lancet, 9 June, Volume 379, pp. 2206-2211.

Sheate, W. R. & Partidário, M. R., 2009. Strategic approaches and assessment techniques—Potential for knowledge brokerage towards sustainability. Environmental Impact Assessment Review, pp. 278-288.

Srithongrung, Arwiphawee. 2009. "The Effects of Results-Oriented Budgeting on Government Spending Patterns in Thailand." *International Public Management Review* 10 (1): 59-89.

The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Better Criteria for Better Evaluation Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use, OECD/DAC Network on Development Evaluation (November 2019)

United Nations, 2020.

Press Release: UNECE launches dashboard to track regional progress on SDGs. Available at: https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2020/03/unece-launches-sdg-dashboard/, Accessed 26 April 2020.

Sustainable Development Goals: SDGs

https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs

Vanclay, Frank. 2003. "International Principles for Social Impact Assessment." *Impact Assessment and Project Appraisal* 1471-5465.

ยุทธศาสตร์ชาติ

https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

http://nscr.nesdb.go.th/แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสต/

แผนการปฏิรูปประเทศ

http://nscr.nesdb.go.th/แผนการปฏิรูปประเทศ/

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 - 2564

https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

https://www.nesdb.go.th/main.php?filename=sufficient_economy

https://www.chaipat.or.th/site_content/item/19-2009-10-30-07-44-57.html

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์, สำนักงบประมาณ

www.bb.go.th

คู่มือการกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต/โครงการ กิจกรรม และตัวชี้วัด ผลสำเร็จของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560

เอกสารงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

รหัสกิจกรรม

https://project-management-knowledge.com/definitions/a/activity-code/